

პროლეტარული დღესასწაულები კლუბში

(თანამგზავრი პოლიტგანათლების მუშაკისა).

წიგნი № 3.

პოლიტგანათლების მთავარმართველობის გამომცემლობა
„მ ნ ა თ ო ბ ი“.

ახალგაზრდათა
საერთაშორისო დღე.

ახალგაზრდათა კომუნისტური ინტერნაციონალი.

I. ისტორიული ფაქტები.

ახალგაზრდათა კომუნისტური ინტერნაციონალის ფესვები შორეულ წარსულში იჭრებიან. კომუნისტური ინტერნაციონალის ცენტრი შექმნა ოპოზიციონურმა ჯგუფებმა, რომელნიც ციმერვალდში, კინტალში და შემდეგ, როგორც ციმერვალდის მემარცხენე ფრაზა-ოპოზიციის ჩაუდგა მე-II-ე ინტერნაციონალის ბრიუსელის ბიუროს, რომ 1919 წლის დასაწყისში გაეწყვიტა მასთან კავშირი, რათა შეექმნა კომუნისტური ინტერნაციონალი მოსკოვში.

ახალგაზრდათა კომუნისტური კავშირი წარმოიშვა არა დანაწილებით რამოდენიმე რევოლუციონური კავშირისა, არამედ ახალგაზრდათა პირველი სოციალისტური ინტერნაციონალის თანდათანობით კომუნისტურათ გარდაქმნით.

უკვე ჩვენი საუკუნის პირველ წლებში კარლ ლიბკნეხტმა და ყოფილმა რადიკალებმა ლიუდვიგ ფრანკმა და დემანმა (ბრიუსელი) შეეცადნენ დაემყარებიათ კავშირი სხვა და სხვა ეროვნულ-სოციალისტურ ორგანიზაციებსა და ახალგაზრდათა კავშირების შორის. მათი მეოხებით იქნა მოწვეული შტუტგარტში ახალგაზრდობის საერთაშორისო სოციალისტური კონგრესი, რომელიც უშუალო კავშირში იმყოფებოდა სოციალისტების საერთაშორისო კონგრესთან 1907 წ. აგვისტოს 24-დან იმავე თვის 26-მდე.

კონგრესმა დაადგინა შეექმნა „ახალგაზრდათა სოციალისტური ორგანიზაციების საერთაშორისო გაერთიანება“,

დანიშნა საერთაშორისო ბიურო და ჩამოაყალიბა დირექტი-
ვები სხვა და სხვა კავშირების სამუშაოთ. მოლაპარაკების
მთავარი საკითხები იყო განათლება და მშრომელ ახალგა-
ზრდობის ეკონომიური ბრძოლის სფერო. თეზისებში, რომ-
ლებიც მოწოდებული იყო ჰოლანდიელ ამხ. გენრიეტ რო-
ლანდ გოლსტის მიერ აღნიშნული იყო, რომ საერთო ცოდ-
ნასთან ერთად აუცილებელი იყო დამოუკიდებელ ორგანი-
ზაციულ კავშირებში მუშა-ახალგაზრდობის პოლიტიკური.
აღზრდა. თეზისებში ეკონომიური ბრძოლის შესახებ ხაზგას-
მული იყო, რომ მუშა-ახალგაზრდობის კავშირი აუცილებ-
ლად უნდა თანამშრომლობდეს პროფესიონალურ კავშირებთან.

ყველა ეს დირექტივები და კიდევ სახელმძღვანელო ხა-
ზები მილიტარიზმთან ბრძოლაში (კარლ ლიბკნეხტისაგან
წამოყენებული) ერთხმად იქმნა მიღებული კონფერენციის მი-
ერ. კონფერენცია და მისი რეზოლიუციები რადიკალურად
განწყობილ პარტიულ ჯგუფების მძლავრ გავლენას განიც-
დიდენ და ყველა დისკუსიებში რუსეთის 1905 წლის რევო-
ლიუციის ძლიერი ხმა ისმოდა.

მაგრამ მალე სურათი შეიცვალა, რევიზიონიზმის დამ-
ლუპველი გავლენით, რომელმაც სოციალ-დემოკრატიის და
პროფესიონალურა კავშირების სახით 1907 წლიდან გაძლი-
ერებულმა დიდი გავლენა მოახდინა დასავლეთის მუშათა მო-
ძრაობაზე, სოციალისტური მოძრაობა დადგა მოლიპულ გზა-
ზე; მან გასართობი წრეებისა და საექსკურსიო კლუბების ხა-
სიათი მიიღო.

გერმანეთში პარტიულმა დემოკრატამ დაამსხვრია 1908
წლის ახალგაზრდათა თავისუფალი სოციალისტური ორგანი-
ზაციები და შექმნა ეკონომიურად მისგან დამოკიდებული
ახალგაზრდათა კომიტეტები, ამ მაგალითს გაყვეს 1911 წელ-
ში ჰოლანდიის და 1917 წ. ფრანგების რეფორმისტული ჯგუ-
ფები, სხვები კი ცდილობდნენ მიებაძათ მათ მოქმედებისა-
თვის (შვეიცარია, იტალია, შვეცია და სხვ.).

ახალგაზრდათა სოციალისტური ორგანიზაციების საერთაშორისო გაერთიანებამ არ მიიღო არავითარი ზომები, რომ შეეჩერებია ახალგაზრდათა სოციალისტური მოძრაობის დაშლა და დაქვეითება. მისი ვენის ბიურო პირიქით ცდილობდა დაეკავშირებია ახალგაზრდათა საერთაშორისო ბიურო, ბრიუსელის ბიუროს დამორჩილებით, მე-II-ე ინტერნაციონალისათვის.

სანამ ამ გეგმას მოიყვანდნენ სისრულეში იფეთქა ომმა.

მაგრამ მგზავსათ ბრიუსელის ბიუროს კაპიტულიაციისა, — ვენის ახალგაზრდათა ბიურომაც მოახდინა კაპიტულიაცია და „დროებით“ შეაჩერა მუშაობა.

იმ დროს, როცა მე-II-ე ინტერნაციონალის მსხვილი პარტიები თვლიდნენ თავის საერთაშორისო ცენტრის მოქმედებას ბუნებრივად, ახალგაზრდობის კავშირებმა გაილაშქრენ საერთაშორისო ცენტრის საბოტაჟის წინააღმდეგ და 1915 წ. აღდგომის ბერნში მოიწვიეს ახალგაზრდათა სოციალისტური ორგანიზაციების საერთაშორისო კონფერენცია. ეს იყო მუშებისა და სოციალისტების პირველი საერთაშორისო კონფერენცია ომის დასაწყისში

კონფერენციაზე მოწვეული იყო 10 ქვეყნიდან 16 დელეგატი, მათ შორის გერმანიის დელეგატებიც, რომლის ცკ აქამდე გაუბოღდა შეერთებას, თითქოს მხედველობაში ქონდა გერმანიის კანონი კავშირების შესახებ (Reichsverei-
nsgesetz).

კონფერენციამ გადაწყვეტი როლი ითამაშა ახალგაზრდათა სოციალისტური ინტერნაციონალის კომუნისტურ ორგანიზაციათ გარდაქმნაში. იყო დადგენილი შეექმნათ საერთაშორისო ორგანიზაცია უფრო მტკიცე ნიადაგზე დამკვიდრებული, ვიდრე წინანდელი (მუდმივი სეკრეტარიატი, გამოცემა „ახალგაზრდათა ინტერნაციონალის“ და სხვ. მოწყობა ახალგაზრდობის საერთაშორისო ღღეების, დემონსტრაციების და სხვ.).

პოლიტიკურ რევოლუციაში ხაზგასმული იყო აუცილებლობა ახალგაზრდა მუშების რევოლუციურ—პოლიტიკური ამუშავებისა და გათვალისწინებული იყო ოპოზიციურად განწყობილ პარტიულ ჯგუფების ზურგის გამაგრება, სოციალ-პატრიოტული მეომარი ბელადების საწინააღმდეგოთ.

ბერნის კონფერენციის რამოდენიმე კვირის შემდეგ—არსებულმა ახალგაზრდათა სოციალისტურმა ორგანიზაციებმა მიიღეს ბერნის პროგრამა. გამონაკლისს შეადგენდა საფრანგეთის და ბერლინის ცენტრალი კომიტეტები. ბერლინში ახალგაზრდათა ცკ თავმჯდომარეთ იყო ფრიც ებერტი, შემდეგში უკვე გერმანეთის რესპუბლიკის პრეზიდენტი. თითქმის ერთსა და იმავე დროს მოხდა განხეთქილება, როგორც გერმანეთის ს. დ. პარტიაში, ისე გერმანეთის ახალგაზრდათა სოციალისტურ მოძრაობაში.

გერმანეთის ახალგაზრდა მუშათა კავშირების უმთავრესი ნაწილი მიემხრო ბერნში არსებულ საერთაშორისო გაერთიანებას და გაილაშქრა ბერლინის სოც. პატრიოტული ცკ წინააღმდეგ. შვეციაში, ნორვეგიაში, დანიაში, იტალიაში, ისპანიაში, ფინლიანდიაში, ბულგარეთში, შვეიცარიაში, ამერიკაში და სხვ. ახალგაზრდათა სოციალისტურმა ორგანიზაციებმა საბოლოო თანაგრძნობა გამოუცხადეს ბერნს.

ვინაიდან ახალგაზრდათა სოციალისტური მოძრაობის მიერ ახალი გზა ერთსულოვნათ იქნა აღიარებული და დამტკიცებული, ვენის ბიუროც და აგრეთვე მის ხელმძღვანელებთან მჭიდროთ დაკავშირებული ავსტრიის ახალგაზრდათა კავშირიც თეორეტიულად შეუერთდა სეკრეტარიატს, რომელიც შექმნილი იყო ბერნის კონფერენციის მიერ ციურიხში.

ომის დროს სოციალისტური ინტერნაციონალი საგრძნობ პროპაგანდას აწარმოებდა ომის და მილიტარიზმის წინააღმდეგ და დროებით წარმოადგენდა ცენტრს, რომლის გარშემო თავს იყრიდნენ—რევიზიონისტთა და ბიუროკრა-

ტების წინააღმდეგ მებრძოლი რევოლუციონური ელემენტები. ინტერნაციონალს მთელი თავის რესურსებით ციმერვალდის მემარცხენე ფრთა ამაგრებდა და მათი კავშირები პირველათვე შეუერთდნენ ახალგაზრდათა კომუნისტურ ინტერნაციონალს, ეს განვითარება დასრულდა და ჩამოყალიბდა 1919 წ. ნოემბრის საერთაშორისო კონფერენციაზე ბერლინში, რომელმაც გამოიტანა ოფიციალური დადგენილება კომუნისტურ ინტერნაციონალთან შეერთების შესახებ და რომლის სახელწოდებაც ამიერიდან უნდა ყოფილიყო „ახალგაზრდათა კომუნისტური ინტერნაციონალი“.

გადასინჯულ ორგანიზაციულ წესდებაში წამოყენებული იყო უფრო ძლიერი ცენტრალიზაციის მოთხოვნილება. კავშირთა მოქმედების პროგრამაში კი ხაზგასმული იყო კომუნისტური პარტიისათვის მხარის დაქვეა და მშრომელ ახალგაზრდათა ფართო მასების რევოლუციური-პოლიტიკური აღზრდა.

ბერლინის კონფერენციაზე წარმოდგენილი იყო უმრავლესობა, და განსაკუთრებით ახალგაზრდობის უძლიერესი და მომქმედი ორგანიზაციები; არ დაესწრო მხოლოდ რამოდენიმე კავშირი. ცოტა დაგვიანებით ახალგაზრდათა კომუნისტურმა ინტერნაციონალმა შესძლო კიდევ რამდენიმე ორგანიზაციულად ძლიერი კავშირების შემოერთება; მაგალითად ჩეხო-სლოვაკიის ახალგაზრდათა ძლიერი კავშირები, საფრანგეთის ახალგაზრდათა კავშირები და ნახევარი გერმანეთში მომქმედ კავშირებისა. დანარჩენი ახალგაზრდათა სოციალ-პატრიოტული კავშირები მხოლოდ 1920 წ. ზამთარში გაერთიანდნენ სოც.-პატრიოტულ და სხვა და სხვა დამოუკიდებელ პარტიების დახმარებით და 1921 წელს გაზაფხულზე შექმნეს რაღაც ახალგაზრდათა საერთაშორისო გაერთიანებული სოციალ-პატრიოტული კავშირები და გაერთიანება დამოუკიდებელ ახალ გაზრდათა კავშირებისა. ორთავეს ცენტრი ბერლინში (მყოფებოდა, მაგრამ კომუნისტურ

ინტერნაციონალისათვის არც ერთ მათგანს არ შეეძლო მეტოქეობის გაწევა, როგორც თავის ორგანიზაციული ღირებულებით, ისე თავისი აქტივობით და პოლიტიკური როლით.

სოციალ-პატრიოტულ ახალგაზრდობის ინტერნაციონალს ქონდა ორი ცოტათ თუ ბევრათ ძლიერი კავშირი: გერმანიის და ჰოლანდიის მუშა ახალგაზრდობის გაერთიანება. ამას გარდა მასში შედიოდნენ კიდევ ცოტაოდენი ჯგუფები შვეიციაში, დანიაში, ბელგიაში და სხვ. საერთოდ გაერთიანებაში ირიცხებოდა მხოლოდ 150.000 წევრი და ორგანიზაციების უმრავლესობა თავს იქცევდა თამაშით და სხვა და სხვა გასართობებით.

ვენის ახალგაზრდათა ინტერნაციონალი კიდევ უფრო მცირე რიცხოვანი იყო. მის ერთად ერთ მნიშვნელოვან კავშირს წარმოადგენდა ავსტრიის ახალგაზრდა მუშების კავშირი, რომელიც შეიცავდა 30.000 წევრს, დანარჩენები კი წარმოადგენდნენ მხოლოდ თეორეტიულად მათთან დაკავშირებულ ჯგუფებს, (საფრანგეთი—2.000 წევრი, გერმანეთი—12.000).

ამ ხნის განმავლობაში მოხდა ორივე „ინტერნაციონალის“ შეერთება მზგავსათ სოც. დემოკრატიული პარტიისა ჰამბურგში, რომელსაც ეწოდა „ახალგაზრდა მშრომელთა სოციალისტური ინტერნაციონალი“; რასაკვირველია ვენის ცენტრისტები სოც. პატრიოტების წინაშე ყველა მნიშვნელოვან საკითხებში დათმობაზე წავიდნენ.

ახალი ინტერნაციონალის გავლენა მსოფლიო მასშტაბით აღებული ძლიერ სუსტი და უმნიშვნელოა. ის კიდევ უფრო დაეცა თუ მხედველობაში მივიღებთ, რომ მისი ორგანიზაციული დადგენილებანი დიდად ფედერალისტურია და ახალი ინტერნაციონალი მხოლოდ საშუალო და ჩრდილო ევროპაზე ვრცელდება. ყოველივე აღნიშნულის გათვალისწინებით ჩვენთვის ნათელი ხდება ამ ინტერნაციონალის როგორც საერთაშორისო ფაქტორის უმნიშვნელო როლი. პირიქით ნა-

ციონ. ლური მასშტაბით ის ძლიერ გავლენას პოულობს როგორც გერმანეთში, ისე ავსტრიაში; მაგრამ აქაც ჩვენი კავშირები სპობენ მათ გავლენას, მით უმეტეს, რომ დღიდან მათი შეერთებისა ამ კავშირებში უკვე ისახება დაშლის, სიმპტომები.

ახალგაზრდათა კომუნისტური ინტერნაციონალი 1920 და 1921 წლებში საგრძნობლად განმტკიცდა ზიგნიტ—ორგანიზაციულის მხრივ და თანდათანობით შეიქრა, როგორც ევროპაში, ისე შორეულ აღმოსავლეთში; ამ რიგად ის შესამჩნევად გაფაროვდა.

კომუნისტური ინტერნაციონალის მე-II-ე საერთაშორისო კონგრესზე, რომელიც შესდგა მოსკოვში 1921 წ. ზაფხულზე და დაესწრო 30 სახელმწიფოს წარმომადგენელი 150 დელეგატი, ახალგაზრდათა კომუნისტურმა ინტერნაციონალმა უკვე შესძლო მოეხდინა თავის ძალების გადასინჯვა და დემონსტრაცია, რომლებიც კონცენტრირულად თავს იყრიდა 48 კავშირში და შეიცავდა 800.000 წევრს.

კონგრესმა გააუმჯობესა ორგანიზაციული წესდება, მეტი მკიდრო კავშირი შექმნა ორგანიზაციებსა და მათ აღმასრულებელ კომიტეტებს შორის, მოაწესრიგა ახალგაზრდათა კომუნისტური ორგანიზაციების დამოკიდებულება თვით პარტიასთან და გამოარკვია კომუნისტური განათლების დაყენების საკითხი ახალგაზრდათა კომუნისტურ ორგანიზაციებში და მათი როლი ეკონომიურ ბრძოლის სფეროში.

მეორე კონგრესის შემდეგი დრო არც ისე ხელსაყრელი აღმოჩნდა ახალგაზრდათა პროლეტარული მოძრაობის განსავითარებლად.

1917, 1918, 1919 წ. წ. მძლავრი რევოლუციონური ტალღები, რომლებმაც გამოაფხიზლა ახალგაზრდობა და ფართო ასპარეზი გადაუშალა მათ რევოლუციურ ორგანიზაციებში შესასვლელად, — დასუსტდა. მშრომელი ახალგაზრდო-

ბის ფართო რიგებში გავრცელდა პოლიტიკური მოქანცულობა და დაღლილობა.

მაგრამ უფრო გადამწყვეტი და მნიშვნელოვანი იყო ახალგაზრდათა კომუნისტურ კავშირებზე რეაქციის იერიშის მოტანა. დიდი რიცხვი კავშირებისა იქმნა დათხოვნილი, აკრძალული; მხოლოდ იმ კავშირებმა, რომლებიც მანამდე აწარმოებდნენ არალეგალურ მუშაობას კიდევ უფრო სასტიკი დევნა განიცადეს, რასაც შედეგათ მოყვა დიდი მსხვერპლი მაგ. ჩეხიაში, იტალიაში, ვენგრიაში, რუმინეთში, პოლონეთში და ესტონეთში. დღესდღეობით 14 კავშირი მოქმედობს ფარულად, უმეტესი კი იძულებულია ნახევრად ლეგალურად იმუშაოს, მაგრამ ყოველდღე უნდა მოელოდეს არალეგალურ მდგომარეობაში გადასვლას. მე-11-ე კრნგრესის შემდეგ მოძრაობის შესუსტების მესამე მიზეზი იყო უმუშევართა რიცხვის გაძლიერება და თვით ახალგაზრდა მშრომელების გაღატაკება. ყველა ამ მიზეზებმა გამოიწვიეს მათ რიგებში სრული აპატია.

პროლეტარულ ახალგაზრდობის გაერთიანებათა მნიშვნელობისათვის აღსანიშნავია, რომ კომუნისტური ახალგაზრდობის მოძრაობა უფრო ნაკლებად დაზარალდა რეაქციის დევნით, ხოლო ზოგიერთ ქვეყნებში კი, უმთავრესად მსოფლიო მეურნეობისათვის მნიშვნელოვან ქვეყნებში, როგორც არის ინგლისი და ამერიკა, ეს მოძრაობა კიდევაც გამაგრდა.

II. დღევანდელი მდგომარეობა.

ახალგაზრდათა კომუნისტური ინტერნაციონალის დღევანდელი მდგომარეობა უმთავრესად ოთხი მომენტით ხასიათდება:

1. ცენტრალისტურ და მტკიცე ხელმძღვანელობის ქვეშ მყოფ მსოფლიო ორგანიზაციის პროგრესიული განვითარება.

2. დასაწყისი ორგანიზაციის ენერგიულად გარდაქმნისა საფაბრიკო-საქარხნო უჯრედების პრინციპებზე.

3. პრაქტიკულ საქმიანობაზე, ე. წ. ახალგაზრდათა უშუალო ამოცანათა სფეროში საბოლოო გადასვლა (ეკონომიურ-პროფესიონალური მუშაობა, საგანმანათლებლო მუშაობა, მუშაობა ჯარში და სხვ.) და

4. მშრომელ ახალგაზრდობის ფართო მასებში მათი ძლიერი გავლენის ზრდა, შინაგან და გარეგან მოძრაობის არაჩვეულებრივი განვითარება.

თუ კი მე-II მსოფლიო კონგრესის შემდეგ მუშათა მოძრაობამ მთლიანად აღებულმა თავის მოძრაობაში და აგრეთვე ახ. კომ. ინტერნაციონალმა ერთგვარი კრიზისი განიცადეს, დადგა დრო რევოლუციური უკანდახევისა, მე-III მსოფლიო კონგრესის შემდეგ შეიძლება ითქვას, რომ კომინტერნის ახალგაზრდა გვარდიის რიგებში წარმოიშვა ახალი აღმასწრაფვა, რომლის უკანასკნელი დაწურვა ახალგაზრდა მშრომელი მასების საბოლოო გამარჯვებამდე მიგვიყვანს.

ამ განვითარებისათვის გადამწყვეტი მნიშვნელობა აქვს ყოველდღიურ პრაქტიკულ მუშაობას, რომელსაც ატარებს ა. კ. კავ. მშრომელი ახალგაზრდობის ეკონომიურ ინტერესების დაცვის სფეროში. ასეთ ბრძოლას ა. კ. კ. აწარმოებს როგორც მწარმოებლების, ისე ამსტერდამის რეფორმისტულ პროფკავშირის ბიუროკრატიზმის წინააღმდეგ. ამ მხრივ შესაძლებელი იქნა სრული შეთანხმების მიღწევა წითელ პროფინტერნთან, რაც უკანასკნელმა გამოსახა მის მიერ მიცემულ დირექტივებში ახალგაზრდა მშრომელთა მოთხოვნილებების შესახებ. ასეთი ნაყოფიერი მუშაობის წყალობით მან თითქმის შესძლო საგრძნობლად გაედიდებია არც თავის გავლენისა და ნაწილობრივ მოეპოვებია გადამწყვეტი მნიშვნელობა. ამ გეზით სვლა მომავალში და მისი კიდევ უფრო მიზანშეწონილი განხორციელება მძლავრი ტემპით აჩქარებს პროგრესს.

ამ განვითარების მეორე გადამწყვეტი პუნქტია, — თანახმად შესამე საერთაშორისო კონგრესის რეზოლიუციისა, კავშირების რეორგანიზაცია საფაბრიკო-საქარხნო უჯრედების პრინციპი. მიხედვით, ამის აზრი გამოიხატება შემდეგში: მთელი მუშაობის სიმძიმის ცენტრის სარეწაოებში გადატანა, სადაც იმყოფება ნაწილი მუ ათა კლასისა — მისი ახალგაზრდობა, რომელიც სწყვეტს პროლეტარული რევოლუციის ბედს, აძლიერებს პროლეტარულ რიგებს და ამკვიდრებს მკიდრო ურთიერთობას კავშირსა და მშრომელ ახალგაზრდათა ფართე მასებს შორის, რომელთა მთელ ცხოვრებას კავშირი უნდა აძლევდეს შინაარსს და უწყევდეს ხელმძღვანელობას. ამ მუშაობის შედეგები დიდ იმედებს იძლევა (მაგალითად გერმანიის კავშირმა შესძლო სამი თვის განმავლობაში ოცი პროცენტით გაეძლიერებია წევრთა რიცხვი და შესაძენევად გაეღრმავებია თავისი გავლენა). ამ სფეროში ახ. კომ. ინტერნაციონალი ერთ და იმავე დროს გამოვიდა როგორც ხელმძღვანელი და კოძინტერნის გზის მაჩვენებელი, რომლის შემდეგაც გერმანიის ახალგაზრდათა კომუნისტური კავშირი შეუდგა ამ საქმის პრაქტიკულად განხორციელებას. აგრეთვე გერმანიის კომპარტიამ დაიწყო საფაბრიკო-საქარხნო უჯრედების შექმნა.

განათლების სფეროში ამჟამად ყველაზე უფრო მნიშვნელოვანია მშრომელი ახალგაზრდობისათვის და ახალგაზრდა კომუნისტებისათვის ბიბლიოტეკა-სერიების გაშოცემა. შესაფერი სასწავლო მასალების მეტის მეტი სიმცირე — მოზარდთაობის აღზრდის საკითხში მომავალ კომუნისტური მოძრაობის საფრთხეთ ხდება და ეს ამოცანა თავისთავად მთელი საგანმანათლებლო მუშაობის ფოკუსად იქცევა.

ამ კავშირების მსოფლიო ორგანიზაციით განვითარებამ პროგრესიული წინსვლა განიცადა მეორე მსოფლიო კონგრესის დროიდან. მსოფლიოს ყველა ქვეყნებში კომუნისტები ეხლა ორგანიზაციულად მტკიცე კავშირებში მუშაობენ.

მათ მიემატათ კიდეც: ჩინეთის ა. კ. კავ., იაპონიის ა. კ. კ. და ახალგაზრდა მუშების კავშირი ამერიკაში. მაგრამ გადამწყვეტი პროგრესი იმაში მდგომარეობს, რომ თითოეული წევრთაგანი, რომელიც უერთდება და შედის 47 კავშირში (კავშირების რიცხვი, როგორც სჩანს დაკლებულია, რადგან რამოდენიმე ქვეყნებში მოხდა კავშირების შეერთება და რამოდენიმე კავშირის რუსეთის კავშირში შესვლა) იმყოფება აღმასკომის სატიკ კონტროლის ქვეშ. ეს შეეხება იმ 14 კავშირსაც, რომლებიც არალეგალურად მუშაობენ. საერთო გამოსვლები ტარდება ერთნაირად და დიდი მასშტაბით. პირველი საერთაშორისო კომპანია მილიტარიზმის წინააღმდეგ, ომების და რურის ოლქის ოკუპაციის გამო გამოწვეული საწინააღმდეგო კომპანიები, ნათლად გვიჩვენებენ მსოფლიო ორგანიზაციის პროგრესს. რურის ოლქში მოწყობილი კომპანია ბურჟუაზიულ მილიტარიზმის წინააღმდეგ მიმართული პირველი გამოსვლა იყო, რომელშიც ორი მსხვილი კავშირი აქტიურად მუშაობდა ბურჟუაზიულ არმიის ჯარისკაცებში და მასთან ნაყოფიერად მოქმედებდა ფერად კოლონიალურ ჯარებში.

საერთოდ ახალგაზრდათა კომუნისტური მოძრაობა თანდათან იკრებს თავის გარშემო სოფლად და ქალაქად ახალგაზრდა მუშებისა და გლეხების მთლიან მასებს, რათა როგორც გამოცდილი და მებრძოლი რიგები ისინი ჩაითრიონ მუშათა კლასის განმანათვისებელ მოძრაობაში.

ახალგაზრდათა საერთაშორისო დღის ისტორია.

1. ო მ ი ს წ ი ნ.

მრავალი ახალგაზრდა მუშისა და გლეხის მახსოვრობაში არ დაუმჩნევია კვალი 1914—1918 წლების ომს. საბჭოთა რესპუბლიკის მშრომელი ახალგაზრდობა იყო მოწამე და მონაწილე სხვა გმირული, გააფთრებული და დიდი ბრძოლებისა, სამოქალაქო ომისა. „წითლები“ და „თეთრები“—აი ორი მოპირდაპირე მხარე. მემამულეთა და კაპიტალისტების წინააღმდეგ, საერთაშორისო კონტრ-რევოლუციის წინააღმდეგ, მუშათა და გლეხთა ხელისუფლების დასაცავად, მსოფლიო რევოლუციის გასამარჯვებლად,—აი ჩვენი ლოზუნგები.

ეს ბრძოლა, ეს ლოზუნგები შეისისხლხორცა და შეიგნო საბჭოთა რუსეთის მუშათა და გლეხთა ახალგაზრდობამ. ამიტომ 1914 წლ. ომი ბევრი ჩვენთაგანისათვის შორეული წარსულის ისტორიაა. მაგრამ ეს ისტორია ჩვენ უნდა შევისწავლოთ და საჭიროა იგი კარგადაც ვიცოდეთ.

1914 წლის აგვისტოში საომარ სანგრებსა და თხრილებს ნიაღვარსავით მიაწყდა მრავალმილიონიანი მუშათა მასა, რომელთაც თავის დროშაზე მიჰქონდათ ზიზღი და მტრობა სხვა ქვეყნების მუშებისა და გლეხებისადმი. კაპიტალისტური ქვეყნების არმიების რიგებში ითქვიფებოდა არა მარტო მუშათა და გლეხთა მასა, არამედ მთელი სოციალისტური პარტიებიც, რომელთაც წინ მიუძღოდა მათი მოღალატე ლიდერებისა და მეთაურების ლოცვა-კურთხევა.

მთელი ევროპა დაემგვანა „საგიყეთს“. სახელმწიფოანი გარშემოარტყმული იყვნენ უზარმაზარი თხრილებ-სანგრებით

და მავთულის ხლართულებით; მათ ერთიმეორესაგან საზღვრავდა ცოცხალ ადამიანების მწყკრივების ზღუდე. დატრიალდა გააფთრებული ბრძოლა, როდესაც არავინ არავის არ ინდობდა და არ იბრალებდა, ბრძოლა, რომელშიც მონაწილეობას იღებდა 60 მილიონი კაცი. ხოლო თვით მეომარ სახელმწიფოებში კი მოწყობილი იყო სამხედრო ბანაკი ყოველივე და ყველაფერი დაუმორჩილეს ამ გამანადგურებელ სისხლისღვრას. ფაბრიკა და ქარხნები ამზადებდნენ ტყვიებს, ყუმბარებს, ზარბაზნებს, ამუნიციას—ყველაფერს განადგურებისათვის. აღარ დარჩა არაფერი ისეთი, რაც მხედველობაში არ ყოფილიყო მიღებული. და ეს იმას კი არ ნიშნავს, რომ ომში მონაწილეობას იღებდა მხოლოდ 60 მილიონი კაცი. არა, ამ ომში მონაწილეობას იღებდნენ ის ასეული მილიონებიც, რომელნიც ამ სახელმწიფოთა მოსახლეობას შეადგენდნენ. თვითვეული ოჯახიდან ყველაზე უფრო ჯანსაღი და ძლიერი წევრი გაგზავნილი იყო ფრონტზე—ჯარში.

დიდებოდა გადასახადები, იზრდებოდა სიძვირე.

ომი მოითხოვდა სულ ახალ თანხებს. მას იძლეოდა მშრომელი ხალხი. ვინაიდან ომი დაიწყო კაპიტალისტებმა არა მარტო სხვა ქვეყნების გასაძარცვავად, არამედ თავისი ხალხის გასაძარცვავადაც სამხედრო მარაგისა და სურსათის მოწოდების საქმეში მდიდრებოდნენ და ჯიბეებს ივსებდნენ ბანკირები და ვაჭრები.

ომის მთელი სიმძიმე კისერზე აწვა მუშებსა და გლეხებს. წვრილი ბურჟუაზია კოტრდებოდა. და ყოველივე ეს მიდიოდა, მიექანებოდა ბურჟუაზიის სალაროში. ბურჟუაზიული პრესა გაყვიროდა სამშობლოს თავდაცვის შესახებ; იგი კმნიდა პატრიოტულ სულიერ განწყობილებას, აღვიძებდა ნაციონალურ შუღლსა და მტრობას. მაგრამ ამ ყვირილის დროს კი ისინი ძალზე მეტად ამდიდრებდნენ თავიანთ ქონებას და სუქდებოდნენ.

ხოლო ამავე დროს კი ფრონტზე ცოცხალი ადამიანების მწკრივები ხან უკან იხევდნენ და ხან წინ მიიწევდნენ. გამანადგურებელი ბრძოლის ცეცხლი ასეულ ათასობით მუსრავდა ამ მწკრივების შემადგენლობას.

მაგრამ მწკრივებს კვლავ ემატებოდა ახალი ასეული ათასი და მილიონი სიცოცხლე.

შედეგად—9 მილიონი მოკლული 20 მილიონი დაჭრილი და დასახიჩრებული.

როგორღა უნდა ემოქმედნათ სოციალისტებს ომის დროს?

1912 წელს, ბალკანეთის ომის დროს, გაიმართა ბაზელის კონგრესი. იგი იყო მოწამე ისეთი ომისა, რომელიც იმუქრებოდა მსოფლიო სისხლის ღვრად გადაქცევას, ვინაიდან ბალკანეთის მეომარ სახელმწიფოთა ზურგს უკან ამოფარებული იყო დიდ სახელმწიფოთა ინტერესები.

კონგრესმა მიიღო რეზოლიუცია, რომელშიც ნათქვამი იყო: „დაე მთავრობანი ნუ დაივიწყებენ, რომ საფრანგეთ-პრუსიის ომმა გამოიწვია კომუნის რევოლუციური ცეცხლი, რომ რუსეთ-იაპონიის ომმა აამოძრავა რუსეთის ტერიტორიაზე მოსახლე ხალხების რევოლუციური ძალები... პროლეტარებს ბოროტებად მიაჩნიათ ესროლონ ერთმანეთს კაპიტალისტების მოგებათა გაძლიერებისათვის, დინასტიების შეჯიბრებისათვის და საიდუმლო დიპლომატიის აყვავებისათვის“. ასეთი ენით ლაპარაკობდნენ სოციალისტები, ასეთი სიტყვებით მოუწოდებდა მეორე ინტერნაციონალი ომამდე.

ჯერ კიდევ 5 წლის წინად ამ ფაქტამდე, 1907 წელს, მეორე ინტერნაციონალის საერთაშორისო კონგრესი შტუტგარტში შეეხა ომის საკითხს. კონგრესმა მიიღო რეზოლიუცია, რომელშიც აღნიშნული, იყო რომ: „იმ შემთხვევაში თუ ომი დაიწყა, სოციალისტები ვალდებული არიან ჩაერიონ მასში ომის საჩქაროდ დამთავრებისათვის და ყოველ მხრივ გამოიყენონ ომის მიერ გამოწვეული ეკონომიური და

პოლიტიკური კრიზისი, რათა ამით ააჯანყონ ხალხი და დააჩქარონ კაპიტალისტური ბატონობის დამხობა*.

ეს რეზოლუცია კიდევ უფრო აშკარად ხაზს უსვამდა იმას, თუ რა უნდა გაეკეთებიათ სოციალისტებს ომის დროს. სოციალისტებს უნდა მიემართათ ეს ომი მათ წინააღმდეგ, ვინც იგი გამოიწვია და დაიწყო, ე. ი. კაპიტალისტების წინააღმდეგ, გაეხადათ ეს ომი პროლეტარული რევოლუციის დასაწყისათ.

2. მეორე ინტერნაციონალი და ომი.

საფრანგეთში მოჰკლეს ჟორესი. კონტრ-რევოლუციის გაწვევნილი ხელი აღიმართა მის წინააღმდეგ, ვინც ყველაზე უფრო ადრე და სწრაფად იგრძნო ქარიშხალის ამოვარდნა და დაიწყო მუშაობა ამ უბედურობის თავიდან ასაცილებლად.

ავგისტოში დაიწყო ომი. დაიწყო პირველი შეტაკებანი მოსაზღვრე არმიებისა, ერთის მხრით ავსტრია-გერმანიისა და, მეორეს მხრით,—რუსეთ-საფრანგეთისა.

გერმანიის რეიხსტაგში ამავე დროს კენჭს უყრიან სამხედრო კრედიტების საკითხს. 110 სოციალისტი დეპუტატი ხმას აძლევს ამ კრედიტებს. ესენი გახლდნენ იმ პარტიის დეპუტატები, რომელიც ხელმძღვანელობდა მეორე ინტერნაციონალს. ესენი იყვნენ გერმანიის სოც.-დემოკრატიის დეპუტატები. მათ წრეში იყო აგრეთვე კარლ ლიბკნეხტიც. მანაც ვერ გაბედა იმ დროს მიეცა ხმა კრედიტების წინააღმდეგ; იგი შებოროტეს პარტიული დისციპლინით.

რუსეთში 5 მუშა-დეპუტატი ბოლშევიკი დემონსტრაციულად სტოვებს სახელმწიფო სათათბიროს სხდომას, როდესაც ირჩეოდა და კენჭს უყრიდნენ სამხედრო კრედიტების საკითხს. მთავრობა იწყებს მათ დევნას. ხუთივე მუშა-დეპუტატს ასახლებენ ციმბირში. ბურჟუაზია შეეცადა წინა-

წარ ჩამოეცილებია თავის გზიდან ისინი, ვინც აშკარად განაცხადა მთელი სიმართლე ომის შესახებ. თავისი მოკავშირეებისა და ლაქიების დახმარებით მან დააჩუმა ისინი, ვისაც შეეძლო გამოეაშკარაებია და გამოემჟღავნებია ამ ომის მიზეზები.

და გადიშალა საშინელი სურათი; 60 მილიონი კაცი ომის მონაწილე და მათ შორის მთავარ მასსას წარმოადგენენ მუშები და გლეხები, რომელნიც მიდიან საბრძოლველად და სასიკვდილოდ სხვისი, მათთვის უცხო და მტრული ინტერესებისათვის. მეთაური და წინამძღოლი მუშათა კლასისა — მეორე ინტერნაციონალი, მისი სექციები ცალკე ქვეყნებში, სოციალისტური პარტიები, — არ აცხადებენ პროტესტს ამ ომის წინდმდეგ, არ მოუწოდებენ უპარტიო მუშებსა და მუშა-სოციალისტებს არ მიეღოთ მონაწილეობა ამ სისხლის ღვრაში, ისინი უარს ამბობენ თავიანთ რევოლუციურ მოვალეობაზე.

დიახ, ბურჟუაზიას ყავდა ერთგული მოკავშირე მუშათა კლასის წრეში.

ოპორტიუნიზმი გზას უკაფავს ბურჟუაზიასთან შეთანხმებისა და შერიგების შესაძლებლობას. ოპორტიუნიზმი ნიშნავს უარის თქმას პროლეტარული ბრძოლის საბოლოო მიზანზე — უარის თქმას პროლეტარულ რევოლუციურად; იგი მოასწავებს მას, რომ პროლეტარული რევოლუციის შაგრირ დაკმაყოფილდეთ სოციალიზმის კაპიტალიზმში ნელ-ნელი შეზრდით. ეს ავადმყოფობა თავის დროზე აღმოაჩინეს მუშათა კლასის საუკეთესო წინამძღოლებმა და თეორეტიკოსებმა. შეეცადენ კიდევ მის წამლობას.

იმათ წინააღმდეგ, ვინც ქადაგებდა და ასაბუთებდა ოპორტიუნიზმს, დაიწყო ცხარე და გააფთრებული ბრძოლა. მაგრამ ამ ავადმყოფობამ ნელ-ნელა დაიპყრო მუშათა მოძრაობა, ოპორტიუნიზმის, ბურჟუაზიასთან შეთანხმებისა და შეკავშირების სულისკვეთებაში აღიზარდა მუშათა კლასის

მთელი თაობა; მისმა მეთაურმა წრეებმა დაიპყრეს პარტიისა და პროფესიონალური კავშირების ყველა ხელმძღვანელი ადგილები.

ოპორტიუნიზმმა განსაკუთრებით ღრმად გაიდგა ფესვები იმ პარტიაში, რომელიც ხელმძღვანელობდა მე-2 ინტერნაციონალს, ყველაზე უფრო ძლიერსა და დისციპლინარულ პარტიაში მსოფლიოში—გერმანიის სოც.-დემოკრატიაში.

ომის დროს ოპორტიუნიზმები უკვე აშკარათ მხარს უჭერდნენ ბურჟუაზიას. მის ნაციონალიზმსა და ინტერესებს. ომის დროს ბევრი სოციალისტი იყო მოკალათებული მთავრობის სავარძელში ბურჟუაზიასთან ერთად.

სოც.-დემოკრატები გადაიქცნენ ბურჟუაზიის ლაქიებათ, „მისი იმპერატორობითი უდიდებულესობის“ სოციალისტებათ. სოციალისტი ლიდერები გახდნენ ბურჟუაზიის მინისტრებათ, როგორც მაგალითად ჰირვეული ვანდერველდე, გედი; გენდერსონი. ბურჟუაზიის წინააღმდეგ კლასიური ბრძოლის პროლეტარულ ღრმას უღალატეს ისეთ ძველმა და გამოჩენილმა ბელადებმა, როგორიც იყვნენ პლენხანოვი, კაუცკი და სხვ.

ომი ნიშნავდა კაპიტალისტური სამყაროს კრიზისს. ომი ნიშნავდა სოციალისტური პარტიების კრიზისსაც. ომის საკითხი გახდა მათი განხეთქილების მიზეზათ, გაჩნდა და იზრდებოდა ომის მოწინააღმდეგეთა ჯგუფები. მაგრამ ისინი იყვნენ ძალიან ცოტანი ომის დასაწყისში.

გარდა ომის მომხრეთა და მოწინააღმდეგეთა, გაჩნდა კიდევ საშუალო ჯგუფი კაუცკის მეთაურობით. მან ითამაშა ყველაზე უფრო სამარცხვინო და მოღალატური როლი მუშათა კლასის მიმართ. სიტყვით ისინი წინააღმდეგნი იყვნენ ომისა, ხოლო სინამდვილეში კი ის ჯგუფი მარქსისტული სიტყვებითა და რევოლუციური ფრაზეოლოგიით ცდილობდა დაეშალა მუშათა კლასისათვის ინტერნაციონალში და მისი პარტიების უმრავლესობაში მომხდარი ღრმა განხეთქილება.

მისი მოქმედება ყველაზე მეტად ხელსაყრელი იყო მუშათა კლასის მტრებისათვის; რადგან იგი აღწევდა სანახევრო, ბურჟუაზიულ და ორაზროვან ლოზუნგებს და მათ შორის განიარაღების ლოზუნგსაც. ესენი იყვნენ წინამორბედნი მომავალი 21/2 ინტერნაციონალისა. ბოლოს კაუკუიკი გახდა ომის აშკარა მომხრე.

პ. ახალგაზრდათა ინტერნაციონალი და ანტიმილიტარიზმი.

ბრძოლა სამხედრო სულისკვეთების წინააღმდეგ, ახალგაზრდობის სოციალისტურ პრინციპებზე აღზრდა — აი რა შეადგენდა მუშათა კლასის ერთ-ერთ ამოცანას ომამდე. ამ მიზანს ემსახურებოდნენ ახალგაზრდათა ორგანიზაციები. რომელნიც უმთავრესად, ეწყობოდნენ როგორც მილიტარიზმის წინააღმდეგ მებრძოლი ორგანიზაციები.

მილიტარიზმი წარმოადგენს ბურჟუაზიის ბატონობის ყველაზე უფრო ძლიერ იარაღს. იგი ორი მხრით არის მიმართული მუშათა კლასის წინააღმდეგ. მილიტარიზმის სისტემა დაფუძნებულია იმაზე, რომ მუშათა კლასის ახალგაზრდა თაობიდან შექმნან თავისი სამშობლოს, თავისი ბურჟუაზიის ერთგული სამხედრო ძალა. მისი ამოცანა „მდგომარეობს იმაში, რომ შექმნან ისეთი სამხედრო ძალა, რომელიც გამოსადეგი იქნება არა მარტო „გარეშე მტრებთან“ ბრძოლისათვის, არამედ „შინაურ მტრების“ განადგურებისათვისაც.

მუშათა ახალგაზრდობამ შექმნა თავისი ორგანიზაცია მილიტარიზმის წინააღმდეგ საბრძოლველად, არა მარტო სამხედრო საქმის გატაცების წინააღმდეგ პროპაგანდის საწარმოებლად, არამედ ახალგაზრდობის სოციალისტურ პრინციპზე აღსაზრდელად და მოსამზადებლად. იგი აღწევდა იმას, რომ უვნებლად ხდიდა ბურჟუაზიულ სახელმწიფოს არმიას, რადგან შეაგნებია მას ის, თუ რატომ არ უნდა ებრძოლა ამ

არმიას მუშათა კლასის წინააღმდეგ ბურჟუაზიის ინტერესებისათვის.

ამ მხრივ ახალგაზრდათა მოძრაობამ თავის დროზე ძალიან დიდი როლი ითამაშა მთელი მსოფლიოს პროლეტარიატისათვის.

ამ მოძრაობის სათავეში არა მარტო ახალგაზრდობის წრეში, არამედ მთელი. მუშათა კლასის შორის, იდეა კარლ ლიბკნეხტი.

15 წელზე უფრო მეტი დროის განმავლობაში იგი არის ერთი ყველაზე უფრო აქტიური, თუ ერთად-ერთი მქადაგებელი არა, ამ ანტიმილიტარისტულ ბრძოლისა.

✓ „პროლეტარული ახალგაზრდობა სისტემატიურათ უნდა ითვისებდეს კლასიურ შეგნებასა და მილიტარიზმისადმი ზიზღს. ახალგაზრდული ენტუზიაზმი უნდა ჩაებეროთ მოზარდი პროლეტარების გულში ასეთი აგიტაციისათვის. პროლეტარული ახალგაზრდობა ეკუთვნის სოც.-დემოკრატიას, სოციალ-დემოკრატიულ ანტიმილიტარიზმს. თუ ყველანი შეასრულებენ თავის მოვალეობას იგი იქნება და კიდევაც უნდა გვეკუთვნოდეს. ჩვენ. „ვის ხელშია აჩრდილის ახალგაზრდობა, მის ხელშია არმია“ ასე სწერდა ლიბკნეხტი თავის წიგნში „მილიტარიზმი და ანტიმილიტარიზმი“.

და მას სავსებით ნათლად ქონდა წარმოდგენილი თუ რა მნიშვნელობა აქვს ახალგაზრდობის კლასიურ და ანტიმილიტარისტულ სულისკვეთებაში აღზრდას.

სამხედრო საქმეებით გატაცების წინააღმდეგ აგიტაციას დიდი გავლენა ქონდა ყველა კაპიტალისტური ქვეყნების მუშათა ახალგაზრდობაში. უკვე 1907 წელში შესაძლებელი გახდა ყველა ქვეყნების ახალგაზრდათა ორგანიზაციების ერთიან საერთაშორისო ორგანიზაციაში გაერთიანება პრიველმა კონგრესმა, რომელიც გაიმართა შტუტგარტში, საფუძველი ჩაუყარა ახალგაზრდათა ინტერნაციონალის ორგანიზაციას. კონგრესმა განიხილა ახალგაზრდათა მოძრაობის ყველა ძირითადი საკითხები და მათ შორის ანტიმილიტარიზმის საკითხიც.

კონფერენცია შეუერთდა მე-2 ინტერნაციონალის შტუტ-
პარტის კონგრესის რეზოლიუციას და, სხვათა შორის, განა-
ცხადა შემდეგი: „კონფერენცია... მიაქცევს განსაკუთრებულ
ყურადღებას მილიტარიზმის საფრთხეზე აგრეთვე შინაური
კლასიური ბრძოლისათვის და ახალგაზრდათა საერთაშორისო
მოძრაობის მოვალეობად სთვლის მილიტარიზმის წინააღ-
მდეგ ბრძოლას, — კონგრესის მიერ მიღებული რეზოლიუციის
თანახმად“. უკვე იმ დროს ღრმად ქონდა შეგნებული ახალ-
გაზრდობას იმ მილიტარიზმის რეალური საერთაშორისო პირო-
ბებში, რომელიც უმთავრესად მიმართული იყო მუშათა მო-
ძრაობის წინააღმდეგ.

ახალგაზრდათა ორგანიზაციების ამ მუშაობამ, რომელიც
შტუტპარტის კონგრესის შემდეგაც საკმარისად წარმატებით
მიმდინარეობდა, — წარმოშვა ახალგაზრდათა ორგანიზაციების
მებრძოლი კლასიური ხასიათი და განსაზღვრა მათი როლი
საერთო პროლეტარულ მოძრაობაში.

„ბრძოლა მილიტარიზმის წინააღმდეგ არ შეიძლება გა-
მოყოფილ იქნეს კლასიურ ბრძოლიდან საერთოდ“.

4. ახალგაზრდათა ინტერნაციონალი და ოპორტიუნიზმი.

მუშათა მოძრაობის განვითარების მშვიდობიან ხანას,
ჩასახვასა და გაძლიერებას ოპორტიუნიზმისას ომამდე, უეჭ-
ველად, თავისი კვალი უნდა დაეჩნია ახალგაზრდათა მოძრა-
ობისათვისაც.

ახალგაზრდათა ორგანიზაციებს, რომელნიც წარმოად-
გენდენ საუკეთესო სკოლას წმინდა კლასიური შეგნების მქო-
ნე დამოუკიდებელი მებრძოლების აღსაზრდელად, ადრე თუ
გვიან უნდა მიეჭია უფროსების, სოც. — დემოკრატიული
პარტიებისა და პროფესიონალური კავშირების ყურადღება.
ახალგაზრდათა ორგანიზაციები ამზადებდნენ პროლეტარულ
მებრძოლთა ახალ რიგებს, რომელთაც წვრთნიდა და

ზრდიდა მილიტარიზმის წინააღმდეგ ბრძოლა, რასაც ქონდა განსაზღვრული პოლიტიკური ხასიათი. ომის წინა ხანებში, რამოდენიმე წლის განმავლობაში უფროსების ბრძოლა განსაკუთრებით გაძლიერებულ და განმტკიცებულ იქნა.

ოპორტიუნისტ ხელმძღვანელებმა სწრაფად შეიგნეს თუ რა დიდ საფრთხეს წარმოადგენდა მათთვის ახალგაზრდათა ორგანიზაციები და ამიტომ კიდევაც შეეცადნენ როგორმე თავის ხელში ჩაეგდოთ ეს მოძრაობა.

მეორე ინტერნაციონალის ერთ-ერთ ყველაზე უფრო ძლიერსა და გავლენიან ქვეყანაში, გერმანეთში, ახალგაზრდათა ორგანიზაციები ომის წინა ხანაში სავსებით დაიმონა სოც. დემოკრატიამ.

ახალგაზრდათა ორგანიზაციების წინააღმდეგ, — რომელიც დიდ პროპაგანდას ეწეოდნენ მხოლოდ ახალგაზრდობის წრეში, — დაიწყო დევნა და შეტევა ორი მხრიდან. ერთის მხრით, ბურჟუაზიულმა მთავრობამ გამოსცა სპეციალური საიმპერიო კანონი ახალგაზრდობის სოციალისტური ორგანიზაციების წინააღმდეგ, მეორეს მხრით კი დაიწყო ახალგაზრდათა ორგანიზაციების ნელ-ნელა დაპყრობა პროფესიონალური კავშირებისა და პარტიის მიერ.

1908 წელში ახალგაზრდათა დამოუკიდებელი ორგანიზაციები გაუქმებულ იქნენ და მის მაგივრად შემოიღეს ახალგაზრდათა კომიტეტები. ყვითელმა ლიდერებმა და მეთაურებმა მიიღეს შესაძლებლობა დაეყენებიათ „თავისი“ კაცები, „მეურვენი“, როგორც ეს მათ შემდეგ უწოდეს.

შეიცვალა თვით ორგანიზაციის მოქმედებაც. ძველი მუშაობა, რომელიც მდგომარეობდა აქტიურ პროპაგანდაში, პოლიტიკურ ცხოვრებაში მონაწილეობის მიღებაში, შეცვლილ იქნა უწყინარი კულტურული მუშაობით, რომელიც აქეზებდა ახალგაზრდობაში სხვადასხვა თამაშობისადმი და გასართობისადმი მისწრაფებას.

ასევე მოხდა ჩეხიაში. იტალიაშიც კი, ე. ი. იმ ქვეყანაში, სადაც სოციალისტური პარტია ომის დროს ინტერნაციონალის ერთგული დარჩა, იქაც კი პარტიის რეფორმისტულმა ელემენტებმა, — რომელიც შემდეგ გამოირიცხეს პარტიიდან, — გამოუცხადეს ბრძოლა ახალგაზრდათა ორგანიზაციებს. ყველა ქვეყნების რეფორმისტებსა და ოპორტიუნისტებს ერთგვარად ეზიზღებოდათ და ეზიზღებათ ახალგაზრდათა დამოუკიდებელი ორგანიზაციები.

იმის გავლენით, რაც დაემართა გერმანიის ახალგაზრდათა ორგანიზაციას, საფრანგეთში მოხდა რეორგანიზაცია ახალგაზრდათა კავშირისა, ასე რომ ომის დაწყებისას ეს ორგანიზაცია არ ყოფილა დამოუკიდებელი, იგი სავსებით დამონებული ყავდა პარტიას, ჰოლანდიაში რევზიონისტებმა დაარსეს მუშათა ახალგაზრდობის თავისი ორგანიზაცია.

და მხოლოდ იმ ქვეყნებში, სადაც (შვეიცარია, შვეცია) თვით პარტიებმა შეინარჩუნეს თავისი რევოლუციონერობა, მათ სრული დამოუკიდებელი მოქმედების უფლება მისცეს ახალგაზრდათა ორგანიზაციებს, ვინაიდან ასეთი თვითმოქმედება უზრუნველყოფდა ახალგაზრდობის აღზრდას რევოლუციურ — კლასიურ სულისკვეთებაში.

5. ახალგაზრდათა ორგანიზაციები და ომი.

ომმა გამოიწვია ახალგაზრდათა ინტერნაციონალის აღორძინება იგი დაიწყო საერთაშორისო ცენტრიდან კი არა, არამედ ცალკე სახელმწიფოდან.

გერმანეთში ომმა გამოაცოცხლა და გააძლიერა ძველი ოპოზიციური ჯგუფები. იმ ცენტრალური ბიუროს მოქმედებამ, რომელიც შექმნილი იყო სოციალდემოკრატების მიერ და რომელიც აერთიანებდა ადგილებისათვის დანიშნულ „მეურვეებს“ — გამოიწვია დიდი აღშფოთება ახალგაზრდობის ყველაზე უფრო შეგნებულ ნაწილში.

ნაციონალური აღტყინება და გატაცება, რომელიც შეს-
ძლო გამოეწვია ვილგელმის მთაფრობას თავის სახელმწიფო-
ში სოც.-დემოკრატიის აქტიური დახმარებით, — მოედვა მუ-
შათა ახალგაზრდობის დიდ და ფართო წრეებსაც. გერმანეთს
ახალგაზრდობის კავშირის ერთი დამაარსებელთაგანი ლიუ-
დვიგ ფრანკი მოხალისედ წავიდა ჯარში ამ მაგალითმა გავ-
ლენა მოახდინა მუშათა ახალგაზრდობაზე. მუშათა ახალგაზ-
რდობა, რომელსაც უკანასკნელი წლების განმავლობაში
(ახალგაზრდათა დამოუკიდებელი კავშირების დაშლის შემ-
დეგ) სოციალ-დემოკრატია ასწავლიდა სხვადასხვა-სათამაშო-
ებითა და გასართობებით გატაცებას, — უძლური იყო წინა-
აღმდეგობა გაეწია იმ პატრიოტული თავსბრუდამხვევი ქა-
რიშხლისათვის, რომელმაც შეიპყრო მთელი სახელმწიფო.
მას მაგალითიც ქონდა თვალწინ იმ ხელმძღვანელთა სახით,
რომელნიც პარტიის მიერ გამოყოფილნი იყვნენ ახალგაზ-
რდობის შორის მუშაობის საწარმოებლად.

თითქმის 2.000 კაცი მათ შორის გაწვეულ იქნა ჯარში,
ხოლო 483 კაცი კი თვით წავიდა მოხალისეთ. ამავე დროს
კი ცენტრალური ბიურო და ახალგაზრდათა ორგანიზაციების
ცენტრალური ორგანო ისევ ძველი ვზით აწარმოებდა მუ-
შაობას და სავსებით გვერდს უხვევდა ომის საკითხს.

მაგრამ ოპოზიცია თანდათან ძლიერდებოდა და ცალკე
ორგანიზაციები უკვე ხმამაღლა მოითხოვდნენ აუცილებლად
ბოიკოტი გამოეცხადებიათ ცენტრალური ორგანო — „მუშა-
თა ახალგაზრდობასთვის“.

მუშათა ახალგაზრდობის ადგილობრივმა ორგანოებმა,
ცენტრალური ბიუროს ნებასურვილის წინააღმდეგ, დაიწყეს
აგიტაცია ომის საწინააღმდეგოთ.

ყველა ასეთი ჯგუფების ცენტრი იყო შტუტგარტი, დრე-
ზდენი, ბერლინი, ლაიპციგი. ცენტრალური ბიუროს ავტო-
რიტეტი და გავლენა თანდათან ეცემოდა. და ეს განსაკუთ-
რებით გამოაშკარავდა ბერნის კონგრესისადმი დამოკიდებუ-

ლების საკითხში. ცენტრალმა ბიურომ, როდესაც მან მიიღო ბერნის კონგრესზე დასწრების მოწვევა, უპასუხა შემდეგი წერილით, რომელიც დარჩება როგორც ერთი დოკუმენტ-თაგანი სოციალიზმის დიდი ღალატისა:

„შვეიცარიის ახალგაზრდობის სოც.-დემოკრატიულ ორგანიზაციას, ბ-ნ მიუნცენბერგს, ციურიხი.

პატივცემულო ამხანაგებო!

ჩვენთვის წარმოდგენილ დაბეჭდილ კორესპონდენციაში ბევრჯერ გვხვდება ბოროტი გამოლაშქრება გერმანიის მუშათა მოძრაობაში ახალგაზრდობის პროლეტარული მოძრაობის წინააღმდეგ. ჩვენ ეხლა უარს ვამბობთ კამათი დავიწყოთ თქვენთან ამ საკითხის შესახებ, მაგრამ ვაცხადებთ ჩვენ ენერგიულ პროტესტს.

თქვენ მიერ განზრახულ ახალგაზრდობის საერთაშორისო კონფერენციაში ჩვენ მონაწილეობას არ მივიღებთ. კონფერენციის მუშაობისათვის განზრახული მთავარი საკითხი ჩვენი აზრით არ შედის ახალგაზრდობის მოძრაობის ამოცანებში და უფრო სწორად იგი არის ისეთი საქმე, რომელიც ეხება-სოციალ-დემოკრატიულ პარტიას.

სალამით მაქს პეტერს“.

მიუხედავად ცენტრალი ორგანოს უარისა ადგილობრივმა ორგანიზაციებმა მონაწილეობა მიიღეს ბერნის კონფერენციაში. იმ ჯგუფების მეოხებით, რომელნიც მიემხრენ ბერნის კონფერენციას, ვრცელდებოდა საერთაშორისო გამოცემები და ჟურნალი „ახალგაზრდათა ინტერნაციონალი“.

დაიწყო გაძლიერებული დევნა ახალგაზრდობისა, რომელნიც ავრცელებდნენ პროკლამაციებს, მოწოდებებს, რომელნიც აწარმოებდნენ აგიტაციას ომის წინააღმდეგ.

მაგრამ მიუხედავად ასეთი დევნისა, გერმანიის ბევრმა ორგანიზაციამ შესძლო გაემართა 1915 წელში 2 სექტემბერს თავისი ახალგაზრდობის დღე.

„ჩვენ პროტესტს ვაცხადებთ ომის განგრძობის წინააღმდეგ და მივმართავთ ყველა ქვეყნების ახალგაზრდობას ძმური მოწოდებით გაილაშქრონ ომის წინააღმდეგ. ჩვენ უცხადებთ ღრმა მადლობას და ჩვენ სოლიდარობას ბრწყინვალე მებრძოლეებს ამხ. ლიბკნეხტს გერმანიის ახალგაზრდობის მოძრაობის მამამთავარს, და ამხ. რიულესს, პროლეტარულ ახალგაზრდობის გამოჩენილ წინამძღოლსა და მასწავლებელს იმისათვის, რომ ისინი ომის დაწყებიდანვე შეუდრეკლად ოპოზიციის უდგენ მთავრობას და ამ რიგად, მალლა ეკირათ ღირსება პროლეტარული ახალგაზრდობის ინტერნაციონალისა“.

ცენტრალმა კომიტეტმა, როდესაც იგი ნათლად ამჩნევდა ადგილებზე ოპოზიციის ზრდას, იმ ოპოზიციისა, რაც მიმართული იყო ცეკას პოლიტიკის წინააღმდეგ, ომის პირდაპირი, თუ ფარული დახმარების წინააღმდეგ, — როდესაც იგი დღითი დღე ჰკარგავდა ორგანიზაციის წევრთა რიცხვს, გაძლიერებული ბრძოლა გაუმართა ახალგაზრდათა ადგილობრივ ორგანიზაციებს.

„რათა არ უნდა დაჯდეს ჩამოაშორეთ ახალგაზრდობის ყურადღება პარტიის მდგომარეობიდან, პოლიტიკური ბრძოლიდან, დაიკირეთ ისინი თქვენი გავლენის ქვეშ — არა ამოცანა უნდა შეესრულებია მას.

მაგრამ განხეთქილება უკვე მოედო მუშათა ახალგაზრდობის ფართო მასებს, ორგანიზაციის წევრთა ფართო წრეს.

ამას ხელს უწყობდა აგრეთვე ის გარემოება, რომ სამხედრო ხელისუფლებამაც დაიწყო ახალგაზრდობის „დაპყრობა“. ახალგაზრდობის ოპოზიციური ჯგუფები, რომელნიც აწარმოებდნენ აგიტაციას, აწყობდნენ დემონსტრაციებს არა მარტო ზურგში, არამედ თვით ლაშქარშიც, — დიდი საფრთხეს წარმოადგენდნენ სამხელმწიფოსათვის.

სამხედრო ხელისუფლებამ ხელი მოჰკიდა ახალგაზრდობის „გარდაქმნას“. სამხედრო საქმის შესასწავლად მთელი ახალგაზრდობისათვის სავალდებულო რაზმების მოწყობით,

ახალგაზრდობის ხელფასიდან სავალდებულო ანარიცხის შემოღებით, ისინი ფიქრობდნენ გაემდიერებიათ პატრიოტული სულიერი განწყობილება მუშათა ახალგაზრდობის შორის. მაგრამ ოპოზიციურმა ახალგაზრდობამ ამის წინააღმდეგაც გააჩაღა ცხარე ბრძოლა. ამ ბრძოლის ერთერთ თვალსაჩინო სურათს წარმოადგენს ახალგაზრდობის გაფიცვა ბრაუნშვეიგში 1916 წ., რომელიც მიმართული იყო არმიის სასარგებლოდ შემოღებული სავალდებულო ანარიცხის წინააღმდეგ. გაფიცვა რამოდენიმე დღის განმავლობაში მოედვა 2.000-მდე კაცს და ამ გაფიცვით დამფრთხალმა მთავრობამ გააუქმა ბრძანება სავალდებულო ანარიცხის შესახებ.

ახალგაზრდობის ოპოზიციონური ჯგუფების ენერგიული და გმირული ბრძოლა იმდენათ ძლიერდებოდა, რომ მათი წევრების დაეინებითი მოთხოვნით გადაწყვეტილ იქნა დაეარსებიათ საკუთარი ორგანიზაცია.

1916 წელს იენში გაიმართა პირველი ყრილობა ოპოზიციური ჯგუფებისა. ამ ყრილობაში არაღეგალურად მონაწილეობას იღებდა კარლ ლიბკნეხტიც. ახალგაზრდობამ დაარსა ახალი ორგანიზაცია წინააღმდეგ ძველის, რომელიც მუშაობდა სოც.-დემოკრატიების ხელმძღვანელობის ქვეშ.

„გერმანეთის ახალგაზრდობის კონფერენცია განსაკუთრებით ხაზს უსვამს თავის სოლიდარობას ანტიმილიტარისტულ მოძრაობასთან იმ აზრით, როგორც ეს დაადგინა ახალგაზრდათა საერთაშორისო კონფერენციამ 1907 წ. შტუტგარტში, 1910 წელს კოპენჰაგენში და 1915 წელს ბერნში.

„გერმანიის ახალგაზრდობის კონფერენცია განსაკუთრებით ენერგიულად უარყოფს სამშობლოს დაცვის მოვალეობას და ომის დროს ნაციონალური კლასიური ჰერმონიის სიყალბეს და პირველ რიგში აყენებს კლასიური ბრძოლის საერთაშორისო სოლიდარობის მოვალეობას“.

ახალი მოძრაობა მიმდინარეობდა „ჯერ გარკვეულობა — შემდეგ უმრავლესობა“ — ლოზუნგის ქვეშ. მოკლე ხანში მან

დაიპყრო ყველაზე ძლიერი ორგანიზაციები და ჩამოაშორა ისინი ცენტრალ კომიტეტს.

კავშირის წინააღმდეგ დაიწყო ძლიერი დევნა. მისი ორგანო, რომელიც იძულებული იყო ხშირად გამოეცვალა თავისი სახელი და რომელსაც განუწყვეტლივ კრძალავდნენ, ძალიან ფართოდ ვრცელდებოდა ახალგაზრდობაში. მოძრაობაც იზრდებოდა და ძლიერდებოდა.

ომმა გამოიწვია ახალი მოძრაობა საფრანგეთში. ჩვენ უკვე წავიკითხეთ ის წერილი, რომლითაც გერმანეთის ორგანიზაციამ უპასუხა ბერნის კონფერენციაზე მიწვევას. საფრანგეთში, სადაც სოციალისტური პარტია ომის დასაწყისიდანვე მოქმედობდა სწორედ ისევე, როგორც გერმანეთის სოც. დემოკრატია, სადაც ახალგაზრდათა კავშირის ცენტრალმა კომიტეტმა უარი განაცხადა ბერნის კონფერენციაში მონაწილეობის მიღებაზე.

მაგრამ მოძრაობა ახალგაზრდათა ინტერნაციონალისათვის აქაც დაიწყო. პატიოსანი სოციალისტური ინტელიგენციის წრეში აღიბეჭდა მიმდინარეობა ომის წინააღმდეგ. ამ მიმდინარეობის სულის ჩამდგმელი სოციალისტური სტუდენტობა იყო.

მოძრაობა ომის წინააღმდეგ მუშა-ახალგაზრდობის წრეში დაიწყო სენის დეპარტამენტში. საფრანგეთის კავშირის ნაციონალურმა კომიტეტმა, რომელმაც შესძლო პარტიის გავლენისაგან განთავისუფლება, მხარი დაუჭირა ამ მიმდინარეობას, მაგრამ აშკარად ჯერ კიდევ ვერ გამოდიოდა მათ დასაცავად. იგი დაკმაყოფილდა სახელმწიფოს შიგნით პროპაგანდის წარმოებით, რაიც ფრიად გაძნელებული იყო იმის წყალობით, რომ საფრანგეთის მთავრობამ სასტიკი დევნა დაუწყო ახალგაზრდობას.

ყველაზე გმირული ორგანიზაცია, რომელსაც მუშა-ახალგაზრდობა უნდა უმაღლოდეს ომის დროს ახალგაზრდათა ინტერნაციონალის აღდგენას და რომელმაც ჯერ კიდევ

ომის დაწყებამდე სწორად განსაზღვრა თავისი ხაზი,—არის იტალიის სოციალისტური ახალგაზრდობა.

ომის დასაწყისშივე იტალიის ცენტრალმა კომიტეტმა მოახერხა დაეწყო ბრძოლა ომის წინააღმდეგ და ეწარმოებია აგიტაცია ჯარში. კავშირის სათავეში, მის მდივნათ იყო ამხან. ამედეო კატანეზი. მის გმარობას და რევოლუციურ თავგანწირულებას უნდა უმაღლოდეს იტალიის კავშირი იმაში, რომ იგი თავის ღროზე დაადგა სწორ გზას. პარტიის უმრავლესობასთან ერთად, რომლისათვისაც კავშირი ერთ ღროს წარმოადგენდა მძლავრ დასაყრდნობ ფუძეს,—ახალგაზრდობა აწყობდა ფართო მანიფესტაციებს ომის წინააღმდეგ. კავშირის ორგანო „ავანტი“ იყო საყვირი, რომელიც იტალიის ახალგაზრდობას აღვიძებდა ომის წინააღმდეგ ბრძოლისათვის,

იტალიის კავშირმა დიდი გაჭირვება განიცადა. მის საუკეთესო ხელმძღვანელებს აპატიმრებდნენ, მის წევრებს ფრონტზე გზავნიდნენ და კრებების გამართვის საშვალებას არ აძლევდნენ. ახალგაზრდობის წინააღმდეგ ბურჟუაზია მიმართავდა ხოლმე ომის ღროს მისთვის ყველაზე ძვირფასს და ხესაყრელ იარაღს ანგარიშის გასწორებისას ახალგაზრდობის საუკეთესო ბელადებს იგი გზავნიდა ფრონტის ყველაზე სახიფათო რაიონში, სადაც ესენი ყოველთვის ომის საშინელ ქარცეცხლში იყვნენ ხოლმე გახვეწულნი. იტალიის კავშირი არა თუ მიემხრო ბერნის კონფერენციას და მის დადგენილებებს, არამედ იგი არის ერთ-ერთი კავშირი, რომლის წყალობითაც მოწვეულ იქნა ეს კონფერენცია.

მეორე კავშირი, რომელმაც თავის თავზე აიღო ბერნის კონფერენციის მოწვევის ინიციატივა, არის შვეიცარიის კავშირი. ეს არის ერთი იმ კავშირთაგანი, რომელმაც არა თუ შეინარჩუნა თავისი არსებობა ომის ღროს და აწარმოებდა ძლიერ პროპაგანდას ომის წინააღმდეგ, არამედ მხნედ და წარმატებით მუშაობდა ყველა სხვა დარგშიც. შვეიცარიის

კავშირი იყო ცენტრი ახალგაზრდათა მთელი საერთაშორისო მოძრაობისა ომის დროს. მაგრამ ეს კიდევ ცოტაა. შვეიცარიის ახალგაზრდობამ აიძულა პარტია გადაესინჯა თავისი პოზიცია ომის მიმართ.

ყველაზე მეტად ძლიერი ორგანიზაცია ახალგაზრდათა ინტერნაციონალისა რომელმაც სწორეთ ისევ, როგორც იტალია და შვეიცარიის ახალგაზრდობამ, — დაუფასებელი შრომა გასწია ახალგაზრდათა ორგანიზაციისათვის ომის დროს, არის შვეციის ორგანიზაცია. შვეციის მოძრაობის სათავეში წაშინ იდგა ახალგაზრდობის ერთი უერთგულესი ბელადთაგანი ამხ. ხეგლუნდი. კავშირის ორგანო „შტრამოკლოკან“ ფართოდ ვრცელდებოდა არა მარტო ახალგაზრდობაში, არამედ მოზრდილ მუშებშიც. კავშირი ეწეოდა შესანიშნავ სააგიტაციო მუშაობას. იგი მთელ სახელმწიფოში თამაშობდა უდიდეს როლს ომის დროს. იგი აღვიძებდა რევოლუციურ განწყობილებას ყველა პროლეტარულ ორგანიზაციაში. დასასრულ, შვეციის კავშირმა თავისთავზე აიღო სამშვიდობო კონგრესის მოწვევის ინიციატივა შვეციაში, მიუხედავად პარტიის წინააღმდეგობისა.

ძლიერმა ანტიმილიტარისტულმა პროპაგანდამ გამოიწვია საშინელი დევნა ახალგაზრდობის წინააღმდეგ. ხეგლუნდი და ორი სხვა თვალსაჩინო ამხანაგი დაპატიმრებულ იქმნენ. ყველა ამ გარემოებამ გამოიწვია განხეთქილება, რომლის წყალობითაც დაარსდა შვეციის მემარცხენე სოც.—დემოკრატიული, პარტია, განხეთქილების ერთი მთავარი მონაწილეთაგანი და მემარცხენე რევოლუციური პარტიის ორგანიზატორთაგანი იყო შვეციის ახალგაზრდათა კავშირი.

ასევე, ჰქირა თავი ახალგაზრდობას ევროპის თითქმის ყველა ქვეყანაში. ახალგაზრდათა ორგანიზაციები წარმოადგენდნენ ყველაზე ძლიერ ფუძეს ანტიმილიტარისტული ბრძოლისათვის ომის წინააღმდეგ. განსაკუთრებით უნდა აღინიშ-

ნოს, რომ ახალგაზრდათა საერთაშორისო ორგანიზაციის რიგებში იდგა აგრეთვე ამერიკის სოციალისტური ახალგაზრდობა.

„ჩვენ ამერიკის შეერთებული შტატების ახალგაზრდათა სოციალისტური კავშირის წევრნი. რომელნიც შევიკრიბენით აქ ახალგაზრდათა საერთაშორისო დღეს (1916 წ. ოქტომბ. 3-ს) ვალად ვიღებთ ყველა ქვეყნების ჩვენ ამხანაგებთან ერთად, გავაკეთოთ ყველაფერი, რაც ჩვენ ხელთ არის, რათა შევებრძოლოთ დაწყევლილ მილიტარიზმს და მის ძირითად მიზეზს — კაპიტალისტურ სისტემას და მოვსპოთ მილიტარიზმი და კაპიტალიზმი, რომელთაც გამოიწვიეს მთელი ეს საშინელება“.

სოციალისტური ახალგაზრდობის ორგანიზაციამ არ უღალატა ამ განცხადებას მაშინაც, როცა ამერიკის შეერთებულმა შტატებმა თვითონ მიიღო მონაწილეობა მსოფლიო ომში.

6. ბერნის კონგრესი.

ახალგაზრდობის ინტერნაციონალი შეიქმნა ქვემოდან; იგი დაასრდა ახალგაზრდობის იმ სოციალისტური ორგანიზაციების გმირული ბრძოლის წყალობით, რომელნიც არ დაიბნენ ომის დასაწყისში და რომელთაც თვით ომს გამოუცხადეს ბრძოლა.

4—6 აპრილს შვეიცარიაში, ქალ. ბერნში გაიმართა ახალგაზრდათა სოციალისტური ორგანიზაციების საერთაშორისო კონგრესი. კონგრესს დაესწრო 16 დელეგატი, რომელნიც იყვნენ წარმომადგენელნი 10 სახელმწიფოსი; აქ იყვნენ წარმოდგენილნი ოპოზიციური ჯგუფები გერმანიისა და კავშირები იტალიისა, ნორვეგიისა, შვეციისა, შვეიცარიისა, დანიისა, პოლონეთისა და რუსეთისა და გარდა ამისა კონგრესში მონაწილეობას იღებდნენ ცალკე სოციალ-დემოკრატიული პარტიების წარმომადგენლები.

კონგრესი აერთიანებდა 33 ათას 800 წევრს. მაგრამ სინამდვილეში კონგრესი იყო გამოშხატველი ბევრად უფრო მრავალრიცხოვანი ახალგაზრდობის სულისკვეთებისა, ვინაიდან მუშათა ახალგაზრდობას ყველა ქვეყნებში ჰქონდა მოწყობილი თავისი ორგანიზაციები, რომელნიც მიემხრენ ბერნის კონგრესს, მაგრამ მათ საშუალება არ ჰქონდათ მიეღოთ მონაწილეობა ამ კონგრესში. მათ შეეძლოთ მხოლოდ ის, რომ გაეგზავნათ კონგრესისათვის თავისი მისალმება.

„საერთაშორისო სოციალისტური კონფერენცია, რომელიც გაიმართა 1915 წლის აპრილის 4—6-ს, 10 სახელმწიფოს დელეგატების თანადასწრებით, ადასტურებს შტუტგარტის, კოპენჰაგენის და ბაზელის საერთაშორისო ახალგაზრდობის სოციალისტური კონფერენციების დადგენილებას, რომელნიც მოუწოდებდნენ ყველა ქვეყნის მუშათა ახალგაზრდობას ძმათა სისხლის მღვრელი ომებისა და მილიტარიზმის წინააღმდეგ.

კონფერენცია ღრმა მწუხარებით აღნიშნავს იმას, რომ როგორც მოზრდილთა სოციალისტური ორგანიზაციები, ისე ახალგაზრდობის სოციალისტური ორგანიზაციები ბევრ სახელმწიფოში ომის დაწყების დროს არ მოქმედებდნენ თანახმად ზემოხსენებული დადგენილებისა“.

ასეთი სიტყვებით იწყებოდა ის რეზოლიუცია, რომელიც მიიღო კონფერენციამ ომის პირობებში ახალგაზრდობის ორგანიზაციების ამოცანების შესახებ. კონგრესისათვის ჯერ კიდევ არ იყო სავსებით ნათელი ის, თუ რას ნიშნავდა და რას მოასწავებდა ომი.

თუმცა კონგრესის რეზოლიუციაში აღნიშნული იყო, რომ:

„ეხლანდელი ომი არის შედეგი იმპერიალისტური პოლიტიკისა, ყველა ქვეყნის გაბატონებული კლასებისა. იქაც კი, სადაც გაბატონებული კლასები და მათი მთავრობები ამ ომს სთვლიდნენ თავდაცვითი ომად, იგი იყო შედეგი ხალ-

ხის მტრული და კაპიტალიზმთან განუყრელად დაკავშირებული პოლიტიკისა“. და რომ...

„კლასიური შერიგებისა და სამოქალაქო მშვიდობიანობის პოლიტიკა არის თვითმკვლელობის პოლიტიკა სოციალ-დემოკრატიისათვის, როგორც პროლეტარული კლასიური ბრძოლის პარტიისათვის“.

ამასთან ქრთად კონგრესი მოუწოდებდა ყველას ზავის ჩამოგდებისაკენ, მშვიდობიანობის დამყარებისათვის ბრძოლისაკენ და მეტი არაფერი.

მაგრამ მნიშვნელობა ჰქონდა იმას, რომ ახალგაზრდობა დადგა ომის საწინააღმდეგო ბრძოლის გზაზე და ეს მას საშუალებას აძლევდა შემდეგში პრაქტიკულად უფრო სწორად განესაზღვრა თავისი ლოზუნგი. ვინაიდან ახალგაზრდობისათვის ომის წინააღმდეგ ბრძოლა იყო არა მარტო სიტყვიერი განცხადება, არამედ ნამდვილი მოქმედების საგანი.

ომისადმი გარკვეული და პოლიტიკურად ჩამოყალიბებული დამოკიდებულების უქონლობა გამოიხატა იმაში, რომ კონგრესმა აგრეთვე მოითხოვა ბრძოლა განიარაღებისათვის, — წინადადება, რომელიც შეტანილი იყო სკანდინავიის სახელმწიფოების მიერ. ამაში, ამ დადგენილებებში, მიუხედავად იმ შეურიგებელი კლასიური სულისა, რომლითაც ისინი გაჟღენთილი იყვნენ, მიუხედავად მუშათა ახალგაზრდობის მტკიცე სურვილისა ებრძოლათ ომის წინააღმდეგ, — ამ დადგენილებებში გამოიხატებოდა სწორედ ცენტრისტების გავლენა.

ჩვენ აქ სრულად მოგვყავს აგრეთვე რეზოლიუცია, რომელიც მიღებული იყო ჰოლანდიელი ამხანაგების წინადადებით.

„იღებს რა მხედველობაში, რომ უკვე ინტერნაციონალის 1900 წ. პარიზის კონგრესმა დაავალა სოციალ-დემოკრატებს დაერაზმათ პროლეტარული ახალგაზრდობა უმთავრესად მილიტარიზმთან ბრძოლის მიზნით, იღებს რა მხედვე-

ლობაში ახალგაზრდათა ინტერნაციონალის კოპენჰაგენის კონფერენციის მიერ 1910 წელს მიღებულ ლიბკნეხტის რეზოლიუციას, რომელიც ახალგაზრდათა დამოუკიდებელ პროლეტარულ მოძრაობას სთვლის ერთ-ერთ საუკეთესო საშუალებათ სოციალისტური ბრძოლისათვის მილიტარიზმის წინააღმდეგ—საერთაშორისო სოციალისტური ახალგაზრდობის ბერნის კონფერენცია ადგენს: მიღებულ იქნეს საჭირო ზომები, რომ ერთსა და იმავე დროს სხვადასხვა ქვეყნების სოციალისტურმა ორგანიზაციებმა შეძლებისდაგვარად, ყველა ქვეყნის პროფესიონალურ კავშირთა დახმარებით, მოაწყონ ახალგაზრდათა საერთაშორისო ანტიმილიტარისტული დღე“.

ამ რეზოლიუციამ მისცა დასაწყისი ახალგაზრდათა საერთაშორისო დღეს, რომელიც ამ დროიდან იქცა ომის წინააღმდეგ მიმართულ მწვავე მახვილად და რომელიც ამტკიცებს ახალგაზრდათა ინტერნაციონალის ბრძოლას, აძლევს რა მას ნამდვილ საერთაშორისო მნიშვნელობას.

ახალგაზრდათა ინტერნაციონალს სათავეში ჩაუდგენ გამოცდილი ახალგაზრდა ამხანაგები: მიუნცენბერგი, ოლაუსენი, ხრისტიანსენი, ნოტცი და კატანეზი. კონფერენციამ განამტკიცა მუშათა ახალგაზრდობის საერთაშორისო სოლიდარობა იმით, რომ მან დაავალა ყველა ორგანიზაციებს მხარი დაეჭირათ სხვა ორგანიზაციებისათვის და აგრეთვე იმითაც, რომ დააარსა ლიბკნეხტის სახელობის ფონდი ომში დაზარალებულთა დასახმარებლად. კონფერენციამ პროტესტი განაცხადა აგრეთვე სახელმწიფო სათათბიროს 5 დეკლარაციის გასამართლების გამო, როზა ლიუქსენბურგის დაპატიმრების გამო და გამოუცხადა მათ თავისი სრული სოლიდარობა.

კონფერენციამ სრულიადაც ვერ მიაღწია იმას, რომ აშკარად და ცხადად ჩამოეყალიბებია თავისი აზრები, რაც იმ დროს ეგზომ საჭირო იყო და რაც მოეთხოვებოდა სოცია-

ლიზმისათვის შეგნებულ რევოლუციურ მებრძოლთა ომის დროს.

ომი ნიშნავდა იმას, რომ დაიწყო მთელი ეპოქა ომებისა; ბრძოლა და გამოსავალი ამ ომიდან მუშათა კლასისათვის შეიძლება ყოფილიყო მხოლოდ ერთადერთი: ამ ომის სამოქალაქო ომად გადაქცევა.

მხოლოდ ამ ლოზუნგს ჰქონდა რეალიზინარსი. ლაპარაკი ზავზე და განიარაღებაზე შეიძლებოდა მხოლოდ მას შემდეგ, რაც მთელი მუშათა კლასის ბრძოლით ბოლო მოეღებოდა ომის მთავარ წყაროს — კაპიტალისტურ სახელმწიფოს, როდესაც ზავის ჩამოგდება და განიარაღება სავსებით დამოკიდებული იქნებოდა მუშათა კლასზე.

მაგრამ კონფერენციას ჰქონდა უაღრესი მნიშვნელობა. მან დამოუკიდებელი გახადა ახალგაზრდა ორგანიზაციებითა ოპორტიუნისტული პარტიებისაგან.

მან გააერთიანა ახალგაზრდობა საერთაშორისო მასშტაბით ერთი მებრძოლი ლოზუნგის ქვეშ, მან მისცა გამოსავალი გზა მუშათა ახალგაზრდობის რევოლუციურ ენტუზიაზმსა და განწყობილებას იგი ნიშნავდა ხანგრძლივი ომის დასაწყისს.

ბრძოლა ჯერ კიდევ წინ იყო...

7. ახალგაზრდათა პირველი საერთაშორისო დღე — 1915 წლის ოქტომბრის 3.

ჯერ კიდევ ომის პირველმა წელიწადმა მოგვცა მრავალი მსხვერპლი. ახალგაზრდათა მოძრაობის ყველაზე სახელოვან დაღუპულ ხელმძღვანელთა მოკლე სია გამოაქვეყნა ახალგაზრდათა ინტერნაციონალმა.

ბულგარეთში ამხ. პეტროვი დაიღუპა ფრონტზე, საბერძნეთში ანტიმილიტარისტულ მოწოდებათა გავრცელებისათვის ციხე მიუსაჯეს ამხ. სარაგოსის, ისპანეთში დაიღუპა

ახალგაზრდა სოც.-დემოკრატიული კავშირის ორგანიზატორი ამხ. ტომას მეაბე, იტალიიდან გადასახლებულ იქნა კავშირის მდივანი ამხ. შვეიდე. გერმანეთში, რუსეთში და საფრანგეთში მრავალი ამხანაგი იმსხვერპლა ომმა.

მაგრამ ყოველივე ეს მხოლოდ ასაზრდოებდა მუშა ახალგაზრდობის რევოლუციურ ენტუზიაზმს.

ოქტომბრის მ-ს, ახალგაზრდათა დღის წინა დღეს, საერთაშორისო ბიურომ გამოსცა მოწოდება. მოწოდებაში ბიურო აღნიშნავდა, რომ სოციალისტური ახალგაზრდობა ყველა ქვეყნებში აწარმოებს სასტიკ ბრძოლას ომის წინააღმდეგ. ბურჟუაზიული მთავრობანი ყოველ ღონეს ხმარობენ, რათა ჩააქრონ მათი გმირული ბრძოლა და ხმა ჩაუკმდონ მათ. ბურჟუაზიულ მთავრობებს საეცებით მხარს უჭერენ სოციალ-პატრიოტიზმის ბელადები

„ახალგაზრდა სოციალისტებო ყველა ქვეყნებში უნდა იქცნენ ზავისათვის მებრძოლ რევოლუციონერთა ავანგარდათ. ჩვენ თავდავიწყებით ვებმებით პროლეტარულ ბრძოლაში განთავისუფლებისათვის.

ასჯერ უტკბილესია დავიხოცოთ ციხეში, როგორც მსხვერპლნი რევოლუციური ბრძოლისა, ვინემ ომში სხვა ქვეყნების კლასიური ამხანაგების წინააღმდეგ ბრძოლაში, ომში ჩვენი მტრების გამდიდრების წყურვილის დაკმაყოფილებისათვის.

ამხანაგებო, ყველა ქვეყნის სოციალისტური ახალგაზრდობავ! ჩვენ მოგიწოდებთ ძლიერი მანიფესტაციების მოწყობით ყველა ქვეყნებში გამოხატოთ თქვენი რკინისებური ნებისყოფა აუცილებელი მუშაობისათვის მილიტარიზმის წინააღმდეგ და სოციალიზმის სასარგებლოთ. ერთსა და იმავე დღეს, 1915 წლის ოქტომბრის მ-ს, ერთსა და იმავე საათში, ჩვენ ყველანი გამოვალთ სადემონსტრაციოთ; დაე კოპენჰაგენისა, ქრისტიანიისა, სტოკჰოლმისა, პარიზისა და ბერლინის ამხანაგებმა იცოდენ, რომ იმ დროს, როდესაც ისინი

გამოსულნი არიან სამანიფესტაციოთ ზავისა და სოციალიზ-
მისათვის, იგივე საქმე მოეწყობა მათი ამხანაგების მიერ
ამსტერდამში, ვენაში, ბუხარესტში, ბერნში და სხვა ქალა-
ქებში.

საერთაშორისო ბიუროს მოწოდებას გამოეხმაურენ
ყველგან.

განსაკუთრებით მხურვალე მონაწილეობა დღესასწაულ-
ში მიიღო სკანდინავიის სახელმწიფოთა ორგანიზაციებმა, ამე-
რიკის შეერთებულმა შტატებმა, გერმანეთმა და შვეიცარიამ.
შვეიცარიის ყველა მთავარ ქალაქში მოწყობილ იქნა კრებე-
ბი, ჩატარებული თვით მუშა ახალგაზრდობის მიერ. სულ
მოეწყო თითქმის 70 გამოსვლა. მოხდენილ იქნა მრავალი
დემონსტრაცია, რომელშიც მონაწილეობა მიიღო აგრეთვე
პარტიამა და პროფ-კავშირებმა. დემონსტრაციებში მონაწი-
ლეობას იღებდა თითქმის 25.000 კაცი. გავრცელებულ იყო
თითქმის 30.000 ცალი მოწოდება 10.000 ნომერი
„ახალგაზრდათა ინტერნაციონალი“-სა და შვეიცარიის კავ-
შირის ორგანოსი—„თავისუფალი ახალგაზრდობა“. ზოგიერთ
ადგილებში გამართულ იქნა მიტინგები ქუჩაში; ციურხში
ეს მოხდა მოზრდილთა სურვილის წინააღმდეგ.

გერმანეთში მიუხედავად სასტიკი საპოლიციო პირობე-
ბისა და სამხედრო სასამართლოებისა, მიუხედავად იმ განგა-
შის, რომელიც ყვითელმა ბელადებმა ასტეხეს ოპოზიციო-
ნური ახალგაზრდობის წინააღმდეგ, მიუხედავად ყველა ამისა,
ოქტომბრის 3-ს მაინც მოეწყო გამოსვლები გერმანეთის მრავალ ქალაქში.

დიდი დემონსტრაციები გაიმართა ჰოლანდიაში. მაგრამ
განსაკუთრებით დიდი მონაწილეობა მიიღო ამერიკის ახალ-
გაზრდათა ორგანიზაციამ. ახალგაზრდათა საერთაშორისო დღე-
ში სულ მონაწილეობდა თითქმის 120.000 კაცი. რასაკვირ-
ველია, უდიდესი როლი ამ დღის მოწყობაში ითამაშა საერ-
თაშორისო ბიურომ.

თავისი მუდმივი ურთიერთობით ადგილობრივ კავშირებთან, თავისი მუდმივი დახმარებით, რასაც იგი უწყევდა ადგილობრივ ორგანიზაციებს, თავისი ენერგიული პროპაგანდით, რომელსაც იკი უმთავრესად აწარმოებდა საერთაშორისო ორგანოს — „ახალგაზრდათა ინტერნაციონალი“-ს მეშვეობით, ბიურო აღვივებდა ახალგაზრდობაში ბრძოლის რევოლუციურ განწყობილებას.

ახალგაზრდათა პირველმა დღემ განამტკიცა ბერნის კონფერენციის მიერ დაწყებული საქმე.

მუშა ახალგაზრდობამ მოაწყო პირველი მასიური აშკარა გამოსვლა ომის წინააღმდეგ. მან გააკეთა თავისი საქმე, ვინაიდან ამ გამოსვლებმა ყველა მეომარ ქვეყანაში მიიქცია მუშა ახალგაზრდობისა და მოზრდილ მუშათა თანდათან მეტი ყურადღება.

მაგრამ ამ გამოსვლებს ბურჟუაზიულმა მთავრობებმაც მიაქციეს ყურადღება. დაიწყო დაუნდობელი დევნა მუშა ახალგაზრდობისა ცალკე სახელმწიფოებში. 1916 წელი იყო უაღრესად გმირული ბრძოლის წელიწადი. მუშა ახალგაზრდობის ორგანიზაციათა წინააღმდეგ ამხედრდა არა მარტო ბურჟუაზიულ მთავრობათა ძალები, არამედ სოციალ-პატრიოტული პარტიებიც. მიუხედავად ამისა ახალგაზრდობამ 1916 წლის მაისში მოაწყო ახალი გამოსვლა ლიბკნეხტისა და ხეგლუნდის დასაცავად. ამ გამოსვლას კიდევ მეტი ძალა ახასიათებს, ვინემ 3 სექტემბრის გამოსვლას.

1916 წლის მაისის 1-ს ბერლინში პოტსდამის მოედანზე კარლ ლიბკნეხტმა მოაწყო საპროტესტო მიტინგი ომის წინააღმდეგ და თავის ხელით ავრცელებდა საამისო მოწოდებებს. ამას მოჰყვა ლიბკნეხტის დაპატიმრება, რომელმაც გამოიწვია უაღრესი აღშფოთება ყველა ქვეყნის მუშებში და სოციალისტურ ახალგაზრდობაში.

დედამიწის ყველა კუთხიდან გაისმოდა ენერგიული პროტესტები და მოწოდებანი ლიბკნეხტისა და ხეგლუნდის დაპატიმრების გამო.

1916 წლის მაისის 21-ს ესპანიის რევოლუციონურმა ახალგაზრდობამ დაიწყო თავისი კამპანია ლიბკნეხტის დაპატიმრების წინააღმდეგ. მოაწყო რა მრავალი კრება და მიტინგი. შვეიცარიაში საპროტესტო დემონსტრაციის მონაწილეთა რიცხვი აღწევდა 12,000 კაცამდე. გერმანიის მრავალ დიდ ქალაქებში მოეწყო გაფიცვები ლიბკნეხტის დაპატიმრების გამო.

„გაუმარჯოს დატუსაღებულ კარლ ლიბკნეხტს!“, „ძირს ომი“—ამ ლოზუნგით გამოდიოდა მუშა ახალგაზრდობა არა მარტო გერმანეთში, არამედ იტალიაში, ავსტრიაში, ამერიკაში, შვეციაში, ნორვეგიაში, დანიაში და მრავალ სხვა სახელმწიფოში.

აუარებელ კრებებზე გამოტანილ იქნა რევოლუციები სადაც ნათქვამი იყო:

„ღამსწრენი უცხადებენ მსჯავრდადებულთ თავის მხურვალე თანაგრძნობას და ულოცავენ შვეციის სოციალისტურ ახალგაზრდობას, რომელსაც, მიუხედავად მისი ბელადების დაპატიმრებისა, მაღლა უჭირავს რევოლუციური კლასიური ბრძოლის დროშა და უშიშრად მიდის წინ. ჩვენ ზიზღით ვკიცხავთ მუშათა დანაჩენ ბელადებისა და ჯგუფების საქციელს და ვსთვლით მათ უღირსად ატარონ სოციალისტის სახელიც კი. ჩვენ ვალად ვიღებთ ვიმოქმედოთ ადგილობრივ, გამოვიყენოთ მთელი ჩვენი ენერგია ისე, როგორც ეს მსჯავრდადებულთ მიაჩნდათ საჭიროთ და ყოველნაირი საშვალეებით ვეცადოთ პრაქტიკულად ვისარგებლოთ მათი მოძღვრებით პროლეტარულ განმანთავისუფლებელ ბრძოლაში“.

ამხ. ლიბკნეხტის სახელი იქცა მუშათა კლასის საერთაშორისო სოლიდარობის დროშათ. ლიბკნეხტის სახელი იქცა

მსოფლიო ხოცვა-ჟლეტის წინააღმდეგ მიმართული ბრძოლის სიმბოლოთ. მან გაათქვამა მუშა ახალგაზრდობის რევოლუციური ნებისყოფა და ენტუზიაზმი. ხოლო ენტუზიაზმი საჭირო იყო, რადგანაც შავი ღრუბლები თანდათან უფრო აბნელებდა ზეცას.

ბურჟუაზიული სასამართლო, ბურჟუაზიული „ოხრანკა“ დავლურს უფლიან იმპერიალისტური ომის მრავალმილიონიანი მსხვერპლის წინაშე. იგი ხვრეტდა, აპატიმრებდა, ასახლებდა საუკეთესო გმირ მებრძოლთ ომის წინააღმდეგ. ყვითელი პრესა, ყვითელი ბელადები მათთან ერთად აკეთებდნენ ერთსა და იმავე საქმეს.

8. 1916 წლის სექტემბრის 3.

„სექტემბრის 3-ს ჩვენ უნდა გამოვიდეთ არა მარტო ბურჟუაზიული იმპერიალისტების წინააღმდეგ, არამედ ჩვენი კლასის მილიტარისტებსაც პირში უნდა მივახალოთ ჩვენი მათგან განდგომა. ხალხი, რომელიც თავისი შესვლით სამინისტროებში, კრედიტებისათვის ხმის მიცემით, რომელიც თავის სიტყვებსა და პრესაში იცავს ან ამართლებს ომს. ხალხი—რომელიც თავისი უმოქმედობის გამო მთავარი დამნაშავეა ლიბკნეხტისა და ხეგლუნდის დაპატიმრებაში,—ასეთმა ხალხმა დაჰკარგა უფლება ატაროს სოციალისტის სახელი, ძირს ისინი, ჩვენ მათთან საერთო არაფერი გვაქვს!

ჩვენ მოუწოდებთ ყველა ქვეყნის მუშებსა და მუშაკ-ლებს მხარი დაუჭირონ თავის ახალგაზრდობას მძიმე ბრძოლაში, თავიანთი ხმა შეუერთონ მათ ხმას და იმუშაონ ახლად აღმოცენებული მუშათა ახალი რევოლუციური ინტერნაციონალის შემდეგი მშენებლობისათვის.

ჩვენ ვიღებთ ბრძოლას; გამარჯვების საწინდარი ჩვენთვის არის ნათელი სოციალისტური შეგნება, ვნება. აღფრთოვანება, რევოლუციური აღტყინება და შინაგანი ცეცხლი.

ვერავითარი საპყრობილე, ვერავითარი კლასიური სასამართლო ვერ ჩაადრჩობს ჩვენ ძახილს“.

ასეთი მოწოდებით მიმართა ახალგაზრდათა ინტერნაციონალმა ყველა ქვეყნის სოციალისტური ახალგაზრდობის ორგანიზაციებს ახალგაზრდათა მეორე დღის მოწყობისათვის.

სექტემბრის 3 მართლაც იქცა უდიდეს დემონსტრაციათა ომის წინააღმდეგ- ეს იყო შემდეგი ნაბიჯი. ახალგაზრდობამ აღლოთი მიაგნო თავისი მტერი არა მარტო ბურჟუაზიულ მთავრობათა სახით, არამედ მათ მოკავშირეთა სახითაც; ახალგაზრდათა ინტერნაციონალი მოუწოდებდა ახალგაზრდობას შოვინისტებისა და სოციალ-პატრიოტების წინააღმდეგ. იმათ წინააღმდეგ, ვინც სწამლავდა მუშათა მასის შეგნებას.

პირველი ადგილი თავისი მონაწილეობით აღნიშნულ დღესასწაულში უკირავს იტალიის ორგანიზაციას.

ბურჟუაზია მოეშადა იმისათვის, რომ ამ დღეს გასწორებოდა ახალგაზრდა მუშებს. ყველაზე დიდ ქალაქებში—მილანში, ტურინში, პარმაში მოწყობილ იქმნა ფარული კრებები და აშკარა დემონსტრაციები ომის წინააღმდეგ. ბურჟუაზიამ განგაში ასტეხა პრესაში; იგი მოითხოვდა ახალგაზრდა სოციალისტების დაპატიმრებას, მაგრამ მან ეს ვერ მოახერხა, ვინაიდან ახალგაზრდათა ორგანიზაცია ძალიან ბეჯითად მალავდა კრების ყველა ადგილს.

ამ დღის მსხვერპლი შეიქმნა ამხ ფედერიკო მარინოცი და იტალო ტოსკანი. ბოლოს ესენი ორივე დაიღუპა. განსაკუთრებით მოსაგონარია ამხ. მარინოცი, რომელიც იყო ერთი მედგარი მებრძოლთაგანი იტალიის მუშათა ახალგაზრდობაში. იგი დაიღუპა 1918 წელს ციხეში, სადაც იგი ჩაალბეს ორი წლის ტყვეობაში.

ამერიკაში შესდგათითქმის 100 მრავალრიცხოვანი კრება, მუშა ახალგაზრდობა კრებებზე სავსებით იზიარებდა საერთაშორის ბიუროს მანიფესტს.

აღნიშნულ დღესასწაულში მონაწილეობა მიიღო კანა-
დამაც სადაც სექტემბრის 3-ს აგრეთვე შესდგა მრავალი კრე-
ბა. ჰოლლანდიაში გაიმართა დიდი კრებები, რომელთაც
ჰქონდათ უალრესი სააგიტაციო მნიშვნელობა. სოციალ-პა-
ტრიოტები და ბურჟუაზიული მთავრობანი ყოველნაირად
სცდილობდნენ ხელი შეეშალათ ახალგაზრდათა დღის ჩატა-
რებისათვის. ახალგაზრდათა დღემ გამოიწვია დიდი ზრდა
ახალგაზრდათა ორგანიზაციებისა ცალკე ქვეყნებში, განსა-
კუთრებით ნეიტრალურ სახელმწიფოებში. შვეიცარიაში სექ-
ტემბრის 3-ს დაარსდა კავშირის ახალი 32 განყოფილება და
მიღებულ იქნა ახალი წევრები თითქმის 1.000 კაცამდე. ძა-
ლიან ფართოდ გავრცელდა ახალგაზრდათა პრესა, მაგრამ
უშეკველი იყო, რომ არა მარტო ახალგაზრდათა ორგანიზა-
ციების წევრთა რიცხვის ზრდა, არამედ სიმპატიისა და თანა-
გრძნობის ზრდაც ახალგაზრდათა ინტერნაციონალისადმი, მისი
იდეური გავლენის გაძლიერებაც, გამოიწვია ახალგაზრდათა
საერთაშორისო დღემ. შვეიცარიაში და დანიაში ამ დღეს მო-
წვეულ იქმნა მრავალრიცხოვანი კრებები. მარტო შვეიცარიაში
სექტემბრის 3-ს შესდგა 400-ზე მეტი მრავალრიცხოვანი კრება.
მსხვილ სამრეწველო ცენტრებში გაიმართა დიდი მიტინგები.

მრავლად იქნა გავრცელებული ახალგაზრდათა ინტერ-
ნაციონალის მოწოდებანი.

საერთოდ, სექტემბრის 3-ს ახალგაზრდათა დღემ არა
მარტო გაამრავლა რიცხვი ახალგაზრდათა ცალკე ორგანი-
ზაციებისა, არა მარტო ჩააბა 6,000 ახალი წევრი ახალგაზრ-
დათა ინტერნაციონალის რიგებში, არამედ მან გააფართოვა
ამ ინტერნაციონალის გავლენის სფერო, გზა გაუხსნა მას
მუშათა კლასის ახალი მასებისაკენ. მოუპოვა მას თანაგრ-
ძნობა და ყურადღება მუშა ახალგაზრდობის ფართო მა-
სებისა.

ომამდე არსებული საერთაშორისო ბიუროების წინააღმ-
დეგ, ომის დროს საერთაშორისო ბიურო ნამდვილად იქცა

მთელი ქვეყნის რევოლუციონური, შეგნებული ახალგაზრდობის ცენტრად.

მან მოახერხა და დაარსა თავისი ორგანო „ახალგაზრდათა ინტერნაციონალი“, რომელმაც თავი მოუყარა საუკეთესო ძალებს. საერთაშორისო სოციალიზმის საუკეთესო ბელადებს და რომელიც საშვალებას აძლევდა ამ ძალებს გაეწიათ თავისი იდეების პროპაგანდა მუშათა მასსაში.

ახალგაზრდათა ინტერნაციონალი გაიზარდა რიცხვობრივად; ბერნის კონფერენციის შემდეგ იგი თითქმის ორჯერ გაიზარდა; იგი ნამდვილად ხელმძღვანელობდა მუშათა ახალგაზრდობის საერთაშორისო გამოსვლებს და ერთ მთლიან ტალღად აქცევდა მათ ბრძოლას. ორმა პირველმა ახალგაზრდათა დღემ გვიჩვენა, რომ მუშა ახალგაზრდობის საუკეთესო ნაწილის აზრები, მძიმე რევოლუციური ბრძოლის გამოცდილების წყალობით; სწორი მიმართულებით ვითარდებოდა. მოწყობილ იქნა ახალგაზრდათა პირველი დღე; იგი ჩატარდა თვით ომის ფაქტის შთაბეჭდილების ქვეშ. ახალგაზრდობა გაიჭრა ბრძოლაში ომის და მილიტარიზმის წინააღმდეგ. ერთი წლის ბრძოლა საკმარისი იყო, რომ ახალგაზრდათა მეორე დღისათვის მუშა ახალგაზრდობას პირველი ლოზუნგის გვერდით წამოეყენებინა მეორე, ლოზუნგი განდგომისა და ბრძოლისა სოციალისტების წინააღმდეგ, რომელნიც მხარს უჭერდნენ ომს. ომის წინააღმდეგ, მილიტარიზმის წინააღმდეგ, ომისათვის ხელის შემწყობთა წინააღმდეგ, „მუშათა კლასის“ მილიტარიზტების წინააღმდეგ.

ეს იყო ნაბიჯი წინ. მძიმე ნაბიჯი; მაგრამ მაინც წინ გადადგმული ნაბიჯი.

9. 1917 წლის სექტემბრის 2.

ახალგაზრდათა მესამე დღე ჩატარდა უკვე ახალი ლოზუნგით.

„ახალგაზრდათა ინტერნაციონალში“, რომელიც ომის დროს, განსაკუთრებით 1915 წელში. იქცა ორგანოთ არა მარტო სოციალიზმის ერთგული მუშა ახალგაზრდობისა, არამედ მრავალი უფროსი რევოლუციური ბელადებისათვისაც და ჯგუფებისათვისაც,—იხატებოდა მთელი ბრძოლა, ყველა გამარჯვება და დამარცხება მუშა ახალგაზრდობისა ომის დროს.

ახალგაზრდათა საერთაშორისო ორგანიზაციასთან ერთად, მუშათა კლასის საერთაშორისო დარაზმისათვის მუშაობდნენ ქალებიც.

1915 წლის სექტემბერში შესდგა ციმერვალდის ყრილობა. ამ ყრილობამ გააერთიანა ის პარტიები და გამოყოფილი პარტიული ჯგუფები, რომელნიც ომის წინააღმდეგნი იყვნენ. ციმერვალდის კონფერენციამ გააერთიანა ეს ჯგუფები ომის წინააღმდეგ აქტიური ბრძოლისა, ზავის მოთხოვნისა და სოციალ-პატრიოტების წინააღმდეგ ბრძოლის ნიადაგზე.

მაგრამ უკვე ამ გაერთიანებულ ჯგუფებში გაჩნდა ნე-მარცხენე მიმდინარეობა, რომელიც ამბობდა, რომ სოციალისტებს დღეს არ შეუძლიათ მოითხოვონ მშვიდობიანი გამოსავალი ომიდან, რომ საკიროა ომი გამოყენებულ იქნეს იმ გვარად, რომ იგი გადაიქცეს სამოქალაქო ომად. მეორე მიმდინარეობა, რომელიც უმრავლესობას წარმოადგენდა ამბობდა, რომ დღეს, როდესაც მუშათა კლასი დამთვრალია ომის სისხლით, როდესაც იგი იმყოფება შოვინიზმის ძლიერი გავლენის ქვეშ, არა გვაქვს არავითარი საშვალეობა გავსწიოთ ფართო აგიტაცია და პროპაგანდა მუშებში და რომ მუშათა კლასი ამ ლოზუნგებს არ გაჰყვება. მაგრამ ომის წინააღმდეგ წარმოებულ ბრძოლაში ორივე ჯგუფი, ორივე მიმდინარეობა ერთად გამოდიოდა. ეს იყო, რასაკვირველია, უარის თქმა იმის სრულ განხორციელებაზე, რასაც მოითხოვდნენ სოციალისტები.

კარლ ლიბკნეხტმაც, რომელიც თავში ქადაგებდა ომის გათავების აუცილებლობას, ციხიდან გამოგზავნა წერილი, სადაც ნათქვამი იყო, რომ ერთად-ერთი ლოზუნგი, რომელიც უნდა წამოაყენოს რევოლუციონერმა და ქვეშაობებმა სოციალისტმა, ლოზუნგი, რომელიც იძლევა ნამდვილ გამოსავალს ომიდან,—არის ლოზუნგი მსოფლიო ომის სამოქალაქო ომად გადაქცევისა.

ომი შეტისმეტად გრძელდებოდა. იგი იქცა ქრონიკულ ავადმყოფობათ, რომელიც მთელ მსოფლიოს მოედდა და ციებ-ცხელებაში ჩააგდო მთელი კაცობრიობა. მსხვერპლს ანგარიში არ ქონდა. ომი სპობდა მუშა ახალგაზრდობას. ჩნდებოდა სულ ახალი და ახალი საშვალებები ძალადობისა და განადგურებისა, ჯარში იწვევდნენ არა მარტო მოხუცებს, არამედ 17 წლის კაბუკებსაც. სხვადასხვა ქვეყნებში ძლიერდებოდა ბურჟუაზიის ტერორი იმათ მიმართ, ვინც ომის წინააღმდეგ ილაშქრებდა, სამხედრო სასამართლო და პოლიცია იტაცებდა საუკეთესო ძალებს მებრძოლთა რიგებიდან.

ამასთანავე ღრმავდებოდა განხეთქილება ცალკე პარტიებში; თანდათან მეტი მომხრე უჩნდებოდა ომის მოწინააღმდეგეთ. ბრძოლის მიზნისა და ომის ხასიათის საკითხს თანდათან მეტი მნიშვნელობა ეძლეოდა. „ახალგაზრდათა ინტერნაციონალის“ ფურცლებზე გამართული იყო ფართო დისკუსია იმის შესახებ, სწორია თუ არა ლოზუნგი მილიტარიზმის წინააღმდეგ ბრძოლისა საერთოდ კონკრეტული ამოცანების დასახვის გარეშე. ამ დისკუსიამ, რომელშიც მონაწილეობას ღებულობდნენ საერთაშორისო რევოლუციის საუკეთესო ბელადნი,—ლენინი, ზინოვიევი, რადეკი, ლიბკნეხტი,—საშვალება მისცა ახალგაზრდათა ორგანიზაციებსა და „ახალგაზრდათა ინტერნაციონალს.“ სწორ გზას დადგომოდნენ.

ეს დისკუსია გადასწყვეტა რუსეთში დაწყებულმა რევოლუციამ. ერთი მუჟა წრე ბოლშევიკებისა, რომელთაც სე-

ქტას უწოდებდენ, რომელთა შესახებ ლაპარაკობდენ, რომ ისინი რევოლიუციური ფანტაზიორები არიან, რომელთაც, რასაკვირველია, მუშათა კლასი არ გაყვება და ვისაც არავითარი ფართო მასსა ზურგს არ უმაგრებს,—აი ეს პატარა წრე აღმოჩნდა მართალი.

რუსეთი, რომელმაც ვერ გაუძლიო ომის მთელ სინდომებს, რომელსაც შიგნით ძირი გამოუთხარა მეფის ჯალათების ყაჩაღურმა ბატონობამ და ძარცვა-გლეჯამ,—გამოვიდა ომის წრიდან.

მთავარი მოთხოვნილება, რომლის ლოზუნგითაც ჩატარდა თებერვლის რევოლიუცია, რომელიც მოახდინეს პიტერისა და მოსკოვის მუშებმა, იყო ომის დამთავრების მოთხოვნილება. ომის სამარცხვინო წრე გაარღვია რუსეთის მუშათა კლასის რევოლიუციურმა ენტუზიაზმმა. თუმცა მენშევიკებსა და ესერებს, მზგავსად მათი თანამოაზრე გერმანეთისა და საფრანგეთის სოციალ-გამცემლებისა, სურდათ გაეგრძელებიათ ომი, შეექმნათ საშვალება ბურჟუაზიისათვის, რათა მას განემტკიცებია თავისი ხელისუფლება ომის განგრძობის საშვალებით, მაგრამ ეს მათ ვერ შეძლეს.

თვითეულ ასეთ ცდას წინ ეღობებოდა მუშათა კლასის ფართო მასების წინააღმდეგობა. 18 ივნისის შეტევამ დიდათ წასწია წინ რევოლიუციის განვითარება. ომის გათავების ლოზუნგი იქცა ოქტომბრის რევოლიუციის ერთ მთავარ ლოზუნგათ. კადეტები, მენშევიკები და ესერები ცდილობდენ წაეშალათ თებერვლის რევოლიუციის მთავარი ლოზუნგის კვალი. ისინი სცდილობდენ განეგრძოთ რუსეთის სამარცხვინო მონაწილეობა ომში. მუშათა და გლეხთა მასსამ ზავისათვის წარმოებულ ბრძოლის პროცესში შეიგნო, რომ იგი მოახერხებს ბოლო მოუდოს ომს მხოლოდ იმ შემთხვევაში, თუ კი იგი წინასწარ დაამარცხებს დროებით მთავრობას, საკუთარ ხელში აიღებს ძალა-უფლებას და თვითონ გადასწყვეტს ომისა და ზავის საკითხს. სამოქალაქო ომი, რევოლიუცი-

ური გამოსავალი ომიდან, დიქტატურა პროლეტარიატისა-
ხელისუფლების საბჭოებისათვის გადიცემის გზით, — ყველაფე-
რი ეს მომბრუნა რუსეთის რევოლიუციამ; ეს იყო ის, რასაც
მოითხოვდნენ და რაზედაც ქადაგობდნენ „ფანტაზიორები“,
„სექტანტები“ — ბოლშევიკები, რომელნიც მეთაურობდნენ ცი-
მერვალდის მემარცხენე მიმდინარეობას.

რუსეთის რევოლიუციამ წამოაყენა ლოზუნგი მსოფლიო
რევოლიუციისა, პროლეტარიატის დიქტატურისა და მესამე
ინტერნაციონალის დაარსებისა.

რუსეთის რევოლიუციის გადრმავებასთან ერთად, ძლი-
ერდებოდა სამოქალაქო ომი, რომელმაც თებერვლის რევო-
ლიუციიდან, კოალიციის პერიოდის გავლით (მენშევიკებისა
და ესერების კოალიცია ბურჟუაზიასთან დროებითი მთავრო-
ბის სახით) მიგვიყვანა მუშათა და გლეხთა საბჭოების ხელის-
უფლებამდე — ოქტომბრის რევოლიუციამდე. ევროპაში დღი-
თი-დღე მწვავდებოდა მუშათა კლასის მდგომარეობა. თანდა-
თან უფრო თავაშვებულად მოქმედებდა მხედრობა და იმპე-
რიალისტების ლაქიები სოციალ-პატრიოტები.

მაგრამ მიუხედავად რეპრესიებისა და დევნის გაძლიერე-
ბისა ამ ხანადაც ახალგაზრდათა დღეს, 1917 წ. ის სექტემ-
ბრის 2-ს, რევოლიუციური მუშა ახალგაზრდობა მიდიოდა
ბრძოლაში, მიდიოდა ახალი ლოზუნგით.

„ჩვენ არ გვინდა დიპლომატებისა და მთავრობათა ზავი,
რომელიც არ შეიძლება იყოს სხვა რამ, თუ არ **ფარული**
დროებითი ზავი, ჩვენი მიზანია ხალხთა ზავი.

მაგრამ ასეთი ზავი, როგორც რუსეთის რევოლიუცი-
ამ დაამტკიცა, შეიძლება მიღწეულ იქნეს მხოლოდ სასტიკი
რევოლიუციური ბრძოლის პროცესში ყოველგვარი ბუ-
რჟუაზიული მთავრობის წინააღმდეგ. მხოლოდ პროლე-
ტარულ რევოლიუციას შეუძლია მოგვცეს ხალხთა ზავი.
გაუქმება ყველა სახელმწიფო და სამხედრო ვალებისა, აღიარება თანამედროვე სახელმწიფოთა უმწეობისა, გადასვლა სა-

ზოგადობების ხელში მთელი წარმოებისა და მის მიერ მოხმარების მოწესრიგება—მოკლედ სოციალიზმის პრაქტიკული განხორციელება,—არის ერთად ერთი საშუალება. ხალხთა ხსნისათვის შიმშილისა, სიღატაკისა და სრული დაღუპვისაგან. **ბრძოლა ამ მიზნისათვის და მთელი სულისა და გულის ამ ბრძოლაში ჩაქსოვა არის პირველი და უკეთილშობილესი ამოცანა ყველა რევოლუციონერ სოციალისტისთვის“.**

განსაკუთრებული ენერგიით, ისე, როგორც წინა წლებში, ტარდებოდა ცალკე სახელმწიფოში მანიფესტაციები ომის წინააღმდეგ. ეს მანიფესტაციები იმართებოდა უკვე მსოფლიო რევოლუციის ლოზუნგის ქვეშ.

1917 წლის სექტემბრის 2-ის ახალგაზრდათა დღემ განიცადა სასტაკი დევნა ბურჟუაზიის მხრით. მიუხედავად ამისა იტალიის ახალგაზრდობამ მოახერხა შეეკრიბა რომში თითქმის 700 კაცი. ტურინში, ფლორენციაში, მილანში და სხვაგან, მიუხედავად ყოველგვარი კრების სრული აკრძალვისა, გაიმართა კრებები, რომელიც განაგრძობდა იტალიის ახალგაზრდობის მიერ თავისი ენტუზიაზმით და რევოლუციური თავდადებით 1915 წელში დაწყებულ საქმეს.

განსაკუთრებული მხეცური დევნა განიცადა გერმანიის ახალგაზრდობამ მას უკვე აქამდე წილად ხვდა მრავალი დევნა. მან გაიღო მრავალი ათასი მსხვერპლი საუკეთესო. ამხანაგების სახით, რომელთაგან ზოგი ფრონტზე გაგზავნეს და ზოგიც ციხეში ჩასვეს. მან დაჰკარგა ერთი თავისი საუკეთესო მეგობართაგანი—ახალგაზრდა აზნაზი—მაქს ბორსდორფი.

სამხედრო სასამართლო ყურადღებას არ აქცევდა ხოვანებას. იგი თანასწორად ასამართლებდა როგორც მოხუცს, ისე ბავშვს.

გერმანეთში, განსაკუთრებით, ბრძოლა ომის წინააღმდეგ იყო ბრძოლა ათასი სახელოვანი ამხანაგი გმირისა, რომლებ-

ბისათვისაც სოციალიზმისათვის ბრძოლა იყო არა სიტყვა, არამედ საქმე. 1917 წლის სექტემბრის 2-ს დაღუპულთა ეს სია გაიზარდა მრავალი ახალი მსხვერპლით. „იგი ემუქრება სახელმწიფოს მშვიდობიანობას, ვინაიდან ექვს გარეშეა, რომ აღნიშნული სოციალისტური კავშირი ახალგაზრდობისა არის პატარებელი და გამავრცელებელი ისეთ მისწრაფებათა, რო-
პელთაც მიზნათ აქვს წააქეზოს მუშები, განსაკუთრებით მნი-
შვნელოვან სამხედრო წარმოებაში მომუშავე მუშები, რათა
მათ უარი სთქვან სამუშაოზე და დემონსტრაციები გამართონ.
ახალგაზრდობის სოციალისტური კავშირი ამ წესით ცდი-
ლობდა გავლენა მოეხდინა უმაღლესი სამხედრო და სამოქა-
ლაქო ხელისუფლების გადაწყვეტილებაზე საგარეო და საშინაო პოლიტიკის საკითხებში“.

ეს ციტატა ამოღებული ბრძანებიდან ერთ-ერთი ომის წინააღმდეგ მებრძოლის დაპატიმრების შესახებ, ადასტურებს იმას, რომ ბურჟუაზია სწორად აფასებდა რევოლუციურ ახალგაზრდობის ორგანიზაციების როლსა და მნიშვნელობას და იმ საფრთხეს, რომელსაც ისინი წარმოადგენდნენ ბურჟუ-
აზიული სახელმწიფოსთვის.

სექტემბრის 2-ის ახალგაზრდათა დღეც ახალი ფურცე-
ლია ახალგაზრდათა საერთაშორისო სოციალისტურ ორგა-
ნიზაციათა ბიუროს მუშაობაში. ბურჟუაზიამ გაილაშქრა არა
მარტო ახალგაზრდობის წინააღმდეგ ცალკე სახელმწიფოებ-
ში, მან დევნა დაუწყა მათ საერთაშორისო ცენტრს, საერ-
თაშორისო ხელმძღვანელს. საერთაშორისო ბიუროს მდივა-
ნი ამხ: მიუცენბერგი გადასახლებულ იქნა. იტალიის კავში-
რის წარმომადგენელი შვეიდე გადასახლეს იტალიიდან. ხე-
გლუნდი ჯერ კიდევ 1916 წელს დააპატიმრეს და ჩასვეს ცი-
ხეში. ბევრად უფრო ადრე დააპატიმრეს და ციხეში მოათავ-
სეს ამხ. ტოსკანი. დასასრულ, 1918 წელს დაპატიმრებულ
იქმნა ამერიკის შეერთებული შტატის ახალგაზრდათა კავში-
რის რწმუნებულიც ამხ. კრუზე.

ბურჟუაზია ოსტატურად გაუსწორდა იმ ცენტრს, რომელიც აღვიძებდა, აკავშირებდა და წარმართავდა მუშა ახალგაზრდობის გმირულ ბრძოლას ყველა ქვეყნებში. მაგრამ ბურჟუაზიამ მიაღწია თავის მიზანს მხოლოდ დროებით. დაპატიმრებულთა ადგილს სხვები იკერდნენ. ერთი წლის განმავლობაში დაპატიმრებულ იქნა ახალგაზრდათა ორგანიზაციების საერთაშორისო ბიუროს ორი მდივანი, რომელთაც აშხ. მიუნცენბერგი შესცვალეს.

რუსეთის რევოლუციამ შექმნა ახალი ორგანიზაცია, რომელიც უნდა გამხდარიყო ახალგაზრდათა ინტერნაციონალის ხელმძღვანელ ორგანიზაციად, — ეს არის რუსეთის ახალგაზრდათა ორგანიზაცია.

კავშირის დაარსებიდანვე ბოლშევიკების პარტიამ ამ ორგანიზაციის წინაშე დააყენა ამოცანა ახალგაზრდათა ინტერნაციონალის მუშაობაში მონაწილეობისა.

1917 წლის ოქტომბრის 15-ს რუსეთის მუშა-ახალგაზრდობამ პირველად მიიღო მონაწილეობა ახალგაზრდათა ინტერნაციონალის გამოსვლებში.

ახალგაზრდათა სოციალისტური ორგანიზაციების საერთაშორისო ბიუროს მოწოდებით გამართულმა მოსკოვის მუშა-ახალგაზრდობის დემონსტრაციამ ოქტომბრის 15-ს, დიგვიმტყიცა, რომ რუსეთის მუშა-ახალგაზრდობა არის ერთგული მოკავშირე მუშა ახალგაზრდობის საერთაშორისო ლაშქრისა.

ამ დემონსტრაციამ დიდი როლი ითამაშა არა მარტო იმიტომ, რომ მან მხარი დაუჭირა საერთაშორისო ბრძოლის დროშას მსოფლიო ომის წინააღმდეგ, არა მარტო იმიტომ, რომ მან გააძლიერა ახალგაზრდათა ნორჩი ორგანიზაცია, არამედ იმიტომაც, რომ მან გვიჩვენა გამოსავალი ომიდან, გვიჩვენა სწორი გზა რუსეთისა და მთელი მსოფლიოს, — გზა პროლეტარიატის დიქტატურისათვის ბრძოლისა.

სწრაფად განვითარებული რუსეთის ახალგაზრდათა ორგანიზაციები იქცა პროლეტარული რევოლუციის ერთგულ რაზმად. მათ უდიდესი მონაწილეობა მიიღეს ოქტომბრის რევოლუციაში. ისინი წარმოადგენდნენ მომავალი წითელი ლაშქრის საძირკველს. მილიტარიზმის წინააღმდეგ ბრძოლიდან—წითელი ლაშქრის შექმნამდე; ცარიზმისა და იპერიალისტური ომის წინააღმდეგ ბრძოლიდან—პროლეტარიატის დიქტატურამდე, მუშურ—გლეხურ სახელმწიფოს დაარსებამდე; — აი გზა და დროა ახალგაზრდათა ორგანიზაციებისა რუსეთში.

ამით რუსეთის მუშა ახალგაზრდობამ განსაზღვრა ის გზაც, რომლითაც უნდა წასულიყო მთელი ქვეყნის მუშა ახალგაზრდობა და ახალგაზრდათა ინტერნაციონალი.

1918 წლის დასასრული და 1919 წლის დასაწყისი იყო მუშათა მოძრაობის გამოღვიძების ხანა.

მუშათა კლასი თითქოს მტკიცედ დაადგა რევოლუციურ გზას, თითქო მას სურდა გაეყეთებია ის, რაც მან ვერ გააკეთა ომის დროს. ომის დამთავრებას მოყვა აგრეთვე კომუნისტური ჯგუფებისა და პარტიების ზრდა ცალკე ქვეყნებში.

დიდი როლი ითამაშეს ახალგაზრდათა ორგანიზაციებმა კომუნისტური პარტიების დაარსებაში შეგციაში ჯერ კიდევ ომის დროს კავშირმა შეიყვანა თავისი საუკეთესო წევრები გამოყოფილ მემარცხენე სოც.-დემოკრატიულ პარტიაში. გერმანეთში სპარტაკელების ჯგუფი, რომელიც შემდეგ გადაიქცა კომუნისტურ პარტიად, — თავის წევრებს იკრფოდა უმთავრესად ახალგაზრდათა ორგანიზაციებიდან. ისპანეთში, იტალიაში, საფრანგეთში, ავსტრიაში — ყველგან მუშა ახალგაზრდობა წარმოადგენდა ძირითად ფუძეს ახლად დაარსებული კომუნისტური პარტიებისას. მან შთაბერა მათში ის ქეზ-მარიტი რევოლუციური ენტუზიაზმი, რომელიც ასულდ

გმულებდა მუშა ახალგაზრდობის საუკეთესო ნაწილს ომის დროს. რევოლუციის განვითარებამ, პროლეტარულ ახალგაზრდობის ორგანიზაციების მიერ მონაწილეობის მიღება ბრძოლაში მუშათა ხელისუფლების დასამყარებლად, მსოფლიო რევოლუციის მოსახდენათ, დასასრულ, კომუნისტური ინტერნაციონალის დაარსების შესახებ მას უკვე შეეძლო დაყრდნობოდა რუსეთის ახალგაზრდობის კომუნისტური კავშირის ძლიერ ორგანიზაციებს, რომელიც ამ დროს უკვე აერთიანებდა თავის ორგანიზაციაში საბჭოთა რესპუბლიკის მუშათა და გლეხთა ახალგაზრდობის დიდ მასას და რომელიც ხდიდა მას ნამდვილ ავანგარდათ და ხელმძღვანელად.

— რუსეთის ახალგაზრდობის კომუნისტური კავშირის დიდი მეცადინეობის წყალობით, მიუხედავად გაძლიერებული ტერორისა და დაუსრულებელი დევნისა, შესაძლებელი გახდა 1919 წლის მიწურულში ბერლინის ყრილობის მოწვევა. ბერლინის ყრილობამ დაამთავრა ის საქმე, რომელიც დაწყებული იყო ჯერ კიდევ 1915 წლის აპრილში. მაშინ ჩაეყარა საფუძველი ახალგაზრდობის ახალ ინტერნაციონალს, რომელსაც ახალგაზრდათა მოძრაობის ათეული წლების გამოცდილებათა საფუძველზე უნდა შეეკავშირებია და განეხილათ ბრძოლისათვის მილიტარიზმის წინააღმდეგ, ომის წინააღმდეგ, ამ ამოცანების ერთგული ახალგაზრდათა ორგანიზაციები.

ბერლინის კონგრესს უნდა განეგმო ეს საქმე, გაითვალისწინებდა რა ომის დროს 5 წლის გმირულ ბრძოლის შედეგებს, როდესაც ახალგაზრდობამ მრავალი მსხვერპლი დაჰკარგა და გმირული მაგალითი აჩვენა მთელ მუშათა კლასს. იგი ებრძოდა არა მარტო მილიტარიზმის ფოლადის ჯავშნიან მუქს, არამედ იგი იბრძოდა სოციალიზმის მოლაღატეების, კაპიტალის დამქაშების — სოციალ-გამყიდველების წინააღმდეგაც. ბერლინის კონგრესმა შექმნა ახალგაზრდათა კომუნისტური ინტერნაციონალი.

მან ყველა ქვეყნის მუშა ახალგაზრდობისა და მისი იფან-გარდის—ახალგაზრდათა კომკავშირის უმთავრეს ამოცანად დასახა მზადება მსოფლიო რევოლუციისათვის. ომიდან, თეთრი იუსტიციის სამხედრო სასამართლოს დევნიდან, პირველი პროლეტარული ბრძოლიდან ბერლინის კონგრესამდე—ახალგაზრდობის ინტერნაციონალი გადაიქცა იმ ორგანიზაციად, რომელიც აერთიანებდა 14 სახელმწიფოს და 219 ათას წევრს.

იმ რევოლუციურმა მოძრაობამ, რომელიც შედეგათ მოყვა ომის დამთავრებას და რომელმაც მოუწოდა ბრძოლისაკენ მუშათა კლასის მრავალ მილიონიან მასსას, საშვალეება მისცა ახალგაზრდათა ინტერნაციონალს სწრაფად და დაუყოვნებლივ გაედიდებია და გაეძლიერებია თავისი რიგები. ერთი წლის განმავლობაში ახალგაზრდათა ინტერნაციონალი თითქმის ოთხჯერ მეტად გაიზარდა, იგი უკვე აერთიანებდა 49 ორგანიზაციას და 800 ათას წევრს.

რევოლუციური აღტყინება თანდათან შენელდა. წითელი 1919 წელი, რომელმაც მოგვიხლოვა მსოფლიო რევოლუცია და იგი თითქმის ხელშესახები გახადა,—შეიცვალა რევოლუციური მოძრაობის დროებითი შენელებით და შეჩერებით. ბურჟუაზია, რომელიც პირველ ხანებში ომის დამთავრების შემდეგ შიშისაგან თავზარდაცემული მოელოდა ანგარიშის გასწორებას მის მიერ ჩადენილი ბოროტებათათვის, რომელიც თვალყურს ადევნებდა საერთაშორისო რევოლუციური მოძრაობის გაძლიერებას,—ეს ბურჟუაზია თავის დროზე გაიმართა წელში და გონს მოვიდა.

რევოლუციის შიშის გამო მან ბევრი რამ დაუთმო მუშათა კლასს. მან შესძლო დროებით დაემაღლა ომის შედეგები. მან დროებით დასტოვა სამუშაო ხელფასი,—მუშათა კლასის საარსებო პირობები,—იმავე დონეზე, რომელზედაც იგი იყო ომის დროს; ბურჟუაზიას კარგად ესმოდა, რომ თუ ომის შემდეგ დაუყოვნებლივ გამოაშკარავდებოდა ამ

ომის შედეგები, მთელი ის განადგურება, რაც გამოიწვია ამ მსოფლიო სისხლის ღვრამ, და გაპარტახება მეურნეობისა, — მაშინ იგი ვერ შესძლებდა შეეჩერებია მსოფლიო რევოლუციის განვითარება.

მსოფლიო რევოლუცია კი თან და თან ახლოვდებოდა. მის ფლანგებზე უკვე იქმნებოდნენ საბჭოთა რესპუბლიკები ჰუნგრეთსა და ბავარიისში.

გერმანეთი იმ დროს წარმოადგენდა ცეცხლის მფრქვევ მთას მაგრამ ბურჟუაზიამ შესძლო გამკლავებოდა ყოველივე ამას. იგი ჩქარა დარწმუნდა იმაში, რომ მუშათა კლასს არ შეუძლია და არც არის საკმარისად მომზადებული იმისათვის, რომ მისი ბატონობა დაამხოს. და თვით ბურჟუაზია გადავიდა შეტევაზე მუშათა კლასის წინააღმდეგ. მან დაიწყო მუშათა კლასის ნაწილ-ნაწილად დამარცხება.

და რასაკვირველია აქ, ამ საქმეში დიდი როლი ითამაშეს სოც.-დემოკრატებმა: — მე-2 ინტერნაციონალმა. მათ შესძლეს, თავისი გავლენის წყალობით მუშათა კლასზე, გაეხადათ ეს უკანასკნელი უმწეოდ ამ ბრძოლაში. მათ შესძლეს მუშათა კლასის რევოლუციური ენტუზიაზმის გაციება; კიდევ უფრო მეტი, ზოგიერთ ქვეყნებში ისინი იყვნენ პირდაპირი დაუძინებელი მტერი პროლეტარული რევოლუციისა, მათ სისხლის მორევში ჩაადგრჩვეს გერმანეთის რევოლუცია და ხელს უწყობდნენ ჰუნგრეთისა და ბავარიის რევოლუციის ჩაღრმობასაც.

„ბურჟუაზიასთან ყოველთვის და რათაც არ უნდა დაგვიჯდეს მსოფლიო რევოლუციის წინააღმდეგ“ — აი ეს გახდა მე-2 ინტერნაციონალის ნამდვილ ლოზუნგათ.

მსოფლიო მუშათა მოძრაობა განიცდიდა კრიზისს. მუშათა კლასი იძულებული გახდა უკან დაეხია ბურჟუაზიის ძლიერი შემოტევის გამო, რომელმაც ყოველგვარ საშუალებას მიმართა მუშათა მოძრაობის დასათრგუნავად და დასა-

მარცხებლად, მან თანდათან ხელი მიჰყო თეთრი ტერორის განხორციელებას.

1919 წელი დაიწყო როზა ლიუქსემბურგისა და კარლ ლიბკნეხტის მოკვლით. იგი იყო საქმე საერთაშორისო კონტრ-რევოლუციისა, რომელსაც სავსებით მხარს უჭერდნენ სოც.-დემოკრატები. სისხლის მორევში ჩაღრჩობილ იქნა სპარტაკელების აჯანყება გერმანეთში. ასეთივე ბედი ხვდა წილად აჯანყებულ მუშებს სხვა ქვეყნებშიც. რევოლუციური მოძრაობა უკუ--აქციეს და შეაჩერეს.

1919 წელმა, რომელიც პირველ ხანებში მოწამე იყო საერთაშორისო რევოლუციური მოძრაობის სწრაფად განვითარებისა, ხოლო შემდეგ კი მისი დროებითი შეჩერებისა და შენელებისა, — აი ამ 1919 წელმა ამასთან ერთად ითამაშა უდიდესი როლი საერთაშორისო რევოლუციის მიმზადების საქმეში. მან მოიტანა თავის შედეგათ დაარსება კომუნისტური ინტერნაციონალისა, კომუნისტური პარტიებისა და ახალგაზრდათა კომუნისტური ინტერნაციონალისა.

იმ რევოლუციურმა ბრძოლებმა; რომლებშიც მონაწილეობას იღებდნენ ასეული ათასები და მილიონი მუშები, შეძლება მისცა გაზრდილიყო არა მარტო ახალგაზრდათა კომუნისტურ ინტერნაციონალს, არამედ ცალკე კომუნისტურ პარტიებსაც, ისინი წარმოადგენდნენ აგრეთვე პირველ გამოცდას და პირველ გამოცდილებას აქ კომუნისტური პარტიებისათვის. და ამ უფლების ძალით კომუნისტური პარტიებზე გადადის მუშათა კლასის კომუნისტური ბრძოლის ხელმძღვანელობა.

ომის დამთავრებამ გამოაშკარავა მისი საშინელი დამლუპველი შედეგები. მსოფლიო მეურნეობა შეირყა ძირიანფესვიანად. ბურჟუაზია, რომელმაც პირველ ხანებში შესძლო დაეფარა ეს საშინელი შედეგები და თავიდან აეცილებია მათი გავლენა მუშათა მასსაზე, — სდგებოდა თანდათან უფრო გამწვავებული კრიზისის წინაშე. მუშათა კლასმა, რომელმაც

თავის ზურგზე გადაიტანა სისხლიანი ტერორის მძიმე ხანა, ველარ შესძლო განეგრძო თავისი ბრძოლა. მე-2 ინტერნაციონალმა კვლავ შესძლო განემტკიცებია თავისი გავლენა მუშათა მასებზე. და სწორედ ისევე, როგორც ომის დღეებში, სწორედ ისევე, როგორც რევოლუციური მოძრაობის დროს ომის შემდეგ, ისე ეხლაც მე-2 ინტერნაციონალი განაგრძობს თავის პოლიტიკას ბურჟუაზიასთან დაკავშირებისას—მსოფლიო რევოლუციის საწინააღმდეგოთ

10. ახალი დროშის ქვეშ

ახალმა ხანამ, რომელიც დადგა საერთაშორისო მუშათა მოძრაობაში, კომუნისტური პარტიების ზრდამ, მუშათა კლასისათვის მათი ხელმძღვანელობის გაძლიერებამ შესცვალა ახალგაზრდათა ორგანიზაციების როლი.

ამ დროის განმავლობაში, ბერლინის კონგრესამდ და მის შემდეგ, მუშა ახალგაზრდობამ მოაწყო და ჩაატარა კიდევ ახალგაზრდათა ორი დღე—1919 და 1920 წლებში. ეს ორი დღე გაიმართა და ჩატარდა იმ ლოზუნგების ქვეშ, რომელიც აერთიანებდა რევოლუციურ პროლეტარიატს მთელ მსოფლიოში.

„საბჭოთა რუსეთისათვის, კომუნისტური ინტერნაციონალისათვის, პროლეტარული რევოლუციისათვის და პროლეტარიატის დიქტატურისათვის“, „ახალგაზრდათა კომუნისტური ინტერნაციონალისათვის“. ახალგაზრდათა ამ ორგანიზაციას დიდი მნიშვნელობა აქვს, რომ ისინი იყვნენ საზოგადოებაში, თუ როგორ იზრდებოდა ახალგაზრდათა კომუნისტური ინტერნაციონალი თავისი მე-2 კონგრესის დროს უკვე წარმოადგენდა მსოფლიო ორგანიზაციას, რომელიც აერთიანებდა მშრომელ ახალგაზრდობას არა მარტო დასავლეთში, არამედ აღმოსავლეთშიც

ახალგაზრდათა კომუნისტური ინტერნაციონალის გაძლიერება შედეგი იყო ამ ახალგაზრდათა დღეებისა, რომე-

ლიც აძლიერებდა მის რიგებს მუშა ახალგაზრდობის სულ ახალი და ახალი რაზმებით.

და ეს დიდი გარდატეხა ახალგაზრდათა საერთაშორისო მოძრაობაში რომ მოხდა, განმტკიცებულ იქნა მე-2 კონგრესის მიერ.

ომის დროს, როდესაც აღრიცხვაზე იყო აყვანილი თვითეული რევოლუციური ძალა, როდესაც სოციალისტური პარტიების უმრავლესობა პირდაპირ თუ არა პირდაპირ ომის დაწყების მიზეზი გახდა, — ახალგაზრდობის ორგანიზაციები თამაშობდნენ დიდ პოლიტიკურ როლს. ისინი ეწეოდნენ მაგიერობას და ასრულებდნენ იმ მუშაობას, რომელიც უნდა ეწარმოებიათ მუშათა კლასის პარტიებს.

მაგრამ ახალგაზრდათა კომუნისტური ინტერნაციონალის მე-2 კონგრესის დროს, ეს ახალგაზრდობა უკვე რიგებში სდგას დიდ კომუნისტურ პარტიებთან ერთად. დადგა ხანგრძლივი პერიოდი მსოფლიო რევოლუციისათვის მზადებისა, მუშათა კლასის უმრავლესობის მიზნების განხორციელებისა. და ახალგაზრდათა კომუნისტურ ინტერნაციონალს, რომელიც აშენებდა და აშენებს თავის მუშაობას მუშათა მოძრაობის, მსოფლიო რევოლუციის საარსებო ამოცანებთან დაკავშირებით, — უნდა დაეჭირა თავისი ადგილი იმ ორგანიზაციათა გვერდით, რომელნიც ამზადებდნენ მსოფლიო რევოლუციის ქარიშხალის ამოვარდნას

ახალგაზრდათა კომუნისტური ინტერნაციონალის მე-2 კონგრესმა განაცხადათა: „ახალგაზრდა ორგანიზაციების ამოცანას უნდა შეადგენდეს პროლეტარული რევოლუციის მასიური რეზერვების მომზადება. კომუნისტური კავშირის ამოცანას წარმოადგენს მუშათა ახალგაზრდობის ფართო მასებზე გავლენის დაპყრობა და თავისი კავშირების მასიურ კავშირებად გადაქცევა. მუშა ახალგაზრდობამ კომუნისტური პარტიების ზელმძღვანელობის ქვეშ უნდა მიიღოს მონაწილეობა საერთო ბრძოლებში.

ამას ძალიან დიდი მნიშვნელობა ჰქონდა ახალგაზრდათა კომუნისტური ინტერნაციონალისათვის. მან მიიღო მნიშვნელოვანი და პასუხსაგები დავალება მსოფლიო კაპიტალის საწინააღმდეგო ბრძოლის ფრონტზე.

მე-2 კონგრესის შემდეგ ამ დავალების შესრულებისათვის მუშაობდნ და მუშაობენ ახალგაზრდათა კომუნისტური კავშირი და ახალგაზრდათა კომუნისტური ინტერნაციონალი. და მხოლოდ ეხლა, როდესაც მუშათა კლასი იმყოფება ბურჟუაზიის ძალიან დიდი შემოტევის წინაშე, როდესაც შემოტევაზე გადმოსული კაპიტალისათვის წინააღმდეგობის გაწევის ორგანიზაცია გახდა მუშათა კლასის ერთ ყველაზე უფრო მნიშვნელოვან ამოცანად, შეგვიძლია ნათლად დავრწმუნდეთ იმაში, თუ როგორ სისწორით განსაზღვრა ახალგაზრდათა კომუნისტური ინტერნაციონალის მე-2 კონგრესმა თავისი ამოცანები.

შემოტევა კაპიტალისა, რომელიც დროებით წელში გაშლისწორდა ომის დამთავრების შემდეგ და რომელიც დღეს ცდილობს იმ მუშათა კლასის ხელებით, ვინც ამდენი მსხვერპლი გაიღო ომისა და რევოლუციის დროს, ხელახლად ააშენოს მსოფლიო მეურნეობა,—არის ყველაზე უფრო მრისხანე მტერი მუშათა კლასისათვის.

მე-2 ინტერნაციონალს, რომელიც ატარებდა და ატარებს ბურჟუაზიასთან კავშირის დაკვირვების პოლიტიკას, არ შეუძლია დახმარება გაუწიოს მუშათა კლასს. ამავდროულად კი დღითი დღე უფრო და უფრო ძლიერდება ბურჟუაზიის შემოტევა მუშათა კლასის წინააღმდეგ და ართმევს მას ყველაზე უფრო უსაქიროეს მონაპოვართ და საარსებო პირობებს, მუშათა კლასი მოუწოდებს მე-2 ინტერნაციონალს და ყვითელ პროფკავშირებს ბრძოლისაკენ. მაგრამ ისინი სრულებითაც არ იჩქარიან, ისინი გაურბიან ბრძოლას.

კომუნისტური ინტერნაციონალის ამოცანა რჩება ისევ ძველი—გამოაშკარავოს მუშათა კლასის წინაშე ბურჟუაზიის, ამ ნამდვილი ლაქიების, სახე და მოუწოდოს მუშათა კლასს გადამწყვეტი ბრძოლისაკენ. კომუნისტურმა ინტერნაციონალმა წამოაყენა ლოზუნგი ყველა მუშების, განურჩევლად პარტიებისა, ერთიანი ფრონტის შექმნისა შეტევაზე გადმოსული კაპიტალის წინააღმდეგ.

შეტევაზე გადმოსული კაპიტალის წინააღმდეგ საბრძოლველად ახალგაზრდათა კომუნისტურმა ინტერნაციონალმა უნდა შეაკავშიროს და გააერთიანოს ეხლა მუშა ახალგაზრდობის ფართო მასსები. თუ მთელი მუშათა კლასისათვის ბურჟუაზიის შემოტევის თან მოაქვს პირდაპირი განადგურება და გადატაცება მით უფრო მძიმე და საშინელ მომავალს უქადის იგი მუშა ახალგაზრდობას.

ბრძოლა უნდა გადხეს ახალგაზრდობის ლოზუნგად!

ახალგაზრდობის წინ არის მთელი მისი სიცოცხლე, რომელიც მან უნდა გაატაროს ბრძოლაში; სოციალიზმი—არის მისი თავისუფლება, განათლება, ახალგაზრდობის მომავალი.

სოციალიზმისათვის ბრძოლაში ახალგაზრდობა შეერთებული უნდა იყვეს წმინდათ ჩამოყალიბებული შეგნებით, გაასკეცებული ძალ-ღონით, თავისდადებისა და თავგანწირვის სჯლისკვეთებით და ანთებული რევოლუციური ცეცხლით.

საქართველოს ახალგაზრდათა კომუნისტური პარტიის ისტორია.

(თეზისები)

I

თებერვლის რევოლუციის შემდეგ, რუსეთში მსხვილ სამრეწველო ქალაქებში არსდება ახალგაზრდათა დამოუკიდებელი ორგანიზაციები, რომელნიც დგანან წინა კლასობრივ თვალსაზრისის წინააღმდეგ.

II

ამიერ-კავკასიის მუშათა მოძრაობის დამოკიდებულება რუსეთის პროლეტარულ მოძრაობასთან ქმნი პირობებს რუსეთის მოძრაობის ფორმების და მეთოდების განვითარებისთვის ამიერ-კავკასიაში და კერძოდ საქართველოშია. საქართველოში, როგორც რუსეთშიაც, უშათა და გლეხთა ახალგაზრდობა ერთიანდება რევოლუციურ ორგანიზაციაში. თავისი კლასობრივი ინტერესების შეგნებით, მუშათა და გლეხთა ახალგაზრდობის მოწინავე ელემენტები თავისი საზოგადოებრივ პოლიტიკურ ბრძოლის დასაწყისიდანვე იკრიბებიან საქართველოს მუშათა და გლეხთა რევოლუციური ნაწილის—რუსეთის სოციალ-დემოკრატიულ მუშათა პარტიის—მემარცხნე ფრაქციის ბოლშევიკების გარშემო.

III

ახალგაზრდათა მოძრაობა საქართველოში ჩაისახა მუშათა მოძრაობის ცენტრში—ქ.ლაქ. ტფილისში. მუშათა და

გლებთა ახალგაზრდობის ორგანიზაციის განვითარება იწყება 1917 წლის აგვისტოში, როდესაც რუსეთის სოციალ-დემოკრატიული მუშათა პარტიის (ბოლშევიკების) ახალგაზრდა წევრნი და მრავალი თანამგრძნობნი შეიკრიბნენ ავლაბრის მუშათა კლუბში, რომ ჩაეყარათ მტკიცე საფუძველი სრულიათ საქართველოს მუშათა და გლებთა ახალგაზრდობის 1-ლი ორგანიზაციისათვის; ამ კრებაზე, რომელიც ოფიციალურათ იწოდებოდა ახალგაზრდა პროლეტართა კრებათ, მიღებულ იქნა წესდება და დადგენილ იქნა ეწოდებიათ ამ ორგანიზაციისათვის „ახალგაზრდათა სოციალისტ ინტერნაციონალისტთა ორგანიზაცია-სპარტაკი“.

ამის შემდეგ შექმნილმა პოლიტიკურმა მდგომარეობამ ნება არ მისცა ამ ორგანიზაციის ინიციატორებსა და აქტიურ მუშაკებს მიექციათ მთელი თავისი ყურადღება ორგანიზაციის განვითარებაზე, რის გამო 1918 წლის გაზაფხულამდე ახალგაზრდა სოციალისტ-ინტერნაციონალისტთა ორგანიზაციას, როგორც განსაზღვრულ პოლიტიკურ ჯგუფს, თავის თავი არ გამოუჩენია.

მაგრამ რევოლუციური პროლეტარიატის პოლიტიკური და ეკონომიური ბრძოლის პირობები შემდგომ პერიოდში 1918 წლის გაზაფხულიდან მოითხოვდნენ ორგანიზაციის მუშაობის გაძლიერებას და აიძულებენ რუსეთის კომუნისტური პარტიის ბოლშევიკების წევრებს მიაქციონ სერიოზული ყურადღება „სპარტაკს“. და მართლაც, 1918 წლის გაზაფხულის ბოლოს ორგანიზაცია იწყებს გამოცოცხლებას და უფრო და უფრო მეტი ენერგიული მონაწილეობის მიღებას ქვეყნის პოლიტიკურ ცხოვრებაში. პირველ ხანებში, როდესაც საჭირო იყო ერთი მხრით რევოლუციური ახალგაზრდობის შეჯგუფება და შემოკრება ზის, ჯერ კიდევ საესებით განუმტკიცებელ ორგანიზაციის გარშემო, და მეორე მხრივ—მშრომელთა ფართო მასებისთვის პოლიტიკური მდგო-

მარეობის გაცნობა და მათთვის ქეშმარიტ აზრის განმარტება, — „სპარტაკი“ იკრებს ყველა თავის ძალებს აგიტაცია პროპაგანდისთვის. მიმართავს დახმარებისათვის ამიერ-კავკასიის მუშათა ბელადებს. ამ დროს „სპარტაკის“ საუკეთესო მეგობარი და ხელმძღვანელი იყო მიხა ცხაკაია.

IV

სააგიტაციო მუშაობის შემდეგ „სპარტაკი“ გადადის ორგანიზაციულ აღმშენებლობაზე.

იაჩიეკები არსდებიან ტფილისის თითქმის ყველა რაიონებში. ორგანიზაციული მუშაობა გადადის პროვინციაში და იპყრობს მთელ საქართველოს. 1919 წლის მარტში და აპრილში თავისივე კონფერენციის დადგენილებით ახალგაზრდა სოციალისტ-ინტერნაციონალისტთა ორგანიზაცია „სპარტაკი“ იცვლის სახელს და იწოდება „ახალგაზრდა კომუნისტთა ორგანიზაციით — „სპარტაკი“.

V

მუშათა და გლეხთა ახალგაზრდობის სტიქიურმა მოძრაობამ მთელს ამიერ-კავკასიაში გამოიწვია საქიროება საერთო ხელმძღვანელი ცენტრისა. ამიტომ პროლეტარულ ბაქოში, 1919 წლის სექტემბერში შეიკრიბა პირველათ ამიერ-კავკასიის კონფერენცია მუშათა და გლეხთა ახალგაზრდობის ყველა ორგანიზაციებისა. ამ კონფერენციაზე საქართველომ საპატიო ადგილი დაიკირა. კონფერენციის მიერ გამოშვებულ დეკლარაციაში ნათლათა და განსაზღვრულათ იყო ჩამოყალიბებული ამიერ-კავკასიის რევოლუციონური ახალგაზრდობის მიზნები და აღნიშნული იყო ამ ახალგაზრდობის მნიშვნელობა მუშათა კლასის საერთო ბრძოლაში. ყველა ორგანიზაციებმა, რომელნიც წარმოდგენილნი იყვნენ ამ კონფერენციაზე, იწოდეს აქედან სახელი „ამიერ-კავკასიის ორგანიზაცია რუსეთის მუშათა და გლეხთა ახალგაზრდობის კომუნარ-

სტური კავშირისა“. ხელმძღვანელი ორგანოს სახით სათავეში ჩადგა კავშირის საოლქო კომიტეტი. საოლქო კომიტეტი მეტათ ენერგიულათ მუშაობდა არა მარტო აზერბეიჯანში (უმთავრესად ბაქოში) და საქართველოში, არამედ თავისი მუშაობა გადაიტანა აგრეთვე სომხეთშიაც. მისი მუშაობის ინტენსივობით საქართველოს ყველა მთავარ ცენტრებში არსდება ორგანიზაციები.

VI

ამიერიდან მუშათა და გლეხთა ახალგაზრდობა აქტიურ მონაწილეობას იღებს ქვეყნის რევოლუციურ მოძრაობაში. განსაკუთრებით კი დასავლეთ საქართველოში.

ამ რევოლუციურ ქერქევეში მუშაობასთან ერთად სწარმოებს აგრეთვე ორგანიზაციული მუშაობა. ამიერ-კავკასიის კონფერენციის შემდეგ ორგანიზაცია „სპარტაკი“ ანუ ამიერ-კავკასიის ორგანიზაცია რუსეთის მუშათა და გლეხთა ახალგაზრდობის კომუნისტური კავშირისა სრულებით შეკავშირდა და განმტკიცდა და შეიქმნა სერიოზულ პოლიტიკურ ძალათ, რომელიც მო'ვეწებებს არ აძლევდა „დე ოკრათიული“ რესპუბლიკის მმართველებს.

ახალგაზრდობის კომუნისტური კავშირის უშესანიშნავესი გამოსვლა საქართველოში იყო 1920 წლის მაისის 1—2-რე გამოსვლა ტფილისში; ამ დღეებში კავშირი იყო მებრძოლთა მოწინავე ხაზებზე, 2 მაისს კავშირი ჩაება რევოლუციურ ბრძოლაში, არა ცოტა სისხლი დაღვრილა ამ ბრძოლაში.

ეს გამოსვლები დამარცხებით დამთავრდა, რომელმაც მოსწყვიტა ორგანიზაციას არა ერთი და ორი საუკეთესო აქტიური მუშაკი. 1920 წლის მაისის 7-ს საბჭოთა რუსეთისა და დემოკრატიული საქართველოს შორის დადებულ აქტში: საქართველოს მთავრობა და გაბატონებული მენშევი-

კების პარტია, სთვლიდნენ რა, ახალგაზრდობის კომუნისტურ კავშირს და კომუნისტურ პარტიას განადგურებულათ, თანხმდებიან პარტიისა და კავშირის ლეგალიზაციაზე. მან მისცა კავშირს საშუალება შეეკრიბა თავისი ძალები, მოეხდინა პერერეგისტრაცია და გაეტარებოდა კონფერენციები ტფილისში და საქართველოს სხვა ადგილებში. მაგრამ მუშაობის პერიოდი ძლიერ ხანმოკლე იყო და იგი მერე შეიცვალა ქერქვეშა მუშაობით. 1920 წლის აგვისტოს 20-ს მენშევიკური მთავრობის მიერ გარეკილ იქნა საქართველოს ახალგაზრდობის კომუნისტური კავშირის 1-ლი ყრილობა და ამ დღიდან დაიწყო ხელახალი დევნა, დაპატიმრება და გადასახლება. მაგრამ ორგანიზაცია, ამის გამო არა თუ სულით არ დაეცა, არამედ მეტი ხალისითა და ენერგიით განაგრძობდა თავის რევოლუციურ მუშაობას. ყრილობისათვის დაგროვდა ბევრი საჭირობო საკითხები, რომელნიც მოითხოვდნენ დაუყონებლივ გადაჭრას. ყრილობა მოწვეული 1920 წლის ნოემბრის 25 ტფილისში იხსნება ფარულათ. მენშევიკების დამცველმა განსაკუთრებულმა რაზმმა ვერ აღმოაჩინა ეს ყრილობა და ყრილობამ მოასწრო გადაწყვეტა ყველა საკითხები, რომელნიც იდგნენ დღის წესრიგში.

VII

ამის შემდეგ კავშირი მეტი ენერგიით აწარმოებს ბრძოლას არსებულ რეჟიმის წინააღმდეგ რაც მოწინააღმდეგე მხარის მიერ იწვევს რეპრესიებს, დატუსაღებას საქართველოს საზღვრებიდან გადასახლების სახით. როდესაც იწყება ბრძოლა საბჭოთა ხელისუფლების დასამყარებლათ საქართველოში, მაშინ ახალგაზრდობის კომუნისტური კავშირი იღებს ამ ბრძოლაში ენერგიულ მონაწილეობას. წითელი ლაშქრის მოსვლის პირველ დღეებში, როდესაც ადმინისტრაცია გაიქცა და არავინ იყო წესრიგის დამცველი, ზოგ შემთხვევებში—კომ-

კავშირის წევრებმა დაიპირეს თავისი რევოლუციური პოსტი. მუშათა და გლეხთა ახალგაზრდობამ, გაერძიანებულიმა თავის კომუნისტურ კავშირში, მიიღო შესაძლებლობა შემოქმედებითი მუშაობისა.

VIII

საქართველოში საბჭოთა ხელისუფლების დამყარებასთან ერთად წითელი ახალგაზრდობა იღებს ენერგიულ მონაწილეობას ახალი ცხოვრების აღმშენებლობაში. არალეგალური მუშაობისა და ბნელი ქერქვეშა მუშაობის პერიოდი შეიცვალა ფართო საზოგადოებრივი მოღვაწეობით. წითელი ახალგაზრდობა მიდის ახალ შემოქმედებითი მუშაობისაკენ იმავე რევოლუციური ენტუზიაზმით.

ექვსი წლის რევოლუციური მუშაობა და ბრძოლა, რომელიც დაგვირგვინდა გამარჯვებით, არის საწინდარი საბოლოო გამარჯვებისა პროლეტარული იდეალის—კომუნისტური მიღწევის სფეროში, რომლის საფუძველი ჩაყრილია მთელი ქვეყნის მუშათა კლასის რევოლუციონური ბრძოლით.

ს. ა. კ. კ. ცეკა.

ახალგაზრდათა საერთაშორისო დღი- სათვის.

(თეზისები)

ახალგაზრდათა დღის წარმოშობა დაკავშირებულია პირველ ყოვლისა 1914—1918 წ. წ. მსოფლიო ომის განვითარებასთან.

1. 1914 წლის ომი მოასწავებდა მსოფლიო მუშათა მოძრაობის სრულ კატასტროფას. პროლეტარული ორგანიზაციები, რომელნიც უდიდეს ძალას წარმოადგენდნენ და რომელთაც გააერთიანეს მილიონი მუშები, დიდი უმრავლესობით ბურჟუაზიის ტყვეობაში აღმოჩნდნენ. კიდევ მეტი, ყველა პარტიები, რომელნიც შეადგენდნენ 2-ე ინტერნაციონალის საყრდნობს, გახდნენ ომის აშკარა მონაწილეებათ და გადავიდნენ ბურჟუაზიის მხარეზე. ამის ყველაზე უფრო თვალსაჩინო მაგალითს წარმოადგენს გერმანიის სოციალ-დემოკრატია. რომელიც ხმას აძლევდა ომის კრედიტების გახსნას და მონაწილეობას იღებდა ვილჰელმის მთავრობაში.

2. ამ კატასტროფის მიზეზი უნდა ვეძიოთ მუშათა მოძრაობის განვითარების ისტორიაში ომამდე, მუშათა მოძრაობის მშვიდობიანმა განვითარებამ გამოიწვია ის, რომ მუშათა კლასის წინამძღოლთა რიგებში განმტკიცდა ბურჟუაზიასთან თანამშრომლობის, თანდათანობითი რეფორმების იდეა, რომელსაც ნელის ნაბიჯით მიჰყავდა ეს მოძრაობა სოციალიზმისაკენ. მუშათა კლასის რევოლუციური წინამძღოლები აწარმოებდნენ ბრძოლას ამ ავადმყოფობასთან, მაგრამ

იგი ღრმად გაუგდა პარტიის რიგებს, შებორკა ისინი და მოუსპო ბრძოლის უნარი მუშათა მილიონებს არსებობისათვის გადამწყვეტ მომენტში. მე-2-ე ინტერნაციონალი შეიპყრო ამ ავადმყოფობამ და ომის დასაწყისში იგი საბოლოოდ დაიშალა.

3. მხოლოდ სოციალისტების პატარ-პატარა ჯგუფები გამოდიოდნენ ომის წინააღმდეგ. განსაკუთრებით დიდი როლი ითამაშა რუსეთის სოციალ-დემოკრატებმა, რომელმაც ლენინის პირით განაცხადა, რომ 1914 წლის ომი, არის მტაცებლური, რომელიც მიმართულია მუშათა კლასის წინააღმდეგ.

ამხ. ლენინს გათვალისწინებული ქონდა ამ ომის შედეგები. მან განაცხადა, რომ ეს ომი მოასწავებს კაპიტალიზმის კრახს და რევოლუციურ მუშების ამოცანას შეადგენს ამ ომის რევოლუციური გზით დამთავრება; ე. ი. მისი სამოქალაქო ომად გადაქცევა. ბოლშევიკების ამ მოწოდებას მხარი დაუჭირეს სხვა ქვეყნების მთელ რიგ სოციალისტებმა კარლ ლიბნეხტმა და როზა ლიუქსემბურგმა გერმანეთში, იტალიის, ჰოლანდიის, შვეციის და სხვა ქვეყნების სოციალისტურმა, მაგრამ შედარებით იმ მრავალ სოციალისტების მასასთან, რომლებმაც ომს მხარი დაუჭირეს, ეს იყო უმნიშვნელო ჯგუფი.

4. ახალგაზრდათა ორგანიზაცია ომამდე თამაშობდა განსაკუთრებულ როლს მუშათა მოძრაობაში სწორედ იმიტომ, რომ მათ ძირითად ამოცანას შეადგენდა ბრძოლა მილიტარიზმის და მაშასადამე ომის წინააღმდეგ. მაგრამ ომის დასაწყისში ამ ორგანიზაციებმა, რომელნიც გაერთიანდნენ ახალგაზრდათა ინტერნაციონალში, განიცადეს ოპორტიუნიზმის ზეგავლენა. შემთანხმებელთა მთავარ ამოცანას შეადგენდა დამოუკიდებელ რევოლუციურ ახალგაზრდათა ორგანიზაციების მათ გამგონე ორგანოებათ გადაქცევა. პირველ ყოვლისა გერმანეთში, შემდეგ კი სხვა ქვეყნებში ოპორტიუნი-

ტებმა თავიანთ ხელში ჩაიგდეს ახალგაზრდათა ინტერნაციონალი გადაიქცა ტექნიკურ ორგანოთ, რომელიც არავითარ გავლენას არ ახდენდა მასში გაერთიანებულ ახალგაზრდათა ორგანიზაციების მოღვაწეობასა და ბედ-ილბალზე. ომის დასაწყისში ახალგაზრდათა ორგანიზაციები უკვე დაპყრობილი ჰყავდათ ოპორტიუნისტებს და რევოლუციურ აჯანყების ბრძოლის ნაცვლად, ისინი ეწეოდნენ კულტურულ მოღვაწეობას, რომელიც მოკლებული იყო ყოველგვარ პოლიტიკურ შინაარსს.

5. ომი მოასწავებდა უდიდეს უბედურებას, განსაკუთრებით მუშა ახალგაზრდობისათვის და იმიტომ, რომ მას პირველ რიგში აგზავნიდნენ ბრძოლის ველზე, და იმიტომ, რომ ზურგში მას სასტიკ ექსპლოატაციას უშვებოდნენ ფაბრიკებსა და ქარხნებში. მაგრამ მთელ რიგ ქვეყნებში შენახული ახალგაზრდობის დამოუკიდებელი ორგანიზაციები ომის დაწყებისთანავე შეუდგნენ აქტიურ ბრძოლას მის წინააღმდეგ (იტალია, შვეიცარია, პოლანდია, შვეცია). უნდა აღინიშნოს, რომ ახალგაზრდათა ორგანიზაციები პირველ რიგში გამოვიდნენ ომის წინააღმდეგ რამდენადაც უფრო ფართოვდება ახალგაზრდათა ორგანიზაციების ეს გმირული ბრძოლა მით უფრო საჭირო გახდა მისი გაერთიანება საერთაშორისო მასშტაბით. იტალიის ახალგაზრდათა კავშირის ინიციატივით, 1915 წლის აპრილში მოწვეული იყო ახალგაზრდათა ორგანიზაციების კონფერენცია ბერნში (შვეიცარია). უდიდესი როლი მის მოწვევაში ითამაშა ამხ. მიუტენბერგმა. ამ კონფერენციამ გააერთიანა 10 ორგანიზაცია 3400 წევრით. კონფერენციამ დაადასტურა შტუტგარდტის და ბადენის კონგრესების დადგენილება ომის წინააღმდეგ ბრძოლის შესახებ. ამავე კონფერენციაზე მიღებული იქნა დადგენილება საერთაშორისო ახალგაზრდობის დღის შესახებ, რომელიც იქნებოდა ძალების დასინჯვის და ომის წინააღმდეგ აქტიურ პროპაგანდის დღე.

6. პირველი ახალგაზრდათა საერთაშორისო დღე გაიმართა 1915 წლის 3 ოქტომბერს. ამ ახალგაზრდათა დღეში მონაწილეობა მიიღო 120.000 კაცმა. ეს იყო პირველი საერთაშორისო გამოსვლა ომის წინააღმდეგ და როგორც ასეთს მას ქონდა უდიდესი მნიშვნელობა მთელი მუშათა კლასისათვის.

1915 წელს გაიმართა ომის წინააღმდეგ განწყობილ სოციალისტურ პარტიების პირველი ყრილობა ამ კონფერენციაზე (ციმერვალდში) მონაწილეობა მიიღო ახალგაზრდათა ინტერნაციონალმაც, რომელიც დაარსდა ბერნის კონფერენციაზე. ახალგაზრდობის დღის და მთელი მომავალი ბრძოლის მეთაურად გახდა კარლ ლიბკნეხტი. 1916 წლის 1 მაისს ბერლინში დაპატიმრებულმა კარლ ლიბკნეხტმა განაგრძო აგიტაციის წარმოება ციხიდან. სასტიკი დევნა, გადასახლება, ფრონტზე გაგზავნა, ციხეები, დემონსტრანტების დახვრეტა თან სდევდა ამ ბრძოლას.

7. 1916 წელს 3 სექტემბერს მეორეთ გაიმართა ახალგაზრდობის დღე. იგი ჩატარდა გაცხარებულ ომის ხანაში უფრო და უფრო მტკიცდებოდენ გერმანიის ახალგაზრდობის ოპოზიციური ჯგუფები, „ძირს ომი“-ს ლოზუნგთან ერთად, ახალგაზრდობის ინტერნაციონალმა ახალგაზრდათა მეორე საერთაშორისო დღეს წამოაყენა ლოზუნგი მუშათა კლასის გამცემლებთან, სოციალ-პატრიოტებთან ბრძოლის შესახებ.

8. 1917 წელი მოასწავებდა ძირითად გადატეხას ომის განვითარებაში. რუსეთში მოხდა რევოლუციის ძალა უფლებად მუშათა კლასის ხელში გადავიდა. ამ უდიდეს ამბებში ხანაში გაიმართა ახალგაზრდობის დღე 1917 წ. 2 სექტემბერს. მსოფლიო რევოლუციის გამარჯვება, ომის გამოწვევის დაშლა—შავეთა წინააღმდეგ ბრძოლა—ასეთი იყო ლოზუნგები 2 სექტემბერს გამართულ ახალგაზრდობის დღისა, რომელსაც არ

ჰქონია ისეთი მასიური ხასიეთი, როგორც წარსულ ახალგაზრდობის დღეებს, იმიტომ, რომ ახალგაზრდათა ორგანიზაციები დასუსტებული იყვნენ დაპატიმრებით, ფრონტებზე გაგზავნით და სხვა ახალგაზრდათა ამ დღეში, ახალგაზრდობის ინტერნაციონალის მოწოდებით, პირველად მიიღო მონაწილეობა რუსეთის მუშათა ახალგაზრდობამაც (დემონსტრაცია 15 ოქტომბერს 1917 წ. მოსკოვში.)

9. 1918—1919 წლები იყვენ ომის ლიკვიდაციის და ყველა ქვეყნებში რევოლუციის ზრდის წლები. რუსეთის მუშების მაგალითის წაბძეს გერმანიის, ავსტრიის და იტალიის მუშებმა ყველა ქვეყნებში გაჩაღდა ბრძოლა ხელისუფლებისათვის.

მუშათა ახალგაზრდობამ აქტიური მონაწილეობა მიიღო პროლეტარულ რევოლუციისა და კომუნისტურ პარტიების შექმნაში. ახალგაზრდობის ორგანიზაციები მისდევდნ რუსეთის ახალგაზრდობის გზას. 1919 წ. კომუნისტურ ინტერნაციონალის დაარსების შემდეგ, ბერლინის კონგრესზე ნოემბერში დაარსებულ იქნა ახალგაზრდობის კომუნისტური ინტერნაციონალი. ახალგაზრდათა დღე შენარჩუნებული იქნა და გახდა კომუნიზმისათვის და მთელი მსოფლიოს მუშა ახალგაზრდობის ფართო მასებს შორის კომუნისტურ იდეების პროპაგანდის დღეთ.

10. ახალგაზრდობის მოძრაობა ყველა ქვეყნებში ამჟამად სწარმოებს კაპიტალის შემოტევის, მსოფლიო რეაქციის, ომის საშიშროების და ფაშიზმის წინააღმდეგ ბრძოლის სახით მრავალი ახალგაზრდათა ორგანიზაციები არალეგალურ მუშაობის პირობებში იმყოფებიან. მაგრამ ბრძოლა სულ უფრო და უფრო ძლიერდება და ვრცელდება ახალგაზრდობის ფართო ფენებში. 9-ე საერთაშორისო ახალგაზრდათა დღე იქნება ახალგაზრდათა კომინტერნის ბრძოლის დღეთ ომის საშიშროების ფაშიზმის წინააღმდეგ და მუშა ახალგაზრდო-

ბის გაერთიანების სასარგებლოთ. ახალგაზრდათა ორგანიზაციები დასავლეთ ევროპაში და ამერიკაში ემზადებიან იმისათვის, რომ მათ მოელის დევნა, დახვრეტა და ციხეები. ამ ბრძოლაში მათ მხარი უნდა დაუჭიროს ახალგაზრდათა კომინტერნის ყველაზე უძლიერესმა რაზმმა რუსეთის ახალგაზრდათა კომკავშირმა.

11. ახალგაზრდათა დღე საბჭოთა კავშირში არის უკვე სახელმწიფოებრივი დღესასწაული და ჩვენი რესპუბლიკების მუშა ახალგაზრდობას აქვს სრული შესაძლებლობა დახმარება გაუწიოს თავის ამხანაგებს სხვა ქვეყნებში იმით, რომ მრავალრიცხოვანი დემონსტრაციებით დაანახვენს მათ თავის ერთგულებას ახალგაზრდობის კომინტერნის იდეებისადმი და სამზადისს იბრძოლოს მსოფლიო რევოლუციის გამარჯვებამდე. ახალგაზრდათა დღე საბჭოთა ქვეყნებში უნდა იყოს მუშა ახალგაზრდობის საერთაშორისო ბრძოლის სოლიდარობის და ახალგაზრდათა კომკავშირის თავის მოყრის და ძალთა დასინჯვის დღე. ამ დღეს ახალგაზრდათა კომკავშირმა უნდა დაანახვოს ყველას, რომ მას ღრმად აქვს შეგნებული თავისი ძირითადი ამოცანა მსოფლიო რევოლუციის ძლიერი ახალგაზრდა ლაშქრის შექმნის სტუმრად.

ოქტომბრის რევოლუცია.
(25 ოქტომბერი—7 ნოემბერი.)
1917 წ.

ოქტომბრის რევოლუცია.

25 ოქტომბერი—7 ნოემბერი 1917 წ.

1917 წლ. 7 ნოემბერს (ახ. სტ.) აჯანყებული მუშების, ჯარისა და გლეხების მიერ დამხობილ იქნა დროებითი მთავრობა და მთელი ძალა უფლება გადავიდა საბჭოების ხელში.

ეს გადატრიალება მოწყობილი იყო და გატარებული ბოლშევიკების მიერ.

ჯერ კიდევ 1917 წლ. სექტემბრიდან კომუნისტური პარტია ენერგიულად შეუდგა აჯანყების მოწყობის საქმეს. პეტროგრადში იყო მოწვეული პასუხისმგებელ პარტმუშათა კრებების მთელი რიგი. ოქტომბრის 16-დან უკვე შემქნელ იქნა სამხედრო რევოლუციური კომიტეტი, რომელსაც მობილიზაცია უნდა ეყო სამხედრო ძალებისათვის აჯანყების ჩასატარებლად.

ოქტომბრის 24-ს (ძვ. სტ.) დროებით მთავრობის მეთაურმა კერენსკიმ გასცა ბრძანება სამხედრო—რევოლუციური კომიტეტის დაპატიმრების შესახებ ამ ბრძანების საპასუხოთ ოქტომბრის 25-ს ღამეს სამხედრო—რევოლუციური კომიტეტის ჯარებმა უბრძოლველათ დაიკავეს პეტროგრადის უმთავრესი დაწესებულებანი; დროებითი მთავრობას-კი ზამთრის სასახლეში შემოარტყეს ალყა. ამავე დღეს საღამოთი ზამთრის სასახლე დაკავებულ იქნა და კაპიტალისტების მთავრობა—დაპატიმრებული (კერენსკის გარდა: მან მოასწრო დამალვა). იმ ღამესვე გახსნილმა სრულიად რუსეთის საბჭოთა მე 2-რე ყრილობამ, სადაც ბოლშევიკები

უმრავლესობას შეადგენდენ, დაადგინა მთელი ძალა — უფლება ხელში აეღო. მეორე დღესვე შესდგა ზუშათა და გლეხთა მთავრობა — სახალხო კომისართა საბჭო ამხ. ლენინის მეთაურობით. პროლეტარიატის მიერ პეტროგრადში მართვა — გამგეობის ხელში ჩაგდება და გამწყვეტი მნიშვნელობა იქონია მთელ დანარჩენ რუსეთისათვის. ბოლშევიკების ხელმძღვანელობით მუშები და ჯარისკაცები აწყობენ აჯანყებას მთელ რიგ ქალაქებში: მოსკოვში, ხარკოვში, კიევში და სხვა. და ხანგრძლივ ომების შემდეგ საბოლოოთ იმარჯვებენ. ბურჟუაზიამ.

საბჭოთა მეორე ყრილობამ გამოსცა დეკრეტები, რომლის ძალით მემამულეების ყველა მიწები გადადიოდა გლეხების ხელში უსასყიდლოთ.

იმ სიძნელესა და შეუძლებელ მდგომარეობაში, რომელთანაც მოუხდა საბჭოთა მთავრობას ბრძოლა შვიდი წლის განმავლობაში, — ვერც ერთი ბურჟუაზიული მთავრობა შეიძლება იყოს, რომ ვერ იარსებებდა. საკმარისია ვთქვათ, რომ მართვა — გამგეობის ზუშათა და გლეხთა ხელში გადასვლის დროს რესპუბლიკის მთელ რკინის გზებზე იყო მხოლოდ 10 დღის სამყოფი სათბობი მასალა, ფაბრიკები და ქარხნები სულს ღაფავდენ, ქალაქის მეურნეობა განადგურებული იყო და სხვა. მაგრამ, როდესაც ვაკვირდებით საბჭოთა ხელისუფლების მიერ ბრძოლით განვლილ შვიდ წლიან გზას, უნდა აღვნიშნოთ, რომ უფრო გასაქორი ხანა უკვე განვლილია.

თავის არსებობის ამ შვიდ წელში საბჭოთა მთავრობამ მნიშვნელოვან შედეგებს მიაღწია, ჩვენ უკვე მალე ფეხს შევდგამთ პროლეტარიატის დიქტატურის არსებობის მე-8 წელში.

ეს მიღწევა, უპირველესათ ყოვლისა, შედეგია სამოქალაქო ომის ფრონტებზე ბრწყინვალე გამარჯვების. საბჭოთა მთავრობის უკვე მეხუთე წლის თავზე დამთავრდა საბჭოთა

ტერიტორიის გაწმენდა თეთრ-გვარდიელებისა და საზღვარგეთელ ოკუპანტების ბანდებისაგან: 1922 წლის ოქტომბერში იაპონელებმა და თეთრ გვარდიელებმა დასცალეს შორეული აღმოსავლეთი—თეთრგვარდიელთა უკანასკნელი ზუღე.

სამხედრო ფრონტზე გამარჯვებასთან ერთათ საბჭოთა მთავრობა ცდილობდა გამარჯვების მიღწევას სამეურნეო ფრონტებზედაც. ამ ბოლო 2—3 წლის განმავლობაში არა თუ შეჩერდა ჩვენი მეურნეობის ნგრევა, არამედ ჩვენ ვამჩნევთ მის თუმცა ნელი ნაბიჯით, მაგრამ მაინც აუცილებელ აღდგენის ნიშნებს. 1921 წელში ჩვენი შემოსავალი მეურნეობის ყველა დარგებიდან უდრის ოთხ-ნახევარ მილიარდ მანეთს (ოქროთი), 1922 წ. შემოსავალი აღწევს 5 მილიარდს; 1921 წელში მსხვილი მრეწველობა იძლეოდა 660 მილიონ მანეთს, 1922 წელში—854 მილიონს; შინა—მრეწველობის შემოსავალი—კი 260 მილიონიდან გაიზარდა 435 მილიონამდე. სამხედრო და ეკონომიურ ფრონტებზე მიღწევებმა ხელი შეუწყვეს საბჭოთა რუსეთს მიგდწია წინაშეწევლოვან შედეგებისათვის მსოფლიო მასშტაბით გავლენის გაფართოების მხრივ. ფაქტიურად ყველა კაპიტალისტური სახელმწიფოები იძულებული გახდნენ ეცნოთ საბჭოთა მთავრობა, ეწარმებიათ ჩვენს მთავრობასთან მოლაპარაკება და წასულიყვენ რამოდენიმეთ დათმობებზე.

თავის არსებობის მეშვიდე წლისათვის საბჭოთა რუსეთი გაიზარდა მსოფლიო პოლიტიკური ცხოვრების უძლიერეს ფაქტორათ.

რუსეთის ოქტომბრის რევოლუცია—ეს არის პირველი ეტაპი მსოფლიო სოციალურ-რევოლუციისა.

ოპოზიციის ჩვეულებრივი დღესასწაულის ჩატარება კლუბში.

შვიდი ნომბერი, როგორც ყველაზე უფრო მნიშვნელოვანი დღესასწაული საბჭოთა კალენდარში, აღნიშნული უნდა იქმნეს კლუბებში ყველა იქ არსებული წრეების მუშაობით. რევოლუციური ქარტეხილის შემდეგ ცხოვრება თანდათან შედის მშვიდობიანი აღმშენებლობის კალაპოტში და კლუბს შეუძლია და მოვალეც არის შესწიროს საკმაო დრო წრეების მომზადებას ამ დღესასწაულისათვის.

ამ დღესასწაულის ჩასატარებლათ ჩვენ აქვე ვიძლევიტ შემუშავებულ გეგმას, რომელიც გატარებულ უნდა იქნას კლუბის წრეების მიერ.

იმ კლუბებს კი, რომლებსაც არა აქვთ საკმაო ორგანიზაცია და ყველა ქვევით ჩამოთვლილი წრეები, შეუძლიათ შეჰქმნან თავისი საკუთარი გეგმა მცირე მასშტაბით.

ყველა წრეების მუშაობა გაერთიანებული უნდა იქმნეს. ამისათვის წინასწარ უნდა შესდგეს წრეების ყველა წევრთა კრება, რომელთაც ეცნობა ოპოზიციის რევოლუციის მე-7 წლის თავზე წამოყენებულ ძირითად თეზისებს; ამავე კრებაზე ხდება კლუბში მომავალი მასიური საღამოების ძირითადი გეგმის განხილვა. იმ შემთხვევაში, თუ ეს კრება მეტად დიდი აღმოჩნდა, მუშაობის გეგმის შედგენა და ამ მუშაობის განაწილება ცალკე წრეების-შორის ხდება უფრო მცირე რიცხვან კომისიაში, რომელშიაც უნდა შევიდნენ წრეების ხელმძღვანელები და მათი ყველაზე უფრო აქტიური წევრები. აქ, კლუბის ძალ-ღონესთან შეფარდებით, მუშავდება საერთო

გეგმა და ნაწილდება მუშაობა ცალკე წრეებ შორის. თუ წრე საკმაოდ ღონიერია და შესწევს მუშაობის უნარი კარგი იქნება გეგმის იმგვარად გამომუშავება, რომ ის ორ პერიოდით განიყოფებოდეს:

1. ოქტომბრის დღესასწაულისათვის მოსამზადებელი პერიოდი, რომლის განმავლობაში შეიძლება, მომზადდეს კლუბის წევრები ოქტომბრის წინა დღეებისა და პროლეტარული ბრძოლის საერთო განწყობილების ჩანერგვით. ამისათვის შესაძლებელია მოეწყოს „მოგონებათა საღამო“ იმ ამხანაგების გამოსვლით, რომლებსაც მონაწილეობა მიუღიათ ოქტომბრის რევოლიუციაში, დეკლამაციისა და მუსიკის ცალკე ნიმუშებით ან შესაფერი პიესის დადგმით.

2. თვით დღესასწაულის პერიოდი, რომლის განმავლობაში ახსნილი უნდა იქმნეს ოქტომბრის მნიშვნელობა პროლეტარიატისათვის.

ამ პერიოდში შეიძლება დაიდგას სპექტაკლი სათანადო მოხსენებებით.

ამგვარად მთლად მუშაობა უნდა ჩატარდეს ოქტომბრის ნიშნით და ამ მუშაობამ თავის მხრით უნდა წამოაყენოს მთელი რიგი თემებისა კლუბის მაყურებელთან ერთად დასამუშავებლად მომავალ მასიურ საღამოებზე.

ცალკე წრეების მუშაობა უნდა გამოიხატოს შემდეგში:

პოლიტწრე. მთელი მუშაობის სათავეში უნდა იდგეს პოლიტწრე. ის დაიმუშავებს თეზისებს, წამოაყენებს მომხსენებლებს მასიურ საღამოებისათვის, იზიდავს ამხანაგებს—რევოლიუციის მონაწილეებს „მოგონებათა საღამოებისათვის“ და მათთან ერთად აღგენს მათი საღამოზე გამოსვლის გეგმასა და წესს, გადასინჯავს ჟურნალებში დაბეჭდილ მოგონებებს და აკისრებს ცალკე მომხსენებლებს იმის მხატვრულ გადამუშავებას.

ლიტწრე—შეარჩევს დეკლამაციისათვის ლიტერატურულ მასალას საოქტომბრო განწყობილებით და პატარ-პატარა ინსცენიროვკებს. გარდა ამისა, თუ ლიტწრეს ჰყავს იმპროვიზატორთა ჯგუფი, მაშინ იგი გამოსძებნის ოქტომბრის რევოლიუციისთან დაკავშირებულ სიუჟეტებს იმპროვიზაციისათვის, და ამ სიუჟეტთა სცენარიების დამუშავებას იგი ღრამწრესთან ერთად აწარმოებს.

ღრამწრე—მუშაობს ლიტწრესთან ერთად სცენარიის განვითარებისათვის, იყენებს ლიტერატურულ მასალას კონკრეტულ დადგმითი მუშაობაში და ამზადებს პიესას ოქტომბრის მე-7 წლისთავისათვის.

მუს.-გუნდის წრე—ამზადებს ოქტომბრის რევოლიუციურ სიმღერებს საღამოსათვის და ღრანწრის მიერ აღებული პიესისათვის საკირო ნომრებს.

სახეობითი წრე.—განაგებს დეკორაციებს და კლუბის მორთვას, შეარჩევს ან ამზადებს ამისათვის სიუჟეტით ოქტომბრის რევოლიუციისთან დაკავშირებულ სურათებსა, ფოტოგრაფიებს და ბელადების პორტრეტებს; აწყობს „სარევოლიუციო პლაკატის კუთხეს, რისთვისაც იყენებს კლუბში არსებულსა და ცალკე ამხანაგების მიერ მოწოდებულ მასალას; ამზადებს განსაკუთრებულ გამოფენას, წარმოების სათანადო დარგისადმი მიძღვნილს. დიაგრამების საშვალებით აღნიშნულ უნდა იქმნას წარმოებათა ზრდა-განვითარება რევოლიუციის დღეების შემდეგ. გარდა ამისა, ეხმარება ღრამწრეს საღამოსათვის დეკორაციების მომზადებაში.

კლუბის სამკითხველო—აწყობს თავის გამოფენას, სადაც ის ათავსებს საამდღეოდ შერჩეულ წიგნებს.

ყოველი წრე უნდა ცდილობდეს ჩააბას მუშაობაში კლუბის ფართო მასა, მსურველთა თანამშრომლობის გამოყენებით ამა თუ იმ წრეში. ეს შეიძლება გახდეს ცალკე

წრეების რიცხვობრივი შემადგენლობის გიდიდების საშუალებათ.

სახეობითი წრის მიერ დარბაზის მოსართავად მიზიდულებმა შესაძლებელია გამოჰყონ თავისი წრიდინ ისეთი ამხანაგები, რომლებიც მოისურვებენ წესიერად იმუშაონ ამ წრეში. პოლიტწრის მიერ „ოქტომბრისაკენ“ მიმართულ მუშაობაში ჩაბმულ ამხანაგებს, რომლებიც მონაწილეობას იღებდნენ რევოლიუციაში, შეუძლიათ დარჩენ მასში პოლიტიკურად საკმაოდ გათვითცნობიერებისათვის.

იმ შემთხვევაში თუ შესაძლებელია გეგმის მთლიანად ჩატარება, „მოგონებათა საღამოსათვის“ გარდა მოგონებებისა, შეიძლება არჩეული სიუჟეტების მხატვრული მოთხრობების გამოყენება, შეიძლება დრამატული იმპროვიზაციის მოცემა და ლექსების შეჩრევა დეკლამაციისათვის.

სპექტაკლის წინ საჭიროა შესავალი სიტყვა. კარგი იქნება, თუ მომხსენებელი ოქტომბრის რევოლიუციის შესახებ წინასწარ გაეცნობა კლუბის მიერ ამ დღისათვის დასადგმელად არჩეულ პიესას და აიღებს მას როგორც საილიუსტრაციო მასალას თავის მოხსენებისათვის.

წარმოდგენილი გეგმის გატარება, თუნდა ნაწილობრივად მაინც, შესაძლებლობას მისცემს კლუბის მაყურებელს შეიგნოს ოქტომბრის მთელი მნიშვნელობა და კომუნისტური პარტიის როლი დიდ პროლეტარულ რევოლიუციაში.

7 წელი.

(თეზისები პროლეტარული რევოლუციის მე-7 წლის თავზე მათსეხსენებისათვის).

I. მუშათა კლასის ხელისუფლება.

ოქტომბრის რევოლუციამ ძალა-უფლება მუშათა კლასს ჩაუგდო ხელში. გადაიშალა მსოფლიო ისტორიის ახალი ფურცელი. ყველაზე უფრო გაღატაკებული და დაბეჩავებული კლასი გადაიქცა გაბატონებულ კლასად, — ის გახდა დიქტატორი და აღმშენებელი საზოგადოებრივი ცხოვრების ახალი ფორმებისა. დაამხო რა მემამულეთა და კაპიტალისტების ძალა-უფლება, მუშათა კლასი ძალა უნებურად იძულებული გახდა ძირიან-ფესვიანად დაენგრია ძველი სახემღწიფოებრივი აპარატი და შეექმნა მართვა-გამგეობის სხვა ორგანოები, რომლებიც უფრო შეეფერებოდნენ პროლეტარული რევოლუციის მოთხოვნილებებსა და ამოცანებს.

საბჭოების ძალა-უფლება — მშრომელთა ძალა-უფლება არის. ექსპლოატატორებს, კაპიტალისტებსა და მემამულეებს იქ ადგილი არა აქვთ. საბჭოებზე დაყრდნობილი მუშათა კლასი წყვეტს რევოლუციის უდიდეს ამოცანებს და იცავს თავის რევოლუციურ მონაპოვარს მშობლიური და უცხოეთის ექსპლოატატორების კონტრ-რევოლუციური შემოტევისაგან.

საბჭოთა ძალა-უფლება ამყარებს ნამდვილ თანასწორობას, მაგრამ მხოლოდ და მხოლოდ მშრომელებისათვის. იგი უზრუნველჰყოფს ნამდვილ თავისუფლებას, მაგრამ მხოლოდ მუშებისა და გლეხებისათვის. კაპიტალისტები, მემამულენი,

ხუცები და სხვა პარაზიტები ძველი ქვეყნისა ჰპარგავენ ყველა პოლიტიკურ უფლებებს და ყოველგვარ კავშირს ძალაუფლებასთან. საბჭოთა სახელმწიფო კაპიტალიზმზე გამარჯვების საშუალებაა და უძლიერესი იარაღი კომუნიზმისათვის ბრძოლაში.

II. საერთო მდგომარეობა ოქტომბრის რევოლუციამდე.

ოქტომბრის რევოლუცია—ეს პირველი ავანგარდული ბრძოლაა მსოფლიო პროლეტარული რევოლუციის დიად ფრონტზე. რუსეთის მუშათა კლასს შეეძლო თავისი ბურჟუაზიის დამარცხება მხოლოდ იმიტომ, რომ საერთაშორისო კაპიტალიზმმა მიაღწია განვითარების ისეთ საფეხურებს, რომლის იქით წინ სვლა მისთვის უკვე შეუძლებელია. მთელი მსოფლიო უკვე საბოლოოდ განაწილებული იყო კაპიტალისტურ სახელმწიფოთა შორის. ბანკებმა, ტრესტებმა, სინდიკატებმა, აქციონერთა საზოგადოებებმა და სხვა ძლიერმა კაპიტალისტების გაერთიანებამ დააგროვა აურაცხელი სიმდიდრე კაპიტალისტებს მცირე რიცხოვან ჯგუფის ხელში. აუარებელი ნაწარმოები, ნაყოფი გივანტური წარმოებისა, უკვე ვეღარ საღდებოდა არა თუ ნაციონალურ სახელმწიფოების ფარგლებში არამედ ახალშენების ბაზრებზედაც კი ვითარდებოდა გააფთრებული შეჯიბრება ცალკე კაპიტალისტურ ქვეყნების შორის, სწარმოებდა განუწყვეტელი ბრძოლა ბაზრებისა და ისეთი ადგილების გამო, სადაც შესაძლებელი იყო თავისუფალი კაპიტალის გამოყენება. 1914—1915 წლების საშინელმა იმპერიალისტურმა ომმა უდაო სიცხადით გვაჩვენა, რომ მსოფლიო კაპიტალიზმი ჩავარდა გამოუვალ მდგომარეობაში საიდანაც მას შეუძლია გამოვიდეს მხოლოდ საწარმოო ძალების კატასტროფიული დამსხვრევის შემდეგ.

რუსეთი ათეული წლობის განმავლობაში იკრებოდა მსოფლიო კაპიტალისტურ განვითარებაში. იგი უკვე ათასი ძაფით იყო გადამხული სხვა კაპიტალისტურ ქვეყნებთან. ომით გამოწვეულ კაპიტალისტური სამყაროს უდიდეს შერყევას არ შეეძლო კვალი არ დაეჩინა რუსეთის ცხოვრების საზოგადო-ეკონომიურ პირობებზე—რუსეთის კაპიტალიზმმა, როგორც ყველაზე უფრო ნორჩმა და ყველაზე სუსტმა, ვერ გადაიტანა ეს შერყევა. იგი ძირს დაანარცხა ამხედრებული პროლეტარიატის მტკიცე ხელის მოქნევამ. რუსეთი გამოვიდა ომიდან პროლეტარული რევოლუციის გზით.

მემამულეების და თავადაზნაურობის მიერ დამონებული და გალატაკებული გლეხობა მთლიანათ მიემხრო მუშათა კლასის აჯანყებას.

III. თებერვლიდან ოქტომბრისაკენ.

1917 წლის თებერვალში დამხოვილ იქმნა დახვეცებული მეფის ძალა-უფლება: იარაღსხმული, სპკოებად დარაზმული მუშები და გლეხები (ჯარისკაცები), გზა-კვალ დაბნეულები ბურჟუაზიის დბმქაშებისგან—მენშევიკების და სოციალისტ-რევოლიუციონერების მიერ—სრულიად თავისი ნებით, გარეგანი ძალდატანების გარეშე, დაუთმეს მეფისაგან ჩამორთმეული ძალაუფლება ცენზიან, აშკარად კონტრ-რევოლიუციურ ბურჟუაზიას. ძირითადი ისტორიული აზრი „თებერვლის რევოლიუციის“ რვათვიანი პერიოდისა მდგომარეობს იმაში რომ რევოლიუციურმა მასამ დაჰკარგა ნდობა დროებითი მთავრობისადმი, რომელიც იყო ბურჟუაზიული-კლასის ინტერესების დამცველი. სინამდვილის ცოცხალ გაკვეთილებზე მუშები და გლეხები სქედდენ თავის რევოლიუციურ შეგნებას და სწავლობდენ მიმდინარე მომენტის წინააღმდეგობათა სწორ შეფასებას. უკვე 1917 წლის 20—21 აპრილს ისინი

შეიარაღებული დემონსტრაციის გზით, შეუდრეკელი სიმტკიცით, ჩაერივნენ მილიუკოვ-კერენსკის მთავრობის იმპერიალისტურ ცულლუტობაში. მენშევიკ წერეთელის ცინიკურ კონტრ-რევოლუციურ მოთხოვნილებაზე (9 ივნისს), რომ იარაღი აეყარათ პეტროგრადის პროლეტარიატისათვის, რევოლუციურმა მასამ უპასუხა 18 ივნისის განდიოზული მიტინგით, რომელიც ერთიანად ბოლშევიკური ლოზუნგების ქვეშ ჩატარდა—„მთელი ძალა-უფლება საბჭოებს“, „ძირს კაპიტალისტების ათი მინისტრი“. კერენსკის გიჟური შეტევა გერმანიის ფრონტზე (18 ივნისს), რომელმაც დაარღვია სტიქიურად დამყარებული დროებითი ზავი, შეიქნა ერთი მიზეზთაგანი 3—5 ივლისს შეიარაღებული მასების გამოსვლისა, რომელიც დამთავრდა შავრაზმულ ოფიცრობის ხანმოკლე ზეინით, ერთის მხრით, და მუშებისა და ჯარის კაცების რევოლუციური შეგნების გასაოცრად ჩქარი ზრდით, მეორე მხრით. როგორც გენერალი კორნილოვის თავხედი და უნაზუსო ავანტიურა, ისე ამ ავანტიურის ბრწყინვალე უკუგდება რევოლუციური მასების მიერ, ერთნაირად აღმოცენდნენ იმ თავისებური პირობებიდან, რომლებიც შედეგი იყო ივნისის სისხლიანი ამბებისა.

მუშები და გლეხები ებრძოდნენ „ზავისათვის“, „მიწისათვის“, „პურისათვის“, „წარმოებაზე კონტროლისათვის“. ომი კი ამასობაში მაინც გრძელდებოდა. მიწა ისევ მემამულეების ხელში იყო. წარმოებაში ძველებურად განაგრძობდნენ უკონტროლო ბატონობას მრეწველი კაპიტალისტები. ფრონტებზე იხვრიტებოდნენ რევოლუციურად განწყობილი ჯარისკაცები სოფლებში მიწის კომიტეტების წევრებს აპატიმრებდნენ. შავრაზმელი იუნკრები და „ოქროს პაგონიანები“ ანგრევდნენ მუშური გაზეთების რედაქციებს, აპატიმრებდნენ მუშათა კლასის ბელადებს, სცემდნენ და ხოცავდნენ ბოლშევიკებს. წითელი პიტერი იმყოფებოდა გერმანელი ჯა-

რებისათვის გადაცემის საშუალოების ქვეშ. ბურჟუაზია მონარქისტ-გენერლებთან. ერთად სასწრაფოდ იმუშავებდა თავის კონტრ-რევოლუციურ ზრახვებს. ფართოვდებოდა ნგრევა, იზრდებოდა სიძვირე, მუშათა უბნებში მეფობდა ნამდვილი შიმშილი. განრისხება და თავგანწირვა თანდათან იზრდებოდა ფართო მასებს და გაბედული დაჟინებით მიაქანებდა მათ გამცემელი დროებითი მთავრობის დამხობის გზისაკენ — პროლეტარული რევოლუციის გზისაკენ. წითელი ოქტომბერი სწრაფი ნაბიჯით ახლოვდებოდა.

IV. პროლეტარული რევოლუციის გამარჯვება და პირველი სიძნელენი.

უკვე პირველი ნაბიჯები სამხედრო-რევოლუციური კომიტეტისა, რომელიც ბოლშევიკურმა პარტიამ შეჰქმნა დროებითი მთავრობის კონტრ-რევოლუციურ განვითარებასთან საბრძოლველად, აყენებდნენ უკანასკნელს თითქმის სრულ გარიყულ მდგომარეობაში. პეტროგრადის მუშებისა და ჯარისკაცების უდიდესი ნაწილი გადაჭრით მიემხრო რევოლუციას. იუნკრები და „დამცველი ქალები“ უკვე აღარ წარმოადგენდნენ საკმაო ძალას კერენსკის მთავრობის დასაცავად. გენერალ კრასნოვის ყაზახები საბოლოოდ გაიხრწნენ, ვიდრე წითელ სატახტო ქალაქამდე მიაღწევდნენ. სოც.-რევ. გოცის მოწოდებით აჯანყებული იუნკრები სწრაფად დააწყნარეს მუშებმა და მეზღვაურებმა. პეტროგრადში პროლეტარული რევოლუცია ჩატარდა თითქმის უსისხლოდ. საბჭოთა ხელისუფლება სწრაფად დამყარდა მთელს რუსეთში. დეკრეტები ზავის, მიწის, ბანკების ნაციონალიზაციის, რვა საათის სამუშაო დღის, დამფუძნებელი კრების მოწვევისა და დაშლის შესახებ, — ყველა ეს ღონისძიებანი ნორჩი საბჭოთა ხელისუფლებისა სრული სიცხადით ააშკარავებდნენ ამ ხელისუფლების ქეშმარიტ ბუნებას — მის პროლეტარულ ბუნებას.

მაგრამ ძალა-უფლების დაპყრობა „უფრო ადვილია ვიდრე მისი შენარჩუნება“. გრანდიოზული სიძნელენი აღიმართენ საბჭოთა ხელისუფლების წინაშე მისი არსებობის პირველი დღეებიდანვე. დადგენ გერმანეთის სარდლობასთან ბრესტში მოლაპარაკების მძიმე დღეები. ძველი მეფის ჯარი საბოლოოდ გაიხრწნა და დაჰკარგა ბრძოლის უნარი. უიარაღო და სამხედრო საქმეებში უძლური საბჭოთა რუსეთი იძულებული შეიქნა დაეცვა თავისი არსებობის უფლება თავიდან ფეხამდე შეიარაღებული გერმანეთის მილიტარიზმის წინაშე. საკირო იყო ზავის მიღწევა რათაც არ უნდა დამჯდარიყო იგი. საკირო იყო, ყოველნაირი მსხვერპლის გაღებით, „სულის მობრუნება“. საკირო იყო ვაჟკაცური ნაბიჯის გადადგმა გვერდის აქცევა, უკან დახევა, თვითშევიწროება, ვინაიდან უამისოდ რევოლიუციას მოელოდა უეჭველი დაღუპვა. შეიკრა ბრესტ-ლიტოვსკის მძიმე ზავი, რომლის მიხედვით რუსეთი ჰკარგავდა უზარმაზარ ტერიტორიებს და იღებდა თავის თავზე მთელ რიგ სამძიმო ვალდებულებებს. „სულის მობრუნებამ“, რომელიც შედეგად მოჰყვა ამ ზავს, შეძლება მისცა საბჭოთა ხელისუფლებას შეექმნა წითელი ლაშქარი, ერთის მხრით, და ეცადა გერმანეთის რევოლიუციისათვის, მეორე მხრით.

ბრესტ-ლიტოვსკის ზავმა, რა თქმა უნდა, უალრესად შეამსუბუქა საბჭოთა ხელისუფლების მდგომარეობა, მაგრამ მთელი სიმძიმე არ მოუხსნია მას უკვე 1918 წ. გაზაფხულზე დაიწყო შინაგანი კონტრ-რევოლიუციური ძალების გაძლიერებული მოქმედება. უკრაინის ცენტრალი რადას ლატის გამო, ავსტრო-გერმანეთის ჯარებმა დაიკავეს მთელი უკრაინა და პირის-პირ მიადგენ რუსეთის საზღვრებს. ჩრდილოეთ კავკასიაში და დონის ოლქში მძვინვარებდნენ ყაზახთა ჯარები და ოფიცერთა ბანდები, რომლებსაც ხელმძღვანელობას უწევდნენ შავრაზმელი გენერლები კორნილოვი, კალედინი, ბოგავესკი, დენიკინი, ალექსეევი და სხვები. მაისის

მეორე ნახევარში დაიწყო ამბოხება ჩეხო-სლოვაკებისა, რომლებმაც ჯერ კიდევ მეფის დროს შეადგინეს სპეციალი სამხედრო ნაწილები გერმანელების საწინააღმდეგოდ; ეს ამბოხება მოწყობილი იყო მემარჯვენე ესერების და უცხოეთის ჯაშუშების მეოხებით მასთან დაკავშირებით დაიწყო ციმბირში თეთრგვარდიელთა აჯანყებები.

პროლეტარიატმა ამ დროისათვის ჯერ კიდევ ვერ შესძლო თავისი ხელისუფლების გამაგრება. სახელმწიფო აპარატმა ვერ მოიპოვა კიდევ საკმაო ძალა და სიმტკიცე. მთელ რესპუბლიკაში ფართოდ იშლებოდნენ წვრილ-ბურჟუაზიული სტიქიის ტალღები. პროვინციალური აზროვნების სიფიწროვე: „თავის სამრეკლოს“ ინტერესები, მეტის-მეტად სუსტი გაგება საერთო სახელმწიფოებრივი ამოცანებისა ჰბადებდნენ უღედეს სიძნელეს საზოგადო აღმშენებლობის საქმეში. კულაკური ლოზუნგი „ძალა-უფლება ადგილობრივ“, უაზრო და შეუსაბამო, რესპუბლიკის მთელს უზარმაზარ სივრცეზე მეფობდა. წითელ ლაშქარს სწამლავდა პარტიზანობის კულაკურ-ანარქიული შხამი. ამ წვრილ-ბურჟუაზიულ განწყობილებათა იდეოლოგიები მემარცხენე ესერები იყვნენ, რომლებიც მთავრობაში შედიოდნენ და სარგებლობდნენ თავიანთი მდგომარეობით, რომ კიდევ უფრო გაერყვნათ მასები. მემარცხენე ესერების ზიერ მოწყობილმა გერმანეთის ელჩის მირბახის მკვლელობამ საბჭოთა ხელის უფლება მილიტარისტული გერმანეთის თავდასხმის უშუალო საშიშროების წინაშე დააყენა. მემარცხენე ესერების აჯანყებამ მოსკოვში (ივლისი 1918 წ.) და მასთან ერთად „მთავარ სარდლის“ მურავიოვის ღალატმა ხელი შეუწყო ჩეხო-სლოვაკელების ჯარების შექრას მდინარე ვოლგით ჩრდილოეთისაკენ.

არ ეძინა აგრეთვე არც ბურჟუაზიულ-მემამულეების კონტრ-რევოლუციას. კონტრ-რევოლუციური შეთქმულებები ისე იზრდებოდნენ როგორც სოკოები წვიმის შემ-

დღე. დადგა თეთრ გვარდიელთა აჯანყებების ხანა (იარას-
ლაფლში, მურომში, სახატოვში), რომლებსაც აწყობდნენ
მემარჯვენე ესერები, მენშევიკები, ოფიცრები და ანტანტის
აგენტები. შორეულ ჩრდილოეთში (მურომსკი) ინგლისის
დესანტის სამხედრო ოპერაციები დაიწყო, რომელიც შემ-
დეგში არხანგელსკში მომხდარი თეთრგვარდიელების გადატ-
რიალებით დამთავრდა. მემარჯვენე ესერების ტერორისტულ-
მა თავდასხმებმა, რომლებიც მიმართული იყვნენ პროლეტა-
რული რევოლუციის ბელადთა წინააღმდეგ, — აშხ. ურიცკისა
და ვოლოდარსკის მოკვლა, ლენინის დაკრა, — მუშათა კლას-
ი დააყენა გადაკრილი მოქმედებისა და კონტრ-რევოლუ-
ციასთან ულმობელი ბრძოლის გზაზე.

V. სამხედრო კომუნიზმი.

1918 წლის სექტემბერში გამოქვეყნდა შინაგან საქმეთა
სახალხო კომისარის ბრძანება წითელი ტერორის შესახებ.
წითელი ტერორი პირველი ნაბიჯი იყო მტკიცე პროლეტა-
რული-რევოლუციური ძალა-უფლების დამყარებისა. ის
აუძლეურობდა კონტრ-რევოლუციურ ბურჟუაზიას და
ამით პროლეტარული რევოლუციის კალაპოტში შეჰყავდა
ათარეშებული წვრილ-ბურჟუაზიული სტიქია. წითელმა ტე-
რორმა სწრაფად გამოაჯანსაღა საზოგადოებრივი ატმოსფერა.
მენშევიკების, ესერების და თეთრ-გვარდიელების კონტრ-
რევოლუციური მოღვაწეობა თითქმის შეწყდა. წითელმა
არმიამ, რომელმაც დროზე მოინელა პარტიზანული განწყო-
ბილებანი, არა თუ შეათერხა ჩეხოსლოვაკების წინსვლა,
არამედ მთელი რიგი გამანადგურებელი შეტევის მეოხებით,
შედარებით მცირე ხნის განმავლობაში, ურალს იქით გადა-
რეკა ისინი. სისხლმწოველი ნიკოლოზის და მისი დამკავშირის
სიკვდილით დასჯამ ხელიდან გამოსტაცა კონტრ-რევოლუ-
ციას ერთი მისი მთავარი კოზირთაგანი.

მაგრამ მართო წითელი ტერორით შეუძლებელი იყო ბურჟუაზიის რიგებში საბოლოო დეზორგანიზაციის შეტანა და მისი სრული დასუსტება. აუცილებელი იყო მისი ეკონომიურად განადგურება. ამ მიზნით 1918 წლის ზაფხულზე გატარებულ იქმნა მსხვილი და საშუალო მრეწველობის მასიური ნაციონალიზაცია. ამ ნაციონალიზაციას შედეგად მოჰყვა ის, რომ საბჭოთა ხელისუფლების განკარგულებაში გადავიდა დიდძალი მატერიალური რესურსები, რომლებმაც დახმარება გაუწიეს მას სამოქალაქო ომის ნაყოფიერათ წარმოებაში.

ყოველი მხრიდან დაუნდობელი მტრებით გარემოცული, კაპიტალისტური მთავრობის მიერ შემოღებული ეკონომიური ბლოკადის რკალებში დახრჩობამდე მისული საბჭოთა რესპუბლიკა, ძალაუვნებურად ერთიან მტკიცე სამხედრო ბანაკად გადაიქცა. ყველაფერი ემორჩილებოდა რევოლუციის ინტერესების დაცვას. საზოგადო და სახელმწიფო ცხოვრების ყველა დარგებში დამყარდა სამხედრო—ცენტრალისტური მართველობის ფორმები. მცხოვრებთა იმ ნაწილისათვის, რომელიც შრომას არ ეწეოდა, შემოღებულ იქმნა იძულებითი შრომის ბეგარა. წარმოებამ თავის ძირითად დარგებში მილიტარიზაცია განიცადა. მუშები მიმაგრებულ იქმნენ თავიანთ წარმოებებზე, მოსამსახურენი—დაწესებულებებზე. შრომის ხელფასის უდიდესი ნაწილი ნატურით იცემოდა. თავისუფალი ვაჭრობის მოსპობის მეოხებით თითქმის სრულებით მოისპო საქონელის და ფულის ტრიალი. არსებობის საშუალებათა განაწილება ხდებოდა სახელმწიფოებრივი ხელისუფლებით. პრინციპი „ვინც არ შრომობს, ის ნურცა სჭამს“ დაჟინებით და შეუქცევლათ ტარდებოდა ცხოვრებაში. სწარმოებდა ენერგიული ბრძოლა სპეკულიაციისა და „მეშოჩნიკობის“ წინააღმდეგ.

ქალაქის მრეწველობის, რომელიც ძლივ-ძლივობით აკმაყოფილებდა სამხედრო მოთხოვნილებებს, უკიდურესი

გაძვალტყავების გამო, არმიისა და მუშებისათვის საჭირო პურის მიღება გლეხებისაგან სწარმოებდა მხოლოდ იძულებითი სასურსათო „разверстка“ ს გზით. მთელი ზედმეტი პური გლეხების მეურნეობაში აღიარებულ იქმნა სახელმწიფო კუთვნილებად. არავის არ ჰქონდა პურით ვაჭრობის უფლება.

კულაკები გააფრთხულდნენ წინააღმდეგობას უწევდნენ ხელისუფლების სასურსათო პოლიტიკას, მათ ასალაგმად 18 წლის ბოლოში სოფლებში აღმოცენდნენ „ლატაკთა კომიტეტები“, რომელთა დახმარებით ტარდებოდა სასურსათო კამპანიები. იმავე „ლატაკთა კომიტეტებმა“ დიდი დახმარება აღმოუჩინეს სამხედრო ხელისუფლებას პირველი მობილიზაციების ჩატარების დროს. „სამხედრო კომუნიზმის“ პერიოდის დამახასიათებელ თვისებად ჩაითვლება სწავლა-განათლების გავრცელების საქმეში მოღვაწეობის უდიდესად გაფართოება. მთელ რუსეთში ვრცელდებოდა მილიონ ეგზემპლიარებად გაზეთები, წიგნები, ფურცლები, პლაკატები. ათიათასობით კლუბები, აგიტპუნქტები, სამკითხველო ქოხები და სხ. ჰფარავდნენ თავისი ქსელით რესპუბლიკის შორეულსა და მიყრუებულ ადგილებს. წითელი არმიისათვის გამოყენებული იყვნენ საუკეთესო თეორეტიული და მხატვრული ძალები. მასების შრომის ენტუზიაზმი მტკიცდებოდა „კომუნისტური შაფათებით“, რომლებმაც მეტად ფართო პოპულიზაცია მოიპოვეს მშრომელთა შორის.

VI. სამოქალაქო ომი.

18 წლის დასასრულს საბჭოთა რესპუბლიკა იმყოფებოდა დაახლოვებით შემდეგ მდგომარეობაში. გერმანიის რევოლიუციის შედეგად მზოყვა წითელი არმიის ჩქარი ტემპით წინსვლა უკრაინაში. გერმან სკოროპადსკის მთავრობა დაამხო უკრაინის ავანტიურისტმა პეტლიურამ. მაგრამ პეტლიუ-

რამ ვერ გაუმკლავდა წითელ არმიას და თავისი ბანდების ნაწილით საზღვარგარეთ გაიქცა. მხეცური გერმანეთის ოკუპაციით ნაწამები უკრაინის გლეხობა აღტაცებით ეგებებოდა წითელ არმიას. გადამწყვეტი დამარცხება ხვდა წილად აგრეთვე ღონის ატამანს კრასნოვს. მაგრამ ციმბირში ისევ განაგრძობდნენ ბატონობას თეთრგვარდიელები, რომლებმაც გაჰფანტეს ესერების დამფუძნებელი კრების კომიტეტი და გამოახცადეს „რუსეთის მმართველად“ აღმირალი კოლჩაკი. საქართველო, აზერბეიჯანი და თურქესტანის კასპიის ოლქი თეთრგვარდიელებისა და ინგლისის ჯარების ძალა-უფლების ქვეშ იმყოფებოდა. საქართველოში მენშევიკები ბატონობდნენ, სომხეთში — დაშნაკების ბურჟუაზიულ-ნაციონალისტური პარტია. ჩრდილოეთით შესდგა ესერ ჩაიკოვსკის მთავრობა. რომელიც ინგლის-ამერიკულ ძალებზე ეყრდნობოდა.

კოლჩაკის შემოტევამ 1919 წელს შექმნა მძიმე საშიშროება საბჭოთა ხელისუფლებისათვის. მაგრამ მისში უკვე კოლჩაკი ზედიზედ მარცხდება და იხევს ურალისაკენ. იმავე დროს ხდება პეტერბურგზე იუდენიჩის შემოტევის ლიკვიდაცია. უკრაინის კულაკების აჯანყება ატამან გრიგორიევის მეთაურობით და „ანარქისტ“ მახნოს გამხრწნელი მოღვაწეობა; უზრუნველყოფენ დენიკინის შემოტევას, რომელსაც თან მოყვა თეთრ-გვარდიელთა გენერლების მამონტოვის და შკურკოს მიერ ღრმად შეჭრა წითელი არმიის ზურგში. დენიკინის ავანტიურა, მიუხედავად მისი გამარჯვებებისა დასაწყისში, განწირული იყო აუცილებელი დამარცხებისათვის, ვინაიდან დენიკინსა და მის გენერლებს ძალაუნებურად თავისი არმიის შევსება უხდებოდათ ისეთი ელემენტებით, როგორიც არიან მუშები და გლეხები ამ უკანასკნელთა კი არ შეეძლოთ თანაგრძნობით შეხვედროდნენ მის პოლიტიკას, ვინაიდან ის იყო მიმართული ბურჟუაზიისა და მემამულეების ინტერესების დასაცავათ. სწორედ ამ მიზეზით აიხსნება დე-

ნიკინის ჯარების სწრაფი გახრწნა და მისი საბოლოო დამარცხება. წითელი არმიის ძლევამოსილი შეტევა ორიოლთან აიძულებს დენიკინს საჩქაროდ დაქანდეს შავი ზღვის ნაპირებისაკენ.

გენერალ იუდენიჩის მეორე ცდა ნოემბერში, მიმართული წითელი პიტერის, დაკავებისაკენ აგრეთვე დამარცხებით დამთავრდა. არა ნაკლები წარმატებით გრძელდებოდა კოლჩაკის ლიკვიდაცია. წითელი არმია, რომელსაც გზას უკაფავდა გლეხების გრანდიოზული აჯანყებები, ძლევამოსილათ მიდიოდა წინ ციმბირის თვალუწვდენელი სივრცეებით და კვალდაკვალ მისდევდა უკან პანიკით მოცულ თეთრ-გვარდიელებს.

მიუხედავად ბრწყინვალე სამხედრო გამარჯვებებისა, საბჭოთა ხელისუფლების მდგომარეობა ამ ხანაში მეტის მეტად მძიმე იყო ქვეყნის ეკონომიკურად გაღატაკება, როგორც სამოქალაქო და იმპერიალისტური ომის შედეგი, მეტად საგრძნობი ხდებოდა. ტრანსპორტი მოიშალა. სურსათისა და სათბობი მასალის ნაკლებობას, შრომის იარაღების უკიდურესად გაცვდენას უაღრეს დაცემამდე მიჰყავდა წარმოება სამრეწველო დაწესებულებებში. დონის მაღაროებმა უდიდესი ნგრევა განიცადა თეთრ-გვარდიელებისაგან. ბაქოს ნავთობის თეთრ-გვარდიელების ხელში იმყოფებოდა. ბლოკადის რკინის სალტე განაგრძობდა რესპუბლიკისათვის ყოველი მხრიდან მუხრუჭის მოჭერას, რაიც კიდევ უფრო აღრმავებდა ნგრევას შიგნით. რევოლუციურმა მოძრაობამ კაპიტალისტურ ქვეყნებში, რომელიც 19 წელში მეტის მეტად გაძლიერდა (საბჭოთა რესპუბლიკა უნგრეთში, ბაეარიაში, მთელი რიგი სპარტაკული ამბოხებებისა გერმანეთში, მუშების მღელვარება თითქმის ყველა ქვეყნებში) ვერ შესძლო მაინც რანდენიმედ საგრძნობი გავლენა მოეხდინა კაპიტალისტური მთავრობების დამოკიდებულებაზე საბჭოთა რუსეთისადმი.

მხოლოდ კოლჩაკის, დენიკინის და იუდენიჩის სრულმა განადგურებამ ააღებია დასავლეთ ევროპის ბურჟუაზიას ხელი საბჭოთა რუსეთის ბლოკადაზე (20 წლის იანვარი).

მე 20-ე წლის დასაწყისში სამოქალაქო ომის ფრონტის ლიკვიდაციისა და კონტრ-რევოლუციის მიერ მოწყვეტილი ოლქების (კიმიური, თურქესტანი, უკრაინა, დონბასი, აზერბეიჯანი, კავკასია) გაერთიანების მეოხებით შეიქმნა ობიექტიური შესაძლებლობა სამეურნეო ფრონტზე დაუყოვნებლივ გადასვლისათვის. რ. კ. პ.—ს მე 9-ე ყრილობაზე გამომუშავებული იყო რესპუბლიკის მეურნეობის აღდგენის დაწვრილებითი გეგმა. წითელი არმიის ზოგიერთი ნაწილები გადაყვანილი იქნენ შრომის ფრონტზე, რის გამო მათ ეწოდათ „შრომის“ ლაშქარი. უდიდესმა შრომის ენტუზიაზმმა აღაფრთოვანა მშრომელი მასები.

მაგრამ პოლონელების შემოტევის დაწყებამ აიძულა საბჭოთა რუსეთი, რომ მთელი თავისი ძალები ისევ თავდაცვისათვის მოეხმარებია. წითელ არმიაში შემავალი გალიციელ ნაწილების დალატმა ფრონტი გაუხსნა პოლონეთის კონტრ-რევოლუციას, რომელმაც საჩქაროდ დაიკავა უკრაინის მარჯვენა ნაწილი და ხელთ იგდო კიევი. მაგრამ წითელი არმიის შეტევაზე გადასვლამ აიძულა პოლონელები, რომ უკან დახეულიყვნენ. იმ უაღრესმა რევოლუციურმა აღფრთოვანებამ, რომელმაც მოიცვა მშრომელ მცხოვრებთა ყველა ფენები უზრუნველყო წითელი არმიის ძლევამოსილი წინსვლა ჯერ უკრაინით და შემდეგ პოლონეთის ტერიტორიით. ზოგიერთმა გარემოებამ ხელი შეუშალა წითელ არმიას, რომ საბოლოოდ გაენადგურებია პოლონეთის ჯარები და დაეკავებია ვარშავა. ერთ ასეთ გარემოებათ უნდა ჩაითვალოს ბარონ ვრანგელის შეტევაზე გადასვლა. ვრანგელთან ბრძოლამ მოსწყიტა პოლონეთის ფრონტს წითელი არ-

მიის მნიშვნელოვანი ძალები, რამაც ხელი შეუწყო პოლონელების კონტრ შეტევის წაყოფიერებას.

ოქტომბერში ზავი შეიკრა პოლონეთთან, ნოემბერში ვრანგელის საბოლოო განადგურებით მოხდა სამხრეთის ფრონტის ლიკვიდაცია. ბალახოვიჩის გამოსვლას დასავლეთის ფრონტზე არ ჰქონია მნიშვნელოვანი შედეგები. დაიწყო უკრაინის წმენდა პეტლურასა და მახნოს ბანდებისაგან. სამოქალაქო ომი დამთავრდა.

VII. 1921 წლის გაზაფხულის კრიზისი

ქვეყნის უკიდურესმა ეკონომიურად გაღატაკებამ ჯერ კიდევ მე 20-ე წლის შემოდგომაზე ნათლად იჩინა თავი. გამოჩნდნენ აუცილებელი კრიზისის მკაცრი ნიშნები. საგრძნობი გახდა სათბობი მასალისა და სანოვავის ნაკლებობა სიმწვავე. 21 წლის გაზაფხულზე კრიზისი მეტის მეტათ მკვეთრსა და მძიმე ფორმებში გაიშალა. სამრეწველოების მთელმად რიგმა შესწყიტა წარმოება. მუშათა მასსებში უკმაყოფილება იზრდებოდა. დაიწყო გლეხების მრისხანე მღელვარება რომლებიც ზოგიერთ ადგილას საშინელი სტიქიური აჯანყების ხასიათს იღებდა. ესერები და მენშევიკები, რომლებიც ყოველთვის ერთგულად დარაჯობდნენ თავიანთ მუხანათურ მიზნებს, მთელი თავისი ძალდონით ცდილობდნენ გაეფართოებიათ და გაემწვაებიათ მშრომელთა შორის დაწყებული უკმაყოფილება, წვრილ ბურჟუაზიული ანარქიული სტიქიონი თავის წიაღში ითრევდა მშრომელი მასის არა თუ ჩამორჩენილსა და ნაკლებად შეგნებულ ფენებს, არამედ მის მოწინავე წარმომადგენელთა გარკვეულ ნაწილსაც კი. კრონშტადტის ამბოხება, რომელიც მიდიოდა ლოზენგით „საბჭოები უკომუნისტებოთ“, ყველაზე უფრო ნათელი გამოხატულება იყო იმ კრიზისისა, რომელსაც იმ დროს რესპუბლიკა განიცდიდა.

არავითარი ექვი არ იყო იმაში, რომ კრიზისის ძირითადი მიზეზი მდგომარეობდა საშინელ სამეურნეო განადგურებაში, რომელიც შედეგად მოჰყვა საწარმოო ძალების უკიდურეს შესუსტებას. მკაცრი საშიშროება თავს დაატყდა პროლეტარულ რევოლუციას. ასეთი მდგომარეობა სასტიკი დაყინებით უკარნახებდა საბჭოთა ხელისუფლებას ისეთი საგანგებო ზომების მიღებას, რომლებიც შესძლებდნენ მშრომელი მასების სხვადასხვა ფენების შორის გაწყვეტილი სამეურნეო და პოლიტიკური კავშირის აღდგენას.

თუ სამოქალაქო ომის ხანაში მუშებისა და გლეხების სამხედრო — რევოლუციური კავშირი გამაგრებული იყო ბურჟუაზიისა და მემამულეთა კონტრ-რევოლუციის წინააღმდეგ ბრძოლის საკიროების შეგნებით, ესლა კი, როდესაც კაპიტალისტებისა და მემამულეების შეიარაღებული ძალები საბოლოოდ იქმნენ განადგურებული და კონტრ-რევოლუციის გამარჯვების უშუალო საშიშროება გაჰქრა, მუშურ-გლეხური მთლიანი რევოლუციური ფრონტის შესანარუხნებლად საჭირო შეიქმნა სხვა პირობები და სხვა მოტივები. საჭირო იყო მტკიცე ეკონომიური კავშირის სასწრაფოდ დამყარება საფაბრიკო-საქარხნო მრეწველობისა და სასოფლო მეურნეობის შორის, აუცილებელი იყო ქალაქისა და სოფლის ერთმანეთთან დაკავშირება. საბჭოთა ხელისუფლება „სამხედრო კომუნიზმიდან“ „ახალ ეკონომიურ პოლიტიკაზე“ გადავიდა.

VIII. ახალი ეკონომიური პოლიტიკა.

ახალი ეკონომიური პოლიტიკის ძირითადი ამოცანა მდგომარეობდა იმაში, რომ დაუყონებლივ შეცვლილიყო მუშათა და გლეხთა შორის იძულებითი დამოკიდებულება ეკონომიური ურთიერთობით.

სახელმწიფოებრივი ძალდატანების მეთოდები, რომლებიც აქამდე შეურყევლად მეფობდნენ საზოგადოებრივ-ეკონომიური ცხოვრების ყველა დარგებში, აუცილებლად უნდა განსაზღვრულიყო. ამ მიზნით „ПРОДРАЗВЕРСТКА“ შეიცვალა სასურსათო გადასახადით, ამ გვარად გლეხებს საშუალება მიეცათ საჭიროებისამებრ მოეხმარათ თავისი ზედმეტი პური. აღდგენილ იქმნა თავისუფალი ვაჭრობა. დაიწყო საქონლისა და ფულის ტრიალის თანდათანობითი აღდგენა. საჭირო იყო ქალაქის მრეწველობის ნაყოფიერების აწევა, რომ გლეხებს საშუალება ჰქონოდათ მიეღოთ თავისი პურის მაგიერ სათაბრიკო და საქარხნო ნაწარმოებთა შესაფერი რაოდენობა. მხოლოდ ამ პირობით შეიძლება გუშებისა და გლეხების მტკიცედ დაკავშირება. ქალაქის მრეწველობის სასწრაფო აღდგენისათვის მრავალი სამრეწველო დაწასებულებები მოხსნილი იქმნენ სახელმწიფო მომარაგებიდან და გადაყვანილი სამეურნეო ანგარიშზე. შრომის ხელფასის გათანაბრება, რომელიც ბატონობდა „სამხედრო კომუნიზმის“ ხანაში, შეცვლილ იქმნა ტარიფიკაციის 17 ხარისხიანი ქსელის რთული სისტემით. შრომის ხელფასი უფრო და უფრო ჰპარგავდა თავის ნატურალურ ხასიათსა და გადადიოდა ფულზე.

ქალაქის მრეწველობის ნაყოფიერება რომ აწეულიყო, ამ მიზნით დაშვებულ იქმნა კერძო იჯარა ისეთ ნაციონალიზაცია ქმნილ უმთავრესად წვრილსა და საშუალო ზომის სამრეწველო დაწესებულებებზე, რომელთა ამუშავება სახელმწიფო ძალდონით მოუხერხებელი იყო. ამავე მიზნით საბჭოთა ხელისუფლება ცდილობს მოიზიდოს უცხოეთის კაპიტალი რუსეთის მრეწველობისაკენ (კონცესიები, შერეული საზოგადოებანი).

ეკონომიური პოლიტიკის ახალი კურსის მიხედვით აუცილებელ საჭიროებად გადაიქცა მანეთის მტკიცე კურსის დამყარება. განუწყვეტლად მერყევი ვალიუტა სახალხო მე-

ურნეობის აღდგენის გზაზე სერიოზულ შეფერხებას წარმოადგენს. მაგრამ მანეთის კურსს შეუძლია მტკიცე ხასიათი მოიპოვოს მხოლოდ ემისიის, ესე იგი სახელმწიფოს მიერ ქალაქის ფულის გამოშვების, სრული შეწყვეტით. ემისიის შეწყვეტა კი შესაძლებელია მხოლოდ იმ შემთხვევაში, თუ სახელმწიფომ შესძლო თავისი ბიუჯეტის აშენება რეალური ღირებებზე დამყარებით და უდღეფიცით, საგადასახადო საქმის განვითარებისა და სახელმწიფო მრეწველობის ზრდის საშუალებით. 1924 წლის ბიუჯეტი იფარება თითქმის ქალაქის ფულის ახალი გამოშვების დაუხმარებლად.

გლეხების მდგომარეობის გასაუმჯობესებლად სხვადასხვა სახის გადასახადთა მთელი რიგი შეცვლილ იქმნა ერთიანი სასოფლო-სამეურნეო გადასახადით, რომელიც საშუალებას აძლევს გლეხს სწრაფად და ადვილად მოიხადოს თავისი ვალი სახელმწიფოს წინაშე. სახელმწიფოს ოქროს სესხი, რომელიც მცხოვრებთათვის ფრიად სასარგებლოა, თავის მხრით ხელს უწყობს სახელმწიფოს ვალიუტის დაცემის წინააღმდეგ შროძოლაში.

IX. ახალი ეკონომიური პოლიტიკის საშიშროება.

ახალმა ეკონომიურმა პოლიტიკამ შეჰქმნა ბურჟუაზიულ-კაპიტალისტურ დამოკიდებულებათა განვითარებისათვის ხელის შეშეწყობი პირობები. ხდება ფართო მშრომელი მასების ჩათრევა საქონლის გაცემა გამოცელაში, რომლის ნიადაგზედ აუცილებლად მაგრდება ისევ ბურჟუაზია. საშიშროება იმაში მდგომარეობს, რომ ბურჟუაზიას, რომელიც თავისი საქონლისა და კაპიტალის წყალობით სოფელში შექრას ახერხებს, შეუძლია თავის ეკონომიურ გაფლენას დაუქვემდებაროს გლეხები. ამ საშიშროების საწინააღმდეგო გარანტიას წარმოადგენს ის გარემოება, რომ მსხვილი მრე-

წველობა სატრანსპორტო და საკავშირო ფოსტა-ტელეგრაფი და სხვა საშუალებანი პროლეტარიატის ხელში იმყოფება ხელსაყრელ სიმაღლეებზე დაყრდნობით მუშათა კლასს საშუალება ეძლევა ებრძოლოს ბურჟუაზიის გამაგრებას. მეორე მხრით ძლიერი განვითარება კოოპერაციისა, რომელმაც მთელი რესპუბლიკა დაჰფარა ხშირი ქსელით, უზრუნველყოფს ნაყოფიერ ბრძოლას სოფლად შექრილი კერძო სავაჭრო კაპიტალის წინააღმდეგ.

✓ ძირითადი ამოცანა ღდგომარეობს იმაში, რომ მტკიცე სამეურნეო კავშირი გაიბას სოფელთან. ამ ამოცანის გადაჭრა შეიძლება მხოლოდ იმ პირობით, თუ გაგრძელებული იქნება დაწყებული ხელსაყრელი ბრძოლა სამრეწველო ძალების აღსადგენათ.

სამეურნეო არეფ-დარევა მეტის-მეტად ცუდათ მოქმედობს გლეხის მეურნეობაზე. ქალაქის მრეწველობა ველარ აკმაყოფრლებს იმის მოთხოვნილებებს რკინეულზე, სასოფლო-სამეურნეო იარაღზე, მანუფაქტურაზე და სხვ. სამრეწველო მოუწესრიგებლობას შედეგად მოსდევს აგრეთვე ის გარემოება, რომ ქალაქის პროდუქტების ფასები გაცილებით უფრო მაღლა სდგას, ვიდრე სოფლის. ეს გარემოება სასტიკად ანადგურებდა გლეხის ჯიბეს. გასულ წელს კი რუსეთის პურის საზღვარ გარედ გატანამ ასწია ფასები პურზე მაგრამ ჩვენ მტკიცედ უნდა გვახსოვდეს, რომ საქმის სრული გამოკეთება მაშინ მოხდება, როდესაც ქალაქის მრეწველობა ღაგარ საფუძველზე დაეყრდნობა.

X. საბჭოთა რუსეთი კაპიტალისტური ქვეყნების შუა.

კაპიტალისტურ ქვეყნებში ამ ჟამად ყველგან მკვდარი რეაქცია არის გამეფებული. კაპიტალიზმი ყველგან იერიშზე გადადის მუშათა კლასის წინააღმდეგ. მუშებისა და მათი ბე-

ლადების დაპატიმრება, დასჯა, დახერხება და გამათრახება თიქმის ყოველ დღე მეორდება. პროლეტარიატის წინააღმდეგ ბრძოლაში ბურჟუაზია უარსაჰყოფს ბურჟუაზიული სახელმწიფო წყობილების ჩვეულებრივ პარლამენტარულ ფორმებს და ღგება აშკარათ დიქტატურის გზაზე. იზრდება ყველგან შავრაზმული, ფაშისტური მოძრაობა მუშების წინააღმდეგ მიმართული. შრომის ხელფასი მცირდება. გრძელდება სამუშაო დღე. იდევნებიან მუშათა ორგანიზაციები. საახალშენო ქვეყნებში აქამდე არყოფილი სისხლიანი რეპრესიები მძვინვარებს. კაპიტალიზმი, როგორც სასიკვდილოდ დაქრილი მხეცი, აღწევს ულმო²ელობისა, სისასტიკის უკანასკნელ საზღვრებს. მაგრამ მისი დღეები უეჭველად დათვლილია.

მუშათა კლასი, რომელიც თანდათან თავისუფლდება სოციალ-შემთანხმებელთა გავლენისაგან, მასსიურად გადადის კომინტერნის დროშის ქვეშ.

მთელი რიგი უკანასკნელ დროში მოჩხდარ მეტად დიდი გაფიცვებისა გერმანეთში, ინგლისში და სხვა ქვეყნებში გვაჩვენებს, რომ მკვდარი ზოლი უკვე გავლილია, რომ პროლეტარიატი უკვე მზად არის შეუდგეს უკანასკნელ ბრძოლას ექსპლოატატორების წინააღმდეგ.

კაპიტალისტური ქვეყნების ძალები მეტის-მეტად სუსტდება აგრეთვე იმის წყალობით, რომ მათ შორის არსებობს გამწვავებული პოლიტიკური წინააღმდეგობანი. გერმანეთი იხრჩობა საფრანგეთის მძიმე უღელქვეშ. საფრანგეთსა და ინგლისს შორის მწიფდება მწვავე კონფლიქტი. მიუხედავად იმისა, რომ ინგლისში შესდგა ეგრედ-წოდებული მუშათა მთავრობა, მდგომარეობა თითქმის უცვლელად დარჩა. მცირე ანტანტაში შესული პატარა ერები ვერაფრით გზით ვერ ურიგდებიან ერთმანეთს. უდიდესი საერთაშორისო კონფლიქტის საწიშროება ნაგრძნობია ყველას მიერ

საბჭოთა რესპუბლიკა ემყარება კაპიტალისტური ქვეყნების შინაურსა და გარეგან წინააღმდეგობებს. იგი ჰკრებს თავის ძალას მუშათა საერთაშორისო მოძრაობაში. ის ფართოდ იყენებს კონფლიქტებსა და წინააღმდეგობას ცალკე ბურჟუაზიულ სახელმწიფოთა შორის. იგი ეყრდნობა ახალშენთა დამონებული ერების ნაციონალურ-რევოლუციურ ბრძოლაზე იმპერიალიზმის წინააღმდეგ. საბჭოთა რესპუბლიკას ბურჟუაზიული სახელმწიფოები უკვე ანგარიშს უწყევნ როგორც პირველ ხარისხიან მსოფლიო ძალას. საბჭოთა რესპუბლიკის ძალთა უგაძლიერება იძულებს ევროპის ბევრ ქვეყნებს პასთან პოლიტიკურად და ეკონომიურად დაახლოებისათვის. იღება სავაქრო ხელშეკრულებები. მყარდება სამეურნეო კავშირი. ამასთან ერთად კაპიტალისტური ქვეყნები (იტალია, ინგლისი, ნორვეგია, ავსტრია და სხვ.) იძულებულა გახდნენ ცნოთ იურიდიულად საბჭოთა რესპუბლიკების კავშირი. მიუხედავად ამისა, ყოველ წამს მოსალოდნელია თავდასხმა, ვინაიდან კაპიტალისტურ ქვეყნებს არ შეუძლია შეურიგდეს ისეთი სახელმწიფოს არსებობას, სადაც გაბატონებულია მუშათა კლასი.

ჩვენ შევამცირეთ წითელი ლაშქარი უკიდურეს შესაძლებლობამდე. მაგრამ საბჭოთა ხელისუფლებას ყოველ წამში შეუძლია ფეხზე დააყენოს უამრავი რიცხვი თავგანწირულ მებრძოლთა, რომლებიც მზათ იქნებიან შესწირონ უკანასკნელი სისხლის წვეთი კომუნიზმისათვის ბრძოლას.

მადგენელი სახელმწიფო ლიტერატურის მემორიის რეპლიკის წლის თავისათვის.

თეზისი I. მუშათა კლასის ხელის უფლება.

См. литературу к остальн. тезисам (особенно V), а также:

а) Ленин. Пролетарская революция и ренегат Каутский. Отд. брѣш. и в собр. соч. (Том XV, стр. 446—531).

б) Клара Цеткин. Роза Люксембург и русская революция.

თეზისი II. საერთო მდგომარეობა რევოლუციის უცინამდე.

ა) * Ленин. Тактика большевизма. Изд. Моск. Раб. 23 г.

Положение и задачи соц.-интернац. о импер. войне XI/1914 г. стр. (217—259).

Крах II Интернационала.

Ленин и Зиновьев. против течения. Сбор. статей

Ленин. Собрание сочинений I. XIII. Мировая война 1914—1916 г. (печатається).

* Троцкий. Война и революция т. I и II. Изд. Гиз. 23 г. (статьи за период импер. войны).

б) * С. Пионтковский. Хрестоматия по истории Октябрьской революции Изд. „Кр. Н. М. 23 г. Введение. Проект манифеста и манифест Циммервальд. Конференц. (стр. 7—12). Глава I.—Общественные классы России и война 17—19 (Общ. характер). Документы: I. Пролетариат и война. а) Манифест ЦКРСДРП (большев.) XI/14 г. (20—25), е) Пролетариат накануне революции, Прокламации Пет. и Моск. организац. О женском дне 23/II

17 г. (33—34) II. Бурж. и В. е) Вопр. о дворц. перевороте (36). III. Армия и война (37).

в) * Ленин. Империализм, как новый этап капитализма. (популяр. очерк). Изд. „Кр. Н.“ 1923 г. стр. 110. „Теоретич. экономич. анализ. Написано в 15 г. в условиях цензуры эзоповским языком“.

г) * Яковлев. Об историческом смысле русской революции. Изд. „Кр. Н.“ 1922 г. стр. 17. Здесь на-ряду с перспективами вскрываются причины Окт. револ.—несостоятельность экономически отсталой России в войне, превращение царской армии в народное ополчение, бессилие буржуазии разрешить проблемы демокретической революции, необходимость перехода револ. из бур к.-демократической в социалистическую.

თეზისი III. თებერვლიდან ოქტომბრისაკენ.

ა) * Пионтковский. Хрестоматия. Гл. II. Февральско-мартовский переворот. Характер. (41—44). Документы: (45—66). Гл. III. Общественные классы в борьбе за власть. Характер. (69—71). Документы: I. Класс программы револ. 1) Пролет. прогр. а) Тезисы Ленина 7/V (72—74) б) Резолюции конференц. больш. о текущем моменте, о коалиции, о войне, о земле (74—82). 2) Программа мелкой буржуазии (меньш. и с.-р.) (82—88). II. Борьба бурж. и демократии за вн. полит. (88—102), III. Вопрос о власти в апреле (103—107). IV. Бор. за раб. контроль (107—110) V. Борьба за землю (110—114) * VI. Пролетариат ставит вопрос о власти: а) Речь Ленина на I с'езде сов. (114—123) б) Июньские дни (123—125). VII. Силы и требов. буржуазии (126—130). VIII. Июльские дни. (130—136). IX. Наступл. контр.-револ. (137—138). X. Меньшев. и с.-р. в июльские дня (138—142). XI. Бурж. в июльск. дни. (142—144). XII. РКП в полосе реакции. (Резолюция VI с'езда партии (144—152). XIII. Мос. Гос. совещ. а) Декларация большев. (152—154). б) декларация демократии (154—163). XIV. Корниловск. заговор (163—166). Корниловщина и РКП. Письмо Ленина в ЦК. (166—168). Кризис Врем.

Прав. (168—170). Демократич. Совещание. Декларация большевиков (170—173). Резол. Д. Сов. (173—177). Деклар. Врем. Правит. (174—178).

б) * Ленин. Тактика большевизма. Тезисы о задачах пролетариата. IV/17 (256—269). О двоевластии IV/17 (270—277). Письма о тактике (273—283). Задачи пролет. в нашей револ. IV/17 (284—305). Конституции (307—320). Уроки революции (321—331). Задачи революции (335—336).

* Ленин. Собрание сочинений. т. XIV. Буржуазная революция ч. I. От февр. революции до июльских дней. Ч. II. От июльских дней до Октябрьской революции (те же статьи).

в) * Шляпников. 17-й год. Истп. Гиз. 23 г. жур. „Пролетарск. революция № 10, ст. Шляпникова.

г) Луначарский. Идеология накануне Октября. (в сборнике ЦК РКП. „За 5 лет“. Изд. „Красн. Новь“, 23 г.).

д) Авдеев. Революция 17-й год. Истп. Гиз. 23 г. (хроника январь—апрель).

е) Пролетарская революция № 5 (17). Истп. Гиз. 23 г. Статьи: В. Владимировой. Июльские дни 17 г., стр. 50. В. Раскольников. В Июльские дни, стр. 50. Лациса. Июльские дни в Петрограде. 13 стр. Материалы и документы из архив. матер. о июльских днях стр. 15.

ж) * Бухарин. Классовая борьба и революция в России. Напис. в 17 г. после июльских дней. От диктатуры империализма к диктатуре пролетариата. Обе эти блестящие работы объединены в изд. „Пролетарий“ (Харьков) под заглавием „От крушения царизма до падения буржуазии“. 23 г., 144 стр. а также и во многих других изд.

თეზისი IV პროლეტარული რევოლუციის გამარჯვება და პირველი სიძნელენი.

ა) * Пионтковский. Хрестоматия. Гл. IV. Октябрьская революция. Характеристика (181—184). Документы. Пролетариат берет власть.

1. Стихийный подход масс. 2) Планов. подготовка РКП.

ა) Большевики должны взять власть. Письма Ленина ЦК и об-

суждение вопроса о восстании (187—192). 3) Октябрьское восстание: а) Начало (192—194). 6) 25 окт.—7 ноября (194—200). в) II-й съезд Советов. О мире, о земле (речи Ленина и декреты) (200—211). Окт. восстание в Москве (211—216). г) Октябрьские дни в провинции (216—220). д) РКП в дни восстания (220—222).

II. Буржуазия защищает свои позиции: 1) Буржуазия собирает силы (223—225). 2) Защищает позиции (225—229).

III. Организация диктатуры. 1) Овлад. гос. аппаратом. Декреты и положения (230—234). 2) Начало борьбы за мир (232—241).

IV. Борьба буржуазии за Учред. собрание (241—248).

V. Диктатура пролетариата (246—257). (Речи и декр. об Учред. собр. и проч.).

6) * Джон Рид. 10 дней, которые потрясли мир. Прекрасная книга, ярко, живо и праздливо излагающая октябрьские события. с глубоким пониманием их смысла. Однако, пользуясь ею, надо иметь в виду, что это перевод, и поэтому цитаты из речей искать нужно в подлинниках. См. отзывы Ленина и Крупской в общем указателе по Октябрьской революции.

в) Пролетарская революция № 10 за 22 г. „Красная летопись“ № 6 за 22 г.

Б. Волин. Декреты Октября. Изд. „Кр. Новь“, стр. 41 1922 г.

г) * Ленин. Тактика большевиков. 1) Большевики должны взять власть (374—348). Тез. об Учр. собр. (381—387). Марксизм и восстание (349—353). Декларация 6-ков (384—386). Кризис назрел (354—358). Письмо в ПК и МК. (359—360). 2) Тезисы о мире (389—397). Советы постороннего (361—362). О рев. фразе (398—406). Письмо к товарищам (363—378). Стран. и чудов. (407—413). Доклады на VII съезде РКП о Бр. М. (414—430).

Те же статьи в соб. сочин. Т. XIV.

* Ленин. Собрание сочинений. Т. XV. Пролетариат у власти (1917—18 гг. Гиз.

1) II-й съезд. Об Окт. революции. Речь в II Сов. 26 окт. 11. О мире (речь на II съезде Сов.) 26 октября 12—14. Декрет о

мире 26 октября 14—16. Заключ. слово 26 октября 16—19. О земле (речь II с.) 26 октября 19—20. Декрет о земле 21.

2) ВЦИК. 4/1 XI. О свободе печати 25—29.

3) Учр. собр.: Тезисы об учред. собр. 50—54. Декларация прав 54—57. Докл. фракции 57—58. Речь о роспуске 58—64. Декрет о роспуске 61—69.

Мир. Тезисы. 64—69.

О гражданской войне. Докл. о деятельности СНК II/I 73—95.

Брест. мир. О рев. фразах. Стран. и чудов. Серьезный урок 100—120. Доклад VII с'езду 119—147. Доклад IV с'езду Сов. 14/III 174—184. Программа. Доклад 8/III. 148—163. О передышке и ее результат. Доклад 5/VI V с'езду Сов. 365—385. Речь по поводу предлож. Герм. правит. о вводе батальона 15 385—388. Годовщ. пролет. революции 6/XI 536—546. О между-народн. революции 8/XI 546—558.

* Троцкий. Основные вопросы революции 1. Терроризм и коммунизм. Гл. VI. О госаппарате (до 123 и 127—133 стр.) О Брестском мире (133—139). Власть Советов. Орган. Н. К. Внутр. дел. № 10 1923 г. 72 стр. (ст. „Октябрь на местах“ „Этапы граждан. войны“ и др.) для характеристики „власти на местах“.

Шмераль. Чехо-словаки и эсеры. Изд. Кр. Н. 1922 г. стр. 28.

Лелевич. В дни Самарской учредилки. Изд. Гиз. 1922 г.

Лебедь. Итоги и уроки 3 лет анархо-махновщины. Гиз. Укр. 1921 г. стр. 56.

Яковлев. Анархизм в русской революции.

Френкель. Орлы революции; Рус. Вандея (очерки гражданской войны на Дону) Гиз. Рост. на Дону 1923 г. стр. 4.

Ил. Вардин. Эсеры-убийцы. (Факты и доказ.) Кр. Н. 1925 г. стр. 40.

Павлович. Взрыв в Леонтьевском пер. Изд. Моск. Раб.

Красная книга. ВЧК (О мятеже лев. с.-р. и союзе защит родины и свободы) Т. I. Гиз. 20 г. стр. 317. Памятник борцам революции, погиб. в 1917—22. Истп. Гиз. Готовится к печати 2-е исправлен. издание.

Пионтковский С. Октябрьская революция ее пр. досылки и ход. Истп. Гиз. (Печатается).

თეზისი V. სამხედრო კომუნიზმი.

ა) * Троцкий. Основные вопросы революции. 1923 г. Гиз.
* Терроризм и коммунизм. Гл. IV 59—73 (Кр. террор.) Гл. V.
(О Парижск. Коммуне) Гл. VI 123—127 (Крестьян. пол.). Гл.
VIII (Труд. милитаризация) 140—188. III НЭП и перспективы
револ. (О военном комм.). (345—390

б) * Ленин. Собран. сочинений Т. XV. Очередные задачи
Сов. власти. 29/IV—18 193—225, 225—244, 245—251. Борьба за
хлеб. 11/VI—18 310—325. О ком. бедноты 11/VII—18 589—599.

в) Клара Цеткин. Р. Люксемб. и русская революция. 46—69,
111—112.

г) Мартынов. Мои Украинск. впечатления и размышления.
Гиз. 23. Гл. II „О революц. движен. или парл. демокр.“ 13—36.
Гл. III („Кратчайшим путем к коммунизму“) стр. 36—54.

თეზისი VI. სამოქალაქო ომი.

ა) * Покровский. Контр-революция за 4 года.

Яковлев. Русский анархизм в русской революции (Махновщина).

Кольцов М. Петлюровщина. Гиз. П. 1921. стр. 43.

Мартынов. Мои украинские впечатления и размышления. Гиз.
1923 г. стр. 75.

Троцкий и Зиновьев. Бои за Петербург 2 речи. Гиз. 1920 г.
стр. 53.

Борьба за Петроград. 15 окт. 19 г. Гиз. П. 1920, стр. 320.

Антанта и Врангель. Сборник. Вып. I. Гиз. 1923. стр. 11.

Казанов. Партия с. р. в Тамбовском восстании. 20—21 г.
стр. 16. Кр. Н. 23.

Свечников. Революция и гражданская война в Финляндии. ИСТП.
Гиз. (печатается).

Революция на Дальнем Востоке. Сб. I. Гиз. (печатается).

Сб. II и III (готов. к печати).

Н. Па нуцкий. К истории гражданской войны в Туркестане. Изд.
Ц.К.К.И. Турк. Ташкент. 1922 г. 15 стр.

Бергман. 5 лет власти рабочих и крестьян. Изд. В. Воен. Ред. Сов. 1922 г. Рассматриваются крупнейшие военные события на фоне общеполитическом. Делается попытка анализа.

С. И. Гусев. Уроки гражданской войны. Гиз. 21 г. Разбор основных военно-политических вопросов.

в) * Ленин. Собр. Соч. Т. XV. О положении Сов. Республики 390—403. Т. XVI. 19 г. Т. XVII. 20 ч.

Троцкий. Основные вопросы революции. III НЭП (ход граждан. войны 331—345).

თეზისი VII. 1921 წლის გაზაფხულის კრიზისი.

Ленин, С. С. XVIII. (о внешнем и внутреннем положении 27/II—21 стр. 89—98 и 8/III—21 стр. 104—123.

* Кл. Цеткин. Роза Люксембург и р. р. 198—215 (Кронштадт).

Сарабьянов. Промышленность. Кр. Н. 1922. Стр. 16. Популярная брошюра, дающая беглый очерк судеб нашей промышленности за время революции.

Рафаил. Кронштадский мятеж.

თეზისი VIII. ახალი ეკონომიური პოლიტიკა.

ა) * Троцкий. Основные вопросы революции. III НЭП и перспективы мировой революции. Гиз. 23. 334—408. Этот доклад имеется в Отдел. Изд. 22 г. „Моск. Раб.“.

* Радек Н. Октябрьская революция и ее место в мировой революции. Кр. Н. 1922 г. стр. 18.) Анализ вопроса о характере русской революции (пролетарская или буржуазная) в связи с переходом к НЭП'У. Ответ: „Пролетарская революция в мелкобуржуазной стране. Революция социалистическая. НЭП—политика переходная, и рабочий класс остается победителем.

Эволюция классов в русской революции. Кр. Н. 23 г. стр. 38. Сборник статей: 1) Н. Осинский: Новая деревня. Рассматривается отношение к земельному вопросу в условиях НЭП'а 2) Ю. Ларин. Группировка классов в русской революции. На осно-

вании цифр выясняется нынешнее соотношение классов и неизбежность продолжения классовой войны. 3) А. Хрящева: Эволюция класса в крестьянстве. О направлении развития крестьянского хозяйства.

* Ларин Ю. Итоги, пути и выгоды НЭП'а. Изд. Москов. Раб. 3 г. стр. 287.

* Флеровский. Октябрьская революция и НЭП. Изд. Кр. Н. 1922, стр. 41. О связи НЭП'а с Октябрьской революцией. Будущее НЭП'а. Рабочий класс твердо стоит на позициях октября (в его руках власть и крупная промышленность).

Милютин. Итоги и перспективы НЭП'а. В справочн. Петр. агитатора. Стр. 29—34. 22 г.

Крумин. НЭП в промышленности. Кр. Н. 22 г. 24 стр. достаточно популярная брошюра.

б) * Ленин. Собрание сочинений. Т. XVIII ч. I. 136—155 (О нотур. налог.). 15/III—21 181—200 (О продналоге) 9/IV—21. 202—235 (О продналоге) IV. 21. 255—269 (О продналоге) 25, V. 323—337 О вн. пол. 5/VI. 363—370. К 4-х лет. годовщине. 370—380 (О НЭП'е) 17/X. 387—409 (О НЭП'е) 29/X 421—452. О внешней и внутренней политике 23/XII.

* Ленин. Тактика большевиков. Доклад на Сельско-хоз. с'езде. О замене разверстки продналогом. От штурма к асаде. Речь на XI с'езде. Речь на плен. Моссовета. Лучше меньше, да лучше.

в) * Клара Цеткин. Роза Люксембург и русская революция. 142—154.

თეზისი IX. საბჭოთა ხელისუფლების მიღწევანი

ა) См. литер. к тез. 8, а также:

* Троцкий Л. Основные вопросы промышленности. Доклад на XII с'езде Партии. Изд. Кр. 23 ст. 113. Содержание: Основы, задачи и итоги НЭП'а. Состояние промышленности. Зарплата. Госплан (Методы, бюджет и роль). Подбор работников. Партия и хозяйство. Первоначальное соц. накопление. Заключительное слово.

На новых путях. Итоги НЭП'а 1921—22 г. Вып. III. Промышленность. Труды ком. Сто. Изд. Сто М. 23. стр. 210.

А. Гуревич. Заработная плата прежде и теперь. Изд. Кр. Н. 1922 г. стр. 22. Просто написанная и доступная брошюра.

* Итоги борьбы с голодом. Изд. ВЦИК'а. Исчерпывающий сборник материала.

Скворцов. Князья церкви и голод. Изд. Кр. Н. 22 г. стр. 40.

Лукин. Революция и церковь. Изд. Кр. Н. 23 г.

б) * Сборник Ц.К.Н.Р.П. За 5 лет (1917—1922). Изд. Кр. Н. 23 г. стр. 422. Итоговые статьи: О внешней политике (Радек). О нац. вопросе (Сахаров). О науке (Тимирязев). О Красной армии (Антонов-Овсеенко). О профсоюзах (Лозовский). О промышленности (Богданов). Об аграрном вопросе (Месяцев и Теодорович). О финансах (Преображенский) и друг.

თეზისი X. ახალი ეკონომიური პოლიტიკის საშინაოებანი

* Бубнов. Буржуазная реставрация на 2-м году НЭП'а: Изд. „Прибой“. 23 г., стр. 61.

На идеологическом фронте борьбы с контр-революцией. (Сборник статей) 23 г., стр. 256.

Смычка с деревней. Сборник.

* Клара Цеткин. Роза Люксембург и русская революция. 155—180 крестьянск. 181—190 (промышл.).

თეზისი XI. საბჭოთა რუსეთი კაპიტალისტური ქვეყნების შუა.

ა) * Феликс Кон. IV конгресс Коминтерна. Кр. Н. 23 г., стр. 50. Краткое изложение докладов, дебатов и резолюций. Особенно по вопросам о наступлении капитала, фашизма.

* Сандомирский Г. Фашизм. Гиз. 23 г., 153 стр.

Смолянский. Под мечом капитала. (Экономическая борьба мирового пролетариата). Кр. Новь. 1923 г., стр. 84.

Стоклицкий. Рур. Изд. Кр. Новь. 1923 г., стр. 40.

б) * Клара Цеткин. Роза Люксембург и русская революция. 226—237.

გერმანიის რევოლუცია

(9 ნოემბერი 1918 წ.)

გერმანიის რევოლუცია.

(9 ნოემბერი 1918 წ.)

1918 წელი გერმანიის მუშათა კლასისათვის იყო ბურჟუაზიის მთავრობასთან გადამწყვეტი ბრძოლის ხანა.

ამბები დაიწყო იანვრიდან, როცა მთელ გერმანიას მოედდა გაფიცვათა ტალღა. შოვინისტური ბურჟუაზიისაგან განთავისუფლებული მუშები მოითხოვდნენ ომის შეწყვეტასა და თანაგრძნობას უცხადებდნენ ბრეს-ლიტოვსკში ჩამოსულ საბჭოთა რუსეთის დელეგატებს.

მთელი წლის განმავლობაში გაფიცვები არ შეწყვეტილა და სულ უფრო და უფრო მედგარ ხასიათს ღებულობდა, გახშირდა შეტაკებები პოლიციასთან.

ნოემბრის 2-ს გერმანელმა მეზღვაურებმა უარი სთქვეს ბრიტანეთის ფლოტზე იერიშით მისვლაზე, დაატყვევეს თავისი ოფიცრები და ამოირჩიეს დეპუტატთა საბჭო. ამ მომენტიდან რევოლუციური მოძრაობა სწრაფად გდება მთელ გერმანიას და იწვევს საყოველთაო გაფიცვებს, რომელიც ტარდება მონარქიის დამხობის ლოზუნგის ქვეშ.

ნოემბრის 9-ს ვილჰელმ მე-II-ეს მონარქია დამხობილიქნა. მაქს ბადენსკის მთავრობის ადგილი დაიკავა სახალხო რწმუნებულთა საბჭომ, რომელიც შესდგებოდა „უმრავლესობის სოციალისტები“-სა და „დამოუკიდებელ“-თა ექვსი წევრისაგან. ფაქტიურათ ძალა-უფლება იყო „უმრავლესობის“ (შემთანხმებლების) პარტიის ხელში.

დეკემბრის 18-ს ბერლინში გაიხსნა სრულიად გერმანიის მუშათა და ჯარის კაცთა დეპუტატების ყრილობა: ყრილობის დიდი უმრავლესობა მომხრე იყო შემთანხმებითი და

გამცემი ტაქტიკისა, — მოითხოვდნენ არა რევოლუციის გან-
ვითარებას, არამედ მის სრულ ლიკვიდაციას. გერმანელი მენ-
შევიკები — „უმრავლესობის სოციალისტები“ — ყოველგვარ
ზომებს ხმარობდნენ, რომ მუშათა რევოლუციას არ გაემარ-
ჯებია. ისინი იყვნენ მთელი მოსახლეობისაგან არჩეული
ნაციონალური დამფუძნებელი კრების სწრაფი მოწვევის და
საბჭოების გაუქმების მომხრენი. კომუნისტებმა წამოაყენეს
პროლეტარიატის დიქტატურის ლოზუნგი; მაგრამ ისინი „და-
მოუკიდებლებ“ — თან ერთად შეადგენდნენ ყრილობის უმცირე-
სობას. ხმის დიდი უმრავლესობით ყრილობამ გადასწყვიტა
იანვრის 19-თვის დამფუძნებელი კრების მოწვევა, სცადა
ხელში დაეკავებია მთელი ადმინისტრაციული მართვა-გამგეო-
ბა ბერლინში, რისთვისაც მოხსნილი იქმნა თანამდებობიდან
პოლიციის უფროსი „დამოუკიდებელთა“ წარმომადგენელი.
ამ ცდამ საბაზი მისცა მუშათა გამოსვლებს კომუნისტების
თაოსნობით და „დამოუკიდებელთა“ მონაწილეობით.

იანვრის 6-ს ბერლინში იყო მოწყობილი გრანდიოზული
დემონსტრაცია; ეს წარმოადგენდა გამოსვლების დასაწყისს.
მუშები შეუდგნენ ქალაქის დაკავებას, შექმნეს რევოლუცი-
ური კომიტეტი კარლ ლიბკნეხტისა და ლედებურის მეთა-
ურობით.

მუშათა აჯანყების ჩასაქრობათ შეიდგმანისა და ებერტის
მთავრობამ სამხედრო დიქტატორათ დანიშნა სოციალისტი
ნოსკე, რომელმაც თეთრგვარდიელ ოფიცერთა და მოხალისე-
თა ჯარების შემწევობით „ბრწყინვალეთ“ შეასრულა მასზე
დაკისრებული საქმე. მთელი კვირის განმავლობაში ბერლინის
ქუჩებზე სწარმოებდა ბრძოლა; კონტრ-რევოლუცია უფრო
ძლიერი აღმოჩნდა; მუშათა რევოლუციური რაზმები გა-
ნარადებულ და დამარცხებულ იქნა.

რევოლუციის ბელადები: კარლ ლიბკნეხტი და როზა
ლიუქსემბურგი დაატყვევეს და იანვრის 15-ს ვერაგულათ და-
ხოცეს.

ბერლინის აჯანყების ჩაქრობის შემდეგ გაიხსნა (იანვრის 19-ს) დამფუძნებელი კრება, რომელზედაც ადგილების დიდი უმრავლესობა ეკუთვნოდა ბურჟუაზიულ პარტიებს. შესდგა ბურჟუაზიული, სოც.-დემოკრატიული კოალიციური მთავრობა, რომელსაც ფაქტიურად ბურჟუაზია ხელმძღვანელობდა.

ბურჟუაზია სოციალ-გამყიდველობის შემწეობით მოპოვებულ გამარჯვებას ზეიმობდა.

მაგრამ მუშათა ბრძოლა არ შეჩერებულა. უმუშევრობამ, სიძვირემ და სხვამ ხელი შეუწყო და ნიადაგი შეუმზადა მთელ რიგ ახალ გამოსვლებს.

1919 წლ. მარტში მთელ გერმანიის მოედვა გაფიცვათა ტალღები; ეს იყო საპროტესტო გაფიცვები უმუშევრობისა და სიძვირის წინააღმდეგ; მაგრამ გაფიცვების ხასიათი მალე შეიცვალა, წამოყენებულ იქნა ლოზუნგი მაღაროებისა და საწარმოო დაწესებულებების სოციალიზაციის შესახებ; იმავე წლის შემოდგომაზე გაფიცვათა მსვლელობა იღებს უფრო ფართო ხასიათს და წამოყენებულ იქნა მოთხოვნილება წარმოებაზე მუშათა კონტროლის დაწესების შესახებ.

1920 წელმა განვლო ბრძოლის ნიშნებ კვეშ და დამთავრდა 1921 წ. მარტის შეიარაღებული აჯანყებით, რომელიც ჩაქრობილ იქნა; აქ გერმანიის პროლეტარიატი სასტიკათ დამარცხდა.

ამ მრავალი სისხლის—მღვრელი ბრძოლების შემდეგ მუშათა კლასი შესამჩნევად დასუსტდა. მე 22-ე წელმა გაიარა უმთავრესათ ძალების შეკრებაში, კომუნისტურ პროპაგანდასა და სოციალ-გამყიდველთა გავლენისაგან მასების განთავისუფლებაში.

1923 წლ. შემოდგომა აღინიშნა გერმანიის მუშათა კლასის ახალი გადამქრელი გამოსვლით, რომლის ძირითადი ლოზუნგი იყო: მუშათა და გლეხთა მთავრობის შექმნა.

1918 წელში დაწყებული რევოლუცი ან შეიძლება დამთავრდეს სხვანაირად,—თუ არა პროლეტარიატის გამარჯვებით.

დეკარისტები

14 დეკემბერი 1825 წელი

\

დეკაბრისტები

I. შესავალი*)

1825 წლის 14 დეკემბერს რუსეთის სატახდო ქალაქში პეტერბურგში (ლენინგრადი) მოხდა უდიდესი მნიშვნელობის ამბავი. ჯარის ნაწილი რიცხვით 2.000 კაცი გავიდა იარაღით ხელში სენატის მოედანზე და განაცხადა თავისი პროტესტი სახელმწიფოში გამეფებული თვითნებობისა და უუფლებობის წინააღმდეგ: მან მოითხოვა რუსეთში თვითმპყრობელობის მოსპობა და სახალხო მართვა-გამგეობის შემოღება.

ამ ამბავს რუსეთის ისტორიაში ეწოდება მოკლე, მაგრამ მრავალმეტყველი სახელი; 14 დეკემბერი.

იმ პირებს, რომლებმაც მოამზადეს იგი და იღებდნენ მასში მონაწილეობას, დაერქვათ დეკაბრისტები.

თავის დროზე დეკაბრისტების ამბოხებამ მთელი რუსეთი შესძრა თავისი გიჟური გამბედაობით და დასახული მიზნის სიდიადით. თვით ბატონ-ყმობის უღელ ქვეშ მყოფ გლეხობაში, როგორც წმინდა ლეგენდა, თაობიდან თაობაზე გადადიოდა ამბავი იმის შესახებ, თუ როგორ სცადეს დეკაბრისტებმა გლეხების განთავისუფლება. მოხეტიალე გლეხები და მოხუცები ფრთხილი ჩურჩულით, მაგრამ სიყვარულით და მოწიწებით უამბობდნენ ახალგაზრდებს მეფე კონსტანტინესა, რილევეისა და სხვების შესახებ, ვისაც ხალხისათვის თავისუფლების მოპოება მოესურვებია.

*) მასილა ამოღებულია კ. ლევინის წიგნიდან „დეკაბრისტები“

დეკაბრისტების ამბოხების წარმოშობის მისი ისტორიის და აზრის საფუძველზე გასაგებათ საჭიროა, თუნდა რამდენიმე სიტყვით მაინც, გავიცნოთ რუსეთის მდგომარეობას მე-XIX საუკუნის პირველ მეოთხედში და იმ მოვლენებს, რომლებმაც მოამზადეს 14 დეკემბერი.

ფულის მეურნეობის განვითარება, რომელიც დაიწყო ჯერ კიდევ მოსკოვიაში მე—XVI საუკუნეში, შეუჩერებლივ მიდიოდა წინ მე—XVII და XVIII საუკუნეთა განმავლობაში. პეტრე I-ს რეფორმები, ერთი შესანიშნავი ისტორიკოსის სიტყვით, შედეგი იყო რუსეთში შექრილი ბურჟუაზიული ქარტახილისა.

მე-XVIII საუკუნეში ჯერ კიდევ ნატურალური მეურნეობის ბატონობის დროს, ალებ-მიცემობის საქმე უფრო და უფრო ითრევს მცხოვრებთა დიდ ნაწილს. ეს იქიდან სჩანს, რომ გარეშე, განსაკუთრებით საზღვაო, ვაჭრობა შესამჩნევად გაიზარდა მე-XVIII საუკუნის დასასრულში. საზღვარგარედ გაზიდული საქონლის ღირებულობა 75 მილ. მანეთზე ავიდა ხოლო შემოზიდულის—52 მილ. მანეთზე. საფაბრიკო და საქარხნო მრეწველობის ზრდა ყოველ ექვს გარეშეა. პეტრეს მეფობის დასასრულში რუსეთში იყო 233 ფაბრიკა. 1762 წელს მათი რიცხვი 984-მდე გაიზარდა. ხოლო მე-XVIII საუკუნის დასასრულში (1796) ქარხნების საერთო რიცხვმა 3161 მიაღწია. ამ ფაქტების გარდა საჭიროა აღინიშნოს, რომ ბატონყმურ მეურნეობაში თანდათან ისპობა ეგრედ წოდებული „ბეგარა“.

ამასთან დაკავშირებით იწყება გლეხობის გაძლიერებული გასვლა გარეშე სამუშაოებზე. ამ გასვლამ განსაკუთრებული განვითარება მიიღო მე-XIX საუკუნის პირველ ნახევარში, როდესაც ყმების ნახევარი და ხანდიხან თითქმის სამი მეოთხედიც სხვადასხვა სამუშაოებზე მიდიოდა გარედ. და ამგვარად ებოდა ალებ-მიცემობის საქმეში.

ყოველივე ამასთან უნდა აღინიშნოს ის, რომ მე-XIX საუკუნის პირველ ნახევარში ფულის მეურნეობა ითრევს მოსახლეობის ნახევარს ხოლო დანარჩენი მოსახლეობა იკმაყოფილებს თავის მოთხოვნილებებს თავასივე ოჯახური წარმოების საშუალებით.

რუსეთი რჩება უმთავრესად მიწადმოქმედების ქვეყანად. მიწის დამუშავება არის მცხოვრებთა არსებობის უმთავრესი წყარო და ხენა-თესვა, პირველყოფილი მეურნეობის წესით, მთავარი საფუძველი ქვეყნის ეკონომიური ცხოვრებისა. ამასთან ერთად იძულებითი შრომა გავრცელებულია ძალიან ფართოდ და თავად-აზნაურობა უამისოდ ცხოვრებას ვერ ახერხებს.

თავად აზნაურობა, როგორც ფეოდალური კლასი, რჩება ყველაზე უფრო ძლიერ საზოგადოებრივ ჯგუფად. მაგრამ მისი ძალა დამყარებულია არა მარტო ყმების მფლობელობაზე, არამედ აგრეთვე მეფის თვითმპყრობელობაზედაც, რომელიც, თავის მხრით, ყველაზე მტკიცე დამცველს მებატონეებში პოულობს.

ამ გვარად თვითმპყრობელობა და ბატონ-ყმობა ისე იყვნენ დაკავშირებული ურთიერთ შორის, რომ უერთმანერთოთ არსებობა არ შეეძლოთ.

ასეთ პირობებში ახლად ფეხმომადგრებული ფულის მეურნეობა, რა თქმა უნდა, ვერ შესძლებდა გადამწყვეტი გავლენა მოეხდინა რუსეთის სოციალურსა და პოლიტიკურ წყობილებაზე. მაგრამ განვითარების გზაზე დამდგარი კაპიტალიზმის გავლენით ძველმა წყობილებამ—თვითმპყრობელობამ და ბატონყმობამ—აშეარად დაიწყო დაშლა. მეფე პავლეს კანონი სამღლიანი ბეგარის შესახებ, ალექსანდრე I-ის კანონი თავისუფალ მიწის მუშებზე, სახელმწიფოებრივი წესების გარდაქმნის პროექტები და სხვა,—პასუხი იყო საზოგადო და პოლიტიკური ცხოვრების უკვე მომწიფებულ ახალ მოთხოვნილებებზე.

მაგრამ მაინც, რუსეთში მე-XIX საუკუნის პირველ მეოთხედში ბატონ-ყმობა და მეფის თვითმპყრობელობა ისევ ის საფუძველი იყო, რომელსაც ქვეყნის სოციალური და პოლიტიკური ცხოვრება ეყრდნობოდა. და ყოველგვარი ცდა მეფის და მემამულეების ძალა-უფლებათა არა თუ მოსპობის, არამედ შეზღუდვისაც კი, სრული დამარცხებით თავდებოდა, რადგანაც ეს არ ეთანხმებოდა გაბატონებული ეკონომიური კლასის—თავად-აზნაურობის—სამეურნეო ინტერესებს.

ასეთ ცდებს, რომლებიც არ ეთანხმებოდნენ თავად-აზნაურთა ინტერესებს, უნდა მიეკუთვნოს 1825 წლის 14 დეკემბრის შეიარაღებული აჯანყება.

დეკაბრისტების მიერ თვითმპყრობელობის შეზღუდვისა და ბატონ-ყმობის მოსპობის ცდა დამახასიათებელი ნიშანია ძველი სოციალური და პოლიტიკური წყობილების გახრწნისა, რომელიც დაიწყო ქვეყნის ეკონომიურ ცხოვრებაში შექრილ ფულის მეურნეობის ნიადაგზე. ახალმა ძალამ მტკიცედ მოითხოვა ცხოვრების ახალი თავისუფალი ფორმების დამყარება: პოლიტიკური თავისუფლება, ბატონ-ყმობის მოსპობა და სხვა. ქვევით ჩვენ დაწვრილებით გავეცნობით იმას, თუ როგორ აწყობდნენ სოციალურსა და პოლიტიკურ გეგმებს დეკაბრისტები თავისუფალ ურთიერთ დამოკიდებულებათა ნიადაგზე, ესე იგი იმ აუცილებელ პირობაზე, რომელიც საკიროა კაპიტალიზმის განვითარებისა და მისი სრული გამარჯვებისათვის მაგრამ დეკაბრისტების განზრახვები დამარცხდნენ, რადგან მათ ვერ ჰპოვეს თანაგრძნობა გაბატონებულ კლასში. ხოლო დაბალ მასსას არ მიმართეს დახმარებისათვის.

1825 წლის 14 დეკემბრის აჯანყება პოლიტიკური ფაქტების რიგს ეკუთვნის.

II. საიდუმლო საზოგადოებანი.

1815 წელს სემიონოვის პოლკის ახალგაზრდა ოფიცერთა ჯგუფმა, რომელმაც გადასწყვიტა თავი დაენებებინა ქეი-

ფისა და მაღალწოდებრივი ცხოვრებისათვის, შეადგინა „არტელი“ უცხოეთის გაზეთების საკითხავად და თანამედროვე, განსაკუთრებით, რუსეთის ყოფა-ცხოვრების საკითხების შესასწავლათ

ხალხის გონებრივი სიბნელე, ბატონ-ყმობა, სასტიკი მოქცევა ჯარისკაცებისადმი, რომელთა 25 წლიანი სამსახური თითქმის კატორღას უდრიდა; ბოროტმოქმედება სამსახურში ყოველგან, მძარცველობა და, დასასრულ, აშკარა უპატივცემლობა ადამიანისადმი საერთოდ,—აი ის საკითხები, რომლებიც აღელვებდნენ პეტერბურგში „არტელის“ დამაარსებელ ახალგაზრდა ოფიცრებს.

იმპერატორმა ალექსანდრე I, როდესაც გაიგო ასეთი „არტელის“ არსებობა, ბრძანა, რომ დაეხურათ იგი. ეს უკვე სრულიად საკმარისი იყო იმისთვის, რომ ნიადაგი ჩაყროდა საიდუმლო საზოგადოებებს.

დაუყონებლივ სემიონოვის „არტელის“ დახურვის შემდეგ ექვსმა მეგობრულად განწყობილმა ოფიცერმა დააარსეს „რუსეთის საკეთილდღეოთ“ „ხსნისა ანუ სამშობლოს ქეშნარიტი და ერთგული შეილების კავშირი“. ამ საიდუმლო საზოგადოების შემდეგ შესდგა „სამხედრო საზოგადოება“ და სხვა.

თავდაპირველად საიდუმლო საზოგადოებებს ძალიან განსაზღვრული მიზნები ჰქონდათ დასახული: ისინი ზრუნავდნენ საკუთარი წევრებისა და მათი ხელქვეითი ჯარისკაცების გონებრივსა და ზნეობრივ განვითარებაზე, ცდილობდნენ მოესპოთ ოფიცრების მკაცრი მოპყრობა ჯარისკაცთა მიმართ და სხვა. პირველ საიდუმლო საზოგადოებათა დაარსებიდანავე გვარდიის ზოგიერთმა ოფიცრებმა სრულებით დაანება თეატრებში და ბალებზე სიარულს თავი: ისინი იჯდნენ ყაზარმებში და წერა-კითხვას ასწავლიდნენ ჯარისკაცებს. იმ ლეგიონებში, სადაც მსახურებდნენ საიდუმლო საზოგადოე-

ბათა წევრი ოფიცრები, თანდათან მოისპო, ფიზიკური დასჯა, ლანძღვა-გინება, ტლანქი მოქცევა და სხვა.

„ხსნის კავშირის“ წევრების შორის ლაპარაკი იყო აგრეთვე გლეხებისათვის თავისუფლების მინიჭებაზე. ფიქრობდნენ დაერწმუნებიათ თავად-აზნაურობა, მიეცათ თხოვნა ამის შესახებ ხელმწიფისათვის. ხოლო მაინც საზოგადოების წევრები მივიდნენ იმ დასკვნამდე, რომ თავად-აზნაურობა ამას როდი იზამს. საზოგადოების ერთი მეთაურთაგანი პ. ი. პესტელი, ამბობს, რომ „საზოგადოების ნამდვილ მიზანს კონსტიტუციონალური მონარქიის შემოღება შეადგენდა; მარტო გლეხების განთავისუფლება კი დასახული იყო მიზნათ საზოგადოების დაარსების უპირველეს ხანებში და ძალიან მოკლე დროს განმავლობაში“.

„ხსნის საზოგადოების“ მოქმედება სუსტი გამოდგა. შეიძლება ლაპარაკი ზისი წევრების განწყობილებაზე მხოლოდ და არა მათ მუშაობაზე.

1816-17 წლებში საზოგადოების წევრებში სიძულვილი აღექსანდრე I-სადმი იმდენად ძლიერი იყო, რომ თვითმპყრობელობის მოსპობისათვის მათ ეგონათ, რომ უწინარეს ყოვლისა საჭირო იყო მეფის მოკვლა.

1818 წელს მიღებულ იქმნა კავშირის დაკეტვის გადაწყვეტილება მისი უმოქმედობის გამო. მის ნაცვლად გაიხსნა „კეთილდროების კავშირი“.

ამ კავშირს ჰქონდა თავისი წესდება.

წესდების მიხედვით კავშირის მოღვაწეობა განიყოფებოდა ოთხ დარგათ.

1. კაცთმოყვარეობა: კერძო და საზოგადოებრივი ქველმოქმედება; საქველმოქმედო დაწესებულებათა თვალყურის დევნება და მათთვის დახმარების გაწევა.

2. ხალხის ფართო განვითარება სასწავლებლების გახსნის საშუალებით, წიგნების გავრცელებით და სხვ., ხალხში სამშობლოსადმი სიყვარულის აღზრდა.

3. სამართალის წესიერი მსვლელობისა და მოხელეთა მოღვაწეობის თვალ-ყურის გდება.

4. მზრუნველობა მრეწველობის ასაწევად და ხალხის ნივთიერი მდგომარეობის გასაუმჯობესებლად.

მაგრამ საზოგადოების ნამდვილი საბოლოო მიზანი სრულებით არ გამოიხატებოდა ამაში. დეკაბრისტი იაკუშინი პირდაპირ ამბობს კავშირის წესდების შესახებ:

„მისი ტექსტის დასაწყისში ნათქვამი იყო, რომ საიდუმლო კავშირის წევრები ერთდებიან იმ მიზნით, რათა წინააღმდეგობა გაუწიონ ბოროტად განწყობილ ადამიანებს და იმავე დროს ხელი შეუწყონ მთავრობის კეთილ განზრახვებს. ამ სიტყვებში უკვე ნახევრად სიცრუე იყო, ვინაიდან არავის ჩვენგანს მთავრობის კეთილი განზრახვები არ სწამდა“

და, რა თქმა უნდა, საზოგადოების ნამდვილი მიზანი იმაში მდგომარეობდა, რომ აჯანყების გზით დაემხოთ თვითმპყრობელი მთავრობა და დაემყარებიათ რუსეთში ხალხური მართველობა და მოქალაქეთა თანასწორუფლებიანობა, მოესპოთ ბატონ-ყმობა და აეწიათ გლეხების ეკონომიური მდგომარეობა.

კავშირის წევრები ვალდებულად აღიარებდნენ თავს, რომ ყოველ შესაფერ შემთხვევაში განმათავისუფლებელი იდეების პროპაგანდა ეწარმოებიათ. კავშირში მხოლოდ მაღალი ზნეობის პირები მიიღებოდნენ წევრებად. „ყველანი, ვინც ეწევიან ბანქოს თამაშს, ღვინის სმას და ქალებთან დროს ტარებას, ირიცხებოდნენ კავშირიდან. წევრს ჩირქი არ უნდა ჰქონებოდა მოცხებული არც ერთი ბინძური საქციელით. იგი უნდა ყოფილიყო უანგარო, მტკიცე ხასიათის, თუ შესაძლებელი იყო მხნე და მაგარი ჯანმრთელობისაც კი“.

საუკეთესო ოფიცრებმა¹ მაშინვე მოიწონეს კავშირი. იგი იმითი ხიბლავდა მათ, რომ აშენებული იყო „უწმინდესი ზნეობის წესებზე და კაცობრიობისადმი აქტიურ სიყვარულზე“.

კავშირში საკმაოდ მრავალი სამხედრო პირი შევიდა (ნამდვილი რიცხვი არ არის ცნობილი, მაგრამ, მისი წევრების ჩვენებათა მიხედვით, არა უმეტეს 100 კაცისა). კავშირის წევრები ხმამაღლა და თამამად ამხილებდნენ მთავრობის სისაძაგლეს. ისინი ჰქუხდნენ „ისეთი ველური სისტემების, წინააღმდეგ, როგორიც არის როზგი, ბატონ-ყმობა“ და სხვა, მოქმედებდნენ „ქეშმარიტი სიტყვის მეოხებით“ და ზრუნავდნენ ლეგიონებში ფიზიკური სასჯელის მოსპობაზე. — ყველაზე აქტიური წევრი კავშირისა პ. ი. პესტელი იყო, პოლკოვნიკი სამხედრო ლაშქრისა. ის ბევრს შრომობდა ოფიცრების განვითარებისათვის. არწმუნებდა მათ საუკეთესო ფილოსოფოსებისა და პოლიტიკო-ეკონომისტთა შესწავლის აუცილობლობაში, საღამოობით აწყობდა კრებებს „კითხვისა და მსჯელობისათვის“, აზრთა გაცვლა-გამოცვლისათვის. მოკლე დროში პესტელის მუშაობის შედეგებმა თავი იჩინეს: ოფიცრების საერთო თხოვნა და საუბარი ჩვეულებრივ მოვლენად გადაიქცა, თავისუფალი დრო ღვინოზე და ბანქოზე-კია არ იხარჯებოდა, არამედ თვითგანვითარებაზე...

კავშირის წევრები მოხერხებულად უნერგავდნენ საზოგადოებას თვითმპყრობელობისადმი სიძულვილს და მით იმზადებდნენ წევრებს თავიანთი კავშირისათვის. მაგრამ ახალ წევრებს, თუნდაც მომზადებულთა რიცხვიდან, უდიდესი სიფრთხილით იღებდნენ კავშირში; მის ნამდვილ მიზნებს თავიდანვე როდი აცნობდნენ მათ. როდესაც ფიქრობდნენ, რომ მხედველობაში მიღებული ადამიანი ღირსია საზოგადოებაში წევრად მიღებისა, მაშინ მას თანდათან, შორიდან აცნობდნენ კავშირის ამოცანებს.

სამხრეთის საზღვადღობის მეთაურმა—პესტელმა—განსაკუთრებული მოხერხებით იცოდა პოლიტიკურად გაუნათლებელ ახალგაზდა ადამიანებთან მისვლა. ასეთებს პესტელი ჯერ აღზრდიდა და შემდეგ გაანდობდა მათ საზოგადოების ნაწილში მისვლას. ნელ-ნელა მას მიჰყავდა ისინი იმ აზრამდე, რომ აუცილებელია მოქმედება ძალით და მეფის მკვლელობის შესახებაც კი გაკვირვებით ჩაღაპრებდა.

მაგრამ ძალით როგორ ემოქმედათ? საიდან ეშოვათ ეს ძალა, რომ იმის მეოხებით რუსეთში არსებული სახელმწიფოებრივი წყობილება გამოეცვალათ? აშკარა იყო, რომ ამისათვის ჯარი უნდა მოემზადებიათ, უნდა აღეზარდათ იგი ისე, რომ ის შეგნებულად გამოსულიყო ხალხის უფლებების მოსაპოვებლად.

უნდა აღინიშნოს, რომ ჯარები უკვე მომზადებული იყვნენ კარგად იმისათვის, რომ არა თუ სიამოვნებით, თითქმის გატაცებით დაეგდოთ ყური მთავრობის სიძულვილის შესახებ ქადაგისათვის. დამცირებული და ფეხით გათელილი ჯარის ამხედრება მზაგერელთა წინააღმდეგ, რა თქმა უნდა, ძნელი არ იყო.

მაინც უნდა ითქვას, რომ კავშირის მოღვაწეობა ატარებდა არა რევოლუციურს, არამედ წმინდა განმანათლებელ, ჰუმანიტარულ ხასიათს. თავისი ძირითადი ამოცანის შესრულება კავშირმა ვერ შესძლო, რადგან მასში სერიოზულმა უთანხმოებამ იჩინა თავი. სამხრეთი, პესტელის გავლენის, რესპუბლიკას უჭერდა მხარს, ჩრდილოეთი კი კონსტიტუციონალურ მონარქიას.

კავშირში არსებულმა უთანხმოებამ და აგრეთვე იმ ცნობამ, რომ მთავრობას ხელში აქვს ყველა მასალები ამის შესახებ, საკმე იქამდე მიიყვანა, რომ 1821 წელს მეთაურებმა გადაწყვიტეს სრულიად დაეშალათ კავშირი. მაგრამ ეს მხოლოდ ხერხი იყო; ასეთი ქცევით მეთაურები ორი კურდღლის

მოკვლას ფიქრობდენ ერთად: მთავრობისთვის გზების აბნე-
ვას და სუსტი და არა საიმედო ამხანაგების საბოლოოდ თავი-
დან ჩამოშორებას.

ამის შემდეგ ყოფილი კეთილდღეობის კავშირის ყველა-
ზე უფრო აქტიურმა წევრებმა დაადგინეს განეგრძოთ მუშა-
ობა დახურული საიდუმლო საზოგადოებისა და ამავე დროს
მოქმედების პროგრამაში შეიტანეს ახალი მუხლი: მიჩნეული
იყო საკიროდ მოეხდინათ გავლენა ჯარზე და მოემზადებიათ
იგი ყოველი შემთხვევისათვის.

ესლა კი ორი საიდუმლო საზოგადოება მოეწყო—სამხ-
რეთისა და ჩრდილოეთის. სამხრეთში მთავარ მოღვაწეთ ისევ
პესტელი იყო დარჩენილი. სამხრეთ საზოგადოების წევრები
ავრცელებდენ რესპუბლიკანურ იდეებს და ქადაგებდენ მეფის
მოკვლისა და რევოლუციური გადატრიალების აუცილებ-
ლობას. ზოგიერთ ნაწილებში რევოლუციური პროპაგან-
და, როგორც სიანს, ჯარისკაცებ შორისაც სწარმოებდა.
1825 წლის 14 დეკემბრის წინა ხანებში პესტელის მიერ
გაგზავნილმა კაცმა იწახულა ს. მურავიოვ—აპოსტოლი. იმ
დროს მურავიოვ—აპოსტოლის ნაწილი უკვე სრულიად მზად
იყო აჯანყებისათვის.

მალე მართველობამ შეამჩნია რევოლუციური პრო-
პაგანდის აშკარა ნიშნები სამხრეთ არმიაში.

1818—1822 წლებში სამხრეთ არმიაში მომხდარმა
მღელვარებამ ფეხზე დააყენა უფროსები. მეორე სამხრეთ
არმიის შტაბის უფროსმა კისელიოვმა წერილი მიიღო პეტერ-
ბურგიდან, რომელშიდაც ეწერა:

„მიიღე შენი ზომები: ხელმწიფეს თავისი აზრი პესტელ-
ზე არ შეუცვლია და არც შეიცვლის. ის, ვგონებ, კარგად
იცნობს მას“.

1823 წლის შემდეგ პესტელის გავლენა სამხრეთში
თითქმის განუსაზღვრელი იყო. ესლა მას აღარ სჭირდებოდა

მიზნისაკენ შემოსავლელი გზებით სიარული, აღარ უხდებოდა გაძრომ გამოძრომა, შეგუება და თაღლითობა საზოგადოების წევრებთან საუბრის დროს.

საკითხი გადატრიალების შესახებ ეხლა პირდაპირ არის დასმული, კომპრომისზე ლაპარაკიც კი შეუძლებელია. კეთილდღეობის კავშირის დახურვის შემდეგ პეტერბურგშიაც შეიცვალა საზოგადოების შემადგენლობა. ჩრდილოეთის საზოგადოების სულის ჩამდგმელი იყო პოეტი რილეევი. ჩრდილოელები, მიუხედავად იმისა, რომ სულიერად ახლოს იდგნენ სამხრეთელებთან, მაინც ვერ გაუერთიანდნენ მათ პესტელის გამო, რომელიც იმათ საწიშრად მიაჩნდათ. ისინი სულ იმას ფიქრობდნენ, რომ პესტელს აუცილებლად სურს გახდეს დიქტატორი ნაპალეონივით. ეს დასკვნა იმათ გამოჰყავდათ პესტელის აზრიდან იმის შესახებ, რომ დიქტატურის პერიოდი ხანგრძლივი უნდა ყოფილიყო.

თვითონ პესტელი ლეგიონს ხელმძღვანელობდა და იმავე დროს ადიუტანტად იყო სამხრეთ არმიის უფროსთან. ლეგიონი სრულ ერთგულებას იჩენდა პესტელის მიმართ. გარდა ამისა მეორე არმიაში პესტელის მეგობართა რიცხვში შედიოდნენ: მეორე არმიის გენერალ-ლეიტენანტი—ფონ-ვიზინი და თავადი ს. ვოლკონსკი. სამივე საცესებით ინაწილებდნენ პესტელის აზრებს. იმათ გარდა პესტელი გულისხმობდა თავის ერთგულთა შორის: ნენერგიულ პოლკოვნიკს და ორ პოდპოლკოვნიკს. არ უნდა დავივიწყოთ, რომ თითოეული მათგანის განკარგულებაში შედიოდა მნიშვნელოვანი რიცხვი ოფიცრებისა და ლეგიონის ფულის. გარდა ამისა, მათ კარგად იცოდნენ ყველა საიდუმლოებანი შტაბის, საინტენდანტოსი და სხვა.

ამ ძალებით პესტელს განზრახული ჰქონდა სისრულეში მოეყვანა შემდეგი გეგმა. მანევრების დროს, როდესაც გუშაგზე პესტელის ლეგიონი იქნებოდა, უნდა დაეპატიმრებიათ

მეფე და ყველა უმაღლესი მოხელეები. ამის შემდეგ უნდა დაეკავებიათ უახლოესი ციხე-სიმაგრეები და ამ სიმაგრიდან კავშირი-გაებათ ვარშაფასა და პეტერბურგთან.

ჩრდილოელებს იმავე დროს უნდა აემხედრებიათ არ-
მია, სადაც მათ ჰყავდათ ორი თავისი პოლკოვნიკი და მრავალი ცალკე ნაწილების უფროსები.

გარდა ამისა პეტერბურგის შეთქმულებმა უკვე მოასწ-
რეს საზოგადოების თანაგრძნობის მოპოება. ბრწყინვალეთ
განათლებულნი, მაღალი ნიჭით დაჯილდოებულნი, ენერგიუ-
ლი და ზნეობრივად სპეტაკნი შეთქმულების გამზარხველნი
მომაჯადოებელ შთაბეჭდილებას ახდენდნენ საზოგადოების სა-
უკეთესო ნაწილზე. და ვინცკი იყო პატიოსანი მაშინ, ყვე-
ლანი მათ მხარეზე იდგა. ახალგაზრდობაზე კი ლაპარაკიც
ზედმეტი იყო. ის დაწაფებული იყო რილეევის, ბესტუჟევის
ნაწერებზე. მაშასადამე ჩერდილოელებსაც შეეძლოთ ჰქონო-
დათ უეჭველი გამარჯვების იმედი.

მაგრამ გარემოებამ დაარღვია პესტელის გეგმა. და აჯან-
ყება, მოკლებული გეგმიანობასა და ავტორიტეტულ ხელ-
მძღვანელობას, დაქსაქსული ძალებით, ჩრდილოეთის სამხრეთ-
თან შეგუთანხმებელი მოქმედებით, ძალაუვნებურად დაწყე-
ბულ იქმნა დანიშნულ ვადამდე.

ჯერ კიდევ 1825 წლის ივნისში აღექსანდრე 1-მა მი-
იღო მე 8-ე ბუგის ულანის ლეგიონის უნტერ-ოფიცერ შე-
რვუდისაგან გაფრთხილება, რომელიც აღნიშნავდა საიდუმ-
ლო საზოგადოების არსებობას. სექტემბერში მან მისცა ხე-
ლახალი გაფრთხილება უკვე დაწვრილებითი ცნობებით.

შერვუდის გაფრთხილების საფუძვლიანობა მალე დადა-
სტურეს გენერალ-ლეიტენანტი ვიტტის და ვიატკის პოლკის
კაპიტანის, კეთილარსებობის კავშირის წევრის, მაიბორადას
გაფრთხილებებმა.

18 ნოემბერს გარდაიცვალა ალექსანდრე I. შეიქმნა მემკვიდრეობის საკითხის გაურკვევლობით გამოწვეული უმეფობა, რომელიც დამთავრდა 14 დეკემბრით.

III. უმეფობის ხანა (1825 წლის 18 ნოემბ. — 14 დეკემბრამდე).

14 დეკემბრის წინ, უმეფობის (18 ნოემბრიდან 14 დეკემბრამდე) განმავლობაში პეტერბურგში მეფობდა გარეგნული სიწყნარე. მაგრამ ნამდვილად კი ქალაქში ხდებოდა თარული საზოგადოების მრავალრიცხოვანი ყრილობები, იმართებოდა მხურვალე კამათი, მუშავდებოდა გადატრიალების გეგმები.

სამეფო კარზე უიშობდნენ, რომ ქალაქში მღელვარება არ მომხდარიყო, მაგრამ გენერალ-გუბერნატორი მილორდოვიჩი ირწმუნებოდა, რომ ქალაქი სრულიად დაწყნარებულია და ყოველი შემთხვევისათვის მიღებულია საჭირო ზომები.

პოლიციას მოეპოვებოდა ცნობები, რომ ქალაქში იმართებოდა რაღაც კრებები; და ამის შესახებ მოხსენებას უკეთებდა გენერალ-გუბერნატორს მილორდოვიჩს, მაგრამ მილორდოვიჩმა სრულიად დამშვიდებულად უპასუხა ამ მოხსენებაზე:

— „სისულელეა ეგ ყველაფერი, • დანებეთ თავი მაგ ბიკ-ბუკებს, უკითხოვნ რამდენიც უნდათ ერთმანერთს თავისი უხვირო ლექსები“.

ნამდვილად კი მდგომარეობა სერიოზული იყო და თვითმპყრობელობისათვის მეტად საშიში. ჩრდილოეთის საზოგადოებამ გადასწყვიტა მოქმედების დაწყება. გამარჯვებაში დარწმუნებული როდი იყვნენ და იმ იმედით თავს არ იტყუებდნენ, რომ ადვილად შეიძლებოდა თვითმპყრობელობის დამხობა და რუსეთში კონსტიტუციონალური მართვა-გამგეობის დამყარება. 27 ნოემბერს ფიცი მიიღო სახელმწიფო საბ-

კომ, რომელმაც სახელმწიფო ხელის უფლება დროებით თავის თავზე მიიღო; ამის გამო დეკაბრისტი სტენკოვი ამბობდა: „დაეკარგეთ შემთხვევა, რომლის მსგავსი მთელი 50 წლის განმავლობაში არ განმეორდება; სახელმწიფო საბჭოში, რომ თავები ყოფილიყო, ეხლა რუსეთი ფიცს დასდებდა ამ ქაზად როგორც ახალი ხელმწიფის ისე ახალი კანონების წინაშე ეხლა კი ყველაფერი დაკარგულია“.

ამის და მიუხედავად მაინც 12 დეკემბერს რილეევთან მომხდარ კრებაზე გამოანგარიშებულ იქმნა ძალები. ნ. ბესტუჟევი და არბუზოვი თავის თავზე იღებდნენ გვარდიის ეკიპაჟს, ბესტუჟევი მე-3--მოსკოვის ლეგიონის ნაწილს,—რეპინი—ფინლიანდიის ლეგიონის ნაწილს. გადასწყვეტეს არ მიეღოთ ფიცი ნიკოლოზის სასარგებლოდ და შეთქმულთა ერთგული ჯარები გაეყვანეთ სენატის მოედანზე. თავადი ტრუბეცკოი დაინიშნა დიქტატორად. მას მისცეს საიდუმლო საზოგადოების ყველა ძალებზე განუსაზღვრელი უფლება. ყველას ესმოდა, რომ დადგა გადამწყვეტი წამი და მეტი დაყოვნება აღარ შეიძლებოდა.

და გადასწყვეტეს სისრულეში მოეყვანათ შეთქმულების შემდეგი გეგმა:

1) შეიარაღებული აჯანყებისათვის გამოიყენონ ჯარები, რომლებიც უარს იტყვიან ნიკოლოზის წინაშე ფიცის დადებაზე და იმავე დროს „უწყსოებამდე არ მიიყვანონ ისინი და ეცადონ მხოლოდ მათი რიცხვის გადიდება“.

2) იმ შემთხვევაში თუ აჯანყებამ გაიმარჯვა, მოისპოს თვითმპყრობილობა და დაინიშნოს სამი პირისაგან შემდგარი დროებითი მთავრობა *).

3) არმიის სარდლობა და პეტრეპავლეს ციხის გამგეობა მიენდოს საზოგადოების ერთგულ პირებს.

*) დროებითი მთავრობის შედგენა გადაწყვეტილი იყო სახელმწიფო საბჭოს გაფლენიანი წევრებისაგან; სპერანსკისა, პოლუმორდენოვისა და შურა, ვოვ-ამოსტოლისაგან.

4) დროებითმა მთავრობამ უნდა დაარსოს მთელ რუსეთში „კომისიები დეპუტატების ასარჩევად“ დამფუძნებელი კრებისათვის.

5) სენატმა უნდა გამოსცეს მანიფესტი იმის შესახებ, რომ მთელი რუსეთის წარმომადგენელთა მიერ შემდგარი დამფუძნებელი კრება გამოიმუშავებს რუსეთის მომავალი მართვა-გამგეობის ახალ კანონებს.

6) დროებითი მთავრობა წინადადებას მისცემს დამფუძნებელ კრებას მიიღოს კონსტიტუცია, ესე იგი სახალხო წარმომადგენლობის საფუძველზე დამყარებული სახელმწიფოებრივი წეს-წყობილების პროექტი.

შემდეგში ახალი წყობილების დასამყარებლად მათ სურდათ გაეტარებიათ კიდევ შემდეგი ზომები:

1) დაინიშნოს პროვინციალური პალატები ადგილობრივი კანონმდებლობისათვის.

2) აღიარებულ იქნას უნივერსიტეტის თვითმართველობა.

3) პეტრეპავლეს სიმაგრე გადაეცეს ქალაქის თვითმართველობას.

იმ შემთხვევაში თუ დამარცხდებოდნენ, გადაწყვეტილი იყო ქალაქიდან გამოსვლა, რომ პროვინციაში მოეხდინათ ამბოხება.

შეთქმულთა შორის ძლიერი აღფრთოვანება იყო გამეფებული. დამარცხების შესაძლებლობა მათ არ აშინებდა, პირიქით, ეს უფრო აძლიერებდა მათ ენერგიას და კიდევ უფრო მაღლა სწევდა მათ რევოლუციურ განწყობილებას.

თუმცა, საიდუმლო საზოგადოების წევრები ისეთ მდგომარეობაში მოექცნენ, რომ ყოველ შემთხვევაში მათთვის აუცილებელი იყო აშკარად გამოსვლა თვითმპყრობელობის წინააღმდეგ.

1 დეკემბერს რილევმა ამხანაგებს აჩვენა ახალგაზრდა რეჟისორის როსტოვეცის*) წერილი ნიკოლოზისადმი და წამოიძახა.

— ჩვენ დავიღუპეთ, მაგრამ თუ დავიღუპებით უმჯობესია იარაღით ხელში დავიღუპოთ... ხედავთ? ჩვენ გვიღალატეს. სამეფო კარმა უკვე ბევრი რამ იცის, მაგრამ ყველაფერი კი არა და ჩვენ ჯერ კიდევ გვაქვს საკმაო ძალღონე ქარქაშები დამსხვრეულია და ხმლების შენახვა შეუძლებელია“.

დასახევი გზა მათ უკვე გადაკრილი ჰქონდათ. თვითმპყრობელობის წინააღმდეგ აშკარა პროტესტით გამოსვლაზე უარის თქმა ეხლა გვიანდა იყო.

13 დეკემბერს შეთქმულობის წევრი პოეტი ოდოევსკი, ეუბნებოდა თავის ამხანაგებს და ამ სიტყვებით ის გამოსთქვამდა ამხანაგთა უმრავლესობის განწყობილებას:

— ჩვენ სიკვდილის შესახვედრად მივდივართ, მაგრამ რა სახელოვანი სიკვდილის შესახვედრად“!..

ახლოვდებოდა საბედისწერო წუთი...

როსტოვეცის წერილის გარდა ნიკოლოზმა მიიღო ტაგანროგიდან 12 დეკემბერს გენერალ დიბიჩის მიერ გამოგზავნილი ცნობა, რომელიც აქარწყლებდა ყოველგვარ ექვს შეთქმულობის არსებობის შესახებ.

ეს ცნობა შედგენილი იყო შერეულის, ვიტტისა და მაიბოროდის მიერ წარმოდგენილი ცნობების მიხედვით.

*) როსტოვეცი ხსოვს იდგა ჩრდილოეთის საზოგადოების წევრებთან, მაგრამ შეთქმულების ამბები დაწვრილებით არ იცოდა. მან მხოლოდ ხაერთო ხასიათის გაფრთხილება მისწერა ნიკოლოზს არსებული შეთქმულობის გამო შემდეგში როსტოვეცი გაუღენიანი პირი იყო სამეფო კარზე და, სხვათა შორის, უახლოეს მონაწილეობას იღებდა გლეხების განთავისუფლებაში აღექვანდრე მე-11-ის დროს.

IV. 1825 წლის 14 დეკემბერი.

დადგა 14 დეკემბერი.

დილით ადრე ზამთრის სასახლეში შეკრებილ იქნენ გვარდიის კორპუსის დივიზიების უფროსები, ბრიგადების, ცალკე პოლკებისა და ბათალიონების სარდლები, და ნიკოლოზმა, გააცნო რა ისინი კონსტანტინეს უარყოფას ტახტზე და თავის გამქეფებას, ჰკითხა მათ:

— ხომ არავითარი ექვი გაქვს ვისმეს?

ყველამ ერთხმად უპასუხა, რომ ნიკოლოზს აღიარებენ კანონიერ მეფედ. დამშვიდებულმა ნიკოლოზმა მრისხანედ შესძახათ:

— ამის შემდეგ თქვენი თავებით აგებთ პასუხს, თუ სატახტო ქალაქში მშვიდობიანობა დაირღვა; ხოლო რაც შეეხება მე, თუნდა მარტო, ერთი საათი ვიქნე „იმპერატორი, გაჩვენებთ, რომ ღირსი ვიყავი ამისი“.

სარდლები გაემგზავრენ სასახლიდან ჯარის კაცების დასაფიცებლად. რვა პოლკმა და მესანგრე ბათალიონმა მშვიდდით მიიღო ფიცი. მაგრამ მოსკოვის პოლკი დელაჟდა და არ სურდა ნიკოლოზის წინაშე ფიცის დადება. ჯარის კაცებმა აიღეს პატრონები და გასტენეს ოფეები, რის შემდეგ პოლკის უდიდესი ნაწილი გამოვარდა ყაზარმებიდან ყვირილით „ვაშა! გაუმარჯოს კონსტიტუციას!“ და გაემართა სენატის მოედანისაკენ. პოლკის ამ ნაწილს წინუძღოდა თავადი როსტოვსკი და მ. ბესტუჟევი

ყაზარმაში შეკავებულმა პოლკის ნაწილმაც უარი განაცხადა ფიცის მიღებაზე. უარი სთქვეს ფიცზე აგრეთვე გრენადერებმა, საზღვაო ეკიპაჟმა და სხვ., ისინიც სენატის მოედანზე გავიდნენ მოსკოვის პოლკთან შესაერთებლად.

აჯანყებულმა ჯარებმა სულ 2000 კაცამდე მოიყარეს თავი.

ისინი დაეწყვენ ოთკუთხედათ და იდგენ უნძრევლად.

მოედანზე გამოსვლისთანავე აჯანყებულები უცნაურ მდგომარეობაში მოექცენ. დიქტატორი თავადი ტრუბეცკოი არ გამოსხადებულა მათთან და მას მთელი დღე ეძებდნენ. მოედანზე მყოფმა რილეევმა ვერ გადასწყვიტა სარდლობის მიღება, რადგან ის საერო ტანსაცმელში იყო გამოწყობილი, ხოლო ბესტუეევმა, როგორც მეზღვაურმა, ფეხოსანი ჯარის ხელმძღვანელობა არ იცოდა.

ჯარები იდგენ და უცდიდნენ აუცილებელ დაღუპვას.

ამავე დროს ნიკოლოზმა დაიწყო მთელი დედა ქალაქიდან მისი ერთგული ჯარების შეგროვება აჯანყებულთა მიერ დაკავებულ მოედანთან და ზამთრის სასახლესთან.

გენერალ-გუბერნატორი მილორდოვიჩი შეუდგა ვითომც მოლაპარაკებას აჯანყებულებთან, მაგრამ მაშინვე მოკლულ იქმნა იგი კასივსკის მიერ. არავითარი შედეგი არ მოჰყვა აგრეთვე მიტროპოლიტ სერაფიმის ცდას, რომელსაც უნდოდა დაეთანხმებია აჯანყებულები ნიკოლოზის დამორჩილებაზე.

ჯარისკაცებმა უთხრეს მას, რომ ეს არ არის სასულიერო საქმე და თუ არქიელს კვირაში ორჯერ შეუძლია ფიცის ზილება, ასეთი ფიცისტება ვერ იქნება მისაბაძავი მაგალითი მათთვის. მიტროპოლიტი იძულებული შეიქნა გაბრუნებულიყო გაწბილებული.

მაღე ცხენზე შემჯდარი და გარემოცული პრეობრაჟენსკის პოლკის ბატალიონით გამოჩნდა თვით იმპერატორი.

როდესაც დაინახა, რომ აჯანყებულები გარს შემორტყმული არიან მთავრობის ერთგული ჯარებით, ნიკოლოზმა გადასწყვიტა ცხენოსანი იერიშით გაეფანტა მებამბოხენი. მან შესძახა ცხენოსან გვარდიას: „ღვთისა და მეფისათვის წინ, წინ!“ ცხენოსანმა გვარდიამ გენერალ ორლოვის მეთაურობით ჩაოდნენ ჯერმე მიიტანა იერიში, მაგრამ უნაყოფოდ. ყვე-

ლა იერიშები უკუგდებულ იქმნა და დაზარალებულმა ორ-
ლოვმა უკან დაიხია.

ამის შემდეგ გადაწყვიტეს მიემართათ არტილერიისათ-
ვის. ცხენოსანზე დანდობა ვერ გაბედეს, რადგან მასში დი-
ლას შეამჩნიეს რყევა, ამიტომ აჯობინეს გაეშვათ ფეხოსანი.

ქალაქში გამეფდა სრული დაბნეულობა, რომელითაც
აჯანყებულებს თავისუფლად შეეძლოთ ესარგებლნათ თავიან-
თი მიზნებისათვის.

განსაკუთრებით ხელსაყრელ პირობებში ჩაეარდა პორუ-
ჩიკი პანოვი გრენადერ:თ პოლკის ნაწილით. საერთო არე-
ვადარევის დროს ის თავისუფლად შევიდა ზამთრის სასახლე-
ში და საკმაო ხანი დაჰყო იქ უმოქმედოთ. მაგრამ შემდეგ,
როდესაც შეამჩნია მესანგრე ბათალიონის ჯარისკაცები, შე-
სძახა თავის გუნდს:

— ეს ხომ ჩვენები არ არიან, მომყევით, ბეჭებო!

პანოვის ძალები ამ დროს იმდენად დიდი იყო, რომ მას
თავისუფლად შეეძლო არტილერიის ხელში ჩაგდება, რომე-
ლიც მაშინ ზამთრის სასახლესთან იმყოფებოდა, ან პეტრე-
პავლეს სიმაგრის დაკავება, რომელსაც სუსტი ყარაული
იცავდა. მაგრამ პანოვმა არცერთი არ მოიმოქმედა და თავი-
სი ჯარის კაცებით გაემართა სენატის მოედანზე, რომ იქ
ისინი თავიანთ ამხანაგებს შეერთებოდნენ.

მეორე საათზე სენატის მოედანზე მოიტანეს ზარბაზნე-
ბი, რომ ამით აჯანყებულთა წინააღმდეგ ემოქმედნათ. მა-
გრამ ეს მალე არ მოხერხდა: არ იყო ტყვიანი ყუმბარები.
გენერალ სუხოზანეტმა ცოტა არ იყოს შეშინებულმა მოა-
ხსენა ნიკოლოზს ჩუმად: „ზარბაზნები გატენილია, მაგრამ
უტყიოთ. ტყვიანი ყუმბარები ეხლავე იქნება“.

საქმე იმაში იყო, რომ ტყვიანი ყუმბარების შოვნა
ძლივს მოახერხეს, რადგან საწყობის გამგე დიდხანს არ აპი-

რებდა მათ მიცემას გამოგზავნილებისათვის, ვინაიდან არ იცოდა მეფისაგან იყვნენ ისინი თუ აჯანყებულთაგან.

უკვე ღამდებოდა. ამბოხებულები, ნიკოლოზი და მისი ერთგული ჯარები ისე დაიბნენ, რომ აღარ იცოდნენ თუ რით გათავდებოდა ეს გაურკვეველობა.

ნაშუადღევს ორ საათზე ვარშავიდან მოვიდა დიდი მთავრის მიერ გამოგზავნილი გენერალი ტოლი. მან გაიგო ზამთრის სასახლეში აჯანყების შესახებ და სენატის მოედანზე გაემგზავრა. მეფემ უთხრა მას:

— შეხედეთ რა ხდება აქ. რა მშვენიერი დასაწყისია მეფობის ტახტი—შეღებილი სისხლით!

ტოლმა უპასუხა:

— თქვენო დიდებულებავ, ერთად ერთი საშუალება არის რომ ამ საქმეს ბოლო მოეღოს—უბრძანეთ მიაყლონ კარტეჩი ამ არამზადებს.

მაგრამ მიმართეს კიდევ უკანასკნელ ცდას, რომ დაეთანხმებიათ მემამოხენი: გენერალ სუხოზანეტმა წინადადება მისცა მათ დაეწყოთ იარაღი და აღუთქვა მეფის სახელით პატიება ყველას გარდა მეთაურებისა. მაგრამ არც სუხოზანეტის შუამდგომლობამ გასჭრა. ის დაბრუნდა მეფესთან და მოახსენა, რომ მემამოხენი არ აპირებენ იარაღის დაყრას და მოითხოვენ კონსტიტუციას.

მეფემ უბრძანა არტილერიას და გაისმა სროლის დაწყების ბრძანება.

მაგრამ ზარბაზნების ხმა არ ისმოდა. ოფიცერ ბაკუნინის პირველი ბრძანება შეუსრულებელი დარჩა. მსროლელი, რომელმაც უკვე ორჯერ გაიგონა ბრძანება, როდი ჩქარობდა შეესრულებია იგი. ვაბრაზებული ოფიცერი ჩამოხტა ცხენიდან, მივარდა ზარბაზნებთან და დაუყვირა მსროლელს:

— არ გეყურებათ, თუ რა ამბავია?

— გავიგონე, მაგრამ ესენი ჩვენები არიან, თქვენო აღტებულებავ, — უპასუხა ჯარის კაცმა.

— თუნდა თვითონ მე ვმდგარიყავ ზარბაზნის პირის წინ და მებრძანებია სროლა — შენ მაშინაც არ უნდა გაჩერებულიყავი!

მსროლელი დამოწმდა.

პირველმა გასროლამ დააზიანა სენატის შენობა. მაგრამ მას მოჰყვა მეორე და მესამე. ისინი მოხვდნენ აჯანყებულთა შუაგულში და მაშინვე არე-ღარევა გამოიწვიეს მასში.

კარტეჩის საშინელმა ძაღვმა თავისი გაიტანა. აჯანყებულთა ნაწილი გაექანა მოედნის იმ მხრისაკენ, რომელიც სემიონოვის პოლკს ეჭირა და მიაწვა მას მთელი თავისი ძალით. მაგრამ აქაც კარტეჩით შეხვდნენ მას.

ამის შემდეგ ამოხეხულებმა სცადეს ნევის ყინულზე დაწყობილიყვნენ, მაგრამ ზარბაზნებიდან სროლამ საბოლოოდ დაშალა ისინი, ვინაიდან კარტეჩის ძალის გამკლავება შეუძლებელი ხდებოდა.

სალამოს ათი საათისათვის აჯანყება უკვე ჩაქრობილი იყო.

მოკლულთა და დაჭრილთა ნამდვილი რაოდენობა გამოურკვეველი დარჩა.

ნიკოლოზმა სავსებით გაიმარჯვა დეკაბრისტებზე. დაიწყო მასიური დაპატიმრება და სასტიკი შურისძიება. რუსეთს დაუდგა შავი დღეები — ნიკოლოზ I-ის საშინელი მეფობისა.

თითქმის პეტერბურგთან ერთად სამხრეთ რუსეთშიაც დატრიალდა ამბები.

ალექსანდრე I-მა პირველი მნიშვნელოვანი ცნობები შეთქმულების შესახებ ტაგანროგში მიიღო, ხოლო არავითარი ზომები არ მიუღია შეთქმულების აღმოსაჩენად. მაგრამ გენერლებმა დიბიჩმა და ჩერნიშევმა მაშინვე, როგორც

კი გირდაიცვალა იმპერატორი, გადასწყვიტეს დაეტუსადე-
ბიათ სამხრეთის საზოგადოების მთავარი მოღვაწენი.

ლამით, 14 დეკემბერი რომ თენდებოდა, დააპატიმრეს
პესტელი. ეს საშინელი ლახვარი იყო სამხრეთის საზოგა-
დოების გულში ჩაცემული. გენერალ-მაიორმა თავადმა ს.
ვოლკონსკიმ მოახერხა დაპატიმრებული პესტელის ნახვა;
პესტელმა უთხრა მას:

— ნუ შიშობთ, დაჰფარეთ მხოლოდ ჩემი „რუსეთის
აიმართლე“, მე კი ვერაფერს მათქმევინებენ“.

მაგრამ პესტელი შესცდა: ყველაფერი დაკარგული იყო.
პეტერბურგში დეკაბრისტებმა 14 დეკემბერს საშინელი და-
პარცხება განიცადეს. 29 დეკემბერს სამხრეთში დააპატიმრეს
ა. და მ. მურავიოვები და სხვანი. მაგრამ „შეერთებულ
ელაფიანთა“ საზოგადოების ოფიცრებმა, როგორც კი გაიგეს
ეს ამბავი, აამხედრეს რამდენიმე როტა და გაემართენ იარა-
ღით ხელში თავიანთი ამხანაგების გასანთავისუფლებლად. მათ
მესძლეს ძმების მურავიოვებისა და ზოგიერთი სხვების გან-
თავისუფლება. მაგრამ განთავისუფლებულთა შორის არ აღ-
მოჩნდა პესტელი, რომლის ხელშიაც თავს იყრიდნენ შეთქ-
მულობის ყველა ძაფები.

მიუხედავად ამისა სერგეი მურავიოვი და ბესტუჟევი—
ჩიუმინი ჩაუდგენ სათავეში ჩერნიგოვის პოლკის ნაწილს
700 კაცს) და გადასწყვიტეს აემხედრებიათ მეგობრულად
კანწყობილი პოლკების ჯარისკაცები, რომ შემდეგ „შეერ-
თებულ სლოვიათა“ საზოგადოების ოფიცრებს შეერთე-
ბოდნენ.

გალოშქრების წინ პოლკის მღვდელმა 200 მანათად
კადაიხადა პარაკლისი და წაუკითხა ჯარისკაცებს „მართლ-
პატიმრებული კატეხიზისი“ შედგენილი ს. მურავიოვის მიერ.

8 იანვარს 1826 წელს თეთრ საყდართან მათ წინ
დაუხვდათ გენერალი როტი მთელი დივიზიით. ამ დღეს მუ-

რავიოვსა და როტის ჯარებს შორის მოხდა უთანასწორო ბრძოლა და აქაც, ისე როგორც პეტერბურგში მთელი საქმის ვითარება არტილერიამ გადასწყვიტა. მურავიოვი გაემართა პირდაპირ არტილერიისაკენ, მაგრამ მას შეხვდნენ კარტეჩით ამან გადასწყვიტა იმისი ბედი. მისი რიგები დაიშალენ კავალერიამ დაამთავრა საქმე თავისი იერიშით და 700-მდე აჯანყებულმა ჯარისკაცმა დააწყობა იარაღი. თვითონ მურავიოვი შეტევის დასაწყისშივე მძიმეთ დასქრეს კარტეჩითა და ხმალით თავში, ის უგრძნობლად დაეცა მიწაზე და გამოუხიზლდა მხოლოდ მაშინ, როდესაც ტყვედ წაიყვანეს.

V. დეკაბრისტების გასამართლება.

დაუყონებლივ, როგორც კი დამარცხდა აჯანყება, დაიწყო აჯანყებაში მონაწილეთა დაპატიმრება. ღამით, თოთხმეტ დეკემბერს, დაატყვევეს 750-დე ჯარის კაცი. ყველაზე უფრო დამნაშავე ოფიცრებიც იმ ღამეს დაპატიმრეს. პეტრე-პავლეს სიმაგრე გაივსო ტუსადებით.

დაკითხვაც დაპატიმრებასთან ერთად დაიწყო. ღამით 14/15 დეკემბერს ნიკოლოზ I თვითონ აწარმოებდა დაკითხვას ზამთრის სასახლეში.

დაპატიმრებულთაგან მოითხოვდნენ გულწრფელად ყოველივეს აღიარებას. ჩვენების ჩამორთმევისათვის უფროსებმა მიმართეს უკიდურეს ზომებს.

უმაღლესმა სასამართლომ, ნიკოლოზის გულის მოგების სურვილით, ჯერ კიდევ საქმის გათავებამდე დაადგინა: ყველა ბრალდებულები გამოუკლებლივ, ჩვენი კანონების ნამდვილი ძალის მიხედვით, სიკვდილით დასასჯელნი არიან. „შემსუბუქება შეიძლება, მაგრამ ყველასათვის კი არა“. მთავარი დამნაშავეების შესახებ სასამართლომ პირდაპირ გა-

ნუცხადა მეფეს: „თვით ღმობიერებისათვისაც კი მიუწვდომელნი უნდა იყვნენ ისინი“.

სამსახურის კიბის ზედა საფეხურებზე ბევრი სისხლის მსმელები აღმოჩნდნენ: 15 გენერალი სთხოვდა მეფეს, რომ მას არ გაეტარებია გულში არავეითარი სიბრალული დეკაბრისტებისადმი და სიკვდილით დაესაჯა ისინი.

უმადლესი სასამართლოს განაჩენით მიესაჯათ პოლკოვნიკ პავლე პესტელს, პოდპორუჩიკ კონდრატი რილევეს, პოდპოლკოვნიკ სერგეი მურავიოვ-აპოსტოლს, პოდპორუჩიკ მიხეილ ბესტუჟეევ-რიუმინსა და პორუჩიკ პეტრე კახოვსკოის სიკვდილით დასჯა „четвертованием“. 31 კაცს სიკვდილით დასჯა თავის მოკვეთით, დანარჩენ 85 კაცს კატორღა, გადასახლება, ციხე და გაჯარისკაცება. ამგვარად სასამართლომ ფართოდ გაუხსნა ნიკოლოზს საშუალება მისი მეფური „ღმობიერების“ გამოსაჩენად. და მართლაც, 4 ივლისს გამოიცა ბრძანება ყველა დეკაბრისტების სასჯელის შემსუბუქების შესახებ, გარდა პესტელისა, რილევეს, მურავიოვ-აპოსტოლის, ბესტუჟეევ-რიუმინის და კახოვსკოის. 31 კაცს სიკვდილით დასჯა კატორღით შეეცვალათ, დანარჩენ 85 კაცსაც შეუმსუბუქეს სასჯელი.

12 ივლისს შეიკრიბა სენატში სასამართლო შემსუბუქების ოქმზე ხელის მოსაწერად. მოსამართლეებმა, მიიღეს რა მხედველობაში მეფის „ღმობიერება“ 116 პირის მიმართ, გადასწყვიტეს „შემსუბუქებით“ მთავარ დამნაშავეთა ხვედრიც: „მძიმე სიკვდილით დასჯის მაგიერ“ დაადგინეს მათი „ჩამოხრჩობა“.

სასამართლომ შეუძლებლათ იცნო განაჩენის სენატში გამოცხადება და ამიტომ მთელი შემადგენლობით პეტრეპავლეს ციხეში გაემგზავრა მის წასაკითხავათ

განაჩენი ბრალდებულებმა დამწვიდებით მოისმინეს, მათ შორის აღელდა მხოლოდ რამდენიმე პირი.

მოსამართლეები გულგრილად შეხედენ განაჩენს და დასჯილთა ბედს, და მხოლოდ კავალერგარდების მიერ შემდგარი ყარაული „გულისტკენით და სიბრალულით“ მისჩგრებოდა დასჯილებს.

ლამით, 13 ივლისი რომ თენდებოდა, პეტრეპავლეს ციხის ეზოში ამართეს ხუთი სახრჩობელა...

ხუთივე „მიდიოდა სახრჩობელისაკენ სრულიად დაუფიქრებლად, ზეიმით და ერთმანეთ შორის მხიარული ლაპარაკით. სიკვდილის წინ ისინი გამოეთხოვეს და მაგრად ჩამოართვეს ერთი-მეორეს ხელი.

ჩამოხრჩობის დროს მოხდა ტრაგიული შემთხვევა: წვიმით გალიპული ბაწრები გადასხლტენ საკიდებიდან და სამი დასჯილი — ჩილევევი, კახოვსკოი და მურავიოვ-აპოსტოლი დაეცნენ ფიცრებზე. მურავიოვ-აპოსტოლი მძიმედ დაიმტვრა.

მან ფეხი მოიტეხა და კიდევ ეყო ვაჟეკაცობა ეთქვა:

— საბრალო რუსეთი! ჩამოხრჩობაც კი არ იციან ჩვენში ხეირიანათო.

VI. დეკაბრისტების პოლიტიკური იდეალები.

ბევრი ფიქრობს, რომ დეკაბრისტების მოძრაობას კლასობრივი ხასიათი არა ჰქონია, ბევრი ირწმუნება, რომ დეკაბრისტები რაღაც არა ამ ქვეყნის ადამიანები იყვნენ, რომლებსაც სახეში ჰქონდათ ერთი რამ: საერთო სიკეთე. გერცენი მისთვის ჩვეულებრივი გატაცებით ისე შორს წავიდა, რომ პესტელი სამხრეთელებითურთ სოციალისტებად მონათლა

ჩვენ არა გვსურს არც ის, რომ დავამციროთ 1825 წლის 14 დეკემბერის მნიშვნელობა რუსეთის ისტორიაში, არც ამ დღის გმირების თავიდან გვირგვინის მოხდა, მაგრამ საჭიროდ მიგვაჩნია ვსთქვათ სრული სიმართლე დეკაბრისტების შესახებ.

როდესაც ვარჩევთ დეკაბრისტთა რიგების სოციალურ შემადგენლობას, ჩვენ ვხედავთ, რომ 14 დეკემბრის გმირები წარჩინებულ თავად-აზნაურთა გვარეულობებს ეკუთვნოდნენ და გამოვიდნენ სამხედრო წრიდან, რომელიც იმ დროს არისტოკრატიის წარმომადგენლებით იცნებოდა. მათ შორის იყო*):

ჯენერალი	3.
პოლკოვნიკი	13.
პოდპოლკოვნიკი.	12.
მაიორი.	3.
კაპიტანი	16.
შტაბს-კაპიტანი.	12.
პორუჩიკი	20.
პოდპორუჩიკი.	26.
პრაპორუჩიკი	6.
მოხელეები	 10.

ეს სია გვიჩვენებს, რომ დეკაბრისტები თავად-აზნაურთა ოჯახებიდან არიან გამოსულები და თავის ცხოვრებაში, როგორც სამხედრო პირებს, პრივილეგიებით აღჭურვილი საზოგადოებრივი ჯგუფის მდგომარეობა ეკირათ. სრულიად გასაგებია, რომ მათ დაბადებით, აღზრდით და მდგომარეობით არისტოკრატებს—არ შეეძლოთ განთავისუფლებულიყვნენ თავად-აზნაურული ფსიქიკიდან და გამხდარიყვნენ დასრულებულ დემოკრატებად. ამიტომ—ბუნებრივია; რომ მათი პოლიტიკური და სოციალური იდეალები შედგებოდა წოდებრივი ინტერესების აშკარა ელფერით.

უაზრობა იქნებოდა იმის მტკიცება, ვითომც დეკაბრისტები მოქმედებდნენ უხეში სარგებლიანობის თვალსაზრისით, ვიწრო კლასობრივ ინტერესებში მოქცეულნი, იმ განზრახვით, რომ შეთქმულობის საშუალებით პირადი საქმეები გამოეწყოთ. ისინი გამოდიოდნენ თავის მოღვაწეობაში კლასობრივი ინტე-

*) საზღვაო ხარისხები ხმელეთისაზე არიან გადმოტანილი.

რესებიდან მხოლოდ იმიტომ, რომ სხვანაირად არც შეეძლოთ ემოლვაწნათ იმათ. არისტოკრატიული ოჯახებიდან გამოსულ ადამიანებს არც შეეძლოთ დასრულებული დემოკრატიები განზდარიყვენ და სწორეთ გაეგოთ ფართო ხალხური მასების ინტერესები.

ნ. შურავიოვისაგან დაწერილსა და ჩრდილოეთის საზოგადოების მიერ მიღებული კონსტიტუციის პროექტს ემჩნევა დემოკრატიზმის მარტოოდენ სუსტი ხაზები.

მართალია, მოქალაქისა და ადამიანის უფლებათა დეკლარაცია*) თითქმის მთლად არის შეტანილი ამ პროექტში. მოქალაქეობრივი უფლებებით არ სარგებლობენ მოხეტიალე ტომები, ხელზე მოსამსახურე პირები, განთავისუფლებული გლეხები და სხვ. მაგრამ სახალხო წარმომადგენლობის ორგანიზაცია უთუოდ კლასიურ ხასიათს ატარებს. ადგილობრივი თვითმმართველობა — სათემო და სამაზრო — ამ სიტყვის ფართო მნიშვნელობით შურავიოვის კონსტიტუციის პროექტში არ არის მოხსენებული. სათემო საქმეებს აწარმოებს თემის მამასახლისი, ხოლო მაზრისას — ათასის თავი. მართალია სათემო მამასახლისი ირჩევა ს ერთო საარჩევნო უფლების თანახმად, მაგრამ თავის მოქმედებაში ის ათასის თავს ექვემდებარება. ათასის თავის თანამდებობა შეუძლია დაიკავოს მხოლოდ ისეთ პირს, რომელსაც აქვს 30.000 მანეთად ღირებული უძრავი ქონება ან მოძრავი — 60.000 მანეთისა. ათასის თავს ირჩევენ მოქალაქენი, რომლებსაც 500 მან. უძრავი ქონება აქვთ, ან 1.000 მან. — მოძრავი.

რუსეთი იყოფა ოლქებად. ოლქს განაგებს სამმართველო საკრებულო. ორი პალატისაგან — ამომრჩეველთა და საოლქო საბჭოს პალატები იმ პირს, რომელსაც სურვილი აქვს იყოს

*) ისეთი სახელი ეწოდება 1791 წლის ფრანგულ კანონს, რომლის ძალით ხელ შეუხებელია პიროვნება, ბინა, უზრუნველყოფილია — თავისუფლება სიტყვის, სინაღისის, კრებების. კავშირების და სხვ.

საოლქო საბჭოს წევრი, ოლქის მმართველი, ოლქის მმართველის მოადგილე, ოლქის სასამართლოს ან სათათბიროს წევრი, უნდა ჰქონდეს ცენზი 30.000 მან. უძრავი ან 60.000 მან. მოძრავი ქონებისა. ნაფიცთათვის კი საჭიროა ცენზი 5000 მანეთის უძრავის ან 10.000 მანეთის მოძრავი ქონებისა.

ცენტრალურ საკანონმდებლო საკრებულოს ეწოდება „სახალხო ვეჩე“. იგი შესდგება ორი პალატისაგან—სახალხო წარმომადგენელთა და უმაღლესი საბჭოს პალატებისაგან. ამომრჩეველბათ შეიძლება იყვნენ პირები, რომლებსაც აქვთ მოქალაქეობრივი უფლება და 5000 მანეთის უძრავი ან 10.000 მან. მოძრავი ქონება. გლეხებიდან საარჩევნო უფლებით სარგებლობენ მხოლოდ მესაკუთრენი (ორფორმულიანი ხმის მიცემის საფუძველზე); ბატონ-ყმობისაგან განთავისუფლებულნი მოკლებულნი არიან საარჩევნო უფლებას. უმაღლეს საბჭოში შეიძლება არჩეულ იქმნან მხოლოდ ისეთები, ვისაც აქვთ 30.000 მან. უძრავი ან 60.000 მან. მოძრავი ქონების ცენზი.

აშკარა ბურჟუაზიულ ხასიათს ატარებს აგრეთვე სამხრეთის საზოგადოების რესპუბლიკანური კონსტიტუცია, სახელდობრ: ორფორმულიანი არჩევნები, ორ პალატიანი სახალხო წარმომადგენლობა, უმაღლესი პალატის წევრთა ვადის განუსაზღვრელობა, შიში საზოგადო დაწესებულებათა წინაშე, გამარუსებელი მიდრეკილება, სიძულვილი ურიებისადმი, ეროვნულ უმცირესობათა უუფლებობა. ხოლო ათი წლის დიქტატურას, რომელმაც ჩრდილოელებს პესტელში მომავალი ბონაპარტი დაანახა, არაფერი საერთო დემოკრატიზმთან არა აქვს. ნამდვილი დემოკრატიზმი დროებითი მთავრობის პირველ ამოცანად სახავს დამუფძნებელი კრების ხელში ძალაუფლების გადაცემას. ასეთია დეკაბრისტების პოლიტიკური იდეალის ძირითადი ხასიათი.

VII. დეკაბრისტების აჯანყების აზრი და მნიშვნელობა.

ბევრსა ჰგონია, რომ დეკაბრისტების შეიარაღებული აჯანყება ნამდვილი სიგიჟე იყო, ვინაიდან გამარჯვების იმედი არ იყო სრულებით.

მაგრამ ეს არ არის მართალი.

გავიხსენოთ, რომ ელისაბედი ტახტზე ავიდნენ მხოლოდ ერთი გუნდი ჯარისკაცების დახმარებით. მოვიგონოთ აგრეთვე რომ ეკატერინე II-ემ მხოლოდ ერთი პოლკის შემწყობით ჩამოაგდო ტახტიდან თავისი ქმარი.

და, დასასრულ, პავლე პირველი მოაშორა მეფობას მხოლოდ 50-მა შეთქმულმა პირმა.

სადაც სახელმწიფო წყობილება; სამხედრო დესპოტიზმია, იქ სამხედრო ძალის დახმარებით ძალიან ადვილია გადატრიალების მოხდენა. სამხედრო დესპოტიზმის დროს ხალხი ხომ უუფლებოა, მას არავენ ეკითხება რამეს, თვითონაც თავისი მოუწადებლობის გამო იშვიათად თუ რამეთი დაინტერესდები.

ამიტომ შეთქმულებს როდი აქვთ შიში ხალხის ძალისა და ნებისყოფის წინაშე.

ასეთ პირობაში შეთქმულობის მთელი ამოცანა იმაში გამოიხატება რომ ხელთ იგდონ მთავარი სახელმწიფოებრივი მანქანა—მთავრობა და ჯარი. და იმ წუთიდან, როდესაც მთავრობის ხელისუფლება შეთქმულთა ხელში გადადის, შეთქმულობის გამარჯვება უკვე უზრუნველყოფილია. ბრმა დისციპლინით შებოქილი ჯარი უყაყმანოთ ემორჩილება ახალ მთავრობას ისეთივე ერთგულებით, როგორც ძველს, უკვე განადგურებულს.

ხომ შეეძლოთ დეკაბრისტებს, გამარჯვების სრული იმედით, წასულიყვნენ ღამით 13 დეკემბერს და დაეკავებიათ

ზამთრის სასახლე მთელი მისი მცხოვრებლებით და გამოეცხადებიათ ღროებითი მთავრობა. ამისათვის მათ საკმაოდ დიდი ძალა ჰქონდათ, რაც გამოაშკარავდა 14 დეკემბრის ამბებით.

სასახლის ხელში ჩაგდება და ღროებითი მთავრობის შედგენა მათ 14 დეკემბერსაც შეეძლოთ დილით, როდესაც ნიკოლოზს საკმაო ჯარი არ გააჩნდა. დასასრულ, მათ შეეძლოთ 14 დეკემბერს მოსკოვის პოლკის დახმარებით ხელში ჩაეგდოთ არტილერია ლიტვინი პროსპექტზე, ხოლო პანოვს არ გაუძნელდებოდა ზამთრის სასახლესთან ზარბაზნების წართმევა და პეტრეპავლეს ციხის დაკავება, რომელიც საფარია მთელი პეტერბურგისა და კერძოთ ზამთრის სასახლის.

მაგრამ არაფერი ეს არ იქმნა გაკეთებული. და სამხედრო თვალსაზრისით აჯანყებული ჯარისკაცების მოქმედება იყო ნაშდვილი უთაბოლობა. იმის მაგიერ, რომ შემუშავებული გეგმის შესრულებას შესდგომოდნენ და შეტევაზე გადაულიყვნენ, ჯარები მთელი დღე გულ-ხელ დაკრებილი იდგნენ დიქტატორ თავად ტრუბეცკოის მოლოდინში:

ერთი სიტყვით, პეტერბურგში დეკაბრისტებს არ გაუკეთებიათ არაფერი იმისათვის, რომ სისრულეში მოეყვანათ შეთქმულობა, თუ არ შივილებთ მხედველობაში ორლოვის იერიშების უკუგდების და ნევის ყინულზე დარაზმის ცდას, მას შემდეგ, როდესაც ისინი უკვე დამარცხდნენ სენატის მოედანზე.

მართალია, მურავიოვის მოქმედება სამხრეთით ენერგიული იყო, მაგრამ მურავიოვიმეტად უძლური იყო იმისათვის, რომ გამკლავებოდა მტრის მრავალ რიცხოვან და მასთან არტილერიით შეიარაღებულ ძალას.

იბადება კითხვა, რა აკავებდა დეკაბრისტებს, რომ ისინი იერიშზე არ გადადიოდნენ? რატომ არ სცადეს მათ, რომ

უცნაურად შეტევით გადატრიალება მოეხდინათ და შეედგინათ დროებითი მთავრობა?

ამ კითხვებზე მხოლოდ ერთი პასუხის გაცემა შეიძლება: დეკაბრისტები ცუდათ იყვნენ შეკავშირებული ორგანიზაციულად და ამიტომ იმედი არა ჰქონდათ შეთქმულობის გამარჯვებისა.

ამას ფაქტებიც ადასტურებს.

13 დეკემბერს, აჯანყების წინა დღით პოეტი ოდოევსკი, ეხვეოდა თავის მეგობრებსა და აღფრთოვანებით ეუბნებოდა მათ:

— ჩვენ გველის სიკვდილი... მაგრამ რა სახელოვანი სიკვდილი...

ბოლო როდესაც ექვი აღიძრა იმაში, გამოჰყვებიან ჯარები აჯანყებულებს თუ არა, ერთმა მეთაურმა პირდაპირ განაცხადა:

ნო კაციც რომ მოვიდეს, მე ვდგები მათ რიგში.

კახოვსკოიც იმავე აზრისა იყო და მტკიცედ გადასწყვიტა:

— უმჯობესია სიკვდილი, ვიდრე ამაში მონაწილეობის არ მიღება.

უკვე დაღუპვის წარზე მისული დეკაბრისტები სენატის მოედანზე ხალხს ეუბნებოდნენ:

— წადით, საშიშოა... რაკი სიკვდილზე მიდგა საქმე, დაე ჩვენ დავიხოცოთ; ხალხი კი რას ვეღება სიკვდილს ხელობი.

ერთ თავის ლექსში რილეევი ამგვარად განმარტავს თავის ბედს:

ვიცი: პირველად ხალხის ჯალათებს
მრისხანე თვალებს ვინც შეანათებს,

იგი უთუოდ დაიღუპება.

განწირული ვარ მე უკვე ბედით.

მაგრამ, მითხარი, უსისხლო მკერდით

ვინ მოიპოვა თავისუფლება?
შევეწირები სამშობლო მხარეს—
მე აჰსა ვგრძნობ და კიდეც მინდა.
ბედის განაჩენს შევხედები მწარეს
მე სიხარულით; დედაო წმინდა!

ეს აღსარება რილევმა ერთხელ როგორღაც მ. ბესტუ-
ევეს წაუკითხა და წაკითხვის შემდეგ ბესტუევემა უთხრა მას:

— შენ იცი, როგორი წინასწარმეტყველება დაგიწერია
'ზენტვის და ყველა ჩვენს შესახებაც?' ამ ლექსში თითქოს
შენი მომავალი ბედი გქონდეს ვათვალისწინებული.

რილევმა უპასუხა:

— ნუთუ შენ ფიქრობ, რომ მე ოდესმე ექვი შემპარვია
ჩვენს დანიშნულებაში? დამიჯერე, რომ ყოველი დღე მარ-
წმუნებს ჩემი მოქმედების აუცილებლობას და მომავალ და-
ლუპვას, რომლითაც ჩვენ უნდა ვიყილოთ ჩვენი პირველი
ცდა რუსეთის განთავისუფლებისა; ამასთან ერთად მე მწამს,
რომ აუცილებელია მაგალითი მძინარე რუსეთის გამოსაფხ-
ზებლად.

გ. ვ. პლехანოვი, რუსეთის რევოლუციის ისტორიის
ერთი საუკეთესო მკოდნეთაგანი, ამბობს, რომ 14 დეკემ-
ბრის ამბებს ჩვენ არ უნდა უცქიროთ როგორც თვითმპყრო-
ბელობისა და თავისუფლების მომხრეთა შორის გამართულ
ბრძოლას. ეს ამბები სამხედრო მანიფესტაცია არის გამართუ-
ლი სერიოზული ბრძოლისათვის მოუმზადებელ ხალხის მიერ,
რომელსაც გადაწყვეტილი ჰქონდა დაღუპულიყო და ამ თა-
ვისი დაღუპვით მომავალი თაობისათვის გზა ეჩვენებია. დე-
კაბრისტების მოქმედებათა მიზანშეუწონლობა სრულიად უბ-
რალოდ აიხსნება მით, რომ მათ სურდათ რაც შეიძლება ნა-
ლები სისხლი დაღვრილიყო და მცირე მსხვერპლით დამთავ-
რებულიყო საქმე.

1825 წლის 14 დეკემბერს დატრიალებული ამბავი შეიქმნა რუსეთის განმათავისუფლებელი მოძრაობის გამოსავალ წერტილად, ხოლო 13 ივლისს 1826 წელს ხუთი წამებული გმირისათვის გამართული სახრჩობელები გადაიქცენ „ცვრებად, რომლებზედაც შემდეგი თაობები ლოცვილობდნ“.

1825 წლის 14 დეკემბერს უდიდესი მნიშვნელობა აქვს განმათავისუფლებელი მოძრაობის ისტორიაში.

დეკაბრისტების მოძრაობა რუსეთის ისტორიაში არის კრიზისი თვითმპყრობელობისა და ბატონ-ყმობის. ფულის მეურნეობა, რომელმაც მე XIX-ე საუკუნის პირველ მეოთხედში თითქმის ნახევარი რუსეთი ჩაითრია, უკვე მტკიცედ მოითხოვდა ბარბაროსული საზოგადოებრივი ფორმებიდან იმ თავისუფალ საზოგადოებრივ ფორმებზე გადასვლას, რომლის დროსაც შესაძლებელია მხოლოდ კაპიტალიზმის განვითარება და დეკაბრისტებმა, როგორც გაბატონებული კლასის კულტურულმა ჯგუფმა, კარგად იცოდნენ, რომ მხოლოდ პოლიტიკური თავისუფლება და თავისუფალი საზოგადოებრივი ურთი-ერთობა შესაძლებელია გზა გაეწმინდა რუსეთის ცხოვრების მხარეთა შემდეგი განვითარებისათვის.

პოლიტიკური თავისუფლება და ფართო (იმ დროისათვის) სოციალური რეფორმები—აი დეკაბრისტების პლატფორმა.

დეკაბრისტები დამარცხდნენ, რადგან მათ ვერ ჰპოვეს დახმარება ვერც გაბატონებულ თავადაზნაურთა კლასში და ვერც ხალხის ფართო მასსაში.

იმ დროის თავადაზნაურთა უმეტესი ნაწილი ფიქრობდა, რომ მიუხედავად ქვეყნის ეკონომიურ ცხოვრებაში ფულის მეურნეობის შემოქრისა, ბატონ-ყმობა უნდა დარჩენილიყო ხელშეუხებელი. თავადაზნაურებს ეგონათ, რომ თვითმპყრობელობისა და ბატონყმობის მოსპობასთან ერთად ისინიც დაიღუპებოდნენ, და ამიტომ თავადაზნაურობას თავის

უფლებათა დასაცავათ მკიდროთ, ჰქონდა ჩაკიდებული ხელი თვითმპყრობელობაზე, და ის უადრესად მტრული თვალთა უკ-
ქეროდა ძველი პოლიტიკური და სოციალური წეს-წყობილე-
ბის დანგრევის ყოველგვარ ცდას.

გლეხობა კი იმ დროს წარმოადგენდა ბნელ, შეუგნე-
ბელ მასას, რომელიც მთლად ფეხქვეშ იყო გათვლილი მე-
მამულე ბატონებისა და თვითმპყრობელი მეფის დამქაშები-
საგან. აზიტომ მას არ შეეძლო არც დამოუკიდებლად გამო-
სვლა თავისუფლებისათვის საბრძოლველად და არც მთელი
სახელმწიფოს ცხოვრების განახლებისაკენ მიმართული რევო-
ლიუციური მოძრაობის დახმარება.

დეკაბრისტები, რომლებმაც ვერ ჰპოვეს დახმარება მმა-
რთველ კლასში და ფართო მასსაში, ბრძოლის დაწყებისთა-
ნავე დამარცხდნენ. პოლიტიკური თავისუფლების საქმის წინ-
სვლა დიდხნით შეჩერდა.

შემდეგში თვითმპყრობელობას ხშირად შებრძოლებია გან-
მარტოებული ინტელიგენცია, მაგრამ ყოველთვის მარცხდე-
ბოდა იგი. მხოლოდ 1917 წლის ჭეშმარიტად ხალხოსნუ-
რმა რევოლიუციამ ძირიან-ფესვიანდ გაანადგურა მეფის
ძალაუფლება და მოსპო მემამულეებისა და კაპიტალისტე-
ბის ბატონობა.

ზ ე ნ ი ზ ვ ნ ა:

აქვე მოთავსებული ორი დღესასწაული „ლენის ამბები“ (4—17 აპრილი 1917 წელი) და კომინტერნის წლის თავი (მარტი 1919 წ.) რედაქციისაგან დაზოგუდიდებულ მიზნებსა და გამოკვეთილ იქმნა მოთავსებულ თავის დროზე. ქრონოლოგიის დაცვით, მაგრამ მიიღო რა რედაქციამ მხედველობაში აღნიშნული დღესასწაულების ფრიადი მნიშვნელობა ათავსებს მათ ამ წიგნში.

სარედაქციო კოლეგია.

ლენის აგებები.

(4—17 აპრილი 1912 წელი)

ლენის დახვეწა.

1905 წლის რევოლუციის დამარცხების შემდეგ გაფეფებულმა რეაქციამ მუშათა მოძრაობა—შეასუსტა. მეფური რუსეთის სისხლის ვაკხანალია მოედო მთელ ტერიტორიას. მუშათა და გლეხთა დასამშვიდებლად დამსჯელი ექსპედიციის და სამხედრო-საველე სასამართლოების სახით.

ამ ვაკხანალიის თარეშმა მუშათა კლასი სისხლიდან დასცალა. მაგრამ ეს „სიმშვიდე“ ხანგრძლივი ვერ იქნებოდა. 1912 წელს ახალი გამოცოცხლება იწყება. აპრილის 17-ს (ძველი სტილით 4-ს) შორეულ ციმბირის ტაიგაში ლენის მალაროებში, დახვრეტეს ასობით მუშები, რომლებმაც ადმინისტრაციას მოთხოვნილებების მთელი რიგი წარუდგინეს.

ამ მხეცური დახვრეტის ამბავი შემდეგნაირია. თებერვალში, ცხოვრების აუტანელი პირობების გამო, მალაროს მუშებმა ცამეტი მოთხოვნილება წარუდგინეს. ამ მოთხოვნილებათა შორის იყო: სამუშაო ხელფასის 300/0-ით გადიდება, 8 საათის სამუშაო დღის დაწესება და ადმინისტრაციიდან. მუშებისათვის საზიზღარე, 27 კაცის განდევნა.

მალაროებში, რომელიც რკინის გზიდან 2000 ვერსითაა დაშორებული, ამ დროს საკმაო ზეიარაღებული ძალა არ იყო, ამიტომაც ადმინისტრაცია მოლაპარაკებას აკიანურებდა, ამასთანავე ირკუტსკიდან ჯარები გამოიწვია. მოვიდა ჯარის კაცთა რაზმი, რომელსაც სათავეში ჟანდარმის როტმისტრი და პროკურორი ედგა.

ადმინისტრაციასთან მოსალაპარაკებლად ამოჩეული მუშათა წარმომადგენლები (არჩევნები ბოქაულის და საოლქო

ინჟენერის წინადადებით მოხდა) დააპატიმრეს. აპრილის 17-ს მუშები გაემგზავრენ, ნადეჟდის მაღაროსაკენ დაპატიმრებულითა შესახებ მოსალაპარაკებლად. გზაზე, ტყეში, მათ მაღაროების ადმინისტრაცია და ჟანდარმის როტმისტრი ტერეშჩენკო დახვდნენ. მოლაპარაკების დროს, უეცრად, როტმისტრ ტერეშჩენკოს ბრძანებით, მუშებს სროლა დაუწყეს. მოჰკლეს 270 მუშა და დასკრეს 250.

ამ ველურმა დახვრეტამ მთელი მშრომელი რუსეთი ააღელვა და შესძრა. ლენინგრადის, მოსკოვის და მთელი რიგი სხვა ქალაქების მუშებმა გაფიცვებით და დახოცილთა ოჯახობის სასარგებლოდ ფულის შეგროვებით უპასუხეს: შორეულ რუსეთში უაზროდ და უსამართლოდ მუშებზე მიყენებულმა სასჯელმა მუშათა რევოლუციური მოძრაობის ხელ-ახალი გამოცოცხლება გაიოიწვია. აპრილის 21-ს (8-ს ძ. სტ.) ბოლშევიკურ გაზეთი „ზვეზდა“ სწერდა: ლენში დახოცილ მუშებისათვის საუკეთესო ძეგლად გადაიქცევა რუსეთის პროლეტარიატის მედგარი, შეგნებული, მიზანშეწონილი, ორგანიზაციულად მოწყობილი მუშაობა ისეთ პირობათა შესაქმნელად, როდესაც ხოცვა-ჟლეტა უსარგებლო და შეუძლებელი გახდება“.

ლენის დღეები

შორეულ, ტყიან ტაიგის უდაბნოში, რომელიც ლენინ-გრადიდან 7.000 ვერსით, რკინის გზიდან 2.000 ვერსით და დიდ მდინარე ლენიდან 500 ვერსითაა დაშორებული, ოქროს ზადანის რაიონი ასეულ ვერსზეა გადაჭიმული. აქ კაპიტალი განუყოფელად მეფობს. „ეკონომიკა“ და „პოლიტიკა“ ურცხვად და შეუპოვრად შეკავშირებულიან. პოლიტიკურ ხელისუფლების ყველა ორგანოები—პოლიცია, სასამართლო, სამხედრო მართებლობა, სკოლა,—კაპიტალისტურ, ოქროს მადნეულობის ფირმების ხელშია. ფირმების შორის „ლენის ოქროს მადნეულობის“ ამხანაგობა“ მეფობს მთელ რაიონში.

ლენის ამხანაგობის „თვითმყრობელობას“ პირდაპირი კავშირი ჰქონდა არა მარტო პეტერბურგის თვითმყრობელობასთან, არამედ საერთაშორისო იმპერიალიზმთანაც. ლენის ოქროს მადნეულობის ამხანაგობის აქციების უმეტესი ნაწილი ინგლისელებს, ფრანგებს და ამერიკელებს ეკუთვნოდა, ხოლო პეტერბურგში აქციონერთა სათავეში მრეწველობის და ვაჭრობის ყოფილი მინისტრი, ვ. ი. ტიმერიაშევი იდგა. ლენის ამხანაგობის აქციონერებად იყვენ უდიდესი „ბიუროკრატები“, პროფესორთა ინტელიგენციის წარმომადგენლები (პროფესორ ოზეროვს ასახელებდენ) და წარმომადგენლები ლიბერალიზმისა (ასახელებდენ გესენს). გამგეობის შემადგენლობაში სახელმწიფო ბანკის დირექტორი, ნ. ი. ბაინოვსკი და სამთო სამეცნიერო კომიტეტის წევრი, ვ. ნ. ლიპინი შედიოდნენ.

ლენის ამხანაგობის მაღაროებში „ძველი კარგი დროის“, ბატონყმობის ხანის ზნე-ჩვეულებები იყო გამეფებული. აქა-

ური მაღალი ხარისხის პირები თავის ჟენის მოსაკლავად მუშების ცოლებს და ქალიშვილებს როგორც მოესურვებოდათ, ისე ევატრონებოდნენ.

გაფიცვის წინ ლენის ამხანაგობა მუშების მდგომარეობას სისტემატიურად აუარესებდა: ხელფასს უკლებდა, ჯარიმებს აპრაევლებდა, სანოვაციის ფასებს უმატებდა ანგარიშში ატყუილებდა, ფულის ნაცვლად ტალონებით უსწორდებოდა, მუშათა ბინებს და მაღაროს მოწყობას აუარესებდა.

1912 წლის თებერვლის 20-ს ჩუშებმა შემდეგი მოთხოვნილებები წარუდგინეს:

- 1) რვა საათის სამუშაო დღე, 10-ს მაგივრად.
- 2) ხელფასის 300/0-თ გადიდება.
- 3) ჯარიმების გაუქმება.
- 4) ჯამაგირების დარიგების დროს ფულის მაგივრად დუქნის ტალონების გაცემის გაუქმება.
- 5) ცნობა მუშათა კომისიისა, რომელიც მაღაროების სწორად გაზომას და მადნეულობის დაუშვავებას თვალყურს ადევნებს.
- 6) მუშების დათხოვნა მუშათა კომისიის თანხმობით.
- 7) მუშათა დელეგატების ხელშეუხებლობა.
- 8) ზრდილობიანი მოპყრობა.
- 9) საექიმო დახმარების გაუმჯობესება.
- 10) ზედ-მეტი სამუშაოს ხელფასის დაწესება შეთანხმებით და სამუშაო დროდ ჩათვლა იმ საათებისა, რომლებიც საჭიროა მუშებისათვის ცალკე პუნქტებში სიარულის დროს.
- 11) საანგარიშო წიგნაკების ხელზე დარიგება.
- 12) ფულის რეგულიარულათ მიცემა ავადმყოფობისა და წარმოების მიზეზით დასახიჩრების დროს.
- 13) ადმინისტრაციიდან 27 კაცის დათხოვნა. შემდეგ იყო კიდევ მოთხოვნა ცოლშვილიანი და მარტოხელი მუშების ცალკ-ცალკე დაბინავებისა.

მაღაროების რაიონში საკმაო ჯარი არ იყო, ამიტომაც პირველ ხანებში ადმინისტრაცია თავს იკერდა, წვრილ მოთხოვნილებათა დაკმაყოფილებაზე თითქმის კიდევ ეთანხმებოდა. ამავე დროს ჯარები უკვე გამოწვეული იყო. ირკუტსკიდან ჟანდარმის როტმისტრი ტერეშჩენკო და პროკურორი გამოგზავნეს. ბოქაულის და საოლქო ინჟენერის წინადადებით არჩეული მუშათა წარმომადგენელნი დააპატიმრეს. აპრილის 4-ს (17 ძვ. სტ.). მუშები ნადეჟდის მაღაროსკენ ამ დაპატიმრების გამო პროკურორთან მოსალაპარაკებლად გაემგზავრენ. ტყის ვიწრო გზით მიდიოდნენ. ამ გზას ვერსად გადუბევდნენ, რადგანაც სველგან გაუვალი თოვლი იყო. მუშებს ინჟენერი გულჩინსკი და სტრაჟნიკი წინ შემოეგებათ. ლაპარაკის დროს, სრულიად უსაბაზოდ და გაუფრთხილებლად ტერეშჩენკოს ბრძანებით მუშებს სროლა აუტყხეს პირველსავე გასროლაზე. უიარაღო მუშები მიწაზე გაწვნენ; ჯარისკაცებმა მწოლარეებს დაუშინეს. პირველ ცნობების თანახმად მოკლული იყო 150, დაჭრილი—250-მდე. ნამდვილად კი მეტი მსხვერპლი აღმოჩნდა. დაჭრილებს, ჯრავითარ დახმარებას არ უწევდნენ და ათობით ირიცხებოდნენ მეორე დღეს მუშები ცოლ-შვილით ყინულებთან დაჭრილ-დახოცილთა გროვას გარშემოევლენ და ნაცნობ-ნათესავებს ძებნა დაუწყეს. მუშები დიდად აღშფოთდნენ, როდესაც დარწმუნდნენ, რომ საექიმო დახმარების მაგივრად, დაჭრილებს მარხილებში ჰყრიდნენ და 23 ვერსის მანძილზე საავადმყოფოებისკენ ათრევდნენ. საავადმყოფოში დაჭრილნი ერთი მეორეზე მიყრილნი მიორე დღესაც იატაკზე სრულიად უყურადღებოდ იწვნენ. ამის გამო, კრილობისაგან 100-ზე მეტი გარდაიცვალა. აპრილის 8-ს (21-ს ახ. სტ.) 250 კაცი დასაფლავეს, აპრილის 22-ს კიდევ ას კაცზე მეტი.

მოკლულთ და კრილობებისგან გარდაცვალებულებს პოლიცია მარხავდა. დასაფლავების დროს მუშებს ახლო არ უშვებდნენ.

რუსეთში კაპიტალის სახელით მუშების დახვრეტა არც წინად იყო იშვიათი. მოსკოვის აჯანყების ჩაქრობის დროს უფრო მეტი სისასტიკე გამოიჩინეს, ვიდრე აპრილის 17-ს ლენის მაღაროებში. მაგრამ მუშათა მოძრაობის ისტორიისათვის ეს დახვრეტა კი არ იყო, ახალი რამ არამედ ის, თუ როგორ შეხედენ ამ დახვრეტას მუშათა მასები მთელ რუსეთში.

მუშები კი არ გაჩუმდნენ, არამედ მხურვალე პროტესტით უპასუხეს.

ლენის ამბებით გამოწვეული შთაბეჭდილების სიძლიერეზე ნათელი წარმოდგენა იმ დროინდელ გაზეთ „ზევზდა-ს“ წერილებს შეუძლიან მოგვცენ. აპრილის 21-ს, გაზეთ „ზევზდა-ს“ ნომერს მთელ პირველ გვერდზე სამგლოვიარო არ-შია ჰქონდა შემოვლებული. უფრო მცირე სამგლოვიარო ჩარჩოში კი მოკლედ იყო ნათქვამი:

ლენის მაღაროებში
მოკლულია 270,
დაკრილია 250.

შემდეგ—პირველ გვერდზე ყველა წერილები მიძღვნილი იყო ამ ამბებზე.

ლენის დახვრეტამ 1905 წლის 9 იანვრის დაწყებული საქმე გააღრმავა: 1905 წელს თვითმყრობელობის და კაპიტალისტების გაცალკევება კიდევ შეიძლებოდა, მაგრამ ლენის ამბებმა მუშათა შეგნებაში ორიენტი—თვითმყრობელობა და კაპიტალისტები—შეაქავეშირა, როგორც განუყოფელი ძალა. იანვრის 9-მ თებერვლის რევოლუციის მოამზადა, ხოლო ლენის დღეებმა—1917 წლის ოქტომბრის რევოლუცია

სახელმწიფო სათათბიროს აპრილის 24-ის სხდომაზე შეკითხვა ლენის ამბების შესახებ ირჩეოდა. ამ სხდომაზე შინა-

გან საქმეთა მინისტრმა მაკაროვმა გასცა თავისი შესანიშნავი პასუხი, რომელსაც შემარჯვენე დეპუტატები ტაშით შეხვდნენ: — ასე იყო, და მომავალშიც ასე იქნება.

ტელეგრაფმა მაკაროვის პასუხი მთელ რუსეთს მოსდო. ვერც ერთი რევოლუციური აგიტაცია ასეთ შთაბეჭდილებას ვერ მოახდენდა, როგორც მინისტრის მიერ წარმოთქმულმა ამ სიტყვებმა. ცნობები საპროტესტო რეზოლიუციების და გაფიცვების შესახებ ტელეგრაფის საშუალებით მოდიოდა არა მარტო პეტერბურგის ყველა ქარხნიდან, არამედ რუსეთის ყველა კუთხიდან: კიევიდან, ნიკოლაევიდან, ხარკოვიდან, კადიევკიდან, ტომსკის გუბერნიიდან, სარატოვიდან, ოდესიდან, ხერსონიდან, ეკატერინოსლავიდან, რიგიდან, ჰელსინგფორსიდან, ვილნოდან, იუზოვეკიდან, კირენსკიდან, ნაჩიჩევანიდან, არხანგელსკიდან, ნიჟნე-ნოვგოროდიდან, ხაბაროვსკიდან, სოსნოვიციდან, ვარშავიდან, ბელოსტოკიდან, დორპატიდან, ვოლოგდიდან, ბობრუისკიდან, ბაქოდან, სამარიდან, დონის როსტოვიდან, ლუგანსკიდან, სორმოვიდან და სხვა.

მოსკოვში საპროტესტო გაფიცვამ აგორებული ტალღების ფორმა მიიღო: ღღეს ერთი გაფიცებოდა, ხვალ-მეორე. გაფიცვები ყველაზე დიდ წარმოებებს მოედო, განსაკუთრებით სამადნო ქარხნებს: გუეონის, ბრომლეის, გუსტავ ლისტის და სხვა, აგრეთვე მიტიშჩენკის ფაგონების ამშენებელ ქარხანას. გაფიცვები შეთანხმებულად მიმდინარეობდა და მიტინგებად და დემონსტრაციად გადაიქცეოდა ხოლმე. თითქმის ყველგან ერთი დღის შემოსავალი ლენში დახოცილ მუშების ოჯახების სასარგებლოდ გადასდეს.

პეტერბურგში, მგონი, არ იყო წარმოება, სადაც მუშებს ამა თუ იმ ფორმით თავისი პროტესტი არ გამოეცხადებინათ. ხშირად გაფიცვა სტიქიურად ქუჩის დემონსტრაციად გადაიქცეოდა ხოლმე. დემონსტრაციას მუდამ თანახლდა წი-

თელი დროშა და სამგლოვიარო სიმღერა: „Вы жертвой пали“ ხანდახან დემონსტრაციას წინ მიტინგი (მასოვკა) უსწრებდა.

აღსანიშნავია, რომ მაშინ ლენის დახვრეტამ გამოძახილი ჰპოვა არა მარტო მუშებში, არამედ სტუდენტობაშიაც. პეტერბურგში სტუდენტებმა და კურსისტებმა ნევის პროსპექტზე აპრილის დემონსტრაციაში დიდი მონაწილეობა მიიღეს.

28 აპრილს 1912 წ., უმაღლეს სასწავლებლებში და ქარხნებში გავრცელებულ იქნა მოწოდებები, რომლებითაც მათ დემონსტრაციისკენ იწვევდნენ მეორე დღეს, დილიდანვე ნევის პროსპექტზე ყაზახების, ჟანდარმების და პოლიციელების რაზმები გამოჩნდნენ, მათზე ადრე მრავალი „მოსეირნე“ შეგროვდა: მუშები, სტუდენტები, კურსისტები. მალე ნევის პროსპექტზე თვითმპყრობელობის დროის დემონსტრაციის სურათმა თავი იჩინა: აქა იქ „მოსეირნეები“ შეიჯგუფნენ, გაისმა სიმღერა, აფრიალდა წითელი დროშა. პოლიცია ჯგუფებში იქრებოდა, ფანტავდა და იჭერდა. ასეთი ამბავი, რა სამ საათს გაგრძელდა. დემონსტრაციები სხვა უბნებშიაც მოხდა: სადოვი ქუჩაზე, ზნამენსკის მოედანზე, ნადეჟდის ქუჩაზე, პეტერბურგის მხარეზე.

ლენის დახვრეტის პასუხი პროტესტის სიმძლავრით და მუშათა ერთსულოვანებით განმეორება იყო იმ პასუხისა, რომელიც მუშებმა პეტერბურგში იანვრის ცხრის დახვრეტის შემდეგ გასცეს. ცხადი იყო, რომ 5 წლის წინად ჩახრჩობილი რევოლიუცია გაფართოებული, და ახალი ძალებით აღკურვილი მკვდრეთით სდგებოდა.

**მესამე კომუნისტური ინტერნა-
ციონალი—მარტი 1919 წელი.**

საუბარი ინტერნაციონალზე.

რას ნიშნავს სიტყვა ინტერნაციონალი.

ოქტომბრის რევოლუციის განმავლობაში ბევრ გლახს—
ზნაურთა სმენია სიტყვა ინტერნაციონალი. რას ნიშნავს ეს
სიტყვა?

სოფელში ვერც ისე ადვილათ მოსძებნით ისეთ ადამიანს,
რომელსაც შეეძლოს სიტყვის საკმაო გასაგებათ ახსნა.

ინტერნაციონალი—უცხო სიტყვაა. მასში იგულისხმება
მუშათა საერთაშორისო გაერთიანება (ამხანაგობა), მოწყობი-
ლი მდიდრებთან საბრძოლველათ.

რისთვის არის აუცილებელი ყველა ქვეყნის მუშებისა-
თვის ამგვარ კავშირში გაერთიანება? ერთის შეხედვით თით-
ქოს არაფერი აქვთ საერთო რუსეთის მუშებს ინგლისელი ან
გერმანელ მუშებთან.

ჯერ კიდევ გასული საუკუნის დასაწყისში, როდესაც სა-
ზღვარგარეთის ყველა ქარხნებში შამოილეს მანქანები, მუ-
შებმა დაიწყეს ბრძოლა კაპიტალისტებთან. ამტვრევდნ მან-
ქანებს, აწყობდნ გაფიცვებს და აჯანყებებს. მდიდრები თი-
თონ აძლევდნ მუშებს ბრძოლის საბაბს. კაპიტალისტები
უმცირებდნ მათ შრომის ხელფასს, უგრძელებდნ სამუშაო
დღეს, აჯარიმებდნ ყოველივე წვრილმანისათვის, და როდეს-
აც მათ საქონელს ბაზარზე გასავალი უმცირდებოდა—მაშინ
უბრალოთ უსწორდებოდნ მუშებს ანგარიშს და ერეკებოდნ
სამუშაოდან. ერთი აიტყვით, აუტანელი მძიმე იყო მუშების
ხვედრი ცხოვრება. ეს ბრძოლა ზნაურთა ბოლავდებოდა მუ-
შების დამარცხებით და აქ გასაკვირველიც არა არის რა,

ვინაიდან მაშინ როდესაც სხვადასხვა ქვეყნების კაპიტალისტები მოქმედებდნენ შეთანხმებულადა, ორგანიზაციულადა, სხვადასხვა ქვეყნების მუშები იბრძოდნენ მათ წინააღმდეგ ცალკე ცალკე გარეშე ყოველგვარი ორგანიზაციისა. ესტჟვით ინგლისში იფეთქა გაფიცვამ, მაშინ ინგლისელი კაპიტალისტები მყისვე შეხმატკბილდებოდნენ ბელგიის ჯიბესქელებთან და სულ მოკლე ხნის განმავლობაში ინგლისელი გაფიცულ მუშებს შესცვლიდნენ ბელგიიდან გადმოყვანილი მუშებით. ან ბელგიაში თუ იფეთქებდა გაფიცვა—აქ კიდევ საფრანგეთიდან მოერეკებოდნენ მუშებს გაფიცულ ბელგიელი მუშების ნაცვლათ და ამ რიგით დამარცხებას განიცდიდა გაფიცული ბელგიელი მუშები.

ვისთვის იყო ყველაფერი ეს ხელსაყრელი? რა თქმა უნდა მდიდრებისათვის. აი ამ ბრძოლის გამოცდილებებით მუშებმა შეიგნეს საერთაშორისო მუშათა გაერთიანების აუცილებლობა.

მოვიგონოთ თუნდაც ყოველი ჩვენთაგანისათვის კარგათ ცნობილი ამბები 1918, 19,—20 წლებში, როდესაც რუსეთში მუშები და გლეხები ებრძოდნენ ფაბრიკანტებს და მემამულეებს ეს ყველაზე თვალსაჩინოთ ამტკიცებს იმას თუ როგორ შეუძლია ორგანიზაციულადა მოქმედება ბურჟუაზიას. აქ სხვადასხვა ქვეყნების მდიდრები ივიწყებენ ურთიერთშორის არსებულ ძველ ანგარიშებს. სწრაფათ ერთდებიან და შეუდგებიან აჯანყებული მუშებისა და გლეხების ჩახშობას. ვინ არ მოდიოდა ჩვენს წინააღმდეგ ამ წლების განმავლობაში, ინგლისელები, ფრანგები, პოლონელები, იაპონელები, ამერიკელები და სხვა. ყველასი ჩამოთვლაც მოგებზრდება. ასეთი მაგალითები კი, როდესაც ბურჟუაზია მეგობრულადა გაერთიანებული იბრძოდა მუშათა კლასის წინააღმდეგ, ისტორიაში მრავლათ მოიპოვება. მაგალითად, თავის დროზე რუსეთის ცარიზში უნგრეთის რევოლიუციას ახრჩობდა და სხვა.

ყველა ამის შემდეგ კი აღარ არის ძნელი გასაგები თუ რისთვის დაიწყეს მუშეებმა საერთაშორისო გაერთიანებისაკენ ლტოლვა. აღვილი გასაგებია, რომ მსოფლიო ბურჟუაზიის წინააღმდეგ ბრძოლის წარჩინებით წარმოება შესაძლებელია მხოლოდ იმ შემთხვევაში, თუ მუშები თითონ შეკავშირდებიან საერთაშორისო მუშათა ამხანაგობაში, რომელიც უხელობიდან ეხვედრება მათ მდიდრების წინააღმდეგ ბრძოლაში. ეხლა გავიგოთ, თუ რა აქვთ საერთო ქართველ მუშებს რუსეთის, ინგლისელ ან გერმანელ მუშებთან. პასუხი მარტივია. ერთი და იგივე მისწრაფება კაპიტალიზმის ბატონობის დამხობისა და ახალ საფუძველზე ახალი ცხოვრების შექმნისაკენ, ცხოვრებას, სადაც არ იქმნებიან მყვლეფელები და გასაყვლეფნი. მათ აერთებს საერთო მტერი—ბურჟუა.

აი ის რამაც ჩაუყარა საფუძველი მსოფლიო მშრომელთა გაერთიანებას. ამ ქამათ მსოფლიოში არ არსებობს ისეთი კუთხე, სადაც მუშებმა არ იცოდნენ ინტერნაციონალის მნიშვნელობა სადაც მშრომელნი მხარს არ უჭერდნენ კომუნისტურ ინტერნაციონალს. ამრიგათ მსოფლიო თითქოს ორ ბანაკათ გაიყო. ერთის მხრივ ბურჟუაზია—ყველა მდიდრები გაერთიანებული თავიანთ მტაცებლო კავშირში,—მეორეს მხრივ კი ყველა ქვეყნის მუშები დარაზმული მესამე კომუნისტური ინტერნაციონალის დროშის ქვეშ. იბრძვიან ყველა შევიწროებულთა გასანთავისუფლებლათ. საბოლოოთ კი მთელი ქვეყნის მშრომელნი მაშინ განთავისუფლდებიან კაპიტალიზმისა და მემამულეთა უღლიდგან, როდესაც ესინი ურთიერთის მხარის დაქვრით ღოახდენენ რევოლიუციას თავთავიანთ ქვეყნებში ან როგორც სხვანაირათ ვამბობთ მსოფლიო სოციალისტურ რევოლიუციას.

შესაძლებელია თუ არა მსოფლიო რევოლიუცია.

რატომ აცხადებენ კომუნისტები აგრე მტკიცეთ, რომ მსოფლიო სოციალისტური რევოლიუცია აუცილებელია? რა-

საფუძვლები არსებობს ამისთვის? სოფლათ მყოფთათვის ძნელი წარმოსადგენია ის თუ რა ხდება დღეს მთელ მსოფლიოში. 1914 წლის ომის შედეგები ჯერაც საგრძნობი რჩება როგორც გერმანიისათვის, აგრეთვე გამარჯვებულ ქვეყნებისათვისაც: სიფრანგეთისა, ინგლისისა და იაპონია ამერიკისათვისაც კი. არსად არ არის მტკიცე მდგომარეობა. მურნეობის აღდგენა ყველგან ძლიერ მძიმეთ მიმდინარეობს. მსხვილ სახელმწიფოთა უმრავლესობაში გამეფებულია უმუშევრობა — ფულის ფასი ეცემა დღითი დღე. დროებით გამარჯვებული — საფრანგეთი და ინგლისი ჯერჯერობით ძარცვავენ გერმანიას. მაგრამ აუცილებლად დადგება დრო როდესაც მათ მოუხდებათ ერთიანობის ძარცვა.

ყველა მსხვილი კაპიტალისტური სახელმწიფო ამზადებს უამრავ საქონელს, მაგრამ ვერ ასაღებს მას თავის ქვეყანაში, ვინაიდან მის მიერ გაძარცვულ მუშებსა და გლეხებს არ აქვს საშუალება შეიძინოს მისთვის აუცილებელი მოთხოვნილებების საგნები. და აი, კაპიტალისტებს უხდებათ საქონლის გაყიდვა იმ ქვეყნებში, სადაც არ არის ჯერჯერობით საკმაო რაოდენობა ფაბრიკა-ქარხნებისა. ისინი იქ თავის საქონელს ძვირად ყიდიან იქიდან კი მიაქვთ იაფათ სხვადასხვა საქირო ნედლი მასალები — მაშასადამე იქაც სძარცვავენ. სუსტი მრეწველობის მქონე ქვეყნები ხომ უფრო ცუდათ შეიარაღებულნი და სუსტნი არიან. და აი, კიდევაც ამ შესაძლებლობისათვის, რომ თავისი საქონელი ძვირათ გაასაღონ და ნედლი მასალა იაფათ შეიძინონ, იბრძვიან ურთიერთშორის კაპიტალისტები. ბაზრების გაყოფისათვის, საქონლის ხელსაყრელი გასაღებისათვისა და ნედლი მასალის შეძენისათვის იქმნა დაწყებული 1914 წლის ომი.

ბურჟუაზია იღებს მხედველობაში განხეთქილების აუცილებლობას და სრულიათ გასაგებია: რომ ის ემზადება ახალი მსოფლიო ომისათვის.

ყველა კაპიტალისტურ სახელმწიფოში არის დღეს გაცხოველებული სამზადისი ამ ომისათვის. მზადდება ათასგვარი იარაღები ადამიანთა საწლეთათ. აგებენ საოცარი სიდიდის საომარ, საზღვაო და საჰაერო ხომალდებს და სხვა მრავალს.

მანამდის მსოფლიოში ბატონობენ მდიდრები—ომი მათ შორის მუდამ იწარმოებს. მხოლოდ რევოლუციის საშიშროება დროებით უკვეცავს მათს კაპიტალისტებს. მანამდის კი ისინი ცდილობენ დანაკლისი აიზღონ თავისი ქვეყნის მუშებისა და გლეხების ზურგზე. უგამონაკლისოთ ყველა კაპიტალისტურ ქვეყნებში შრომის ხელფასი მცირდება—სამუშაოდლე გრძელდება. გლეხებს აწევა მძიმე გადასახადები. გლეხობა ნადგურდება, მათ ხელიდან მისდით საკუთარი მიწები. მემამულენი და „კულაკები“ სარგებლობენ ხელსაყრელი შემთხვევით და ჩალის ფასათ იგდებენ ხელში გლეხის მიწებს. აი, გადაუქარბებლათ, მდგომარეობის ნამდვილი სურათი.—ამრიგათ მშრომელთა წინაშე ერთის მხრივ დგება ახალი, უსათოვოთ მძიმე, ომის საშიშროება—და მეორეს მხრივ კი აუტანელი ხდება ბურჟუაზიულ რეჟიმში ცხოვრება.

მართალია—საზღვარგარეთელი ბურჟუა გაიძევრება, მან იცის როგორ უნდა აუხვიოს თვალები მშრომელებს, როგორ უნდა ააცდინოს მათი ყურადღება მათ უმთავრეს ამოცანას, კაპიტალიზმის განადგურებას—კაპიტალისა და მემამულის ხელისუფლების დამხობას. მაგრამ მიუხედავად ამისა, მიუხედავად ყოველგვარი ძალადობისა, შევიწროებული მშრომელი მასსები, მუშები და გლეხები დღითი დღე ფიზიკურად და ერკვევიან ბურჟუაზიის საზიზღარ თვალთმაქცობაში და თუცა მძიმეთ, მაგრამ განუწყვეტლათ ემზადებიან მსოფლიო სოციალისტური რევოლუციისათვის, ემზადებიან საბრძოლველათ მთელ მსოფლიოში სააქოთა ხელისუფლების დამყარებისათვის. საბჭოთა რესპუბლიკების კავშირი არის მტკიცე დასაყრდენი მსოფლიო რევოლუციისათვის. მესამე კომუნი-

სტური ინტერ აციონალი კი არის მსოფლიო სოციალისტური რევოლიუციის შტაბი.

გლებობა და ინტერნაციონალი.

უნდა გაამაგრონ თუ არა გლებებმა მესამე კომუნისტური ინტერნაციონალი? საკმაოდ მოიპოვება ისეთი გლებები, რომელთაც არ ესმით თუ ვის ინტერესებს იცავს მესამე ინტერნაციონალი. ასეთები ამგვარათ მსჯელობენ: „ეჰ, ეს რა ჩვენი. გლებების, საქმეაო. ჩვენ მემამულეებთან მოვათავგთ ჩვენი საქმე და მორჩაო“. დაუბრუნდეთ ისევ ძველ მაგალითს—თუ როგორ აუმხედრდა მთელი საზღვარგარეთელი კაპიტალისტები საბჭოთა რუსეთს. რა მოხდებოდა მაშინ, რომ რუსეთის გლებობას ეთქვა მუშებისათვის „იბრძოლეთ მარტომ ჩვენი საქმე არ არისო“. უდაოა ჩვენ დავმარცხდებოდით და ჩავცივდებოდით, თუ უარესში არა, ძველებზე მდგომარეობაში მაინც—მუშა ფაბრიკანტის, გლეხი მემამულის ხელში. გლებმა თავის დღეში არ უნდა გაჰყოს მუშისა და თავისი ინტერესები. გლეხი ღერასოდეს ვერ დაამარცხებდა მემამულეს მუშის დახმარების გარეშე. ავიღოთ ბულგარეთის მაგალითი. არც ისე დიდი ხანია მას აქეთ, რაც იქ ძალაუფლება ხელთ ეპყრო ბულგარეთის გლებობას. და რა მოხდა? მემამულეებმა კვლავ გამოსტაცეს მათ ძალაუფლება ხელიდან და ასობით და ათასობით გლებები ჩააღრმავეს თავისივე მოძმის სისხლში. რატომ მოხდა ეს ასე? იმიტომ რომ გლებებსა და მუშების შორის იქ არ იყო შეთანხმებული მოქმედება. ეხლა ჩვენ ვიცით, რომ რევოლიუცია საბოლოოდ მხოლოდ იმ შემთხვევაში გაიმარჯვებს თუ მშრომელნი მუშები და გლებები ხელიხელ ჩაქიდებული იბრძვიან და მათ ზხარს უქერს სხვა ქვეყნების მუშები და გლებები. რუსეთის მუშებისა და გლებებისათვის ძლიერ ძნელი, მეტიც ითქმის,

შეუძლებელიც იქნებოდა გამკლავება 1918—19 წლებში მის წინააღმდეგ მოზღვაებული შინაური და გარეშე კაპიტალისტ-მემამულეების წინააღმდეგ, თუ მათთვის მხარი არ დეკლარათ მათ მოძმე საზღვარგარეთელ მუშებს. მაგალითად თუ ინგლისელი ან ფრანგი კეპიტალისტი მოისურვებდა რუსეთის თეთრგვარდიელებისათვის საომარი მასალის გამოგზავნას ინგლისელი ან ფრანგი მუშა უარს ამბობდა ამ მასალის ვაჭრობაში ჩატვირთვაზე და ამ რიგათ ხელს უშლიდა ჩვენს მტრებს.

ეს კადევ ცოტაა—ყველგან, საზღვარგარეთ, მუშები აწყობენ საბჭოთა რესპუბლიკების მეგობართა საზოგადოებებს, კადევ მეტი,—მუშები კაპიტალისტებს უწყობენ გაფიცვებს დემონსტრაციებს,—გამოდინ კუჩებში იარაღით ხელში და მოითხოვენ საბჭოთა რესპუბლიკების წინააღმდეგ ომის შეწყვეტას. რა თქმა უნდა ასეთი მდგომარეობა მადას უკარგავს კაპიტალისტებს ებრძოლონ საბჭოთა ქვეყნებს. აქ ისინი უნდა ერიდონ, რომ შიგნით არ გაუჩნდეთ რევოლუციის წითელი კოკონი: რას ნიშნავს ყველაფერი ეს? იმას რომ მთელი ქვეყნის მუშები ყოველმხრივ მხარს უმაგრებენ საბჭოთა ქვეყნების მშრომელთ ფაბრიკანტებსა და მემამულეების წინააღმდეგ ბრძოლაში. ყველა ამის შემდეგ როგორ შეუძლია საბჭოთა ქვეყნების გლეხობას გულგრილათ მოეპყრან მესამე კომუნისტურ ინტერნაციონალს და ის არ გაიხადონ თავის საკუთარ საქმეთ? ხომ ვიცით, რომ ჩვენი გასაქირის დროს ის მოუწოდებს მთელი ქვეყნის მშრომელთ ჩვენდა საშველათ. აი ეხლაც, მთელი ქვეყნის კაპიტალისტები მხოლოდ იმიტომ არ გვესხმიან თავს, რომ ეწინიანთ თავისი ქვეყნის მშრომელების. მაგრამ საკმარისია მესამე კომუნისტური ინტერნაციონალი ცოტათი მაინც შესუსტდეს, რომ მთელი ქვეყნის და ჩვენებური ბურჟუა კაპიტალისტები მყისვე წამოაყობენ თავს ჩვენ წინააღმდეგ—საბრძოლველათ. კომუნისტური ინტერნაციონალი, ხელმძღვანელობს რა მსოფლიო მუშაობა

მოძრაობას, მიიყვანს, როგორც, საბჭოთა რესპუბლიკების, აგრეთვე მთელი ქვეყნის მშრომელებსაც მსოფლიო მუქთა-ხორბზე საბოლოო გამარჯვებამდე. გლეხობამ ყოველმხრივ უნდა გაამაგროს მესამე კომუნისტური ინტერნაციონალი, ვინაიდან მუშისა და გლეხის ინტერესები განუყრელათ არიან ურთიერთ შორის დაკავშირებული.

ეხლა გავეცნოთ პირველი, მეორე და მესამე ინტერნაციონალების ისტორიას.

მთელი საუბრის განმავლობაში ჩვენ მხოლოდ მესამე ინტერნაციონალს ვიხსენიებთ. რატომ მესამე—ვითომ არსებობდნენ პირველი და მეორე ინტერნაციონალები? დიახ, არსებობდნენ პირველიცა და მეორეც. მოდი ეხლა გაკვირით გავეცნოთ პირველი, მეორე და მესამე ინტერნაციონალების ისტორიას. ჯერ კიდევ 1864 წელს ინგლისის სატახტო ქალაქ ლონდონში მოხდა მუშათა საერთაშორისო მიტინგი სადაც გადაწყდა საერთაშორისო მუშათა ამხანაგობის დაარსება—იმ ამხანაგობის, რომელსაც ჩვენ ეხლა უწოდებთ პირველ ინტერნაციონალს. პირველმა ინტერნაციონალმა იარსება 1874 წლამდის. მის მუშაობას ხელმძღვანელობდა დიდი მასწავლებელი კარლ მარქსი.

პირველმა ინტერნაციონალმა წამოაყენა ლოზუნგები: ბრძოლა ყველა ქვეყნის მშრომელთა განთავისუფლებისათვის, ყველა ქვეყნის მშრომელთა თანასწორობისათვის და პოლიტიკური ძალაუფლების დაპყრობისათვის. პირველი ინტერნაციონალის დაშლის შემდეგ აუცილებელი შეიქმნა ყველა ქვეყნებში მუშათა პარტიების შექმნა.

და აი, ამ პარტიების აღორძინების შემდეგ 1889 წელს პარიზში ჩაეყარა საფუძველი მეორე ინტერნაციონალს. მან იარსება 1914 წლის მსოფლიო ომამდე, ომის დაწყების შემდეგ კი ის დაიშალა. მისი დარღვევის მიზეზი ის გახლდათ, რომ მისი მიმდევარ პარტიების ნაწილმა, მენშევიკებმა და სხვა

შემთანხმებლებმა, გაჰყიდეს შშრომელთა ინტერესები და დაიკირეს ბურჟუაზიის მხარე. შემთანხმებლებმა წამოისროლეს ლოზუნგი სამშობლოს დაცვის შესახებ და ამით ხელი შეუწყვეს 1914—17 წლების მსოფლიო ომის განვითარებას. მხოლოდ მარტო ამხანაგი ლენინი, რუსეთის ბოლშევიკთა მტკრე ჯგუფით, მოუწოდებდა მუშებს ომის წინააღმდეგ ბრძოლისათვის, ამელავნებდა შემთანხმებელთა ლაღატს—მუშათა კლასისადმი. და აი, 1919 წლის მარტში აშხ. ლენინის მიერ მოწვეულ იქმნა მესამე კომუნისტური ინტერნაციონალის პირველი ყრილობა. რა განსხვავება არსებობს მეორესა და მესამე ინტერნაციონალებს შორის? საქმე იმაშია, რომ მეორე ინტერნაციონალში შედიოდა მრავალი ისეთი წევრები, რომლებიც არ იყვნენ მოწოდებულნი კაპიტალისტების წინააღმდეგ გადამწყვეტი რევოლიუციური ბრძოლისათვის არამედ ცდილობდნენ შეთანხმების გზით წერილმან დათმობებებზე გამოეწვიათ ისინი. ამიტომაც მოხდა ის, რომ როდესაც საჭირო გახდა სიტყვიდან საქმეზე გადასვლა ომის წინააღმდეგ საბრძოლველათ,—შემთანხმებლებმა გაჰყიდეს შშრომელთა ინტერესები და აშკარათ დაიკირეს კაპიტალისტების მხარე ამ გამოცდილების შედეგათ მესამე ინტერნაციონალი სრულებით აღარ ღებულობს თავის რიგეპში მენშევიკებს და შემთანხმებლებს. მესამე ინტერნაციონალში მიიღებიან მხოლოდ ისეთი პარტიები რომლებიც სრულიათ იზიარებენ იმ 21 მუხლს, რომლებიც გამოიმუშავა მესამე ინტერნაციონალის მეორე ყრილობამ, ინტერნაციონალში წევრათ შესვლის შესახებ. კომუნისტური ინტერნაციონალი მოითხოვს ყველა შემავალი პარტიებისაგან გადამჰყრელ ბრძოლას მსოფლიო მუშათა და გლეხთა ხელისუფლების დასამყარებლათ. კომუნისტურ ინტერნაციონალში შემავალი თითოეული პარტია მოვალეა აწარმოოს ფართო აგიტაცია, ამხილოს ყოველი ჯურის შემთანხმებლების მოქმედება, და

როდესაც საჭიროება მოითხოვს გამოვიდეს საბრძოლველათ იარაღით ხელში.

კომუნისტური ინტერნაციონალის ძლიერება ხასიათდება მისი წევრების ერთსულოვნებით, მკაფიოთ გამოკვეთილ პროგრამითა და მასში შემაჯავლი კომუნისტური პარტიების ურყევულ ნებისყოფით.

ეხლა კი გადავიდეთ ჩვენი საუბრის უკანასკნელ საკითხზე.

გლახთა საერთაშორისო გაერთიანება.

დღემდის მხოლოდ მუშები ერთიანდებოდნენ საერთაშორისო კავშირებში. ამგვარი ხასიათის გლახთა გაერთიანება არ არსებობდა.

ისარგებლეს რა, 1923 წელს 1 აგვისტოს სრულიათ საკავშირო სასოფლო სამეურნეო გამოფენით, მოსკოვში შესდგა პირველი საერთაშორისო გლახთა კონფერენცია, რომელმაც ჩაუყარა საფუძველი მშრომელ გლახობის საერთაშორისო გაერთიანებას. ჩვენ დასაწყისშივე გვქონდა საუბარი შესახებ იმისა საჭიროა თუ არა გლახმა მხარი დაუჭიროს მუშათა კომუნისტურ ინტერნაციონალს. ყველასათვის აშკარაა ასეთი მხარის დაჭერის აუცილებლობა. მაგრამ როგორ შესძლებს ამის განხორციელებას გლახობა? რა თქმა უნდა მხოლოდ გლახობის ასეთივე საერთაშორისო გაერთიანების გზით. თუ განადგურებული და გაძვალტყავებული რუსეთის გლახობა მე 17-ე საუკუნეში ებრძოდა მემამულეებს (მოვიგონოთ გლახთა აჯანყებები) ასეთსავე ბრძოლას აწარმოებდა საზღვარგარეთელი გლახობაც.

მათელს მსოფლიოში გლახობა გმინავს მემამულის უღელქვეშ. ავიღოთ მაგალითისათვის ბულგარეთი, პოლონეთი, ავიღოთ, შვეცია, საფრანგეთი, ავიღოთ თუნდაც ამერიკაც-კი სადაც ფერმერები განიცდიან მძაფრ შევიწროებას მდიდრე-

ბის მხრივ. ყველაფერი ეს ერთხელ კიდევ მიგვითითებს გლეხთა საერთაშორისო გაერთიანებისა და მათ მხრივ კომუნისტურ ინტერნაციონალისათვის მხარის დაქერის აუცილებლობისაკენ. გლეხთა საერთაშორისო პირველი ყრილობის მოწოდება: „გლეხებო და მუშებო ყველა ქვეყნისა შეერთდით!“ ჩასწვდა ყურში მთელ მსოფლიოს. ჯერ კიდევ პირველ ყრილობას დაესწრო 100 დელეგატი (არჩეულები გლეხთა მიერ) 40 სახელმწიფოს წარმომადგენელნი. ეხლა კი გლეხობა მთელი ნაკადებით ერთვიან გლეხთა საერთაშორისო მოძრაობას მუშათა კლასთან ერთად მსოფლიო მემამულეთა და კაპიტალისტების წინააღმდეგ საბრძოლველათ.

მუშების და გლეხების საერთო ძალღონით დაემხოა კაპიტალისტთა და მემამულეთა ბატონობის ტახტი.

კომუნისტური ინტერნაციონალი, რომელიც აერთებს მილიონობით მუშებსა და გლეხებს მსოფლიოში, რომელიც აერთებს მილიონობით ახალგაზრდა პროლეტარებს, არ შეიძლება იქმნეს დამარცხებული.

მშრომელთა ინტერესების გამყიდველთა — მენშევიკ-ესერთა და მათ თანამოაზრეთა ზრახვანი დაიმსხვრევინა კომუნისტური ინტერნაციონალის ზღუდეზე, მუშათა და გლეხთა მსოფლიო კავშირზე.

„გლეხებო და მუშებო ყველა ქვეყნისა შეერთდით?“

პროლეტარული ინტერნაციონალიზმი.

პირველი ინტერნაციონალის წინამორბედნი.

კაპიტალიზმის განვითარებას ყველა ქვეყნებში პროლეტარიატის წარმოშობა თან სდევს. თავის ინტერესების დასაცავად პროლეტარიატი იძულებულია იბრძოდეს ბურჟუაზიული კლასის წინააღმდეგ, რომელიც თავის სახელმწიფო ძალას ეყრდნობა.

მუშათა კლასის სტიქიური ბრძოლა, რომელიც ექსპლოატაციის და პოლიტიკური უფულებოების სიმძიმითაა გამოწვეული, თანდათანობით შეგნებულ კლასიურ ბრძოლის სახეს იღებს: პროლეტარიატი კლასიურ ორგანიზაციის საკიროებას ნათლად ხედავს. ამიტომ, თავდაპირველად ადგილობრივი და შემდეგ ნაციონალური და საერთაშორისო მასშტაბის პროფესიონალურ კავშირებსა ჰქმნის.

კლასიურ თვითშემეცნების პირველ შეგნებისთანავე მუშები ხედებიან, რომ კონკურენცია ქვეყნის შიგნით მათ საკუთარ რიგებში უნდა მოისპოს, რათა შესაძლებლობა ჰქონდეთ კაპიტალისტური ძალის უპირატესობას წინააღმდეგ. ამის შემდეგ მუშები უფრო მნიშვნელოვან დასკვნამდე მიდიან: კონკურენცია სხვადასხვა ქვეყნების პროლეტარიატის შორის უნდა აღმოიფხვრას. უფრო მეტიც, პროლეტარებს უკვე ესმით, რომ კაპიტალიზმის საერთაშორისო ბატონობის დასამხობად შეთანხმებულათ უნდა იმოქმედონ.

1836 წელს პარიზში „სამართლიანთა კავშირი“ შესდგა ეს პირველი ცდა იყო ინტერნაციონალურ მასშტაბით პირ-

ველი პროლეტარული ორგანიზაციის შესაქმნელად. კავშირი უმთავრესად ხელოსნებისგან შესდგებოდა.

„სამართლიანთა კავშირის“ წევრთა ამ გვარ შემადგენლობას შეუძლებელია კავშირის მთელ მოქმედებაზე გავლენა არ მოეხდინა. აშკარაა ამჟამული სიეიწროვე ყველა მის გამოსვლას დაეტყობოდა.

საინტერესოა აღვნიშნოთ, რომ მეცნიერული კომუნიზმის დამფუძნებელი, — მარქსს და ენგელსს, კავშირის ბელადებთან მკიდრო დამოკიდებულება ჰქონდათ, მაგრამ კავშირში შესვლას უარპყოფდენ, რადგან ისტორიის მატერიალისტურ გაგებაზე დაფუძნებული მარქსის და ენგელსის იდეები ხსენებულ ორგანიზაციის წევრების ბუნდოვან და უტოპისტურ ცნებებს არ სთანხმდებოდენ.

მაგრამ მარქსი და ენგელსი კავშირის ბელადებზე, პირადად შეხვედრის დროს და პრესის საშუალებით, გავლენის მოხდენას სცდილობდენ. ამის შემდეგ „სამართლიანთა კავშირი“ თანდათან თავის უტოპისტურ შეხედულებას სცილდებოდა და მეცნიერულ კომუნიზმის მოძღვრებას უახლოვდებოდა.

1847 წ. კავშირმა გაგზავნა დეპუტაცია, რომელმაც მარქსის და ენგელსის აზრების გაზიარების სრული თანხმობა გამოსთქვა. დეპუტაციამ აგრეთვე დაურთო, რომ კავშირი მზადაა ხელი აიღოს „კონსპირატიულ ტაქტიკაზე“, რომლის წინააღმდეგაც ჩვენი მასწავლებლები გამოდიოდენ. ამავე დროს კავშირის წევრებმა კომუნიზმის მასწავლებლები ორგანიზაციაში შესავლელად მოიწვიეს. თუ ხსენებული მასწავლებელნი ამაზე დასთანხმდებოდენ, მ.თ. პირობისამებრ, მანიფესტის ფორმით მეცნიერულ კომუნიზმის იდეების გავრცელების საშუალება მიეცემოდათ ეს მანიფესტი უნდა გამოქვეყნებულიყო, როგორც კავშირის მანიფესტი.

1847 წელს, ზაფხულში, ლონდონში შესდგა კავშირის პირველი კონგრესი, რომელსაც ლუკა ენგელსი დაესწრო. მარქსმა შეერთებაზე თუმცა პირობა მისცა, მაგრამ რაღაც მიზეზებით იგი კონგრესზე არ გამოცხადებულა. ამ კონგრესზე კავშირმა ავის მიტოვრის სახელწოდებაზე ხელი აიღო და „კომუნისტთა კავშირი“ დაირქვა.

ამ ყრილობაზე მიღებული წესდების პირველ მუხლში ეწერა: „კავშირის მიზანია ბურჟუაზიის დამხობა და მისი შეცვლა პროლეტარიატის ბატონობით, გაუქმება ძველი, ბურჟუაზიული საზოგადოებისა, რომელიც კლასთა ინტერესების წინააღმდეგობაზეა დაფუძნებული და დამყარება ახალი წყობილებისა, სადაც კლასები და კერძო საკუთრება გაუქმებული იქნება“.

„კომუნისტთა კავშირი“ მუშათა „არაღვებულ საერთაშორისო ორგანიზაციას წარმოადგენდა.

ამავე წლის ნოემბერში მოწვეულ იქმნა „კომუნისტთა კავშირის“ მეორე კონგრესი, რომელზედაც მარქსიც დაესწრო და თავისი იმ დროისათვის ახალი, თეორია წარმოადგინა.

მარქსს და ენგელსს პარტიის დაწვრილებითი პროგრამის დაწერა დაევაღათ, ეს პროგრამა დაწერის შემდეგ უნდა გამოქვეყნებულიყო. კავშირის ძველი სანტიმენტალური ლოზუნგი: „ყველა ადამიანები—ძმები არიან“, შეიცვალა საოპარ მოწოდებით: „პროლეტარებო ყველა ქვეყნისა, შეერთდით“.

1848 წ. თებერვალში „კომუნისტური მანიფესტი“ დაიბეჭდა.

„სამართლიანთა კავშირი“ და „კომუნისტთა კავშირი“ იყვნენ წინამორბედნი პირველი ინტერნაციონალისა, რომელსაც ეწოდებოდა „მუშათა საერთაშორისო ამხანაგობა“.

„კომუნისტთა კავშირი“ 1850 წ. ნოემბერში შესწყვეტა თავისი არსებობა.

პირველი ინტერნაციონალი.

1857 წლის კრიზისმა ინგლისელ მუშებს დაანახვა, რომ თანამედროვე ბურჟუაზიულ წესწყობილებაში პროლეტარიატს თავისი მდგომარეობის გაუმჯობესება მხოლოდ მოკლე ხნით შეუძლია. ჩრდილოეთ ამერიკის შეერთებული შტატების მონობის გასაუქმებლად წარმოებულმა სამოქალაქო ომმა დიდი ბრიტანეთის ბაზზის მრეწველობა შეაფერხა. ამ გარემოებამ ზედ-მეტათ დაამტკიცა, რომ კაპიტალიზმის საფუძველი მტკიცე არ არის.

ამის შემდეგ მოხდა გაფიცვები, რომლებიც ცუდად დაბოლოვდა, რადგანაც მწარმოებლები კონტინენტზე შტრეიკბრეხერებს შოულობდნენ.

ინგლისის მუშები იმ დასკვნამდე მივიდნენ, რომ აუცილებლათ საჭიროა თავის ინტერესების დასაცავად ევროპის კონტინენტის მუშების პროფესიონალურ კავშირებში შეკავშირება. ეს ორგანიზაციები გაფიცვების დროს კაპიტალისტებს ხელს შეუშლიდნენ. შემოეყვანათ ევროპიელი მუშები, რომლებიც უფრო ნაკლებ ფასად მუშაობდნენ, ვიდრე დიდი ბრიტანეთის პროლეტარები.

ყველა აშან ინგლისელი მუშები აიძულა ევროპის კონტინენტის პროლეტარებთან უფრო მჭიდრო კავშირი დაეკირათ.

იმ ხანად ევროპის მთელი კონტინენტი პოლიტიკურ და სოციალურ დუდილს განიცდიდა. ლონდონი ყველა ეროვნების ემიგრანტებით სავსე იყო. ინგლისის სატახტო ქალაქში, თავს იყრიდნენ სხვადასხვა ქვეყნების რევოლუციური მოძრაობის წარმომადგენელთა მრავალრიცხოვანი ჯგუფები, რომელთა წევრებს ურთიერთ შორის მეგობრული დამოკიდებულება ჰქონდათ.

საფრანგეთში ამ დროს ნაპოლეონ მე-მ და დემოკრატიული ოპოზიციის შორის ბრძოლა იყო გამართული. ამ ოპოზიციასთან ბრძოლის დროს ნაპოლეონს საფრანგეთის მუშები თავისთვის უნდოდა გამოეყენებინა და მათი გულის მოგება გადასწყვიტა: თავის ქვეყნის პროლეტარებს ნება დართო თავიანთ შორის დელეგაცია აერჩიათ და სახელმწიფო ხარჯზე გაეგზავნათ მსოფლიო გამოფენაზე, რომელიც 1862 წელს ლონდონში მოეწყო.

საფრანგეთის მუშებმა, რასაკვირველია, თავიანთ მიზნებისათვის მოსახერხებელ შემთხვევაზე უარი არა სთქვეს. ინგლისელი მუშები თავის ფრანგ მოძმეთ გულითადად შეხვდნენ, „საერთაშორისო ძმობის“ დღესასწაული გამართეს, რომელზედაც სხვადასხვა ეროვნების მუშებმა მთელი ევროპის მუშათა მკვიდრი კავშირის შექმნის სურვილი გამოსთქვეს.

ერთი წლის შემდეგ, 1863 წელს რუსეთის პოლონეთში აჯანყება მოხდა. მეფურმა მთავრობამ ეს აჯანყება შეუბრალებლად ჩაახრჩო. დასავლეთ ევროპის ერებში პოლონეთში აღმდგომი მეგობრული დამოკიდებულების გრძნობებმა ხელ-ახლად გაიღვიძეს, განსაკუთრებით დასავლეთ ევროპის პროლეტარიატის გულში. იმავე წლის ივლისის 22-ს ლონდონის შეკავშირებულმა მუშებმა რუსეთის მეფურ მთავრობის სიმხეცის საპროტესტოდ სახალხო დემონსტრაცია მოაწყვეს. ამ მიტინგს დაესწრო საფრანგეთის მუშების რამდენიმე დელეგატიც, რომლებიც ლონდონში უკვე თავის საკუთარ და არა მთავრობის ხარჯზე ჩამოვიდნენ. მუშათა საერთაშორისო შეკავშირების იდეამ ხელ-ახლად თავი იჩინა.

ესლა ამ იდეამ უფრო მეტი ინტერესი გამოიწვია მისი პრაქტიკულად განსახორციელებლად მიტინგის ორგანიზატორებმა დაუყოვნებელი ნაბიჯების გადადგმა გადასწყვიტეს.

კომიტეტმა, რომელშიაც მეჩეკმე ოჯერი და პროფკავ-
შირების სხვა ბელადები მონაწილეობდნენ, საფრანგეთის მუ-
შეებისადმი მოწოდება შეადგინა. ამ მოწოდებაში კომიტეტი
პოლონეთის დაშლავრელ მეფურ მთავრობის საწინააღმდეგო
პროტესტში და დემონსტრაციაში მხარის დაჭერისათვის ფრანგ
მუშებს მაღლობას უძღვნდა; შემდეგ ამავე მოწოდებაში იყო
აღნიშნული პროლეტარული საქმის ინტერესებისათვის სა-
ერთაშორისო გაერთიანების საჭიროება.

თუ ინგლისელი მუშები ხელფასის მომატებით და სამუ-
შაო დღის შემოკლებით თავის სოციალურ მდგომარეობის
გაუმჯობესებას სცდილობენ, კაპიტალისტები საფრანგეთის,
გერმანიის და სხვა უცხო მუშების შემოყვანით ემუქრებოდნენ.
ასეთი კონკურენცია მხოლოდ იმიტომაა შესაძლებელი, რომ
მუშათა კლასს საერთაშორისო ორგანიზაცია არა აქვს.

მოწოდებამ დიდი შთაბეჭდილება მოახდინა. საფრანგე-
თის მუშებმა ლონდონში პასუხის გასაგზავნად დაუყოვნებ-
ლივ დეპუტაცია აირჩიეს.

ამ დეპუტაციის მისაღებად ინგლისურმა კომიტეტმა
1864 წ. სექტემბრის 28-ს ლონდონში St Martins Hall-ში
მიტინგი მოიწვია. ამ მიტინგზე მუშათა საერთაშორისო ორ-
განიზაციის დაარსების რეზოლიუცია იქმნა მიღებული. 21
კაცისგან შემდგარი კომიტეტი აირჩიეს: კომიტეტს პრო-
გრამის და ახალი საზოგადოების წესდების შემუშავება მიენ-
და. წევრთა შორის არჩეულ იქმნა თანამედროვე მეცნიერული
კომუნიზმის ერთ-ერთი დამფუძნებელთაგანი, კარლ მარქსი,
რომელიც პირველ ინტერნაციონალის ბელადი და ხელმძღვა-
ნელი გახდა.

პროგრამის პროექტი და წესდება კარლ მარქსმა დასწერა
და წარუდგინა ჯერ ამხანაგობის მთავარ საბჭოს (ეხლანდელ
კომინტერნის აღმასკომს უდრის), შემდეგ-ინტერნაციონალის
პირველ კონგრესს, რომელიც 1866 წ. შესდგა.

ეს პროექტი მცირეოდენ შესწორებით ერთხმად იქმნა მიღებული. ინტერნაციონალის მთელი მოქმედება კლასთა ბრძოლას ეყრდნობოდა და მუშათა კლასის ეკონომიურ განთავისუფლების მოთხოვნილებას შეიცავდა. ეს განთავისუფლება ის დიადი მიზანი იყო, რომელსაც საშუალება უნდა დაემორჩილებოდა ყველა პოლიტიკური მოძრაობა; ინტერნაციონალის წესდება და პროგრამა იმავე საომარ მოწოდებით თავდებოდა, როგორც კომუნისტური მანიფესტი: „პროლეტარებო ყველა ქვეყნისა, შეერთდით“..

ინტერნაციონალურ გაერთიანების საპირობების იმავე აზრის წესდება შემდეგი სიტყვებით გამოხატავდა: „მუშათა განთავისუფლება მხოლოდ ადგილობრივი ან ნაციონალური ამოცანა კი არ არის, წინააღმდეგ, იგი ყველა განათლებულ ერების ინტერესებს შეეხება.“

ინტერნაციონალის აქტიური მოქმედება დაახლოვებით 9 წლის პერიოდს შეიცავს 1864 წლიდან 1873 წლამდე, ღიდი გავლენა და მნიშვნელობა ინტერნაციონალს ქონდა ქესამოცე წლების დასასრულს. 1872 წელს ჰააგის კონგრესზე გამოაშკარავდა უთანხმოება ანარქისტულ მიმდინარეობათან, რომლის სათავეში ბაკუნინი იდგა. ინტერნაციონალის დაშლის თავიდან ასაცილებლად მისი მთავარი საბჭო ლონდონიდან ნიუ-ორკში იქმნა გადატანილი.

უკანასკნელი კონგრესი 1876 წელს შესდგა. ამ კონგრესზე ინტერნაციონალი დაშლილად იქმნა გამოცხადებული.

თავის კონგრესზე ამხანაგობა მუშათა კლასის ბრძოლის დიდ მნიშვნელოვან თეორიულ და პრაქტიკულ საკითხებს არჩევდა. განასაკუთრებული მნიშვნელობა აქვთ შემდეგი კონგრესების დადგენილებებს: 1866 წლის ჟენევის კონგრესის დადგენილება პროფკავშირების შესახებ, ლოზანისა, ბრიუსელისა და ბაზელის კონგრესების დადგენილებებანი. საკუთრების საკითხზე, წარმოების საშუალებით ნაციონალიზაციის

შესახებ და აგრეთვე იმ საკითხის შესახებ, თუ რა დამოკიდებულება უნდა იქონიონ მუშებმა კაპიტალისტურ ომებთან.

პროფესიონალური საკითხების შესახებ ინტერნაციონალმა რეზოლიუციაში გამოსთქვა, რომ მომავალში პროფესიონალურმა კავშირებმა შეგნებულად მოქმედება უნდა ისწავლონ, მთელი მათი მოქმედება მუშათა კლასის ორგანიზაციულად შეკავშირებისაკენ უნდა იქნეს მიმართული და მხარი დაუჭირონ ყველა სოციალურ და პოლიტიკურ მოძრაობას, რომელს.ც ამ მიზნისაკენ მიჰყავს. პროფკავშირები მთლიანად პროლეტარიატის ხელმძღვანელ მოწინავე რაზმად უნდა იქმნას მიჩნეული.

ბაზელის კონგრესზე ამხანაგობამ კოლექტიური საკუთრებას, გადასაზიდავ ყველა საშუალებათა და აგრეთვე მსხვილ წარმოებათა ნაციონალიზაციას მხარი დაუჭირა.

ომის საკითხის შესახებ ინტერნაციონალმა დაადგინა, იმ შემთხვევაში თუ ომი დაიწყო, ინტერნაციონალმა მუშებს უნდა მოუწოდოს რათა მუშაობა შეწყვეტილ იქმნას და ომის საწინააღმდეგო გაფიცვები მოეწყოს.

პირველი ინტერნაციონალის ისტორიული მნიშვნელობა.

„მუშათა საერთაშორისო ამხანაგობის“ ისტორიული მნიშვნელობა იმაში გამოიხატება, რომ, იგი პირველი პროლეტარიატის დამოუკიდებელი ბრძოლის იდეების გასავრცელებლათ კარგად მოწყობილი საერთაშორისო ორგანიზაცია იყო. ამხანაგობამ თავისი მოქმედებით ყველა ქვეყნის მუშათა მოძრაობის განვითარებას დასაწყისი მისცა.

პირველმა ინტერნაციონალმა დიდი როლი ითამაშა, ეინაიდან ის მუშათა კლასის სოციალიზმისათვის რევოლუციურ ბრძოლის იდეებს ავრცელებდა ინტერნაციონალის იდეები მისი სიკვდილის შემდეგაც მუშათა კლასში სკოცხოვბენ და ამ გვარად უკვდავნი არიან.

პარიზის კომუნის დამხობის შემდეგ მთელ მსოფლიოში შავი რეაქცია გამეფდა „კომუნიზმის აჩრდილის“ შიშით ბურჟუაზია სასტიკ შეტევებზე გადავიდა მუშათა კლასის წინააღმდეგ.

პირველმა ინტერნაციონალმა მუშათა გაფიცვებით ბრძოლის განვითარებას დიდათ ხელი შეუწყო. ინტერნაციონალის უშუალო დახმარებით საფრანგეთში და შვეიცარიაში გაფიცვები გაიმართა.

ინტერნაციონალმა გაფიცულთა სასარგებლოდ ფულის შეკრება მოაწყო. უცხოელ მუშებს ხელს უშლიდა გაფიცულთა ადგილები დაეჭირათ. მანვე საარჩევნო რეფორმისათვის ინგლისურ მოძრაობას ხელმძღვანელობა გაუწია. დასასრულ, ინტერნაციონალის წევრებმა 1871 წელის პარიზის კომუნაში მეტად აქტიური მონაწილეობა მიიღეს. მუშათა კლასის პირველი ცდა იყო.

პარიზის კომუნა პროლეტარიატის დიქტატურის ცხოვრებაში გასატარებლად მუშათა კლასის პირველი ცდა იყო. კომუნამ მხოლოდ ორ თვე ნახევარი იარსება, რადგანაც სხვა ქვეყნების და თვით საფრანგეთის პროლეტარიატი სუსტი და ნაკლებად ორგანიზაციული შეკავშირებული გამოდგა და კომუნარებს ვერ დაეხმარა.

ამიტომაც კომუნარები ვერ გაუმაგრდნენ ბურჟუაზიის ორგანიზაციულ შეტევას. კაპიტალისტური კლასი კომუნარებს გაუსწორდა. პროლეტარიატის უფლების ხელში ჩაგდების ცდამ 70.000-ზე მეტი კომუნარი იმსხვერპლა.

კომუნის განადგურების შემდეგ, ინტერნაციონალის კომიტეტის (უმალღესი საბჭო) და მის შემადგენლობაში შესული სექციების (ნაციონალური ორგანიზაციები) წინანდელი კავშირი სრულიად შესწყდა. გენერალურ საბჭოს დამხმარე რევოლუციური არმია აღარა ჰყვანდა.

მრავალმა წელმა განვლო, ვიდრე პროლეტარიატი დაპარცების შემდეგ ფეხზე წამოდგებოდა.

მეორე ინტერნაციონალი.

პირველი ინტერნაციონალის არსებობის შეწყვეტის შემდეგ სოციალისტური და მუშათა ორგანიზაციათა ინტერაციონალის შექმნას ბევრი ცდა დასჭირდა. მხოლოდ 1889 წელს, პარიზში მეორე ინტერნაციონალის პირველ კონგრესზე, მოხერხდა პროლეტარიატის ავანგარდის საერთაშორისო ახალი გაერთიანების საფუძვლის ჩაყრა.

ამ კონგრესზე მიღებულ იქნა მეტად მნიშვნელოვანი გადაწყვეტილება, რომელმაც ინტერნაციონალურ მოძრაობაში დიდი როლი ითამაშა და აწიკ დიდ როლს თამაშობს. — ეს იყო პირველ მაისის საერთაშორისო უკმე დღის დაწესება.

პირველ მაისის დღესასწაულის ინიციატორი შეერთებული შტატების პროლეტარიატი იყო.

1888 წელს ამერიკის წარმომადგენელთა კრილობამ დაადგინა: 1890 წლის პირველ მაისს ამერიკის მუშები მასიურად გამოსულიყვნენ და ცხოვრებაში რვა საათის სამუშაო დღის გატარება მოეთხოვათ.

შემდეგ წელს მეორე ინტერნაციონალის პირველმა კონგრესმა ამერიკელთა პროფკავშირების ეს გადაწყვეტილება დაადასტურა და დაადგინა: პროლეტარული სოლიდარობის ნიშნად, ეს დღე, პირველი მაისი, პროლეტარიატის საერთაშორისო დღესასწაულად ჩაითვალოს და ყოველ წლიურად იგი პროლეტარიატმა იუქმოს. 1890 წლიდან დაწყებული მსოფლიო პროლეტარიატი ამ დღეს ყოველ წლიურად დღესასწაულობს.

მეორე ინტერნაციონალის პირველ კონგრესს რუსეთის სოციალისტური დელეგატებიც დაესწრნენ. ეს დელეგატები რუსეთის ორგანიზაციებმა სპეციალურად ამ კრილობისათვის აირჩია და გამოგზავნა.

ამ კონგრესზე მოხსენებით ორი რუსი ემიგრანტი გამოვიდა— ლაფროვი „ნაროდოვოლცების“ სახელით და პლეხანოვი რუსეთის სოციალ დემოკრატების სახელით.

პლეხანოვის მოხსენება დღესაც დიდ ინტერესს წარმოადგენს. პლეხანოვმა სთქვა:

„რადგანაც ამ კონგრესზე ორატორთა რიცხვი უამრავია, და თვითმეუღ მათგანს თავისი ქვეყნის პოლიტიკური და ეკონომიური მდგომარეობის დასასურათებლად ცოტა დრო აქვს. ამიტომ მე წევრედები რუსეთის მუშათა მოძრაობის შესახებ რაც შეიძლება მოკლედ მოგახსენოთ:

„ბევრს გაუკვირდება, რომ ამ კონგრესზე რუსეთის წარმომადგენლები გამოჩნდნენ. წარმომადგენლები იმ ქვეყნისა, სადაც მოძრაობა, უეჭველია, ისე ვერ განვითარდა, როგორც ევროპის სხვა ქვეყნებში. მიუხედავად ამისა, ჩვენ, რუსები ვფიქრობთ რუსეთი მთელ დანარჩენ ევროპის პროლეტარიატისაგან განმარტოებით არ უნდა იდგეს. პირიქით, ყველა მუშების ურთი ერთის დაახლოვება მთელი მსოფლიოს მოძრაობას დიდ სარგებლობას მოუტანს.

„ჩვენ მწუხარებით უნდა აღვნიშნოთ ყველასთვის ცნობილი ფაქტი, ე. ი., ის საბედისწერო როლი, რომელსაც დღემდე მონარქიული ოფიციალური რუსეთი ევროპის ისტორიაში თამაშობს. მეფეები, ანუ სწორედ რომ ვსთქვათ გვირგვინოსანი ჟანდარმებ, თავის წმინდა მოვალეობად სთვლიდნენ დახმარებოდნენ ყველა ქვეყნის რეაქციონერებს პრუსიიდან დაწყებული ისპანეთ იტალიამდე. საჭირო არ არის აღვნიშნოთ ის როლი, რომელიც 1848 წლის თვალსაჩინო ამბების პერიოდში „ნეტარ ხსენებულმა“ ნიკოლოზ პირველმა ითამაშა. „ამიტომაც რუსეთში რევოლუციური მოძრაობის გამარჯვება ევროპის მუშათა გამარჯვებას წარმოადგენს“.

ჩვენ უნდა ვიქონიოთ ნათელი წარმოდგენა იმაზე, თუ რა პირობებში შესძლებს რუსეთის რევოლუციური მო-

ძრაობა გამარჯვების მიღწევას. ეს შესაძლებელია მხოლოდ ერთი პირობით—ამაში მტკიცედ ვართ დარწმუნებული—თუ რუსეთის რევოლუციონერები ხალხის ნდობას მოიპოვებენ და შესძლებენ მოძრაობაში მონაწილეობის მისაღებად ამ ხალხის ჩათრევას. მოძრაობა ვიდრე მეოცნებეთა და მოსწავლე ახალგაზრდათა ხელშია, იგი მხოლოდ მეფეთა პირადი კეთილდღეობისათვის წარმოადგენს საშიშროებას, ხოლო „ცარიზმი“, როგორც სახელმწიფოებრივი წყობილება უვნებლად დარჩება“.

„თუ ჩვენ „ცარიზმის დამსხვრევა გვაქვს განზრახული, ამ ბრძოლაში სულ სხვა რევოლუციურ ელემენტს უნდა დავეყრდნოთ, და არა იმას, ვისი იმედიც აქამდის გვქონდა, ე. ი. მოსწავლე ახალგაზრდობისა. ასეთ სანდო ელემენტს, რომლის სიმცირესაც რუსეთში ვერ დავემდურებით, პროლეტარიატი წარმოადგენს. ეს პროლეტარიატი თავის ეკონომიური მდგომარეობის და გარემოებათა აუცილებლობის გამო, იძულებულია რევოლუციური იყოს“.

„იმ განთქმულ პოლიტიკურ ეკონომისტებს, რომლებსაც მეტად განვითარებულ ფანტაზიის გამო თავისი დასკვნები მათთვის ცნობილ ფაქტებიდან კი არ გამოჰყავთ, არამედ საკუთარი სურვილების მიხედვით, რუსეთი წარმოდგენილი აქვთ ჩინეთის მზგავს რაღაც ქვეყანად, რომლის ეკონომიური მდგომარეობას დასავლეთ ევროპასთან არაფერი საერთო არ აქვს. ეს ყალბი წარმოდგენაა. რუსეთის ძველი ეკონომიური წესწყობილება ამ ჟამად იხრწნება. მიწათ-მომკმედი თემი, რომელზედაც ასე ბევრს ლაპარაკობდნენ (სოციალისტურ პრესაშიაც კი!) და რომელიც ფაქტიურად დესპოტიზმის, დასაყრდნობს წარმოადგენდა, ეს თემი მიწის მდიდარ მფლობელთა ხელში რაც დრო გადის მეტ კაპიტალისტური ექსპლოატაციის საგნად ხდება. ამავე დროს სოფლის ღარიბი გლეხობა სტოვებს სოფელს და ეტანება მსხვილ ქალაქებს და

სამრეწველო ცენტრებს, სადაც უკვე ჩნდება ფაბრიკები, ეს ფაბრიკები ოდესღაც აყვავებულ წვრილ საშინაო წარმოებას ამხერვევენ“.

„რუსეთის მთავრობა ყველა ზომებს ხმარობს გააუარესოს საქმის მდგომარეობა და კაპიტალიზმის განვითარება დააჩქაროს“.

„ჩვენ, სოციალისტებს, შეგვიძლიან მხოლოდ მივესალმეთ მთავრობის ამ გეარ ზომებს, ვინ.იდან ამ რიგად ცარიზმი თავის დამხობას ამზადებს“.

„რუსეთის სამრეწველო პროლეტარიატი, რომლის შეგნებაც უკვე იღვიძებს, ბოლოს და ბოლოს ცარიზმს დაამხხვრევს. როდესაც ეს მოხდება, მაშინ ჩვენ კონგრესზე გამოჩნდებიან რუსეთის მუშათა კლასის უშუალო წარმომადგენლები და გვერდში ამოუდგებიან იმ ქვეყნების დელეგატებს, სადაც მრეწველობა: უფრო განვითარებულია. ხოლო ვიდრე აქას მივალწევთ, ჩვენი ამოცანაა მთელი ჩვენი ძალდონით თქვენ საქმეში ხელი შეგიწყოთ, ხოლო რუსეთის მუშათა შორის სოციალ-დემოკრატიის იდეები გავავრცელოთ“.

„დასასრულ მე ვიმეორებ და ხაზს უსვამ: რუსეთში რევოლიუციურ მოძრაობას შეუძლიან გაიმარჯვოს როგორც მუშათა მოძრაობამ ან არასდროს არ გაიმარჯვებს“.

მეორე ინტერნაციონალის არსებობის პირველ წლებში, მის კონგრესებზე სოციალისტების და ანარქისტების შორის გაცხარებული ბრძოლა წარმოებდა. 1903 წელს ციურიხის კონგრესზე სოციალისტები იწყებენ ანარქისტებიდან გამოყოფას, ხოლო 1896 წელს ლონდონის კონგრესზე ანარქისტები მეორე ინტერნაციონალიდან საბოლოოდ გამოარიცხენ. 1900 წელს პარიზის, ხოლო 1904 წელს ამსტერდამის კონგრესზე სწარმოებდა ბრძოლა შესაბამის მინისტრის ადგილის დაკავებისა ბურჟუაზიულ მთავრობის კაბინეტში სოციალისტების მიერ ამ კონგრესებზე მიღებულმა რევოლიუციებმა

გამოაშქარავეს ის უთანხმოება, რომელიც არსებობდა და მეორე ინტერნაციონალის ახასიეთებდა. თუმცა კაუცკის მიერ შედგენილ რეზოლიუციაში აღნიშნული იყო რომ სოციალ-დემოკრატებს ბურჟუაზიულ წესწყობილებაში არ აქვთ უფლება მთავრობასთან ერთად ითანამშრომლონ. მაგრამ მაინც ამავე დროს პარიზის რეზოლიუციაში შეტანილი იყო შენიშვნა, რომელიც განსაკუთრებულ შემთხვევებში სოციალისტებს მინისტრის ადგილის დაკერის ნებას აძლევდა.

მეორე ინტერნაციონალის არსებობის პირველ პერიოდს (1889 წლიდან 1904 წლამდე) ახასიეთებს ამ ინტერნაციონალის დამოკიდებულება საერთაშორისო პოლიტიკის ამოცანებთან, განსაკუთრებით კი მსოფლაო ომის პრობლემებთან. მეორე ინტერნაციონალი გამოდიოდა ლოზუნგით: „ცარიზმის წინააღმდეგ“. ომის საშიშროება, რომლის თავიდან აცილებაც მუდმივად პირველი ინტერნაციონალის მზრუნველობის საგანს შეადგენდა, მეორე ინტერნაციონალისთვის საერთაშორისო მუშათა მოძრაობის განვითარებისათვის ერთ-ერთ უმთავრეს საფრთხეს წარმოადგენდა. ამიტომაც მეორე ინტერნაციონალი ომის და მილიტარიზმის მტერი იყო.

მაგრამ კონგრესისთვის ომი კაპიტალისტური წესწყობილების გარდაუვალი შედეგი იყო, ამიტომაც კონგრესის რეზოლიუციებში ომის საშიშროებასთან საბრძოლველად იგივე ზომები იყო ნაჩვენები, რომლებსაც სოციალისტები თავის აგიტაციის დროს და საორგანიზაციო მიზნებისთვის მიმართავდნენ ხოლმე. კონკრეტული ზომები, რომელიც მხედველობაში ჰქონდათ მათ, გაურკვეველი ხასიათისა იყო.

ეს აიხსნება მეორე ინტერნაციონალის რეფორმისტული ანუ რევიზიონისტული უმრავლესობის შემადგენლობით.

ამ მხრივ ლონდონის (1894 წ.) და პარიზის (1900 წ.) კონგრესების დადგენილებანი მეტად დამახასიეთებელნი არიან. ამათგან პირველი კონგრესი თხოულობდა მუდმივი არმიის

გაუქმებას და მის ნაცვლად ხალხის შეიარაღებას. იგი აგრეთვე მოითხოვდა ომის და ზავის საკითხის გადაწყვეტა ხალხს გადასცემოდა და დანიშნულიყო სამედიცინო სასამართლო, რომლის დადგენილებაც სავალდებულო უნდა ყოფილიყო. კონგრესების ეს დადგენილებები უტოპისტ-რეფორმისტული ხასიათისა იყო, რაშიაც შეიძლება დავრწმუნდეთ რეზოლიუციის სხვა პარაგრაფებიდან, სადაც ნათქვამია, რომ მუშათა კლასი, ამ საკითხში და აგრეთვე სხვა ყველა საკითხებშიაც მხოლოდ იმ შემთხვევაში მიაღწევს თავის მიზანს, თუ კანონმდებლობაში გადამწყვეტ გავლენას მოიპოვებს. შემდეგ კონგრესზე (პარიზში) ამ თვალსაზრისის წინააღმდეგ პროტესტები შემოვიდა, პროტესტები მიმართული იყო აგრეთვე ეგრეთ წოდებული „ზავის კონფერენციათა“ წინააღმდეგ, რომლებიც თანამედროვე საზოგადოებრივ წყობილებაში მხოლოდ მშრომელთა მოსატყუებელ და თვალის ასახვევ საშუალებას წარმოადგენდნენ.

1904 წლიდან 1914 წლამდე იმპერიალიზმმა თავის განვითარების უმაღლეს წერტილს მიაღწია და სხვადასხვა გვარი კაპიტალისტური ჯგუფების ინტერესების გამწვავებული შეხლა-შემოხლა გამოიწვია, ხოლო ამ შეხლა-შემოხლამ მსოფლიო ომამდე მიგვიყვანა. მუშათა საერთაშორისო მოძრაობა მეტის მეტად განვითარდა, მაგრამ მეორე ინტერნაციონალის ძალა მუშათა ამ ფართე მოძრაობას არ შეესაბამებოდა.

იმის მაგივრად, რომ მე-II ინტერნაციონალი ამ მოძრაობის სულის ჩამდგმელად გამხდარიყო, იგი იმ სოციალ-შემთანხმებელთა ელემენტების გავლენის ქვეშ მოჰყვა, რომლებიც მასიურ მოძრაობას ხელმძღვანელობდნენ.

მეორე ინტერნაციონალის მსოფლიო ომთან დამოკიდულება ამ ინტერნაციონალის საერთაშორისო კონგრესებმა მრავალ ჯერ განიხილეს—1907 წ. შტუტგარტში, 1900 წ.

კოპენჰაგენში, და 1912 წელს ბაზელის არა ჩვეულებრივ კონგრესზე (ბალკანეთში მომხდარი შეტაკების გამო).

ყველა ამ კონგრესის რეზოლიუციაში მილიტარიზმის, იმპერიალიზმის და იმპერიალისტური ომებისადმი პროლეტარიატის შეურიგებელი სიძულვილი იყო გამოთქმული

ამ ზრივ საყურადღებო და თვალს ჩინოა ბაზელის კონგრესზე მიღებული რეზოლიუცია.

ჩვენ მოგვყავს ამ რეზოლიუციის მთავარი ნაწილი, სადაც ნათქვამია შემდეგი: „კონგრესი აღსატურებს იმ ფაქტს, რომ სოციალისტურ ინტერნაციონალში საგარეო პოლიტიკის ძირითად საკითხებში უთანხმოება არ არის. კონგრესი ყველა ქვეყნის მუშებს მოუწოდებს კაპიტალისტურ იმპერიალიზმს დაუპირდაპირონ პროლეტარიატის საერთაშორისო სოლიდარობის ძალა.

„კონგრესი ყველა სახელმწიფოს გაბატონებულ კლასებს აფრთხილებს, რომ მასების უბედურება, წარმოების კაპიტალისტური წესით გამოწვეული, ომის გამო მწვავედება. მთავრობა ნუ დაივიწყებს, რომ ევროპის თანამედროვე პირობებში და მუშათა კლასის ეხლანდელ სულიერ განწყობილებაში ომი თვით ამ მთავრობისთვის შესაძლებელია მეტად საშიში აღმოჩნდეს, ნუ დაივიწყებენ, რომ საფრანგეთ-გერმანიის ომის შემდეგ კომუნის რევოლუციური აჯანყება მოხდა, რომ რუსეთ-იაპონიის ომმა რუსეთის იმპერიის რევოლუციური ძალები გამოაცოცხლა და აამოძრავა, ნუ დაივიწყებენ იმა-აღ, რომ ყველა ქვეყნის სამხედრო და საზღვაო სამზადისმა ანგლისში და ევროპის კონტინენტზე კლასიური ბრძოლა ჯა მწვავე და მძლავრი გაფიცვები გამოიწვია. მხოლოდ უგზურება უშლის ხელს მთავრობას შეიგნოს, რომ მარტო აზრ-აღ კი იმ საშინელებაზე, რომელიც მსოფლიო ომს თან-ედევს, მუშათა კლასის აღშფოთება შეუძლია გამოიწვიოს.

პროლეტარები ფიქრობენ, რომ დიდ დანაშაულს ჩაიდენენ თუ ისინი იძულებულნი გახდებიან ერთმანეთი ელიტონ კაპიტალისტების მოგების დასაცავად, ღინასტიების პატივმოყვარეობის დასაკმაყოფილებლად და დიპლომატიური საიდუმლო ხელშეკრულებათა ღირსების დასაფარავად.

ხელისუფალნი, რომელნიც საქმის ნორმალურად მსვლელობას ხელს უშლიან და პროლეტარიატში სასოწარკვეთილებას ჰბადებენ, თავის თავზე ღებულობენ პასუხის მგებლობას იმ შედეგების რაიც ომს შეუძლიან გამოიწვიოს“....

მაგრამ იმპერიალისტურ ომისადმი უარყოფითი დამოკიდებულების საჯაროდ განცხადებას არ შეესაბამებოდა იმ საშუალებათა შემოღება, რომლებითაც შესაძლო იქნებოდა ომის ხიფათის თავიდან აცილება და ან ომის საწინააღმდეგოდ ბრძოლა, თუ ეს ომი მოხდება. შტუტგარტის კონგრესის რეზოლიუციამ, მიიღო რა მხედველობაში წინანდელი ნაბიჯები, რომლებიც ომის საფრთხის საწინააღმდეგოდ საერთაშორისო პროლეტარიატმა გადასდგა, შემდეგი აზრი გამოხატვა: „მუშათა კლასის გამოსვლები იმდენათ უფრო ნაყოფიერი იქნება, რამდენათაც პროლეტარიატი ავტოკრიის საშვალტებით მომზადებული აღმოჩნდება და ყველა ქვეყნის მუშათა პარტიები-კი ინტერნაციონალში შეერთდებიან.“ შემდეგ კონგრესი გამოსთქვამს თავის რწმენას, რომ პროლეტარიატის ზედგავლენით იმ სამედიატორო სასამართლოს შემოღება, რომელმაც მთავრობის საზიზღარ დაწესებულებების მაგიერობა უნდა გასწიოს, ცხოვრებაში განიარაღების განხორციელების შესაძლებლობას მოგვცემს. ამ გვარი რეფორმისტული ილიუზიების და შეთანხმებითი მეთოდების საშუალებით მეორე ინტერნაციონალი ფიქრობდა ომის თავიდან აცილება: იგი იმას კი არა ცდილობდა, რომ ყველა ქვეყნისათვის სავალდებულო ბრძოლის განსაზღვრული გეგმა წარედგინა არამედ თვითნებულ ქვეყანას ნება მისცა „ამ ქვეყანაში არსებული პირობების“ მიხედვით ემოქმედა.

ამ გარემოებამ ხელი შეუწყო მეორე ინტერნაციონალის რიგებში ერთგვარი შოვინისტური და იმპერიალისტური ტენდენციების განვითარებას.

ამიტომაც მიუხედავად იმისა, რომ მილიტარიზმის და მხედრობის წინააღმდეგ, აგრეთვე ბურჟუაზიულ ქვეყნებში შეიარაღების ზრდისა და ომების საწინააღმდეგოდ აგიტაცია საქმარისად ფართედ სწარმოებდა, მეორე ინტერნაციონალის ბელადები დაიბნენ, როდესაც მსოფლიო ომის დროს (1914 წლიდან 1918 წლამდე) სიტყვიდან და აგიტაციიდან საქმეზე გადასვლა დასჭირდათ.

მეორე ინტერნაციონალმა ყველა თავისი შემთანხმებული გადაწყვეტილებაც-კი დაივიწყა და ომის თავიდან ასაცილებლად ზომების მიღების მაგივრად, რისთვისაც აჯანყებისაკენ უნდა მოეწოდებია ღუშათა კლასი, ყოველი ღონე იხმარა ბურჟუასთან „მთლიანი ფრონტი“ შეექმნა. მეორე ინტერნაციონალის ცალკე სექციები სამხედრო ფრონტზე ერთმანეთს როგორც მტერი ისე შეხედნენ და „თავის“ ბურჟუაზიულ სახელმწიფოებს და ამ სახელმწიფოთა მტაცებლურ ზრახვებს იცავდნენ.

ამ გვარად 1914—1918 წ. წ. იმპერიალისტურმა ომმა, მე II ინტერნაციონალი დაასამარა.

მეორე ინტერნაციონალის ისტორიული მნიშვნელობა იმაში გამოიხატება, რომ მან ყველა ქვეყნის მუშათა კლასის სხვადასხვა გვარი ეროვნული ორგანიზაცია ინტერნაციონალური მასშტაბით გააერთიანა.

მეორე ინტერნაციონალის წინაშე, რომელიც მთელი თავისი არსებობის დროს თითქმის განსაკუთრებით საორგანიზაციო მუშაობაში იყო გართული, წარმომდგარი არ იყო პრაქტიკული ამოცანა (რომელიც კაპიტალიზმის განვითარების უმაღლეს საფეხურს, სახელდრობ იმპერიალიზმს შეესაბამებოდა). ეს ამოცანა იყო პოლიტიკური ძალა უფლების

ხელში ჩაგდება და პროლეტარიატის დიქტატურის დამყარება. და ინტერნაციონალის ყველა ორგანოები ეგუებოდნენ „მშვიდობიანი მუშაობისათვის“ წინასწარ სამზადისს. მაგრამ როდესაც საჭირო გახდა მოქმედება და პროლეტარული ბათალიონების საშუალებით ბურჟუაზიასთან ბრძოლის წარმოება, მე II ინტერნაციონალი უნიადაგო გამოდგა, იგი ვერ მიხვდა, რომ უკვე სოციალისტური რევოლუციის ხანა დადგა, და გაჰყიდა მუშათა კლასის ინტერესები. ნაციონალური პარტიების და პროფკავშირების უმრავლესობა სამშობლოს დაცვის შემთხმებელ თვალ-საზრისზე დადგა, და ინტერნაციონალი დაიშალა.

გამცემლობის გამო მე II ინტერნაციონალს „ყვითელი ინტერნაციონალი“ ეწოდება.

კომუნისტური ინტერნაციონალი.

რაც უფრო ხანი გადიოდა, და ომი გრძელდებოდა, მით უფრო იზრდებოდა საერთაშორისო გაერთიანების მოთხოვნები მუშათა კლასში, რომელიც მოღალატე ბელადებმა უყურადღებოდ მიატოვეს. საჭირო გახდა შექმნილიყო ისეთი ორგანო, რომელიც რევოლუციური ბრძოლის საერთო ხელმძღვანელობას იკისრებდა.

მე-III ინტერნაციონალის დაარსების იდეა ვლადიმერ ილიას ძე ლენინს ეკუთვნის. უკვე 1914 წლის ნოემბერში ბოლშევიკთა ცენტრალ ორგანოში ამხანაგი ლენინი სწერდა:

„მე-II ინტერნაციონალი მოკვდა ოპორტიუნიზის მიერ დამარცხებული. ძირს ოპორტიუნიზმი და გაუმარჯოს ოპორტიუნიზმისაგან და მოღალატეებისაგან განთავისუფლებულ მე-III ინტერნაციონალს“.

შემდეგ ლენინი სწერდა, რომ „მე-III ინტერნაციონალის წინაშე სდგას საკითხი პროლეტარიატის ძალთა ორგა-

ნიზაციისა, რომელიც პროლეტარიატს შეაძლებინებს, რევოლუციური ძალით ეკვეთოს კაპიტალისტურ მთავრობას, სამოქალაქო ომი მოაწყოს ყველა ქვეყნის ბურჟუაზიის საწინააღმდეგოდ პოლიტიკური ძალაუფლების ხელში ჩასაგდებად და სოციალიზმს საბოლოო გამარჯვება მოუპოვოს.

სხვანაირად რომ ვსთქვათ—საქირო იყო მე-III ინტერნაციონალი.

1915 წელს მოხდა პირველი საორგანიზაციო ცდა იმ მუშათა რევოლუციური პარტიების გასაერთიანებლად, რომლებიც იმპერიალისტური სახელმწიფოების და იმპერიალისტური ომის საწინააღმდეგოთ აქტიური ბრძოლის მომხრენი იყვნენ. ციმერვალში (შვეიცარიის პატარა ქალაქია) მოწვეულ იქმნა მცირე რიცხვიანი კონფერენცია. აქ კონფერენციამ მიმართა მსოფლიო პროლეტარიატს, რომელითაც ზავისათვის აქტიურ ბრძოლისაკენ მოუწოდებდა.

კონფერენციაზე ამხ. ლენინის მეთაურობით „ციმერვალის მემარცხენედ“ წოდებული მარცხენა ფრთა წარმოიშვა. ეს ფრთა მოითხოვდა არა მარტო ბრძოლის დაწყებას ზავისათვის, არამედ მოუწოდებდა მსოფლიო პროლეტარიატს სამოქალაქო ომისაკენ, მთავრობათა წინააღმდეგ ქუჩებში დემონსტრაციების მოწყობისა და სანგრებში საერთაშორისო სოლიდარობის პროპაგანდის ფართოდ გავრცელებისათვის. მაგრამ მარცხენა ფრთა ჯერ კიდევ უმცირესობას შეადგენდა.

1916 წელს კიენტალში (ესეც შვეიცარიაშია) მეორე კონფერენცია შესდგა. ამ კონფერენციამ დაგვანახა, რომ ომის საწინააღმდეგოდ ინტერნაციონალური რევოლუციური ბრძოლის იდეამ და ამასთანავე ახალი ინტერნაციონალის შექმნის საჭიროებამ ღრმად გაიდგეს ფესვები. „ციმერვალის მემარცხენე ჯგუფების“ ვავლენა გაძლიერდა.

ამ ორმა კონფერენციამ საერთაშორისო პროლეტარული მოძრაობისათვის უკვალოდ არ ჩაიარა. მართალია მე-III

ინტერნაციონალი ამ კონფერენციაზე არ დაარსეს, მაგრამ მაინც ყველა ქვეყნის რევოლიუციური ძალთა გაერთიანებას დასაწყისი მიეცა.

როგორც ზემოთაა უკვე აღნიშნულნი, პირველი ინტერნაციონალი ლონდონში დაარსდა, რადგანაც მუშათა მოძრაობის ცენტრს იმ ხანებში უმთავრესად ინგლისი წარმოადგენდა. ამავე მიზეზით მეორე ინტერნაციონალი ლოდიკური აუცილებლობით ბერლინში უნდა დაარსებულიყო, ვინაიდან ფრანკო-პრუსიის ომის შემდეგ დასავლეთ ევროპის მრეწველობის სიძიმის ცენტრი გერმანეთში მოექცა. მაშასადამე მუშათა მოძრაობის ცენტრიც აქ უნდა ყოფილიყო გადმოტანილი. მაგრამ, წმინდა პოლიციურმა პირობებმა ე. ი. (გერმანეთის მთავრობის რეაქციონური პოლიტიკა) მსოფლიო პროლეტარიატი აიძულა მეორე ინტერნაციონალი დაეარსებინა პარიზში, ე. ი., იმ ქალაქში, რომელიც პირველი იყო ბერლინის შემდეგ თავის პოლიტიკური და ეკონომიური მნიშვნელობით.

მესამე ინტერნაციონალი, მისი რევოლიუციური პროგრამის და ხასიათის გამო უნდა შექმნილიყო მხოლოდ პროლეტარულ ქვეყანაში. ამიტომაც ადვილი გასაგებია, რომ იგი დაიბადა პირველი პროლეტარული სახელმწიფოს დედაქალაქში—მოსკოვში

კომუნისტური ინტერნაციონალის შექმნის ინიციატივა რუსეთის კომუნისტურმა პარტიამ თავს იდგა ცენტრალი ევროპის სახელმწიფოთა (გერმანეთისა და ავსტრო-უნგრეთის) დაშლის რამდენიმე თვის შემდეგ. მსოფლიო ომის დასრულების შემდეგ მუშათა მოძრაობის რევოლიუციური ტალღა ყველა ქვეყნებს მოედო. ცენტრალ ევროპაში ხან ერთს და ხან მეორე ადგილს მუშები მიმართავდნენ შეიარაღებულ აჯანყებებს. ამ გვარად კომუნისტური ინტერნაციონალის შესაქმნელად ნიადაგი მომზადებული იყო. მსოფლიო პროლე-

ტარიატის რევოლუციური მოძრაობის ხელმძღვანელობისათვის ასეთი საერთაშორისო ორგანიზაციის მოწყობა აუცილებელ საკიროებას წარმოადგენდა.

მე 3-ე კომუნისტური ინტერნაციონალის პირველი კონგრესი (ყრილობა) საბჭოთა მოსკოვში მოხდა.

ამ ახალ საერთაშორისო გაერთიანებას საფუძვლად დაედო იდეა რევოლუციური ბრძოლის, ყველა ქვეყნის მუშათა ძალებით მთელ მსოფლიოში ბურჟუაზიის ძალა-უფლების დასამხოვად და პროლეტარიატის დიქტატურის დასამყარებლად.

მთელი მსოფლიოს მუშებისადმი მიმართულ მანიფესტში ნათქვამია, რომ კომუნისტური ინტერნაციონალის ამოცანაა მუშათა მოძრაობის განთავისუფლება შემთანხმებელთა ელემენტების გამხრწნელ გავლენისაგან და დაჩქარება მთელ მსოფლიოში სოციალისტური რევოლუციის გამარჯვებისა.

ყოველ წლიური კომუნისტური ინტერნაციონალის ყრილობები კომუნისტური პარტიების ზრდას მოწმობს. ეს ყრილობები გვაჩვენებენ რევოლუციური მოძრაობის განვითარებას იმ ქვეყნებში, სადაც კაპიტალი ჯერ კიდევ ბატონობს. ამ ჟამად არ არის არც ერთი სახელმწიფო, სადაც კომუნისტური პარტია არ არსებობდეს.

თუ პირველი კონგრესის ძირითადი ამოცანა იყო „კომუნიზმის დროშის აღმართვა და კომუნისტური პროგრამის აღიარება“, — 1920 წლის მოსკოვის მეორე კონგრესმა მიზნად დაისახა კომუნისტური ინტერნაციონალის მწყობრი ორგანიზაციის შექმნა და ამ ინტერნაციონალში შესულ პარტიებისათვის სწორი ტაქტიკის გამომუშავება.

კონგრესზე მიღებულ წესდებაში აღნიშნულია, რომ კომინტერნში შეშავალი ყველა პარტია იწარმოადგენს საერთაშორისო კომუნისტურ პარტიას რკინის დისციპლინით, რომელის სათავეში სდგას აღმასრულებელი კომიტეტი.

აღმასკომს უფლება აქვს დისციპლინის და კონგრესის დადგენილებების დარღვევისთვის კომინტერნიდან პარტიები და მთელი ჯგუფები გააძეოს. კომინტერნი დემოკრატიული ცენტრალიზმის პრინციპზეა აგებული, ხოლო მისი ორგანიზაციულად მოწყობილი აღმასკომი რევოლუციური პროლეტარიატის ავანგარდის ფაქტიური ხელმძღვანელია.

რომ გაუძნელდეთ კომინტერნში შესვლა იმ პარტიებს და ჯგუფებს, რომლებიც არსებითად კომუნისმის და რევოლუციური ბრძოლისადმი მტრულად არიან განწყობილნი, კონგრესმა კომინტერნში მიღების 21 პირობა შეიმუშავა *).

ეს პირობები, კომინტერნში შესულ ყველა პარტიას, ყოველ დღიური კომუნისტური აგიტაციის და ლეგალური და არალეგალური პროპაგანდის გაწევას ავალებს. ეს პარტიები ვალდებული არიან ღარიბი და უმიწაწყლო გლეხები მიიზიდონ, ყველა პროფკავშირებში და კოოპერატივში კომუნისტური უჯრედები მოაწყონ და ამ გვარად შემთანხმებელთა პარტიების გავლენა გააქარწყლონ. ამავე პირობების ძალით კომინტერნში შესულ ყველა პარტიას ევალება კომინტერნის აღმასკომის და კონგრესების ყველა დადგენილებას დაემორჩილოს.

გარდა ამისა, ამ კონგრესზე უმთავრესად კომინტერნის ძირითად საკითხების თეზისები იყო მიღებული. თეზისებში პროლეტარიატის დიქტატურის და საბჭოთა ხელისუფლების ცნებებია განმარტებული. ამავე თეზისებში ნათქვამია, რაში უნდა გამოიხატებოდეს დაუყოვნებელი მუშაობა პროლეტარიატის დიქტატურის დასამყარებლად და აგრეთვე როგორ უნდა გამოსწორდეს გეზი იმ პარტიებისა, რომელნიც კომინტერნს ემხრობიან ან სურთ მიემხრონ.

*) კომინტერნში მიღების 21 პირობა ამ წიგნშივე არის მოთავსებული.

არა ნაკლებ მნიშვნელოვანია კონგრესის დადგენილებანი შემდეგ საკითხების შესახებ: კომუნისტური პარტიის როლი პროლეტარულ რევოლუციის რევოლუციურ მიზნებისათვის, პროფესიონალური მოძრაობაში, და საქარხნო-საფაბრიკო კომიტეტებში. კონგრესმა იგრეთვე განსაზღვრა, როდის და რა პირობებში შეიძლება მუშათა დეპუტატების საბჭოების მოწყობა.

აგრეთვე მიღებულ იქმნა თეზისები ნაციონალური, სა-ახალშენო, და მიწის საკითხების შესახებ.

1921 წელს მოსკოვში მესამე კონგრესი შესდგა.

სამი წლის განმავლობაში კომინტერნი გადაიქცა რევოლუციურ ბათალიონთა მძლავრ ორგანიზაციად, რომელსაც მუშათა კლასის ყველა მტრები ანგარიშს უწყევნენ. მაგრამ კომინტერნის ძალები ჯერ-ჯერობით არ არის საკმარისი, რომ ერთი დაკერით ბურჟუაზიული წესწყობილება მოსპოს.

შემთანხმებელთა პარტიებმა, რომლებმაც მუშათა კლასს მრავალჯერ უღალატეს, ომის შემდეგ მე II ინტერნაციონალი ხელახლად შექმნეს და თავის გამანადგურებელ მუშაობას დღესაც განაგრძობენ. ისინი სარგებლობენ იმ გარემოებით, რომ ბურჟუაზიული მთავრობა მათ ზეარველობას უწყევს, ხოლო კომუნისტებს დევნის, და მრავალი მუშათა ორგანიზაცია ჯერ კიდევ მათ გავლენის ქვეშ იმყოფება. ბურჟუაზიის სადიდებლად პროლეტარიატის მთლიანობას აქუცმაცებენ, რევოლუციური ბრძოლის მსვლელობას აფერხებენ და კაპიტალის აღსასრულის ემს აგვიანებენ.

კომუნისტური ინტერნაციონალი რაც უფრო ადრე შეიძლება მუშათა მასების გამცემელთა გავლენისაგან განთავისუფლებას, მით უფრო დაჩქარებული იქნება სოციალისტური რევოლუციის გამარჯვებით დაგვირგვინება.

შემთანხმებელთა მოღალატური მოქმედების გამო მსოფლიო ბურჟუაზია მომაგრდა და შესძლო თავისი ძალები

პროლეტარიატის იერშის მოსაგერებლად შემოეკრიბა. ამავე დროს ბურჟუაზია, მუშათა კლასის მოთხოვნილებების ზოგიერთ საკითხებში, დათმობის გზას ადგია.

ამას გამო მესამე კონგრესმა სცნო, რომ ამ ჟამად კომინტერნის ამოცანა უნდა გამოიხატებოდეს პროლეტარიატის მოგერიებითი ბრძოლისათვის ხელმძღვანელობის გაწევაში, აგრეთვე უნდა გააღრმავოს, გააფართოვოს და გააერთიანოს, ეს ბრძოლა ვიდრე გადამწყვეტ ბრძოლისათვის არ იქნება საკმაო ძალა.

მესამე კონგრესმა საჭიროდ დაინახა პროლეტარიატის დიქტატურის იდეის გასავრცელებლად ფართე პროპაგანდის მოწყობა და ყოველივე ღონისძიებათა მიღება მეორე ინტერნაციონალის გავლენისგან მუშათა ორგანიზაციების გასანთავისუფლებლად და ამ ორგანიზაციების კომუნისტურ ინტერნაციონალის რევოლუციური დროშის ქვეშ გასაერთიანებლად.

ამ გვარად მე III კონგრესი უმთავრესად ტაქტიკურ საკითხებს არჩევდა და კომუნისტებს უთითებდა, რომ მათი მონაწილეობა მუშათა კლასის ყოველდღიურ ბრძოლაში გარდაუვალ საჭიროებას წარმოადგენს.

ამ კონგრესზე საორგანიზაციო საკითხებს არა ნაკლები ყურადღება ექცეოდა.

კლასიური ბრძოლა ყველა ქვეყნებში მწვავედებოდა. რაც დრო გადის ნაწილობრივი გაფიცვები გრანდიოზულ და მასიურ სახეს იღებს და შეიარაღებულ შეტაკებას იწვევს.

კაპიტალისტურმა ურთიერთობამ მუშათა მასებში დრო მოჰმამ. ეხლა ჯერი მიდგა მოლაღატე მე 2-ე ინტერნაციონალის შემთანხმებლობის ილიუზიებზე. რომლებიც მუშათა მასებში უნდა აღმოიფხვრას.

1922 წელს მოსკოვში მეოთხე კონგრესი შესდგა.

ამ კონგრესზე მსოფლიო პროლეტარიატის მოძრაობასთან დაკავშირებული არაფერი ახალი საკითხი არ აღძრულა, რადგანაც მესამე კონგრესის მოწვევის შემდეგ გარემო პირობებში ნაკლებად შეიცვალა.

კომინტერნის კონგრესს პირველად მიეცა საშუალება ემოქმედა, როგორც მსოფლიო პარტიის ქეშმარიტ ინტერნაციონალის კონგრესს, რადგანაც ეს კონგრესი გართული იყო იმ უამრავ პარტიათა საქმეების განხილვაში, რომელნიც კომინტერნში შედიან — საფრანგეთის, იტალიის, ჩეხო-სლოვაკიის, ნორვეგიის, დანიის, სამხრეთ-სლოვაიის, პოლონეთის, ამერიკის, ესპანეთის და სხვ. პარტიები.

ამ პარტიათა შორის უმრავლესობასთან საკირო იყო ჯერ კიდევ ბრძოლა, რომ მათში აღმოფხვრილიყო შემთანხმებელთა ელემენტების ის ნაშთები, რომლებიც როგორც სოციალ-დემოკრატიულ პარტიებიდან გადმოსულთ ჯერ კიდევ შერჩათ; მეორეს მხრივ, საკირო იყო ბრძოლა მემარცხენეობის სენთან, რომელიც თუმცა არც ისე საშიშოა როგორც შემთანხმებლობის სენი, მაგრამ მაინც დრო და დრო ხელს უშლის კომუნისტებს მიიღონ მონაწილეობა პროლეტარიატის ყოველდღიურ ბრძოლაში.

ჩვენი ძალები მესამე კონგრესის შემდეგ შესამჩნევად გაიზარდა: ჩვენ უკვე გვყავს 65 დელეგატი. რომელნიც 62 სხვადასხვა ქვეყნის წარმომადგენელნი არიან, მაშინ როდესაც მესამე კონგრესზე მხოლოდ 52 ქვეყნის წარმომადგენელი იყო.

ბუშათა მთავრობის შექმნის ლოზუნგი დღიურ წესრიგში იდგა. ეს ლოზუნგი საკიროა, როგორც პროლეტარიატის დიქტატურაზე გარდამავალი საფეხური, ვინაიდან ჯერ კიდევ ბევრ ქვეყნებში პროლეტარიატის დიქტატურის იდეა მუშებს არ აქვთ შეთვისებული, მაგრამ მზად არიან შეჰქმნან ბუშათა მთავრობა, სადაც ყველა ბუშათა პარტიის წარმო-

მადგენლები შევლენ. როგორც დროებითი ზომა კომუნისტისათვის ამ გვარი ლოზუნგი მისაღებია.

აუცილებელი გახდა აგრეთვე „მთლიანი ფრონტის“ ლოზუნგის გადმოსროლა, რადგანაც საკირო იყო პროლეტარიატის საერთო ძალებით, კაპიტალის თავდასხმის მოგერება, მიუხედავად იმისა რომელ პარტიას ან პროფესიას ეკუთვნოდა ეს ძალები.

ამის გამო კომინტერნის მეოთხე კონგრესზე მთლიან ფრონტის საკითხს თვალსაჩინო ადგილი ექირა:

გლეხობისადმი ჩვენი დამოკიდებულების საკითხი მეოთხე კონგრესზე დაწვრილებით ირჩეოდა.

აგრარული საკითხი მეორე კონგრესზე თეორიულად ირკვეოდა. მეოთხე კონგრესზე კი საკითხი პრაქტიკულად დაისვა. მეოთხე კონგრესის შემდეგ კომინტერნის აღმასკომმა „მუშათა და გლეხთა მთავრობის“ ლოზუნგი გადმოსროლა.

აღმოსავლეთის საკითხს მეოთხე კონგრესი მეტად სერიოზულად მოეკიდა და გადასწყვიტა ყველა საშვალეობა იზმაროს, რომ აღმოსავლეთის ერები, რომლებშიაც რევოლუციური მოძრაობა იზრდება, ჩვენ მხარეზე გადმოიყვანოს.

მეოთხე კონგრესს გარკვეული გადაწყვეტილება უნდა მიეღო პროფკავშირების საკითხის შესახებ. ამ კავშირებში სინდიკალისტური მოძრაობის საუკეთესო ელემენტები ჩვენ მხარეზე მოიზიდა. მიუხედავად კომუნისტების და სინდიკალისტების შორის თეორიულ და პრაქტიკულ საკითხებში აზრთა სხვადასხვაობისა, სინდიკალისტები მზად არიან შემოგვიერთდნენ, საერთო რევოლუციური პროფესიონალური კავშირი შექმნან, და კომუნიზმისთვის იბრძოლონ.

სინდიკალისტებთან ეს შეკავშირება მეტად მნიშვნელოვანი მოვლენაა, რადგანაც გაამაგრებს ჩვენ ბრძოლას მსოფლიო ბურჟუაზიის წინააღმდეგ.

მეოთხე კონგრესმა დაისახა მიზნად თავის მხარეზე ზო-
ზიდოს ყველა ის პროლეტარული ელემენტები, რომლებიც
უპარტიოთა ქრისტიანულ პროფკავშირებში იმყოფებიან. მოი-
ზიდოს აგრეთვე მიიმხროს სოციალ-დემოკრატიის ის ნაწი-
ლი, რომელსაც სურს ჩვენთან ხელი-ხელ ჩაკიდებული საერ-
თო მტრის წინააღმდეგ იბრძოლოს.

კომინტერს არ შეეძლო მიეღო რეზოლიუცია, რომე-
ლიც ეხლავე იერიშის დაწყებისკენ მოუწოდებდა, რადგანაც
საამისო პირობები არ მომწიფებულა, მაგრამ მეოთხე კონ-
გრესმა ყოველგვარი ზომა მიიღო, რათა პროლეტარიატს
საშვალება მისცემოდა, პირველსავე მოსახერხებელ მომენტში,
შეტვაზე გიდასასვლელად.

ფაშიზმის საკითხი კომინტერნის დღიურ წესრიგში პირ-
ველად დაისვა. სათანადო რეზოლიუციაში ნაჩვენები იყო ის
საშიშროება, რომლითაც ეს ახალი მტერი მსოფლიო პრო-
ლეტარიატს ემუქრება. რეზოლიუციაში აღნიშნულია, რომ
ფაშიზმის წინააღმდეგ საბრძოლველად საჭიროა მუშათა მთლი-
ანი ფრონტის შექმნა.

„მთლიან ფრონტად“ იგულისხმება მთლიანობა ყველა
მუშებისა, რომელნიც მზად არიან კაპიტალიზმის წინააღმდეგ
საბრძოლველად.

ამსტერდამელები ბურჟუაზიასთან კავშირის დაცვის სახე-
ლით „მთლიანი ფრონტის“ წინააღმდეგ გამოდიან და ამ „მო-
ლიანობის“ ჩაშლა სურთ. ამითი თავიანთ მოღალატურ პო-
ლიტიკას მშრომელთა ფართო მასების წინაშე ააშკარეებენ
და ამ მასების ნდობას უფრო და უფრო ჰკარგავენ. „მთლი-
ანი ფრონტის“ შექმნით კომუნისტური პარტია და კომინტერ-
ნი მუშათა მასებთან კავშირს აძლიერებენ. ეს მასები უფრო
და უფრო იმსკვალებიან იმ აზრით, რომ მუშათა კლასის კა-
პიტალთან ბრძოლაში ერთადერთი და ნამდვილი ხელმძღვა-
ნელი მხოლოდ კომპარტია და კომინტერნია.

უწინ კომინტერნის თვითმართვითი სექცია აღმასკომში თავის წარმომადგენელს ირჩევდა. ეხლა აღმასკომს უშუალოდ კონგრესი ირჩევს, ისე როგორც თვითმართვითი ქვეყანაში კომპარტიის ცეკას არჩევენები ხდება.

კომინტერნი ამ ჟამად სრულიად ცენტრალისტურ ორგანიზაციად გადაიქცა.

კომუნისტურ ინტერნაციონალში მიღების პირობები.

კომუნისტური ინტერნაციონალის პირველმა დამფუძნებელმა ყრილობამ მე-III-ე ინტერნაციონალში ცალკე პარტიათა მიღების სწორი პირობები არ გამოიმუშავა. I-ლი ყრილობის მოწვევის დროს უმეტეს ქვეყნებში მხოლოდ კომუნისტური მიმდინარეობა და ჯგუფები არსებობდა.

კომუნისტურ ინტერნაციონალის მე-II-ე მსოფლიო კონგრესის სულ სხვა პირობებში იკრიბება. ამ ჟამად, უმეტეს ქვეყნებში არა მარტო კომუნისტური მიმდინარეობა და მიმართულება არსებობს, არამედ კომუნისტური პარტიები და ორგანიზაციებიც.

კომუნისტურ ინტერნაციონალს დღეს გახშირებით ისეთი პარტიები და ჯგუფები შიშობთავენ, რომელიც ამ კოტა ხნის წინად მე-II-ე ინტერნაციონალს ეკუთვნოდნენ. ამ ჟამად ამ ჯგუფებსა და პარტიებს მე-III-ე ინტერნაციონალში შესვლა სურთ, თუმცა საქმით კომუნისტური პარტიები არ არიან. მე-II-ე ინტერნაციონალი სამუდამოდ დაპარცხდა. საშუალო პარტიები და „ცენტრი-ს“ ჯგუფები, რაკი მე-II-ე ინტერნაციონალის სრული ჟიშედობას ხედავენ, ცდილობენ მიეკედლონ მესამე ინტერნაციონალს, რომელიც უფრო და უფრო იდგამს ფესვებს.

მაგრამ, ამასთანავე იმედი აქვთ ისეთი „ავტონომია“ შეინარჩუნონ, რომელიც შეაძლებინებს მათ წინანდებური ოპორტიუნისტული და „ცენტრისტული“ პოლიტიკა აწარმოონ. კომუნისტური ინტერნაციონალი ერთგვარ „პოდა“დ გადაიქცა.

„ცენტრის“ ზოგიერთი ხელმძღვანელი ჯგუფების მესამე ინტერნაციონალში შესვლის სურვილი დამამტკიცებელია იმისა, რომ კომუნისტურმა ინტერნაციონალმა მთელი მსოფლიოს შეგნებულ მუშათა უმრავლესობის სიმპატია მოიხვეჭა და დღითი დღე მისი ძალა და გავლენა იზრდება.

ზოგიერთ პირობებში კომუნისტურ ინტერნაციონალს შესაძლებელია საფრთხე მოელოდეს იმ მერყევი ჯგუფებისგან, რომლებსაც მე-II-ე ინტერნაციონალის იდეალოგისათვის თავი ჯერაც სავსებით ვერ დაუხწევიათ.

გარდა ამისა, ზოგიერთ მსხვილ პარტიებში (იტალია, შვეიცია, ნორვეგია, სამხრეთი—სლოვია და სხვა), რომელთა უმეტესობაც კომუნიზმის ნიადაგზე სდგანან, დღემდე შესამჩნევი რეფორმისტული და სოციალ-პაციფისტური ფრთა არსებობს... ეს ფრთა მხოლოდ მომენტს უცდის, რომ ხელახლად თავი წამოაჭყოს, პროლეტარულ რევოლიუციას აქტიური საბოტაჟი მოუწყოს და ამით ბურჟუაზიასაც და მე-II-ე ინტერნაციონალსაც დაეხმაროს.

არც ერთმა კომუნისტმა უნგრეთის საბჭოთა რესპუბლიკის გაკვეთილი არ უნდა დაივიწყოს. უნგრეთის კომუნისტების შეერთება ეგრედ წოდებულ „მემარცხენე“ სოც.-დემოკრატებთან უნგრეთის პროლეტარიატს ძვირად დაუჯდა.

ამის გამო, კომუნისტურ ინტერნაციონალის მე-II-ე მსოფლიო კონგრესმა საჭიროდ მიიჩნია ახალი პარტიების მისაღებად სრულიად სწორი და გარკვეული პირობების დაწესება, გარდა ამისა, კომუნისტურ ინტერნაციონალში უკვე მიღებულ პარტიებისთვის მიეთითება იმ ვალდებულებაზე, რომელიც მათ დაკისრებული აქვთ.

კომუნისტური ინტერნაციონალის მეორე კონგრესმა დაადგინა, რომ კომუნისტურ ინტერნაციონალში შესასვლელად საჭიროა მიღება შემდეგი პირობებისა.

1. ყოველდღიურ პროპაგანდას და აგიტაციას ნამდვილად კომუნისტური ხასიათი უნდა ჰქონდეს და მე-III-ე ინტერნაციონალის ყველა დადგენილებებს და პროგრამას შეესაბამებოდეს. პარტიის ხელში არსებული ბეჭდვითი სიტყვის ყველა ორგანოებს რედაქტორობა უნდა გაუწიონ საიმედო კომუნისტებმა, რომლებმაც პროლეტარიატის საქმისადმი თავისი ერთგულება დაამტკიცეს. პროლეტარიატის დიქტატურაზე უნდა ლაპარაკი არა უბრალოდ, როგორც გაზეპირებულ ფორმულაზე, მიუშესაზღვრავ საჭიროა პროპაგანდა ისე, რომ ყველა ჩვეულებრივი მუშისათვის, გლეხისათვის და ჯარისკაცისათვის ამ დიქტატურის აუცილებლობა გამოვლინდებოდეს ყოველ დღიურ ფაქტებიდან, რომლებსაც დღითი დღე სისტემატიურად ჩვენი ბეჭდვითი სიტყვა აღნიშნავს.

პერიოდული და არაპერიოდული პრესა და ყველა პარტიული გამოცემანი ცენტრალურ კომიტეტს სავსებით უნდა ექვემდებარებამდენ, იმისდა მიუხედავად, პარტია ამ მომენტში მთლიანად ლეგალურია თუ არალეგალური. დაუშვებელია რომ გამომცემლობა თავის ავტონომიით ბოროტად სარგებლობდეს და აწარმოებდეს ისეთ პოლიტიკას, რომელიც პარტიის პოლიტიკას სავსებით არ შეესაბამება.

გაზეთის ფურცლებზე, სახალხო კრებებზე, პროფკავშირებში, კოოპერატივში, ყველგან, სადაც კი მე-III-ე ინტერნაციონალის მომხრეებს ხელი მიუწვდებოთ, საჭიროა სისტემატიურად და შეუბრალებლად ამხილონ არა მარტო ბურჟუაზია, არამედ მისი თანაშემწეებიც — ყველა ელფერის რეფორმისტები.

2. ყველა ორგანიზაცია, რომელსაც სურს კომინტერნს ეკუთვნოდეს, მოვალეა მუშათა მოძრაობის ცოტაოდენ საპასუხისმგებლო თანამდებობიდან (პარტიული ორგანიზაცია, რედაქცია, პროფკავშირი, საპარლამენტო ფრაქცია, კოოპერატივი, მუნიციპალიტეტი და სხვა) მიზანშეწონილად და

სისტემატიურად რეფორმისტები და „ცენტრი-ს“ მომხრენი გაძევებულ იქმნან. მათ ნაცვლად სანდო კომუნისტები უნდა ჩადგნენ.

ამასთანავე ორგანიზაცია არ უნდა მოერიდოს იმ გარემოებას, რომ ზოგიერთ შემთხვევაში საჭირო გახდება „გამოცდელი“ მოღვაწის მაგიერობა ჩვეულებრივმა მუშამ გასწიოს.

3. ევროპის და ამერიკის თითქმის ყველა ქვეყნებში კლასიური ბრძოლა. სამოქალაქო ომის ფაზაში შედის, ამ პირობებში კომუნისტები ბურჟუაზიულ კანონიერებას ნდობით ვერ მოექცევიან და მოვალენი არიან ყველგან შექცნან პარალელური არალეგალური აპარატები, რომელიც გადამწყვეტ ეტაპს პარტიას დაეხმარება რევოლუციის წინაშე თავისი ვალდების მოსახდელათ. ყველა იმ ქვეყნებში, სადაც კომუნისტები საალყო მდგომარეობის ან განსაკუთრებული კანონების გამო, საშუალებას მოკლებულნი არიან მთელი თავისი მუშაობა ლეგალურად აწარმოონ, ლეგალური და არალეგალური მუშაობის შეერთება აუცილებელ საჭიროებას წარმოადგენს.

4. კომუნისტური იდეების გავრცელების მოვალეობა შეიცავს ჯარში ბეჯითი და სისტემატიური პროპაგანდის განსაკუთრებულ აუცილებლობას. იქ, სადაც აგიტაცია განსაკუთრებული კანონებით აკრძალულია, ეს აგიტაცია არალეგალურად უნდა ხდებოდეს. ასეთ მუშაობაზე უარის თქმა რევოლუციური ვალდებულების ლალატი იქნებოდა და შეუფერებელია იმისთვის, ვინც მე-III ინტერნაციონალს ეკუთვნის.

5. სოფელში სისტემატიური და მიზანშეწონილი აგიტაციის წარმოებაა საჭირო. მუშათა კლასი თავის გამარჯვებას ვერ დაავიროვინებს, თუ ზურგს უკან სოფლის გლეხი და სოფლის მოჯამაგირე არ ეყოლება და თუ სოფლის დანარჩენ ნაწილს ნეიტრალურ მდგომარეობაში არ ჩააყენებს. სო-

ფელში კომუნისტურ მუშაობას დღევანდელ ხანაში პირველ ხარისხიანი მნიშვნელობა ეძლევა. ეს მუშაობა უნდა ხდებოდეს უმთავრესად ქალაქის და სოფლის იმ კომუნისტ-მუშების საშუალებით, რომლებსაც სოფელთან კავშირი აქვთ. ასეთ მუშაობაზე უარის თქმა ან მისი არა საიმედო, ნაბეზრად რეფორმისტულთა, ხელში ჩაგდება თანაბარი იქნებოდა პროლეტარულ რევოლუციის უარყოფისა.

6. ყველა პარტია, რომელსაც სურს მე-III ინტერნაციონალს ეკუთვნოდეს, მოვალეა ამხილოს არა მარტო აშკარა სოციალ-პატრიოტიზმი, არამედ სოციალ-პაციფიზმის სიყალბე და ორპირობაც: პარტია მუშებს სისტემატიურად უნდა უმტკიცებდეს, რომ თუ კაპიტალიზმი რევოლუციური გზით არ დაემხო, არავითარი საერთაშორისო სამედიატორო სასამართლოები, არავითარი ხელშეკრულება შეიარაღების შემცირებაზე, ერთა ლიგის არავითარი „დემოკრატიული რეორგანიზაცია“ კაცობრიობას ახალ იმპერიალისტურ ომებისაგან ვერ იხსნის.

7. იმ პარტიებმა, რომლებსაც სურთ კომუნისტური ინტერნაციონალს ეკუთვნოდნენ, რეფორმიზმთან და ცენტრის პოლიტიკასთან ყოველივე კავშირის გაწყვეტის აუცილებლობა უნდა აღიარონ. ამ კავშირის გაწყვეტის შესახებ პარტიის წევრების უფართოეს წრეებში პროპაგანდა უნდა სწარმოებდეს. უამისოდ სათანადო კომუნისტური პოლიტიკის წარმოება შეუძლებელია.

კომუნისტური ინტერნაციონალი აუცილებლად და ულტიმატიურად მოითხოვს, რათა ამ კავშირის გაწყვეტა უახლოეს დროში იქნეს განხორციელებული. კომუნისტური ინტერნაციონალი ვერ შეურიგდება იმას, რომ ისეთ უაღრეს ოპორტიუნისტებს, როგორც არიან, ტურატი, კაუტსკი, ჰილფერდინგი, რილკეიტი, ლონგე, მაკდონალდი, მოდილიანი და სხვები მე-III ინტერნაციონალის წევრთა უფლება ჰქონ-

დეთ. ეს იმის მომასწავლებელი იქნებოდა, რომ მე-III ინტერნაციონალი დაღუპულ მე-II ინტერნაციონალს ზედმიწევნით დამსგავსებოდა.

8. დაჩაგრულ ერთა და ახალშენების საკითხში საჭიროა განსაკუთრებით ნათელი და გარკვეული ხაზის გამომუშავება იმ ქვეყნების პარტიების მიერ, სადაც ზურჯუაზია ასეთ ახალშენების მფლობელია და სხვა ერებს ჩაგრავს. ყოველი პარტია, რომელსაც სურს მე-III ინტერნაციონალს ეკუთვნოდეს, მოვალეა თავის იმპერიალისტების „საქმიანობა“ ახალშენებში უღმობლად ამხილოს. ახალშენებში ყოველგვარ გამანთავისუფლებელ მოძრაობას არა მარტო სიტყვით, არამედ საქმითაც მხარი დაუჭიროს, და თავის თანამემამულე იმპერიალისტების ამ ახალშენებიდან გაძევება მოითხოვოს, გარდა ამისა, ასეთმა პარტიამ თავის ქვეყნის ზუშებს ახალშენების მშრომელ მასებისადმი და დაჩაგრულ ერებისადმი კემ-მარიტი ძმური მოპყრობის გრძნობა უნდა გაუღვიძოს და გაუღვიოს და თავის ჯარებში ახალშენების მოსახლეობის დაჩაგრვის საწინააღმდეგო სისტემატიური აგიტაცია აწარმოოს.

9. ყოველი პარტია, რომელსაც სურს კომუნისტური ინტერნაციონალს ეკუთვნოდეს, პროფკავშირებში, მუშათა და სამრეწველო საბჭოებში, კოოპერატივებში და სხვა ყველა მასიურ ორგანიზაციაში, მოვალეა კომუნისტური მუშაობა სისტემატიურად და დაბეჯითებით აწარმოოს. ამ ორგანიზაციების შიგნით უნდა დაარსდეს კომუნისტური უჯრედები, რომელნიც კომუნიზმის სასარგებლოდ ხანგრძლივ და უღრეკელ მუშაობით პროფკავშირებს და სხვა ორგანიზაციებს დაიპყრობენ. ეს უჯრედები მოვალენი არიან ყოველდღიურ მუშაობის თვითოველ ნაბიჯის გადადგმაზე სოციალ პატრიოტების გამცემლობა და „ცენტრის“ მერყეობა ამხილონ. ეს კომუნისტური უჯრედები სავსებით პარტიას უნდა დაექვემდებარონ.

10. ყოველი პარტია, რომელიც კომ. ინტერნაციონალს ეკუთვნის, მოვალეა ამსტერდამის ყვითელ პროფკავშირთა ინტერნაციონალის საწინააღმდეგო შეუპოვარი ბრძოლა აწარმოოს. ის ვალდებულია დაჟინებით აწარმოოს პროპაგანდა პროფესიონალურად შეკავშირებულ მუშებს შორის ამსტერდამის ყვითელ ინტერნაციონალთან კავშირის გაწყვეტის აცილებლობის შესახებ. პარტია მოვალეა ყველა ღონისძიებით ხელი შეუწყოს იმ ახლად წარმოშობილ საერთაშორისო წითელ პროფკავშირების გაერთიანებას, რომელნიც კომუნისტურ ინტერნაციონალს ემხრობიან.

11. ის პარტიები, რომლებსაც სურთ მე-III ინტერნაციონალს ეკუთვნოდნენ, მოვალენი არიან თავისი პარლამენტური ფრაქციების პირადი შემადგენლობა გადასინჯონ, ამ ფრაქციებიდან არასაიმედო ელემენტები გააძეონ, თვით ფრაქციები პარტიის ცენტრალურ კომიტეტებს მართო სიტყვით კი არა, საქმითაც დაუქვემდებარონ და ყოველივე პარლამენტარ-კომუნისტს მოსთხოვონ, რომ მან მთელი თავისი მოქმედება ქვეშაირთ რევოლუციურ პროპაგანდის და აგიტაციის ინტერესებს დაუქვემდებაროს.

12. პარტები, რომლებიც კომ. ინტერნაციონალს ეკუთვნიან, დემოკრატიული „ცენტრალიზმის“ პრინციპის მიხედვით უნდა იყვნენ აშენებულნი. თანამედროვე, გამწვავებული სამოქალაქო ომის ხანაში კომუნისტური პარტია თავის მოვალეობის საფასურით შესრულებას იმ შემთხვევაში მოახერხებს, თუ იგი საფასურით ცენტრალისტურად იქნება მოწყობილი, თუ პარტიაში სამხედრო დისციპლინის მზგავსი რკინის დისციპლინა იქნება გამეფებული, თუ ამ პარტიის ცენტრი ფართე უფლებებით აღჭურვილ ავტორიტეტულ ორგანოდ გადაიქცევა და პარტიის წევრების საერთო ნდობას მოიპოვებს.

13. იმ ქვეყნების კომუნისტური პარტიები, სადაც მუშაობა ლეგალურად სწარმოებს, პარტიულ ორგანიზაციების პირად-შემადგენლობის პერიოდულ წმენდას (ხელ-ახალი რეგისტრაცია) უნდა აწარმოებდნენ, რომ პატიას ჩამოეცალოს ის წვრილ-ბურჟუაზიული ელემენტი, რომელიც აუცილებლად მიეკედლება ხალხს.

14. ყოველი პარტია, რომელსაც სურს კომ. ინტერნაციონალს ეკუთვნოდეს, მოვალეა საბჭოთა ყველა რესპუბლიკას, მის კონტრ-რევოლუციურ ძალებთან ბრძოლის დროს, თავდადებული დახმარება გაუწიოს. კომუნისტურ პარტიებს ევალებათ მტკიცე პროპაგანდა აწარმოონ, რომ საბჭოთა რესპუბლიკების მტრების სახელზე გაგზავნილი იარაღი მუშებმა არ გადაიღონ. ამ პარტიებს ევალებათ მუშათა რესპუბლიკების ჩასახრჩობად გასაგზავნ ჯარებში ლეგალური და არალეგალური პროპაგანდა აწარმოონ.

15. პარტიები, რომლებმაც დღემდე შეინარჩუნეს ძველი სოციალ-დემოკრატიული პროგრამა, მოვალენი არიან, რაც შეიძლება მცირე ვადაში, ეს პროგრამები გადასინჯონ და კომუნისტური ინტერნაციონალის დადგენილებებთან შეთანხმებული ახალი, თავის ქვეყნის ადგილობრივ პირობების მიხედვით, კომუნისტური პროგრამა შეიმუშაონ. ყველა იმ პარტიის პროგრამა, რომელიც კომ. ინტერნაციონალს ეკუთვნის, წესისამებრ კომუნისტურ ინტერნაციონალის - მორიგი კონგრესის მისი აღმასრულებელი კომიტეტის მიერ დადასტურებულ უნდა იქმნეს. იმ შემთხვევაში, როცა კომინტერნის აღმასკომი არ დაამტკიცებს ამა თუ იმ პარტიის პროგრამას, ასეთ პარტიას უფლება აქვს მიმართოს კომინტერნის კონგრესს.

16. ყველა დადგენილება როგორც კომ. ინტერნაციონალის ყრილობისა ისე ამ ინტერნაციონალის აღმასრულებელ კომიტეტისა კომ. ინტერნაციონალში შემავალ პარტიებისათ-

ვის სავალდებულოა. კომუნისტური ინტერნაციონალი, რომელიც მეტად გამწვავებულ სამოქალაქო ომის პირობებში მოქმედობს, უფრო ცენტრალისტურად უნდა იყოს აშენებული, ვიდრე მე 2-ე ინტერნაციონალი იყო. ამასთანავე, კომ. ინტერნაციონალი და მისი აღმასრულებელი კომიტეტი მთელ თავის მუშაობის დროს, რაღა თქმა უნდა, ვალდებული არიან ანგარიში გაუწიონ იმ პირობების მრავალგვარობას, რომლებშიაც სხვადასხვა პარტიებს ბრძოლა და მოქმედება უხდებოდა. კომ. ინტერნაციონალი და მისი აღმ. კომიტეტი მოვალენი არიან ყველასთვის სავალდებულო გადაწყვეტილება გამოიტანონ მხოლოდ იმ საკითხების გამო, რომელთა შესახებაც ასეთი გადაწყვეტილების გამოტანა შესაძლებელი იქნება.

17. ამის გამო, ყველა პარტია, რომელსაც სურს მე 3-ე ინტერნაციონალში შევიდეს, მოვალეა თავისი სახელწოდება შესცვალოს. ინტერნაციონალში შესვლის მსურველმა პარტიამ უნდა შემდეგი სახელწოდება ატაროს: ამა და ამ ქვეყნის კომუნისტური პარტია (კომუნისტურ ინტერნაციონალის სექცია). სახელწოდების საკითხი მხოლოდ ფორმალური არა არის, იგი დიდ—მნიშვნელოვანი პოლიტიკური საკითხია. კომუნისტურმა ინტერნაციონალმა მსოფლიოს მთელ ბურჟუაზიას და სოციალ-დემოკრატიულ ყველა ყვითელ პარტიას გადაწყვეტი ბრძოლა გამოუცხადა. საჭიროა, რომ ყველა ჩვეულებრივი მშრომელისათვის სრულიად ნათელი იყოს განსხვავება კომუნისტურ პარტიათა და იგი ძველ ოფიციალურ „სოც.-დემოკრატიულ“ ანუ „სოციალისტურ“ პარტიათა შორის, რომლებმაც მუშათა კლასის—დროშას უღალატეს.

18. ყველა ქვეყნის თვითოეული ხელმძღვანელი ბეკვდითი სიტყვის ორგანო მოვალეა კომუნისტური ინტერნაციონა-

ლის აღმასრულებელი კომიტეტის ყველა მნიშვნელოვანი საბუთები ბეჭდოს.

19. ყოველი პარტია, რომელიც კომუნ. ინტერნაციონალს ეკუთვნის, ან ინტერნაციონალში შესვლის სურვილს განაცხადებს, მოკლე ვადაზე, მაგრამ არა უგვიანეს 4 თვისა კომუნისტური ინტერნაციონალის მეორე კონგრესის შემდე, მოვალეა მოიწვიოს თავისი პარტიის სასწრაფო ყრილობა, სადაც ამ ვალდებულებებს განიხილავენ. ამასთანავე, ცენტრალურმა კომიტეტებმა უნდა იზრუნონ, რომ ყველა ადგილობრივი ორგანიზაცია კომუნისტური ინტერნაციონალის მეორე კონგრესის დადგენილებებს გაეცნოს.

20. პარტიები, რომლებსაც ამ ჟამად სურთ მე-III ინტერნაციონალში შევიდნენ, მაგრამ დღემდე ძველი ტაქტიკა ჯერ არ შეუცვლიათ, ამ ინტერნაციონალში შესვლამდე უნდა ზრუნავდნენ შემდეგზე: ცენტრალურ კომიტეტში და ყველა მთავარ დაწესებულებაში ამ პარტიებს ევალებათ იყოლიონ არა ნაკლები ორი მესამედი ისეთ ამხანაგებისა, რომლებიც კომუნისტური ინტერნაციონალის მეორე კონგრესამდე საჯაროდ, სრულიად აშკარად მე-III ინტერნაციონალში შესვლას მოუწოდებდნენ. მე-III ინტერნაციონალის აღმ. კომიტეტის დასტურით გამონაკლისი შეიძლება მოხდეს. კომუნისტური ინტერნაციონალის აღმ. კომიტეტს უფლება აქვს ეს გამონაკლისი მე-7 პარაგრაფში აღნიშნული „ცენტრი“-ს წარმომადგენლებზედაც გაავრცელოს.

21. პარტიის წევრები, რომელნიც პრინციპიალურად კომ. ინტერნაციონალის მიერ წამოყენებულ ვალდებულებებს და თეზისებს უარს ჰყოფენ, პარტიიდან უნდა გამოირიცხო. ეს პარტიულ სასწრაფო ყრილობათა დელეგატებსაც ეხება.

შ ი ნ ა ა რ ს ი

წიგნი № 1—ფასი—ერთი მანათი ბაჟალლოთი.

	გვერდი
წინასიტყვაობა	3
პრ-ლეტარული დღესასწაულების ორგანიზაცია	5
ვლადიმირ ილიას ძე ლენინი	11—30
21 იანვარი გლოვის დღეა. დადგენილებები, ვლადიმერ ლენინი (ბიოგრაფიული ცნობები), ტროცკის წერილი, კაცობრიობის უდიდესი მასწავლებელი—ფ. მახარაძისა.	
9 იანვარი 1905 წ.	31—46
თეზისები და მასალები. ლიტერატურა.	
საქართველოს გასაბჭოება	47—56
საქართველოს გასაბჭოება... ტრალედია ალექსანდრეს ბალში—მ. ცხაკაიასი.	
თებერვლის რევოლუცია—12 მარტი	57—74
თვითმპყრობელობის დაცემა. ლიტერატურა	
მუშა-ქალის საერთაშორისო დღე—8 მარტი	75—77
მუშა-ქალის საერთაშორისო დღესასწაულისათვის (თე- ზისები). ლიტერატურა.	
პარიზის კომუნა	89—130
პარიზის კომუნის დღე 18 მარტი. თეზისები და მასა- ლები. ლიტერატურა.	
პირველი მაისი	131—157
პირველი მაისი შრომის დღესასწაულია. თეზისები პი- რველი მაისისათვის. პირველი მაისის ლოზუნგები. ლი- ტერატურა.	
წრემები კლუბებში	159—197
პოლიტცოდნის წრე.	
კომუნისტის პირველი ანბანი.	
გამომცემლობისაგან	199

წიგნი № 2—ფასი ათი შაური ბაჯალლოთი.

გვერდი.

3

გამომცემლობისაგან.

I. ანტირელიგიური წრე.

საუბარი სარწმუნოებაზე .

7—16

II. მსოფლიო გაგების წრე.

ვარსკვლავთმრიცხველობის ციკლი .

19 — 32

III. ბუნებისმეტყველების წრე.

ბუნებისმეტყველების ცოდნა კლუბში.

35—40

IV. რა არის საჭირო იცოდეს გლეხმა გერ-
მანეთში მომხდარ ამბების შესახებ .

41—55

V. საინფორმაციო განყოფილება-

საქიროა ვიცოდეთ

59—60

პოლიტგანათლების მთავარმართველობის მუშაობის
გეგმა

61—64

ამონაწერი საქ. კ. პ. ცეკას პრეზიდიუმის სხდომის
ოქმიდან

65

ყველა სამაზრო პარტკომებს

66

ს. კ. პ. ყველა ოლქკომებს და მაზკომებს

67—68

დადგენილება ა/კ. ცენტრალურ აღმასკომისა .

69

დამოკიდებულება ს. ა. კ. კ. და პოლიტგანათლების
მთავარმართველობის შორის

70—72

დებულება თვითგანათლების დამხმარე კომისიის და აღ-
გილობრივ საკანსულტაციო ბიუროებისა .

73 — 74

ს. კ. პ. ცეკას ცირკულიარული მითითება

75

ს. კ. პ. ყველა მაზკომებს თვითგანათლების შესახებ
სოფლად

76

დებულება სამაგალითო საჩვენებელი სკოლებისა

77—79

ყველა მაზრების განათლების განყოფილებებს და პო-
ლიტგანათლების ქვეგანყოფილებებს

80—81

პოლიტგანათლების მთავარმართველობის სახელოვნო
გეგმა

82

დებულება, პოლიტგანათლების მთავარმართველობის,
პოლიტ. გან. მუშაობის ფონდის გასაძლიერებლად, საქ.

მოქმ. კოოპერატივების მიერ გადარიცხვის შესახებ.

83—84

ყველა მაზრების განათლ. განყ. და პოლიტ. გან. ქვე- განყოფილების გამგეებს	85
პოლიტანბანის სასწავლო გეგმა	86
ცნობების მოსაწოდებლათ ფორმები №№ 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8	87—92
ცხრილი წ. კ. უცოდინარობის ლიკვიდ., 1923/24 წ. კომპანიისათვის.	93
ცხრილი პოლიტგანათლების მთავარმართველობის ტფილისის შტატების განაწილებისა 1923 წ. 1-ლ დე- კემბრიდან	94
ცხრილი პოლიტგანათლების მთავარმართველობის შტა- ტების განაწილებისა მაზრებში 1923 წ. 1-ლი დეკემ- ბრიდან.	95
წერა-კითხვის უცოდინარობის ლიკვიდაციისათვის	96
ყველა კავშირის ცენტრ. გამგეობებს	96
ყველა საოლქო და სამაზრო კომიტეტებს	96--98
ყველა მაზრის განათლების განყ. და პოლიტგ. ქვე- განყ. გამგეებს	99
ყველა მაზრის განათლების განყ. და პოლიტგ. ქვე- განყ. გამგეებს	100
ფორმა მაზრის პოლიტგ. ყოველთვიური შემოსავლია- ნობის შესახებ ანგარიშების წარდგენისა 1924 წ.	101—102
ყველა მაზრის განათლ. განყ. და პოლიტგ. ქვე-განყ. გამგეებს	103—104
ყველა მაზრის განათლ. განყ. და პოლიტგ. ქვე-განყ. გამგეებს	105
ყველა მაზრის განათლ. და ქვ. პოლიტგანის განყ. გამ- გეებს.	106
ყველა მაზრ. განათლ. განყ. და პოლიტგ. ქვე-განყ. გამგეებს	107—108

წიგნი № 3.

	გვერდი.
1. ახალგაზრდათა საერთაშორისო დღე	3
ახალგაზრდათა კომუნისტური ინტერნაციონალი	5
ახალგაზრდათა საერთაშორისო დღის ისტორია	16

5. „სინათლისაკენ“—ანბანი მოზრდილთათვის.
6. სკოლის გარშე განათლება სოფლად.
7. კონუნისტური განათლება (პოლიტგანათ. მუშაობის ძირითადი სახეები).
8. საბჭოთა ხელისუფლების კულტურული ამოცანები.
9. კომუნისტური განათლება (ეურნალი № 1).
10. კრებული პოლიტგანათ. მუშაობის ორგანიზაციებისათვის.

II. სერია—პროგრამები და მეთოდები.

1. სწავლის მეთოდი და პროგრამა მოზრდილთა სკოლებში.
2. პირველი საფეხურის საბჭოთა-პარტაული სკოლების პროგრამები და დებულებები.

III. სერია—აგიტკომპანოები პოლიტგანათლების დაწესებულებებში.

1. როგორ უნდა ჩატარდეს აგიტკომპანოები პოლიტგანათლების დაწესებულებებში.

IV. სერია—საქალაქო-საბიბლიოთეკო მუშაობისათვის.

1. მოძრავ ბიბლიოთეკების მუშაობა მსიურ მკითხველებთან.
2. როგორ უნდა მოეწყოს და ამუშავდეს სოფლის კლუბი და სამკითხველო.
3. წიგნების ათწილადი საერთაშორისო კლასიფიკაცია.
4. თანამგზავრი პოლიტგანათლების მუშაისა № 1, № 2 და № 3.

V. სერია—ხელოვნური ნაწარმოებები:

ა) რევოლიუციური რეპერტუარისათვის.

1. სულელი—პიესა შიუკაშვილისა.
2. ჟოკერია—პიესა პროსპერ მერიმესი.
3. რიფრაჟი—დრამა ემილ ვერჰარნის.
4. მეფის დალაქი—ლუნაჩარსკის.
5. პარიზის კომუნის აპოთეოზი.
6. ლენა—დრამა პლეტნევისა.
7. ორი პიესა: აღთქმულ ქვეყნისაკენ—სანდრო ეულის, მარატი—ანუელის.
8. მოსკოვო გემისი?—ტრეტიაკოვის, თარგმანი სანდრო ეულის.

VI. რევოლიუციური პოეზია და ბელეტრისტიკა.

1. არსენა—ზონოგრაფია.
2. ჟოლტ უიტმან—ვახტანგ კოტეტაშვილის.
3. რევოლიუციური პოეტები—კრებული.

4. „სადამო“ პოემა ფრიდრიხ ენგელსის -- თარგმ. სანდრო ეულ,
5. მნათობი (ეურნალი) № 1 და № 2.
6. ვ. ი. ლენინი — ნევესკისა.
7. ვ. ი. ლენინი — ზოდოროვსკისა.

ი ბ ე ჯ დ ე ბ ა :

1. რევოლუციური დეკლამატორი.
2. პიესები: შურისმაძიებელი, სამჭედლოში და სხვა.
3. არიამეტის სახელმძღვანელო — მოზრდილთათვის.
4. ეკონომიურ გეოგრაფია — მოზრდილთა სკოლებისათვის.
5. ალბერტ აინშტაინის რელატივობის თეორია (ახალი ფიზიკა) მოსე გოგიბერიძისა.
6. აგიტ.-პიესების კრებული.
7. ლინინიზმის შესასწავლი პროგრამებისა და მასალების კრებულ
8. მოზრდილთა სკოლების პროგრამა და დებულებათა კრებულ

გამომცემლობის მალაზია და საწყობი:

გამომცემლობის საწყობი მოთავსებულია პოლიტგან. მთავარმართ. ლაზიაში: რუსთაველის პროსპექტი სახლი № 22.
